KAKTUSUN

GÜLÜM

BİR ÇANAKKALE ROMANI

Savaş tüm şiddetiyle sürerken bir sahra hastanesinde filizlenen aşk, Anzak hemşirenin vatan sevdasıyla yazılan ölümsüz bir destana tanıklık etmesine yol açacaktır.

DEMET ALTINYELEKLİOĞLU

ATA YURT Yayınevi

Fantastik kurgu romanlarıyla Türk edebiyatında yeni bir çığır açan ünlü yazar Demet Altınyeleklioğu akıcı ve çarpıcı üslubuyla yeni eserinde de ustalığını bir kere daha gösteriyor.

Altınyeleklioğlu, destansı Çanakkale Savaşları'nın 100.yılında bir Anzak kızıyla Türk subayına tarifsiz, inanılmaz, nefes kesen bir aşk öyküsü kurguluyor. Sydney'den Gelibolu'ya uzanan çapraz ve çelişik hayatları gözler önüne serdiği "Gülüm"de Altınyeleklioğlu, sadece vatanları için kan ve ateşle sınav veren kahramanların destanını değil, nefretten filizlenen **ye**pyeni bir Truva aşkı anlatıyor.

Anzak ordusu zafer umutlarıyla Gelibolu'ya gelir. Sahra hastanesinde görev yapan Avustralyalı vatansever genç hemşire Helen savaşın insafsız gerçeği ile yüzleşmek zorunda kalır. Birbirini düşman belleyen iki tarafın genç evlatlarının kol kola koyun koyuna ölüme koşmalarına tanık olarak derinden sarsılır. Savaşın sadece bu genç erkekleri değil, insana ait tüm duyguları, değerleri yok ettiğini görür. Ölen sadece asker değil, insanlıktır.

Helen, bütün varlığıyla savaşı yargılarken düşmanlığın içinde gizlenmiş insanca bir duygunun farkına varır. Nefret ekilse de de toprağın daima sevgiye gebe olduğunu anlar.

Savaşın kıyameti içinde tüm hayatını kökünden değişterecek bir yaralı getirirler hastane çadırına. Esir bir "düşman subayı."

Ve Anzak Hemşire ile Türk teğmeni Suat'ın gönül savaşı böyle başlar...

Demet Altınyeleklioğlu'nun yeni romanı "Gülüm"ü okurken, dev zırhlıların içinde, Çanakkale'de ölüm kokan siperlerde dolaşacak, düşman taraflardan iki gencin gönül savaşını yüreğinizde hissedeceksiniz.

1915-1975 yılları arasında gidip gelen dramatik kurgusu ve sürpriz sonuyla "Gülüm"ü nefes nefese okuyacaksınız.

ISBN 978-625-7742-04-7
9 786257 742047

KAKTUSUN

/atayurtyayinevi
/atayurtyayinevi
/atayurtyayinevi
www atayurtyayinevi.com

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

BELONGS TO KAKTUS TEAM

GÜLÜM

Bir Çanakkale Romanı

Demet ALTINYELEKLİOĞLU

ATA YURT Yayınevi

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

GÜLÜM – Bir Çanakkale Romanı
Demet ALTINYELEKLİOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni
Görkem Akçay

Kapak Tasarımı
Faruk Gözübüyük

Yayımlayan
ATAYURT Yayınevi
Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı Mah. 2917 sok Nu:6
Çayyolu / Çankaya / ANKARA
Telefon: 0312 354 44 32
siparis@atayurtyayinevi.com
www.atayurtyayinevi.com

Baskı
Vadi Grafik Tasarım Ltd. Şti.
İvedik Org. San. Bölgesi 1420 Cadde No:58/1
Yenimahalle/ANKARA
Tel: 0 312 395 85 71 Sertifika No: 47479

ISBN – 978-625-7742-04-7

ATAYURT Yayınevi

1.Baskı – Aralık 2020

Her hakkı saklıdır.

Bu kitabın tamamı, bir kısmı ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin ve yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Bu roman; M.Kemal Atatürk ve Çanakale'de
vatanları için can veren tüm kahramanlara adandı.

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Kahramanlık insanlık demekti ülkemizde
Hakir saymak geçmezdi aklımızdan kimseyi,
Fakat boşmuş hepsi. En güzel ülkü bile
Kan içinde ölüyor bir savaş başlayınca,
Unutuyor bir anda her şeyi insanoğlu."

Selahattin Batu, 1944.
Güzel Helena oyunundan…

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

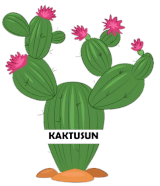
BELONGS TO KAKTUS TEAM

“Savaş, Tanrı’nın insanlığı ateşle sınamasıdır.”

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

BELONGS TO KAKTUS TEAM

1

Avustralya, Güney Yeni İskoçya'nın batısında bir yer, 5 Mart 1975

Kıyamet dedikleri buydu herhalde. Ve biz kıyametin içindeydik.

Binlerce canavar uluyordu. Nehrin ve ıslık çalan rüzgârın çığlığıydı bu. Gök yarılmıştı; üç gündür yağıyordu yağmur.

Gelen bilgiler dehşet vericiydi. Clayton nehri taşmıştı. Yethelme, Cassie, Beetra ve Mecoole dahil irili ufaklı bütün dereler de. Hükümet yetkilileri selin Yeni İskoçya'nın göllerinden, Güney Avustralya'nın doğusuna kadar kilometrelerce karelik alana yayıldığını söylüyordu. Bentler yıkılmıştı. Azgın sular köylere, çiftliklere saldırıyordu. Ekili alanlarda büyük zarar vardı. Daha da kötüsü felaketin boyutlarının büyümesinden korkuluyordu.

Konuştuğum bakan, "Bayan Alinga" demişti umutsuz bir ifadeyle. "Yağmurun artık dinmesi için dua etmekten başka yapılabilecek fazla bir şey yok."

GMC'nin silecekleri camı temizlemeye yetişemiyordu.

Dört kişiydik içinde. Direksiyondaki asker, önde oturan yüzbaşı. Arkada ben ve kameraman Ethan.

George Cunningham'ın çağırdığını söylediklerinde anlamıştım sel bölgesine gideceğimi. O yüzden gözlerini kısarak "Ethan'la gidiyorsun." dediğinde şaşırmadım. "Tanrı aşkına Alinga. Hemen. En kısa zamanda görüntüler elimde olmalı."

Hemen demek kolaydı. Uçak seferleri iptal edilmişti. Hiçbir özel havacılık şirketi bu şartlarda uçmak istemiyordu. Askerler dinlemiyordu bile. Sonunda bir mucize oldu. Ethan'la küçük bir ilaçlama şirketine servet ödeyerek helikopter ayarlamayı başardık.

Pilot helikopterden çok bizi korkutmakla meşguldü. Bunun için fazla çaba harcamasına da gerek kalmadı. Başımızın üstündeki pervaneyi döndüren motor adeta haykırıyordu. Helikopter oradan oraya savruluyor, bazen altımızdan bir şey çekilmiş gibi oluyor, sonsuz

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

gibi hissedilen bir boşluğa yuvarlanıyorduk. Bazen de pervanenin durduğunu sanıyordum. Pilot "Lanet..." diye homurdanıyordu ikide bir. "Önümde sudan bir duvar var."

Sonunda fırtınanın gözüne en yakın kriz noktasına ulaştık. Helikopterin kızakları yere değer değmez fırlamıştık dışarı. Bu ölüm kutusunun içinde bir saniye daha duracak halde değildik.

İnsanı kırbaçlarcasına yağan yağmurun altında oraya buraya koşturarak, "Araç!" diye bağırıyorduk Ethan'la. Fakat kimsenin aldırdığı yoktu. Herkes bir yerlere koşuyor, haykırarak emirler veriyordu.

Tam bir ana-baba günüydü. Sel bölgesinde çekim yapmak için araç isteyen iki televizyoncu kimsenin umurunda değildi.

Çamurları sıçratarak üstümüze gelen GMC'nin önüne dikilmeseydim belki de hâlâ orada, "Araç!" diye çırpınıyor olacaktık.

Pencereden yarı beline kadar sarkarak önünden çekilmem için kapıyı döven subay "Ne?" diye bağırmıştı. "Manyak karı; çekil önümüzden. Defol!"

"Nereye gidiyorsunuz?"

Soru aptalcaydı ama aklıma başka bir şey gelmedi. Rüzgâr, yağmur ve yorgunluktan günlerce dayak yemiş gibi hissediyordum kendimi.

Arabanın kapısını tokatlamaktan vazgeçen subayın öfkeli yüzünde bir an tuhaf bir ifade dolaştı.

"Şöyle bir gezintiye çıkalım dedik." diye homurdandı. Sonra sesini yükseltti. "Derhal çekilmezsen seni ezer geçerim haberin olsun."

"Bize araç lazım."

"Benim de bir an önce gitmem lazım lanet olası. Çekil."

"Bizi de alın. Sorun çıkarmayız."

Subay pencereden içeri çekildi. "Bas gaza." dedi yanındaki askere.

Çocuk şaşırmıştı. "Komutanım?.." diye mırıldandığını duydum.

Ethan, adamın askere bakmasından yararlanıp GMC'nin arkasına tırmandı.

Yüzbaşı küfürler ederek, "İn aşağı!" diye haykırırken, "Lütfen

BELONGS TO KAKTUS TEAM

komutan..." dedim. Bu şartlar altında başarılı olacağımdan emin değildim ama yine de en güzel ifademi takınmaya çalıştım. Bir an yüzbaşının bakışlarını üzerimde hissettim.

"Bizi de götürün; ne olur. Lütfen."

Adam bir an tereddüt etti.

"Kahretsin; atla!"

Homurtuyu ikiletmedim. Ethan'ın yardımıyla önce elimdeki Nagra teybi araca koydum sonra da kendim bindim.

"İşime engel olursanız ikinizi de selin ortasında bırakır giderim; ona göre."

İşine engel olmadık. Yapılabilecek bir şey yoktu ki. Subayın tek yapabildiği pencereden gördüğü dehşeti aracın telsizinden ruhsuz birkaç kelimeyle rapor etmekti.

"Merkez, 386."

Merkezin cevabı sadece bir cızırtıydı.

"Goldberg çiftliği... Yok."

Peş peşe iki cızırtı. Biri yüzbaşının sözünün bittiğini belirtmek için mikrofonu mandallaması, öteki merkezin anladığını belirten cızırtı.

Birkaç kilometre sonra yeni rapor:

"Merkez, 386?"

Cızırtı.

"Hayvanlar... Göz alabildiğine... Yüzlerce... Sel götürüyor..."

"İnsanlar" dedi metalik ses hoparlörden. Cevaptan korktuğu belliydi.

Yüzbaşı başını iki yana salladı. "Olumsuz."

"Anlaşıldı 386. Tamam."

Yağmur camları dövmeye devam ediyordu.

Subay homurdanarak mikrofonu yerine takmak için uzandı."Anlaşıldı, tamam."

Anlaşılmıştı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

İki saattir ilerliyorduk. Ethan birkaç defa çekim yapmıştı ama doğru dürüst bir görüntü alamadığı suratından belliydi. Felaketi yansıtan hiçbir şey yoktu elimizde. Sadece su...su... Damına kadar sulara gömülmüş evler... sürüklenen enkaz... moloz adacıkları, korkunç akıntının kökünü kazıyıp topraktan çekip aldığı ağaçlar... Şişmiş hayvan leşleri... Sudan başka bir şey kalmamıştı dünya üzerinde sanki. Yüzlerce, belki de binlerce kişi ölmüş olmalıydı. Bir sürü çiftlik ve köy artık yoktu. Nasıl olmuşsa sadece Mantubo'nun orada bir ahır ayakta kalmıştı.

Yüzbaşının sesi aniden yükseldi:

"Hey şuraya bakın. Kadın!"

"Kadın mı?"

O önde oturduğu için görebiliyordu fakat GMC'nin üstümüzü örten tentesi yüzünden bizim görmemiz mümkün değildi. Ethan arka boşluktan uzanıp görmeye çalıştı. Omzundaki kamera yüzünden ancak bir eliyle tutunabildiği için düşebilirdi. "Durun!" diye bağırdı. "Durdurun şu arabayı."

Fakat kamyon sarsılarak ilerlemeye devam ediyordu.

Ethan, "Tut beni!" diye bağırdı bana. "Kemerimden tut." Düşünecek zaman da yoktu. Kamerayı sağ omzuna alarak yarı beline kadar aracın dışına uzanırken ben de arkasından ellerimi pantolon kemerine geçirdim, diğer elimle de teybi kameranın yakınına bir yere yerleştirmeye çalıştım.

"Çek hadi lanet olası, çek. Bunu yaptığıma inanamıyorum. Ellerimin oranda ne işi var?"

Cevap vermedi. Ama içinden güldüğüne emindim.

Bir yandan da kadını görmeye çalışıyordum. Ahır damının üstünde karanlık bir silüet halindeydi sadece. GMC'nin ışıklarını görünce sıçrayarak el sallamaya başlamıştı. Çığlık çığlığa haykırıyor, onu kurtarmamızı istiyordu. Ama ona ulaşmamız imkânsızdı.

Yüzbaşı GMC'den anons yaptı:

"Korkmayın! Yerinizi bildirdim. Sizi kurtarmaya gelecekler!"

Yalan... Kimse üstüne sığındığı damı sel parçalayıp sürüklemeden zavallı kadını kurtarmaya yetişemezdi.

Ethan her sarsıntıda biraz daha öne sarkıyordu. Kamerayla

BELONGS TO KAKTUS TEAM

teyp arasındaki kablo gerginlikten yuvarlarından fırlamak üzereydi. Artık onu tutamıyordum. Onun ve kameranın ağırlığı beni de sürüklüyordu. Parmaklarım pantolon kemerinden milim milim kaymaya başlamıştı. Bıraktığım anda yuvarlanacaktı kamyondan. Belki beni de sürükleyecekti.

"Yüzbaşıı!"

Çığlık çığlığa bağırıyordum. "Tutamıyorum. Tutamıyorum onu!"

Yüzbaşı, "Ne var?" diye haykırdı önden.

"Düşüyoruz. Tutamıyorum. Durdur şu kahrolası kamyonu."

GMC biraz yavaşladı.

Ethan hâlâ çekim yapıyordu. Fakat bu konumda iyi bir sonuç alamayacağını ikimiz de biliyorduk.

"Bırak!" diye bağırdım ona da. "Bırak. Tutamıyorum artık seni."

Çek öyleyse." diye gürledi o da.

"Çalışıyorum... Ne yaptığımı sanıyorsun."

Kamerayı omzundan indirirken parmaklarım kemerinden koptu. "Ethan! Tanrım..."

Tam aşağı uçmak üzereyken son anda sol eliyle tenteye yapıştı. Bir an ayakta dikildi. Bacakları titriyordu. Kamerayı kucağına alıp olduğu yere çöktü.

İkimiz de nefes nefeseydik. Gözlerimi yumdum. "Az daha düşüyordun. Belki de... belki de ölürdün..."

"Parmaklarını çekmeseydin ölecektim zaten."

"Ne?"

Sırıtarak, "Pakmakların..." dedi. "Parmaklarının belimdeki teması öldürüyordu..."

"Seni..." Çöktüğüm yerden fırlayıp onu tokatlamaya niyetlenirken yeni bir sarsıntıyla yere yuvarlanıverdim.

Dışarı bakmaya bile korkuyordum. Sel her şeyi sürükleyerek çılgınca koşturuyor ve durmadan yükseliyordu. Ortada yol filan kalmamıştı artık. Her taraf suydu. Altımız, üstümüz, her taraf. Asker çok yavaş sürmesine rağmen etrafa savurduğumuz su giderek artıyordu. Farkına varmadan yoldan çıkmışsak balçıklaşan çamura saplanabilirdik. Selin ortasında kala kalırdık. Yavaş gidiyorduk ama her an kayabilir azgın sulara sürüklenebilirdik.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Ethan aracın arka boşluğundan ne çekebiliyorsa çekiyordu. Yapabileceği başka bir şey yoktu zaten.

"Buraya kadar!"

Ne! O an yüzbaşının sesi, üzerimizdeki gök gürültülerinden daha yıkıcı bir etki yaptı.

"Daha ileri gidemeyiz. Çok tehlikeli. Su iyice yükseldi. Yapabileceğimiz bir şey de yok zaten. Dönüyoruz."

Ethan itiraz etti.

"Yapmayın. Biraz daha devam edelim. Hava karanlık. Yağmur da... Buradan çektiklerim..."

"Buraya kadar dedim... Sizin yüzünüzden..." Yüzbaşı lafını bitiremedi. Bulutları yaran mavi-beyaz müthiş bir şimşeğin ardından korkunç bir gök gürültüsü patladı.

"Hey!" diye bağırdı Ethan. "Şuraya bak!"

Başımı sele doğru çevirdim ve onu gördüm.

"Suda biri var!"

Bir kadın. Kudurmuş sularda sürükleniyordu.

"Yüce Meryem, Ethan..."

Ama beni duymadı bile. Teybin kılıf sapını çaprazlama omzundan geçirdi, elinde sudan korumak için naylona sardığı kamerasıyla araçtan atlayıp koşmaya başladı. Ethan taşıdığı ağırlıklarla çok zor durumdaydı. Yalpalayarak koşuyordu ama nihayet felaketin dehşetini yansıtacak bir şey yakalamıştık. Ben de peşinden gitmeye davrandım.

"Dur!"

Yüzbaşı öfkeden çıldırmış gibiydi. Kapıyı açıp yere atladığı gibi arkaya koşturdu.

Bir ayağımı arka kapaktan aşağı sarkıtmıştım. "Bana bak!" diye haykırarak önüme geçti. "Sakın atlamaya kalkma. Orada kal ve o salak herife derhal geri dönmesini söyle!"

Sesi hırlamaya dönmüştü. "Yoksa..."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Ancak o zaman elindeki tabancayı fark ettim.

"Yoksa ne?"

Sesim rüzgârın ve selin korkunç ulumasını bile bastırdı. "Yoksa vuracak mısın bizi? Durma öyleyse."

Kapaktan atladığım gibi sulara bata-çıka Ethan'ın yanına yürüdüm. Attığım her adımda, az ötede köpürerek akan selin ayağımın altındaki toprağı sarstığını hissediyordum. Ölüm birkaç adım önümüzdeydi. Ve o kadın ölmek üzereydi. Donup kaldım olduğum yerde. Korku bütün benliğimi kapladı.

Dehşete kapılıp çaresiz kaldığımda hep böyle olur. Yaşadığım an birden silinir. Yine öyle olmuştu. Anılarımda başka bir zamana sürüklendim birden.

Bir çiftlik vardı...

Yanıyordu...

Alevler her yeri sarmıştı.

Gecenin karanlığını kızıla boyayan alevlerin yılandillerinden çığlık çığlığa kaçan küçük bir kız vardı. Tanıyordum o kızı. Bendim o kız. Dehşetle büyükanne Sara'ya koşarak bacaklarına sarılıyordum.

"Çiftliğimiz yanıyor büyükanne. Korkuyorum, ölmekten korkuyorum."

Büyükanne Sara'nın yüzü solgundu ama yine de gülümsemesiyle kalmıştı belleğimde. "Korkma" dedi yavaşça. "Ölüm kaderdir Alinga. Öleceksek ölürüz. Kaçamayız. Ama korku kader değildir. Ve *korku ölümden beterdir* yavrum. Korkularımızı yenebiliriz."

Gökyüzü korkunç bir şimşeğin tarakasıyla yırtıldı. Zihnimde açılan pencere kapandı. Yeniden yaşadığımız ana döndüm fakat büyükanne Sara'nın sesi hâlâ kulağımdaydı:

"Korku ölümden beterdir yavrum. Korkularımızı yenebiliriz."

Kendime geldim. Tekrar koşmaya başladım Ethan'ın arkasından. "Çek." diye seslendim "Kameradaki film bitmeden vizörden ne görüyorsan çek. Bahtımıza ne çıkarsa."

Suların içinde sürüklenen kadın yaşıyordu. Bir kolunu uzatarak bir yerlere tutunmaya çalıştı. Hiçbir şey yoktu ki.

Birden bu umutsuz çabayı neden tek koluyla yapmaya çalıştı-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ığını anladım. Bir şey taşıyordu kadın öbür kolunda. Bir paket. Bırakamadığı bir çıkın. Suya bir batıyor bir çıkıyor, çılgınca bir gayretle onu suyun üstünde tutmaya çalışıyordu.

Tanrım! Bebek!

"Ethan bebek!"

Kayda giren sesim yaşadığım dehşeti ele verecekti.

"Bana bak sakın fluya düşme. Artistik karelere kalkışma. Kadını kadrajdan kaçırırsan elimden kurtulamazsın. *Gerekirse boğul ama güzel çek*. Bir saniyesini bile kaçırma."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

2

Avustralya, Sydney,

Paddington, 5 Mart 1975

Kaçırmamıştı o da.

Montaj odasındaki ekrandan dehşet görüntüleri akıyordu. Montajcı sesi yerleştirirken karenin dışından yükselen haykırışı tanıyamadım.

"Bana bak sakın fluya düşme... gerekirse boğul ama güzel çek."

Benim sesim miydi bu? Cehennemde atılan bir çığlıktı sanki. Kurşun yemiş bir yaban domuzu gibi böğürüyordum.

Daha kanalın kapısından girer girmez, "Nasıl, bir şeyler yakaladınız mı bari?" diye montaj odasına kadar arkamızdan koşturan George Cunnigham, "Vay hergele." diye homurdandı monitöre doğru. "Keşke görüntüleri ham yayınlasaydık. Müthiş çekmiş."

Oysa hiç geçinemezlerdi Ethan'la.

Montaj asistanım John Taylor, "Kesin ödül alır bu görüntülerle." diye araya girdi kıvrak parmaklarla film karelerini birbirine eklerken.

Yanı başımda montaj konsolunun ekranına doğru eğilmiş George Cunningham homurtuyla karışık bir soluk salıverdi. John'un kehaneti gerçekleşirse Ethan'ın şımaracağını ve her ay başında değil, belki de onu her gördüğünde zam isteyeceğini düşünmüş olmalıydı.

Ama gerçekten müthişti. Saniye saniye çekmişti hayatla ölüm arasındaki kavgayı Ethan. Dehşet, çaresizlik, sevgi, ıstırap, fedakârlık her şey ekrandaydı.

Monitöre bakarken o anı yeniden yaşıyordum. Bütün vücudum titriyordu. Ethan objektifi kadınla bebeğinden ayırmadığı için arkalarından yuvarlanarak gelen ağaç kütüğünü görememişti.

Perforeden yine benim çığlığım yükseldi:

"Eyvah! Onlara çarpacak!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Köpüren azgın suların uğultusu ve gök gürültüleri arasında boğulmuştu haykırışım.

Ethan benim uyarımla sağa doğru açıldığı için objektifine sular sıçramış fakat o korkunç anı yakalamayı başarmıştı.

Kütük kadına çarpıyor ve darbenin etkisiyle bebek annesinin kolundan fırlayıp akıntıya kapılıyordu.

"Aman Tanrım; lanet olsun!" Ethan'ın sesiydi bu.

Ve ardından tekrar benim çığlığım:

"Tanrım. Bebek, bebek gidiyor!"

"Yüce İsa!"

Cunningham boğulacak gibi solumaya başladı. "Aralardaki beyaz kareleri çıkartıp hemen yayına verelim şunu... Montaja gerek yok..."

"Bekle..." dedim sertçe. "Fazla uzun sürmez."

Kadının sesi duyulmuyordu ama hareketinden çığlık çığlığa haykırdığı belliydi..

İşte mucize tam da o anda oldu. Kadına çarpan kütük bir yere takılıp durdu. Anne, son bir gayretle dallarından birini yakaladı. Fakat bebeği uzaklaşıyordu.

"Eyvah... Gidiyor... Bebek gidiyor..."

Tanrım *ölümle kurtuluş* ne kadar yakındı birbirine.

Ana kurtuluyor, bebek köpüren suların kucağında ölüme koşuyordu.

Bu kez, Ethan'a "Kes!" diyen sesim yükseldi, delikli ses şeridinin hışırtıları arasından. "İnsanlara bunu seyrettiremem."

George Cunningham'ın bir an bana dik dik baktığını hissettim. Sonra yeniden monitöre döndü.

Ethan ya uğultudan duymamış ya da önündeki kâbusa kendini kaptırdığı için çekmeye devam etmişti.

Çığlık çığlığaydı kadın.

Kamera gözlerindeydi. Bir delinin akıl ötesi bakışı parıldıyordu artık ekranda. Rüzgâr, zavallının saçlarını önüne katmış uçuruyordu. Tutunduğu daldan ileriye doğru uzanabildiği kadar uzanıyordu

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

selin üstüne.

"Ethan!"

Karede yoktum ama hıçkırıklara karışan sesim tanık olduğumuz dehşeti yansıtmaya yeterliydi.

Kadın bir elinin parmaklarını onu hayata bağlayan kütüğün dalına perçinlemişti. Öbür kolunu bebeğini kurtarmak için umutsuzca ileri uzatıyordu. Sanki ne kadar çok gererse kolu biraz daha uzayacak ve giderek ondan uzaklaşan bebeğini bir yerinden yakalayıverecekmiş gibiydi.

Ama yakalayamıyordu.

Bebek uzaklaşıyor, sel köpüren kollarıyla onu kucaklamış götürüyor, götürüyordu...

Ve kayboluyordu bebecik.

Annesinin kolu çılgınca onu arıyordu suyun üstünde. Parmakları...

Tanrım parmakları alabildiğine açıktı.

Arıyordu... Bir yakalasa çekip alacaktı bebeği ölümün kollarından. Ama olmadı... Başaramadı... Gözlerindeki ışık sönüyordu ekranda... Seçim anının geldiğinin farkındaydı. Birkaç saniye sonra kütüğü bırakacak hayata getirdiği canı ölüme annesiz göndermemek için kendini azgın sulara teslim edecekti.

Yine sesim yankılandı.

"Kes. Tanrı aşkına kes Ethan."

"Alinga!" George Cunningham gözünü ekrandan ayırmamıştı, ama sesi sertti. " Eğer o uzun herif senin aklına uyup kayıttan çıktıysa yemin ederim, kapının önüne koyarım onu. Hemen!"

Ethan'ın benim aklıma uymadığını biliyordum. Dolayısıyla atılma tehlikesi yoktu. Aksine, görüntüler yayınlanır yayınlanmaz George Cunningham'ın kapısına dikilecekti zam istemek için.

Bıkkınlık ve pişmanlık aniden içimi sarmaşık gibi sarıverdi.

İçimden bir ses, "Alinga!.." diye haykırdı. "Yaptığını beğendin mi?"

Beğenmemiştim.

Kahretsin. Beğenmemiştim. Pişmandım.

"Ama ne yapabilirdim?" diye bastırmaya çalıştım kafamın içindeki sesi. "Yayıncıyım ben. Görevim bu..."

"Buna inanıyor musun gerçekten Alinga?"

Lanet olsun inanıyordum tabii. Daha doğrusu birkaç dakika öncesine kadar. Ama şimdi...

Yayıncılıkla insanlık arasında ince bir çizgi olduğunu yeni fark etmiştim. Yayıncılığı boş verip, önce insan olduğunu hatırlaman gereken anı belirleyen kıldan ince bir çizgi vardı demek.

Mantubo'da düşündüğüm tek şey vardı. Yayın. Müthiş görüntüler yakalamak, onları bir an önce ekrana getirerek seyircileri soluksuz bırakmak. Spikerin, "NWtv muhabiri Alinga Sullivan'ın müthiş haberini Ethan Grey'in çarpıcı görüntüleriyle ekrana getiriyoruz." anonsunu duyar gibi oluyordum. Haber bitince evlerde bir an çıt çıkmayacağını, insanların neden sonra derin bir soluk salarak, "İşte bu. Alinga'dan bu beklenir, o dört dörtlük bir televizyoncu." diye beni övmelerini istiyordum. George Cunningham'ın, evime telefon edip, tebrik etmesini hayal ediyordum.

"*Reytingleri yıktık* geçtik Alinga. Yıktık geçtik."

GMC'nin önüne kendimi atmam, suratsız yüzbaşının hakaretlerine sırf bizi felaket bölgesine götürsün diye katlanmam, selde sürüklenen kadını görünce Ethan'a, "Çek şunu gerekirse boğul ama güzel çek." diye emirler yağdırmam, her şey ama her şey bunlar içindi.

Oysa şimdi o kadının acısı, o el kadar bebeğin trajedisinden başka bir şey yoktu aklımda. Daha bilmediğim, görmediğim felaketlerin acıları. İçimde, çok derinlerde bir yerlerde ne reyting umurumdaydı, ne can yakacak görüntülerle sağlayacağım şöhret veya prim.

Bu görüntüler yayınlanmalı mıydı gerçekten? Doğru muydu bu? İnsanlar bu felaketi bu boyutuyla görmeli, yaşamalı, acıyı hissetmeli miydi?

Artık o kadar emin değildim.

Gördüklerim beni yaralamıştı. Şimdi bunları seyredecek milyonlara gelmişti yıkılıp, yaralanma sırası.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yıkılacaklar mıydı benim gibi acaba? Yoksa sadece bakıp geçecek, sonra her şeyi unutup kendi hayatlarına geri mi döneceklerdi?

Benim şu anda hissettiklerim, iç hesaplaşmam, meslek etiğimi kantara vurmam felakete kıyısından köşesinden ortak olmam yüzünden miydi? Belki içimdeki yangın küllenince ben de şu anda aklımdan geçenleri unutacak, yine mesleğime, yayıncılığa dört elle sarılacaktım.

Fakat kadının bebeğini yakalamak için elini çılgınca uzattığı an beynime kazınmıştı bir kere. İşte o anda yayıncılıkla, insan olmak arasındaki sınıra gelip dayanmıştım demek.

Aklımdan çılgınca şeyler geçiyordu.

John Taylor görüntüleri bir ileri, bir geri sararken film makarasını cihazdan çıkarıp parçalayabilirdim. Ortada görüntü filan kalmazdı.

George Cunningham ikide bir saatine bakıp "Yayın, yayın!.." diye çırpındıkça içimden kendi kendime söyleniyordum.

"*Yayının canı cehenneme.*"

Cunningham'ın tek derdi buydu: Yayın. Bütün gün NWtv'nin Mantubo'da çektiği görüntüler konuşulacaktı

Oysa çizginin öbür tarafında o kadın vardı. Ölüme sürüklenen bebeğini yakalamak umuduyla kollarını ona uzatarak kendini sulara bırakan kadın. Ondan olan canı ölüme onsuz yollamaya yüreği el vermeyen dağ yürekli kadın.

Bu müthiş trajedinin yanında başka neyin önemi olabilirdi ki?

Ama biliyorum; Cunningham da haklıydı. Çizginin öbür tarafı onu ilgilendirmiyordu. Elinde görüntü varsa yayınlardı. Sonrası... Sonrasını ya düşünmezdi ya da... Ne bileyim ben öyle bir şeydi işte. Öyle olduğu için başarılıydı. Ve ben... Alinga Sullivan, NWtv'nin tuttuğunu koparan muhabiri, prodüktörü, belgeselcisi, her şeyi. Göz bebeği. İşte ben de öyle olduğum için gözdeydim.

Gözde olmak. Bu muydu mutluluğun, başarının tek anahtarı. İçimi çektim.

"Bugünlük benden bu kadar John. Gerisini sen halledersin."

Cunningham'ın doğrulmasından şaşırdığı belliydi. "Kahretsin. En az yarım saat kaybettik montaj diye tutturduğun için. Bu ... bu

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

görüntülerle montajsız çıkacaktık yayına. Çok daha etkili olurdu. Şimdi de... Çekip gidiyorsun..."

Cevap vermedim.

John Taylor da şaşırmıştı. Gözü monitörde, parmakları film kesme aletiyle yapıştırıcı arasında mekik dokuyordu. Dudaklarından eksik olmayan sigarasından yoğun bir duman yükseldi. "Alinga Sullivan montaj bitmeden gidecek ha? Dünyada inanmam buna."

"Her şeyin bir ilki vardır John."

Yine gözünü ekrandan ayırmadı. Pislik atan bir kareyi temizlemek için filmi geri sardı.

George Cunningham "Madem gidiyor..." diye konsola uzandı. "En başa al şunu yayına böyle girelim. Olduğu kadar."

Bir duman bulutu yükseldi John'un ağzından. "Az kaldı." Sonra ensesinde Genel Yayın Yönetmeni'nin dikildiğini unuttu. "Şunu bitirseydik diyorum Alinga."

"Yapamayacağım John. Zavallı kadının bebeğini yalnız bırakmamak için kendini sulara bırakışını tekrar seyredemem."

"Ne?" Cunningham boğulur gibiydi. Kadın ve bebek reytinge birkaç puan daha ekleyecekti mutlaka. "Ne dedin sen?"

Çantamı aldım kapıya yöneldim. Ters ters bakan George Cunningham'a gülümsemeye çalıştım. "Dediğimi duydun. Son bir dakika. Kadının elleri. Kameraya doğru uzattığı boş eller... Senin yerinde ols..."

Devam edemedim. Cunningham'ın alnı birden ter içinde kaldı. Soluk alamadı. "Aman Tanrım!" diye patladı soluğu en nihayet. "Elimde böyle bir görüntü var ve ben hâlâ bu iki delinin gevezeliklerini dinliyorum."

Hışımla elini uzatıp John'a fırsat vermeden geri sarma düğmesine bastı. Filmin kopma ihtimaline aldırmadan makarayı en hızlı devirle başa alırken, "Tele sineye haber verin." diye uludu. "Yayına gireceğiz. Flaş haber anonsu girsinler."

Önümden geçerken çarptığı sandalyeyi devirdi. Koluma çarptığının farkına bile varmadan fırladı.

"Çekilin!.." diye bağırıyordu koridorda koşarken. "Çekilin!" Birkaç görevli kenara kaçarak Genel Yayın Yönetmeni'ne yol verdi.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Ben" diye seslendim arkasından, "Sadece kadının ellerini... Ellerini çıkartalım diyecektim Mr. Cunningham."

Duymadığını biliyordum. Duysa da aldırmayacaktı zaten.

Adamın arkasından şaşkın şaşkın bakan John'un yanağına bir öpücük kondurdum.

"Boş ver..." diye homurdandı John. "Deli işte."

Omuzlarımı kaldırdım. Gülümsedim. Koridora çıktım. Hayata doğru yürüdüm.

3

Sydney, 5 Mart 1975

Hemen eve gidersem zihnime kazınan görüntülerin ve duygularımın esiri olacağımı biliyordum. Kendimi oyalayacak bir şey bulacağımdan da kuşkuluydum. Üstelik annemin sorularına cevap vermek zorunda kalacaktım.

"Nerede kaldın Alinga? Çok merak ettim."

Her şeyi öğrenene kadar sorgulayacaktı beni.

Anlattıracaktı. Aklımdan silmeye çalıştığım her şeyi tekrar yaşatacaktı bana. Buna dayanabileceğimi sanmıyordum.

George Cunningham haklıydı. Ben yayıncıydım. Duygusallık bir yere kadardı. Yoksa bu işin sonu kariyere veda etmeye kadar varırdı.

Düşünmeli, kendimi ve meslek etiğini yargılamalı, ama sonunda bu fırtınanın ardından sakin, sığ sulara ulaşmayı başarmalıydım.

Yaşanmış ve bitmişti.

Bitmeliydi.

Camı açtım. Sonbahar yağmurundan arta kalan toprak kokusunu içime çekerek Victoria Sokağı boyunca sürdüm arabayı. Yeni İskoçya ve Güney Avustralya'ya ölüm getiren, onca felakete sebep olan yağmur Sydney'i de yoklamıştı. Yollarda yer yer su birikintileri vardı. Araçların üstlerine su sıçratmasından korkan insanların kaçışmaları komiğime gitti birden. Bir avuç suydu kaçtıkları!

Oxford Sokağı'na dönüp Cascade'e doğru ilerledim. Gelip geçenlerle zihnimi meşgul etmeye uğraşıyordum. Her şeyi, bütün ayrıntıları görmeye odaklamıştım kendimi. Yaşlı bir kadın hızlı geçen bir arabanın sıçrattığı sulardan kendini kurtaramadı. Çamurlu su zavallıcığı tepeden aşağı yıkadı. Kadın şemsiyesini sallayarak arabanın arkasından bağırdı.

Olabildiğince kaldırım kenarlarına biriken sulara sokulmadan arabayı yavaş sürüyordum.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yol boyunca reklam panolarına bakarak oyalanmaya çalıştım. Tanrım, ne kadar çoktular. Her gün en az iki defa geçtiğim halde bugüne kadar farkına bile varmamıştım bu yolda bu kadar çok reklam olduğunu.

"Lux. Güzelliğin sırrı."

"Gelecekten korkmayın. Biz varız: PA sigorta."

"Coca Cola ile serinleyin."

"Bütün kıtada ve dünyada: Commonwealth Bank."

Her ay maaş çekimi bozdurduğum Westpac iyice abartmıştı. Dev bir binanın yan cephesini boydan boya reklam panosu ile örtmüştü. Gülen bir adam. Güzel, mutlu bir kadın. Biri kız, diğeri oğlan sağlıklı, güleç iki çocuk. Mutlu Avustralya ailesini banka gişesi önünde gösteren bir resim.

O kadını düşündüm elimde olmadan. Belki o da Westpac'in müşterisiydi. Kim bilir kaç defa banka şubesine kucağında bebeğiyle gitmişti. O da gülümsüyordu belki bu resimdeki gibi. Ama şimdi...

Başımı sola çevirdim.

Kadın çamaşırları satan bir dükkânın vitrininde kırmızı ışık veren tüplerle yapılmış bir kadın bacağı kan kan dansı yaparcasına inip-kalkıyordu. Bir adam büyülenmiş gibi vitrindeki kadın çamaşırlarına bakan küçük oğlunu çekiştirerek uzaklaşmaya çalıştı.

Yolda olup biten her şeyi görüyordum. Fakat şimşeklerin parlaması, gök gürültüleri, selin korkunç uğultusu kulaklarımdan gitmiyordu.

Ve o kadın... Sel sularının kucağından koparıp sürüklediği bebeğine ulaşmak için kendini ölümün kollarına bırakan kadın.

Drumoyne üzerinden köprüye yöneldim. Paramatta Nehri'nl geçerken bir an Liman Köprüsü'ne baktım. Oradaydı. Yıkılmaz, sarsılmaz bir anıt gibi duruyordu. Bir an dehşetle titredim. Şimdi altımda uslu uslu akan Paramatta bir gün çıldırır, kabarır ve önüne çıkan her şeyi süpürüp götürürse Liman Köprüsü ona direnebilir miydi? Doğa gücünün sınırı olmadığını gözlerimle görmüştüm. İnsan gücünün eseri bu çelik ve beton yığını, doğanın isyanına dayanabilir miydi acaba? Bir an köprünün yıkılmış halini hayal etmeye çalıştım. Paramatta delirmiş, köpürmüş çelik putrelleri almış götürüyordu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Tanrım, ne kadar zayıftık doğa karşısında. Yaptıklarımız, ölümsüz sandığımız eserler bile.

Kendimi tekrar yola verdim. Huntley's Point Yolu'ndan Turban deresinin Paramatta'ya açıldığı yere geldim. Arabayı kıyıdaki barlardan birinin önüne çektim. Gürültülü bir kalabalık vardı içeride. Masaların hepsi ve barın önü doluydu. Bir kadeh bir şey içmeden eve dönmek gelmiyordu içimden. Mecburen bara yaklaştım.

Herkes başını, barın arkasındaki televizyon ekranına doğru kaldırmıştı. İki barmen de dirseklerini tezgâha dayayarak yan dönmüş, gözlerini ekrana dikmişti.

Kahretsin.

Ekranda NWtv vardı.

Ve... Ethan'ın zihnimde bile kurtulamadığım görüntüleri. Sel sularına kapılmış kadın sürükleniyordu... Elini ileri doğru uzatmıştı... Parmaklarını olabildiğince açmıştı. Bir şeyi yakalamaya çalışıyordu kadın... Ve onu görüyordu kamera birden. Köpüren suların içinde batıp çıkan minicik şeyi... Kadının bebeğini.

Hemen dışarı attım kendimi. Arabama koştum. Kapıyı açıp direksiyona oturduğumda bir süre derin derin nefes almaya çalıştım. Hayır! Kurtuluş yoktu. Zihnimi temizlemeye uğraşırken yaşadığım dehşetin ruhumda yarattığı kâbus peşimi bırakmıyordu.

Sık sık uğradığım kitapçı aklıma geldi. Hemen yanındaki LiquorMart'dan bir şişe brandi alabilir ve odama kapanırdım. Sürükleyici bir kitap ve birkaç kadeh brandi belleğimi sıfırlamasa bile sızmamı sağlardı herhalde.

Daha kapıdan girer girmez kasada oturan Mary, kızıl saçlarını hoplatarak, "Alinga!" diye bir çığlık attı. "Demin ekranda sesini duymasam seni tanıyamayacaktım. Hortlak görmüş gibisin..."

Yüzümde nasıl bir ifade belirdiyse devam etmekten vazgeçti. Sadece, "Özür dilerim..." diye mırıldandı... "Çok büyük bir felaket ve sen..."

Yine tamamlayamadı lafını. "Önemli değil Mary." dedim, raflara doğru yürürken. Boyalı sürtük, diye homurdandım içimden. Hortlak gördüm tabii. Binlerce hortlağı da ruhumda hissettim. Hâlâ içimde bir yerlerdeler.

Bir sürü kitap karıştırdım oyalanmak için. Stanley de fırsatı ka-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

çırmadı. Hemen yanıma geldi. Tatlı, yakışıklı bir çocuktur Stanley. Benden neredeyse on yaş küçük, ama gizliden gizliye bana kur yapar.

"Hoş geldin Alinga."

"Sakın sen de beni ekranda gördüğünü söyleme."

Başını iki yana salladı. "Sesini duydum ama bakmadım ekrana. Böyle üzüntülü şeyler seyretmek istemiyorum. Sen nasıl dayanıyorsun, inanamıyorum."

"Dayandığımı kim söyledi? Ama birinin eve para götürmesi lazım."

"Anlıyorum. Haklısın... Nasıl bir şey arıyorsun?"

Hiçbir şey aramıyordum.

"Bakınıyordum. Belki ilgimi çeken bir şey bulurum dedim."

"Hı hı..." Sonra aklına birdenbire gelmiş gibi, "Şey..." diye mırıldandı, "İlle roman olması şart mı?"

"Yoo. Ne demek istedin Stanley?"

"Şey..." Sesi tereddütlüydü. "Dün... eski kitapçılardan birinde... bir defter..."

"Defter mi?"

"Hıı..." dedi düşünceli bir ifadeyle. "Bir hatıra defteri yani... Bir kadının anıları... Sarı yapraklı bir deftere sabit kalemle yazmış... Çok eski bir şey... Şöyle bir karıştırınca aklıma sen geldin."

"Neden? Eski defter senden on yaş büyük olduğumu mu hatırlattı sana?"

Oğlan kıpkırmızı oldu. Gülümsemeye çalıştı. "Yok... şey... ben..." diye kekeledi.

"Şaka, şaka." dedim gönlünü almak için. "Söyle bakalım, niye defteri görünce aklına ben geldim?"

"Belki... ilgini çeker diye düşündüm... Hatta belki... filmini filan yapar dedim..."

"O kadar ilginç yani."

"Hepsini okumadım ama beni etkiledi. Bir hemşirenin... anıları. Savaş hemşiresi..."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Savaş hemşiresi mi?"

"Hı hı... Gelibolu Savaşı'nda hemşireymiş... Dur en iyisi..." Stanley fırladı. Koşturup dolabını açtı. Elinde bir defterle döndü. "Bak istersen... İlgini çekerse..."

Gerçekten eskiydi defter. Kapak kartonu ekose kumaşla kaplanmıştı. Zaman, kumaşın lacivert, kırmızı, beyaz kalın çizgilerini soldurmuştu. Kapağın üstüne boya kalemleriyle yapılan gül resmi de bir hayli silikti.

Çocukluğumda mürekkeplendirmek için ucu tükürüklenen ve tabi dilde, dudaklarda iğrenç mor lekeler bırakan kalemler vardı. Sabit kalem denirdi bunlara. Kapağın üstüne sabit kalemle yazılmış harfler zamana meydan okurcasına belirgindi:

"ANZAK ORDU HEMŞİRESİ

HELEN'İN GELİBOLU SAVAŞI

VE AŞK ANILARI"

Gelibolu ve aşk ha?

Savaş ve aşk?

Farkında olmadan kapak sayfasını çevirdim, ilk sayfanın orta yerine tarih atmıştı Helen:

"3 Ocak 1916"

Bir ömür kadar uzak bir tarih. Helen'in bu tarihi attığı günün üzerinden tam 60 yıl geçmiş.

Birden annemin iki sene önce kapıdan içeri girer girmez verdiği haber geldi aklıma.

"Bil bakalım Alinga. Annen bugün ne yaptı?"

Annemin ne yaptığını değil bilmek, tahmin etmek dahi mümkün değildir. Her an bir sürpriz yapabilir.

Mesela Büyük anne Sara –ninem o vakitler hayattaydı daha- telefon edip çiftliğe çağırdığında, "Gelemem" diye kestirip atmıştı. Ninem ne dediyse telefonu kapattığında yüzü-gözü allak bullaktı. Fakat çiftliğe gitmeyeceği için sevinmiştim. Rüzgârın çölden esme mevsimiydi ve içimin dışımın kum dolmasından nefret ediyordum. Ama ertesi gün beni babamla bırakıp çiftliğin yolunu tuttu. Kavga etmişlerdi herhalde. Kapıdan girer girmez, "Cliff?" diye seslendi ba-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

bama. "Yukarı gel." Zavallı babamı iki gün sonra serbest bıraktı. Adamcağız bana gülümsemeye çalışmıştı ama hiç keyfinin olmadığı belliydi. Bana bir şey söylememişti. Ben de sormamıştım doğrusu. Müthiş bir kavga olmalıydı. Annem dört gün sonra inmişti aşağıya. Dik dik bakıyordu. Korkmuştum. "Niye senin gözlerin mavi oldu ki?" dediğinde nasıl şaşırdığımı hatırlıyorum.

Al bakalım. Niye olmasın ki? Herkesin gözü onunki gibi yeşil olacak değil ya. "Büyük anne Sara'ya çektiğimi söylersin ya anne." cevabıma da sinirlenmişti.

"Tamam, tamam, onun gibi aklına eseni yapmandan belli zaten."

Sanki kendisi farklıydı.

"Sevgili Mrs. Rose. Sana *'inanılmazların kadınısın'* derim ya hep."

Bu lafı her duyduğunda gülüp geçer. Hatta kızmış gibi yapar ama "inanılmaz olmaktan" hep mutludur benim annem. O gün ilk defa "Ninen kadar değil." diye homurdanmıştı.

İşte iki sene önce o gün pat diye, " Bu yılki *Şafak Ayini*'ne gidiyorum Alinga." deyivermişti. "Kaydımı yaptırdım bile."

Hayretten ağzım açıktı. Evet, Sevgili Mrs Rose her an her şeyi yapabilirdi, ama bu kadarını beklemiyordum. "Anne!.." diye bir hayret çığlığı atabilmiştim. "Yani... Sen... Gelibolu'ya mı gideceksin?"

"Evet Alinga? Bu kadar şaşıracak ne var bunda? Annem gitmiş dönmüş. Ben niye gitmeyeyim?"

"Anne... 59 yaşındasın... Orası çok uzak bir ülke... Giden televizyoncu arkadaşlarım var... 'Çok geri,' diyorlar. 'Doğru dürüst yol bile yok' diye anlatmıştı Eleanor."

"Uzak filan değil... Anzaklar haftalarca gemilerde, azgın fırtınalara dayanarak gittiler de ben uçakla mı gidemeyeceğim? Hem bir gece Singapur'da kalacakmışız. Sonra İstanbul'a uçuyorsun. Sanırım Türkler almadan oranın Konstantinopol olduğunu biliyorsundur. Doğu Roma... Oradan otobüslerle gidilecek Gelibolu'ya."

İtiraz etmek istediğimi anlayınca elini kaldırmış, "Yoo küçük hanım." demişti aksi aksi. "Uçak, oteller, rehberlik ücretleri her şeyi ödedim. Tanrı isterse Nisan'da Gelibolu'dayım Alinga." Gözleri ışıl ışıldı. "Ne müthiş değil mi?"

Ne yaptıysam vazgeçiremedim onu. Bütün bahanelerimi savuşturdu. Büyükanne Sara da "Bırak gitsin Alinga." dedi. "Vardır bir bildiği."

Ben de vazgeçirmek için uğraşmaktan vazgeçtim.

Tanrı'nın mı annemin mi isteğiydi bilmiyorum. Gitti. İki gece de uyku tulumunda yatarak Şafak Ayini'ne katıldı. Döndü.

Giderken mutlu ve heyecanlıydı. Onu bu kadar mutlu gördüğümü hatırlamıyorum. Sevgili Mrs. Rose Sullivan Gelibolu'dan döner dönmez eve bile uğramadan büyükanne Sara'nın çiftliğine gitti. Şaşırmıştım. Bir hafta kadar orada kaldı.

Artık farklı bir kadındı annem. Tuhaftı. Hasta mı; hayır. Yorgun mu; evet. Mutsuz mu; bilmem. Tuhaftı işte. "Ne oldu anne?" diye sormuştum bir gün. Yüzü artık eskisi kadar güleç değildi. Ama o gün gülümsemişti bana. "Yok bir şeyim Alinga. Şafak çarptı galiba. Geçer."

Şafak nasıl çarpıyorsa, ya da ne demekse?

Sormanın, kurcalamanın faydası olmadığını bildiğim için ısrar etmemiştim.

"Geçer" demişti ama geçmedi. Bir yıl sonra Büyükanne Sara'yı, iki yıl geçmeden de babamı kaybettik. Sevgili Mrs. Rose iyice içine kapandı.

Birden Anzak Ordu Hemşiresi Helen'in anılarını okumak istediğimi fark ettim. Bu memlekette zaten Dardanel, Gelibolu dendi mi herkes dikkat kesilir. Çünkü Avustralya'da hemen her evde, ailede ya da ne bileyim yanı başınızdaki komşuda; Gelibolu savaşında hayatını kaybetmiş biri ya da sağ dönmeyi başarmış Anzak gazisi vardır.

Çocukken bayramlarda, geçit törenlerinde gazileri görürdüm. Belleri bükülmüş olmasına, koltuk değneği veya bastonla yürümelerine rağmen başları dimdikti. Gazi madalyasını gururla taşıdıklarını biz çocuklar bile anlardık.

Bir Anzak gazisi öldü mü övünç aileye kalan en değerli miras sayılırdı. Birçok ailede hâlâ da öyledir. Evlerde, "büyük dede", "dedenin kardeşi" ya da başka bir akraba, eş dost anılırken, "O Anzak'tı" denir. Sohbet, "Biliyor musunuz Gelibolu'da savaşmış." diye devam

BELONGS TO KAKTUS TEAM

eder.

O zaman bile "düşman"a kötü söz söylemedikleri dikkatimi çekerdi. En azından bizim evde ben duymadım. Rich dedem, "Yaman savaş oldu." der geçerdi konu açıldı mı. Çok ısrar edilince, "Bizimkiler yaman savaştı. Onlar da yaman çıktı ha!" dediğini, Büyükanne Sara'nın hemen, "Rich... lütfen canım." diye konuyu kapattırdığını hatırlıyorum.

Evet, Helen'in anılarını okumak için can attığımı fark ettim birden.

"Stan..." diye tebessüm ettim. "Defteri alabilir miyim?"

Stanley hafif bir tereddüt geçirir gibi oldu.

"Kaça aldıysan ben..." Çantamı açmaya davrandım.

"Alinga lütfen..." Elimi tuttu. Stanley'in ürperdiğini hissettim. "Henüz bitirmemiştim de..."

Defteri ona geri uzattım ama içimden almaması için dua ediyordum.

"Neyse" dedi. "Sen oku... Zaten onun için gösterdim sana... Ben de senden sonra bir ara okurum."

Fazla nazlanmadan Stanley'e teşekkür ederek dükkândan çıktım. Yandaki LiquorMart'dan bir şişe brandi alıp hızlı adımlarla arabama geldim. Helen'in anılarını okumak için sabırsızlanıyordum. Direksiyona oturur oturmaz defteri açtım. Kapağa yapışık duran ilk sayfadaki yazılar sanki sonradan eklenmiş gibiydi:

BELONGS TO KAKTUS TEAM

4

Anzak Hemşire Helen'in

Anı defteri

3 Ocak 1916

Kraliyet Avustralya Donanması

(RAN) Amiral gemisi

Demir alalı iki saat oldu. Dönüyoruz.

Bozgun... Utanç... Kış. Sulu kar kırbaç gibi dövüyor gemiyi.

Binlerce erkeğimizi ufukta gittikçe kaybolan topraklarda bıraktık.

Bir hiç uğruna...

Ne işimiz vardı burada, bilmiyorum.

Şimdi düşünüyorum da belki de koca Anzak ordusu benim için geldi Gelibolu'ya. Onu bulmam için.

Belki değil öyle. Eminim artık. Kaderin oynadığı bir oyun bu. Bir tuzak.

İkimiz de düştük tuzağa.

Dönüyoruz.

Eyvah! Ya biri güncemi bulur okursa?

Kimliğim, büyük sırrım... aşkım her şey ortaya çıkar. Gelirken veya savaşın ateşi, kanı, felaketi içinde isimler o kadar önemli değildi. Okurlarsa okusunlar diyordum. Ama şimdi... dönüyoruz... Tanrım dönüyoruz!

En azından kızlar, doktorlar ve tabii daha kim bilir kaç kişi biliyor düşman subayına aşık olduğumu!

Neler anlatacaklar orada kim bilir.

Bitti sandığım savaş orada başlayacak.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Kurşunlar, süngüler değil, çatılmış kaşlar, nefretle kasılmış suratlar, arkamdan fısıldananlar öldürecek beni.

Bir şeyler yapmalıyım.

Ama ne, ne, ne?

Defteri denize atmak bile geçti aklımdan. Kalbime bıçaklar saplandı sanki. O zaman, o zaman onu tamamen yitirmiş olurum. Ona dair, aşkıma dair, sevgili erkeğime dair kafama, gönlüme kazıdığım şeyler dışında hiçbir yaşanmışlık izi kalmayacak elimde.

Fakat bir şeyler yapmalıyım.

Güncemi okuyan gerçek kimliğimi öğrenmemeli.

"Sürtüğe bak!" diye homurdandığında, defterin sahibinin şu solgun, yüz bin yaşındaki sarışın olduğunu anlamamalı.

Beraber olduğum, şu veya bu şekilde yüzyıllar gibi geçen bir seneyi paylaştığım insanlar da kendilerinden bahsetmemden hoşlanmaz herhalde. Onun için benimki dahil tüm isimleri karalayıp değiştirmeliyim.

Önce kendi adımı karaladım.

Bir çırpıda sildim kendimi. Arkadaşlarımın, meslektaşlarımın, dostlarımın adlarının üstüne başka isimler yazdım. Benim karalamam onların gerçekte kim olduklarının anlaşılmasını önlemeyeceği için birkaç komutanın ismini olduğu gibi bıraktım.

Ben uydurma bir Anzak hemşiresiyim artık.

Fakat yaşadıklarım ve yazdıklarım gerçek.

Aşkım gerçek.

Felaketim gerçek.

Sırf, bir yılın heyecanları, korkuları, felaketleri, acıları ve... ve sevdasıyla yüklü satırlar sahipsiz kalmasın, defterim bir gün ele geçerse, okuyan bunların yaşanmışlığına inansın diye uyduruk bir isim arıyorum kendime!

Gözlerim buğulandı. Birkaç damla yaş düştü kâğıda. Acı kalbimden beynime yükseldi. Aşkımı saklamak zorundaydım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Şimdi ismimi de gizliyorum.

Buna dayanamam. Fakat bu yaşanmışlığın, bu duyguların mutlaka bir sahibi olması lazım. Bu inanılmaz mutluluğun, bu tarifsiz acının, bu insafsız kaderin mutlaka bir sahibi olmalı. Ama ona ne isim vereceğimi bilmiyorum. Kalem elimde boş, sarı sayfaya bakıyorum. Rüzgâr saçlarımı uçuruyor.

"Yaz" dedim kendime. "Yaz. Kendini sil-baştan yeniden yarat. Girişin olsun hayata.

Ve işte başlıyorum:

"Ben bir Anzak kızıyım. Askeri hemşireyim. Gelibolu cephesinde kurduğumuz sahra hastanesinde görevliydim.

Karşı kıyı Troya...

Benim adım da *Helen.*

Troylu Helen gibi yani.

Gerçek adım değil tabii. Asıl adımı az önce karaladım. Çünkü komutanlarımızın, cephede yaralanan ya da yanlarında arkadaşları ölen askerlerimizin, doktorların, buradaki ve anavatandaki arkadaşlarımın bir Anzak kızının evlatlarımızı öldüren düşmanın bir subayına aşık olmasını hoş görmeyeceklerini biliyorum.

Ne ülkem, ne ailem bu aşka hazır değil.

Onun ülkesinin de aşkımızı kutsayacağını sanmıyorum. Çünkü ben bir Anzak'ım. Düşmanım. Üstelik...

Boş verin. En iyisi siz beni böyle bilin: Helen... Troyalı değil, *Anzak Helen*... Mor leke gördüğünüz yerlerde 'Helen' diye okuyun beni. Anzak Helen. *Helen Key.*

Gelibolu'da iki defa öldüm.

Artık dönüyorum. Üçüncü kez ölmeye.

Bu kez Avustralya Ana öldürecek beni.

Defteri yanıma bıraktım. Sigaramı çıkardım. Yakarken ellerimin titrediğini fark ettim. Aceleyle defterin sarı sayfalarını şöyle bir karıştırdım.

Onları gördüm. Anıların sahibinin ve bu anılara kıyısından kö-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

şesinden de olsa girip çıkanların gerçek kimliklerini gizleyen iğrenç mor sabit kalem mürekkebi ile bezenmiş lekeleri.

Birine dikkatle baktım, altındaki gizli ismi okuyabilmek umuduyla. Mümkün değildi. Okunmuyordu. Kâğıdı neredeyse yırtacak kadar bastırmıştı kalemi kadın.

Sigaramdan derin bir nefes çekip okumaya devam ettim.

3 Ocak 1916

Gemide kimsenin ağzını bıçak açmıyor. Kimsenin yüzünde vatana dönmenin sevinci yok. Yenildik mi?

Yoo!

Zafer mi kazandık?

Asla!

Mağlubu, muzafferi olmayan bir savaştan dönüyoruz.

Belki de her şey bir teselli. Belki de bal gibi mağlup olduk. Türkler vatanlarını mertçe korudu. Geçit vermedi. Vatan onlarındı, zafer de onların oldu. Bizimse boyunlarımız bükük. Yüzlerimize tarifsiz bir hüzün çöreklenmiş durumda. Arkamızda bıraktıklarımızın acısı bu.

Kimse dönüp uzaklaşan sahile bakmak istemiyor.

Oysa ben sabahın pusu içinde kaybolan ufuktan gözlerimi alamıyorum. Sanki onu, kalbimin efendisini görecekmiş gibi...

Ama heyhat...Bu gidişin dönüşü yok. Sonsuza kadar ayrıldık.

Her şey unutulacak mı? Hiç yaşanmamış mı olacak? Zaman her şeyi olduğu gibi bunu da mı silip süpürecek?

Asla! Buna izin vermeyeceğim. Unutamam... Unutmayacağım... Son nefesimi verirken bile onun adını anacağım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

5

Boronia Park, Sydney

5 Mart 1975

"Helen Key!" diye tekrarladım mor lekelere bakarak. İsmi gibi soyadı da uydurmaydı tabii.

Ama çok uyumlu bulmuştu doğrusu. Helen Key!

Sinema oyuncusu ya da pop müzik yıldızı gibi.

Eve nasıl geldim, annemin sorgusundan nasıl geçtim bilmiyorum.

Odama çıktığımda sel felaketinin ruhumda yarattığı fırtınanın dindiğini, o görüntünün flulaştığını fark ettim.

Aklım Helen'deydi. Onu hayal etmeye çalışıyordum. Nasıldı, güzel miydi? Mutlaka güzel olmalıydı. Sarışın mıydı acaba? Yoksa kumral mıydı?

Avustralyalı mıydı, Yeni Zelandalı mı?

Hayalimde bir Helen çizdim, Onun dediği gibi Anzak Helen.

Saçları sarıydı. Bukleliydi. Bir buklesi alnına düşmüştü mesela.

Yüzüne bir melek tebessümü kondurdum. Sonra ona haksızlık ettiğimi düşündüm. Adını gizlemeye mecbur hisseden bir kadın, hayata tebessüm ederek bakamazdı.

Helen'in anılarını daha okumamıştım, ama ilk sayfaya karaladığı satırlar bile beni müthiş etkilemişti.

Çok kanlı bir savaşın ortasında kalmıştı Anzak Helen. Etrafında parçalanmış vücutlar, kopmuş kollar, bacaklar vardı mutlaka. Kurtarmaya çalıştığı askerlerin ölümüne tanık olmuştu. Sonra hiç olmayacak bir şey olmuş, imkânsız bir aşka esir düşmüştü. Savaşta bir düşman subayına aşık olmaya başka ne denebilirdi ki?

Nasıl biriydi adam acaba? Yakışıklı mıydı? Anılarda ilerledikçe Anzak Helen'in kalbini çalan düşman erkeğine de bir surat yakıştırmam gerekecekti. Onu ben de sever miydim? Sanmıyorum. Düşman olduğu için değil. Hiçbir erkek bir kadının bunca mutsuz olmasına

değmez de ondan.

Anılarından kendi adını karalamaya değecek bir aşk... Bunu da hayal edemiyorum.

Helen ve o adam ayrılmışlardı. Kaçınılmaz bir sonuçtu bu... Fakat ölüm mü ayırmıştı onları? Düşman subayı ölmüş müydü?

Bardağıma brandi doldurdum. Ateşin karşısına kuruldum. Kumaş kaplı defteri kucağıma aldım. Arka kapağın üzerinde elimi gezdiriyordum. Birden kumaşın altında bir kabarıklık hissettim. Orada bir şey vardı. Kapağı açtım. Kumaş kaplamayı içten aralamaya çalıştım. Kapağın ve kumaşın zarar görmesini istemediğim için çok yavaş hareket ediyordum. Kumaşla karton arasına kâğıt açacağımın ucunu sokmaya çalıştım, olmadı. Kumaşı biraz daha kaldırıp defteri salladım. İçinden bir şey düştü yere.

Tanrım!

Yabancı üniformalı bir askerin solmuş, yıpranmış fotoğrafı!

Bu... Bu o olmalıydı... Anzak Helen'in sevdalandığı düşman subayı!

Resmin arkasına bilmediğim harflerle bir şeyler karalanmıştı.

Ve sabit kalemle -Helen yazmış olmalıydı- İngilizce bir not:

"*Teğmen Suat- Gelibolu 1915. Benim Paris'im.*"

Helen ve Paris.

O topraklarda yaşamış düşmanların destansı sevdasının kahramanlarıydı onlar.

İsmini karalayarak kendine Helen diyen Anzak hemşirenin, sevgilisine Paris'i yakıştırması çok doğaldı.

Düşman subayını hayalimde canlandırmama gerek yoktu. Resmi elimdeydi artık. Kahverengiye dönmüş fotoğraftaki adama baktım.

Yakışıklıydı. Hem de çok.

En fazla 20-25 yaşlarında olmalıydı.

Başındaki tuhaf şapka örttüğü için alnı görünmüyordu. Şapkanın hemen altında kaşları vardı. Fotoğraf solmuş olmasına rağmen kaşlarının gür ve kara olduğu belliydi. Yüzüne sert bir ifade vermek

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

için kaşının birini çatmıştı, ama bence hiç de başarılı değildi. Çünkü ne renk olduğunu kestiremediğim gözlerinde insanın içine işleyen bir şey vardı. Yalnızlık gibi, hüzün gibi, sevgi gibi, özlem gibi.

Üst dudağını tamamen örten kara bıyıklarının sivri uçları yukarı bakıyordu. Komik mi? Yoo, hayır hiç de değildi. Hatta biraz bakınca bıyığının ona saygın bir ifade verdiğini düşündüm. Dudaklarına belli belirsiz çapkın bir tebessüm oturtmuştu.

Aklımda başka hiçbir şey kalmamıştı. Helen'in macerasını okumaya hazırdım.

Helen'le Suat'ın.

Anzak kızıyla düşman subayının aşkını.

Tanrım, inanılmaz bir öykü olmalıydı bu. Ürpererek ikinci sayfayı çevirdim. Ve birden 61 yıl önceye döndüm:

BELONGS TO KAKTUS TEAM

6

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

26 Kasım 1914

Kraliyet Avustralya Donanması

Amiral Gemisi

Gidiyoruz... On gündür denizdeyiz.

Bizi rıhtıma getirdiklerinde gün yeni ağarıyordu.

Gemiye dimdik bir merdivenden tırmandık.

Hepimizin omzunda çadır bezinden yapılmış kocaman çuvallar var. Varımız yoğumuz bunların içinde. Donanmada valiz yasakmış. Neden; bilmiyorum. Tek bildiğim ağırlığından sağ omzumun düşmüş vaziyette olması. Öbür kızların da benden kalır yeri yok. Üstelik her adımınızda biraz daha ağırlaşan bu çuvallarla merdiven çıkmak çok zor. Aşağı uçacağımdan korktum yukarı varana kadar.

"Gemiye hoş geldiniz."

Hiç de hoş gelmemiştik. Hepimizin suratı pancar gibiydi. Soluk soluğa kalmıştık. O kadar bitkindik ki bizi karşılayan teğmenin çok yakışıklı olduğunu neden sonra fark ettik.

Bizi getiren kamyondan rıhtıma atladığımızda, "İşte bu." dediler. "Avustralya donanmasının amiral gemisi. Büyük şeref. Savaşa bununla gideceksiniz. Bütün komutanları görebileceksiniz."

Gemileri sevdiğim halde her yeri renk renk bayrak ve flamalarla donatılmış bu gri çelik yığını beni korkuttu. Canavara benziyor. Direkleri ürkütücüydü. Üç koca bacası alaca karanlığın içinde bizi gözetleyen hayaletleri andırıyor, ileri doğru uzanan ve çadır bezi kılıflarla örtülmüş topları da canavarın kolları gibi.

Beni de sayarsak, 24 hemşireyiz. Hepimiz çıkınca yakışıklı teğmen gülümsedi.

"Hanımlar. Lütfen şuraya dizilir misiniz?"

Sesi ne kadar da buğuluydu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Hemen dediğini yaptık. Teğmenin, lombar ağzı dediği merdivenden güverteye çıkan boşluğun karşısında yan yara dizildik. Çuvallarımız hâlâ omzumuzdaydı. Yavaşça yere bırakmayı denedim ama yakışıklının bakışından bunu yapmamam gerektiğini anladım.

"Birazdan sizi almaya gelecekler. Tekrar hoş geldiniz Umarım, sizi rahat ettirebiliriz."

Göz ucuyla hepimizi hızla süzdü. "Benim şimdi gitmem lazım."

Fakat bunu hiç istemediğini belli etti.

Teğmen uzaklaşırken kızlardan biri "Tanrım" diye içini çekti. "Bununla dünyanın öbür ucuna bile gidilir."

Gidiyorduk zaten.

Orada öylece kaldık.

Güvertede bizden başka duran yoktu her halde. Her şey ve herkes hareket halindeydi. Önümüzden insanlar gelip geçiyordu. Kimi sağa, kime sola. Emirler veriliyor, düdükler çalıyor, vinçlerin zincir şakırtıları bitmek bilmiyordu.

Fakat bizi almaya gelen yoktu. Unutulmuştuk orada. Kurşun gibi ağırlaşan çuvallarımız omzumuzda orada öylece dikilmiş vaziyette bekledik.

Bekleyecektik. Kendi başımıza çekip gidemezdik. Kendi irademizle hiçbir şey yapamazdık. Hastane bahçesindeki 10 günlük eğitimde ve yemekhanedeki derslerde ilk bu öğretilmişti:

Beklemek.

Her şeyin bir sırası, zamanı vardı. Her şey emirle yapılırdı. Ya da düdükle.

Bir düdük yat, bir düdük kalk.

Bir düdük uyan, bir düdük görev başına.

"Hemşireler?"

Yirmi dördümüz birden umutla sese doğru döndük. Geminin kıç tarafından sivilceli suratlı bir deniz eri geliyordu.

"Evet... Buradayız... Biziz... Hemşireler."

Sivilceli surat geldi. Önümüzde durdu. Bekleyiş nihayet bitiyordu anlaşılan. Bizi beklemekten kurtardığı için burnunun ucunda

BELONGS TO KAKTUS TEAM

bile sivilce olan çocuğa neredeyse sarılacaktık.

Hepimizi şöyle bir süzdü. Ciddi olmaya gayret ediyordu ama gözlerindeki şehvet parıltılarını gizleyemedi.

"Kaç kişisiniz?"

Merrybelle, "24" dedi. En yaşlımız -20 yaşındaydı- o olduğu için kendiliğinden liderimiz olmuştu.

Askerin kaşları çatıldı. "Böyle olmaz. Saymayı öğretmediler mi size?"

"Saymak mı?"

"Saymak. Sıranın en başındaki 'bir' diye sesini yükseltecek, yanındaki 'iki.' Sıranın sonuna gelince kaç kişi olduğunuz belli olacak."

Saçma. Aptallık. Yutkundum. "Ama biz..." Sesimi ben bile zor duymuştum. "Kaç kişi olduğumuzu biliyoruz zaten. 24 kişiyiz. 24 Anzak hemşiresi."

Sivilceli surat geldi tam önümde durdu. Gözlerini gözlerime dikti. "Öyle mi?" diye soludu yüzüme doğru. Birden sesi yükseldi. "Ne yapacağım ben sizinle?" Biraz daha sokuldu. Dudakları neredeyse ateş çıkan yanağıma değecekti. "Ya içinizden biri tüydüyse çok bilmiş bebek? O zaman ne olacak? Nasıl anlayacağım firar olduğunu?"

Bir adım geri çekildi. Topuklarını birbirine vurdu. Sesini de aynı sertlikte çıkarmayı başardı: "Sağdan saaaay."

Çekingen, tereddütlü saydık.

Camira şaşırdı. Kendi sayısını söyleyeceğine, ondan bir evvelkinin sayısını tekrarladı:

"Dokuz."

Elimizde olmadan gülüştük. Asker hemen aksilendi. "On... on... on diyeceksin!"

Camira'dan sonraki yanlışlıkla "On" deyince kıyamet koptu. Düzen, disiplin bozuldu. Merrybelle gülmekten çuvalını yere düşürdü.

"Al şunu yerden. Kesin siz de. Savaş gemisi bu..."

Şıp diye kestik gülmeyi. Öyle ya, koskoca amiral gemisindeydik. Savaşa gidiyorduk. Savaşta gülünür müydü? Hem gülmek için düdük

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İ çalmamıştı ki!

"Beni takip edin. Sırayı bozmayın. Sağdan ilerleyin. İ-leri marş!"

Yürüdük. Bir kapının önünde durdu.

"Girin."

Girdik.

"Merdivenden inileceeek. İn!"

İn demesi kolaydı. Merdiven dar ve dikti. Basamaklar neredeyse birbirine yapışıktı.

Önde olduğu için ilk Merrybelle'in inmesi gerekiyordu. Kız sırtını duvara doğru dönüp kolluğu tutunca denizci, "Hayır, hayır... Olmaz!.." diye tısladı. "Öyle inilmez. Bana bak!"

Merrybelle'in yaptığının aksine duvarı karşısına aldı, arkasını basamaklara verdi. Fırt diye indi. Belki de kaydı. Aşağıdan bağırdı. "Aynen böyle."

Aynen öyle yapmamız uzun sürdü. Bitti sanıyorduk. Bitmediğini denizci "sağdan aşağı, marş..." deyince anladık.

Tam üç kere daha "Sağdan aşağı, marş..." yaptıktan sonra asker bir kapıdan girdi.

"Burası. "

Denizin içinde olmalıydık. Dalgaların geminin bordasında çarptıkça çıkardığı ses insanı ürpertiyordu. Her şey gıcırdıyordu. Çocukken okuduğum "Deniz Altında 20 Bin Fersah" romanı geldi aklıma. Biz kaç fersah altındaydık denizin acaba?

Kızlardan biri etrafına bakınıp, "Eee?" dedi. Nerede yatacağız?

"Burada."

Ortada yatak, ranza filan yoktu ki.

Çilli surat alayla sırıttı. Mağrur bir ifadeyle çelik bordaya yan yana dizilmiş çadır bezi torbalara ilerledi. Birini çıkardı. Ucunu elinden bırakmadan, dönüp ters karşı duvara yürüdü. O yürüdükçe torbanın içinden çıkan ip şaşkın bakışlarımız arasında uzadı. Sivilceli surat ipin ucundaki halkayı karşıdaki kancaya taktı. Uzayan torba havada asılı kaldı.

Çok şaşırmıştık. Arkadan biri "Salıncak" diye mırıldandı. Divinia'ydı galiba.

Asker kızdı, ayağını yere vurdu."Buna hamak derler."

Aptal, diye sinirlendim içimden. Sanki bilmiyoruz.

Sivilceli aklımdan geçeni duymuş gibi pis pis sırıttı. "Evet, sizin kumsalda palmiyelerin altına kurduğunuz ağ hamaklardan pek farkı yok. Bunlarda yatacaksınız. Gece açılacak. Sabah toplanacak. İyi dürülecek, ip filan sarkmayacak. Yerine asacaksınız. Hepsi bir hizada, aynı yükseklikte olacak. Ona göre."

Salak şey.

Aptal aptal bakıyor olmalıydık ki güldü.

"Eh, ben sizi yalnız bırakayım. Bugün istirahatlısınız. Yarın sabah kalk borusuyla fırlayacaksınız. Boru kesik kesik çalıyorsa hemen yukarı fırlayacaksınız. Üç dakika içinde güvertede olmalısınız. Boru uzun uzun çalıyorsa onbeş dakika vaktiniz var demektir. Hamak kaldırılacak, giyinilecek." Bir an durdu yüzümüze baktı. "Başka ne yapılacaksa yapılacak işte. Anladınız mı? Ben ne bileyim karılar sabah ne yapar. Ama sadece 15 dakika."

Sonunda birkaç hamağı açmayı başardık.

Bu garip şeye korkuyla bakıyorduk. Çok yüksekti. Nasıl çıkacaktık bu salıncağa? Nasıl yatacaktık?

En cesurumuz Suzy çıktı. Suzy tombulca bir kız. Askerin yaptığı gibi kalçalarını hamağın kenarına koydu. İki yandan ipleri tutarak ağırlığını arkaya verdi... ve öbür taraftan sırt üstü yere düştü.

Ona güldük ama hemen hepimiz ayni akıbete uğradık. Camira dördüncü yuvarlanışında düştüğü yerden soluk soluğa homurdandı.

"Lanet olsun. Anzak'ın asıl düşmanı bu *hamakhane*."

Ne, ne!

Tanrım ben bile gülmüştüm Camira'nın yatakhanemize verdiği isme.

Hamakhane ha, hamakhane.

28 Kasım 1914

Hastayım.

Sadece ben değil. Hepimiz. Herkesi deniz tuttu.

Koca zırhlı altımızda dalgaların üstünde beşik gibi sallanıyor.

Fırtına var.

Denizciler, "Biz ne fırtınalar gördük. Bu ne ki?" diyor ama bana göre Nuh Tufanı'ndan sonraki en büyük felaket olmalı bu.

Başımı kaldırınca bulutların bir sağa bir sola gitmesine dayanamıyorum.

Bir de başım bulutlara değecekmiş gibi yükselmeye, sonra gemi ayağımın altından çekilivermiş gibi düşmeye.

Amiral gemisinin subayları ve erleri hariç herkes hasta.

Herkesin suratı yeşil.

Güverte, küpeşteden başını aşağı uzatıp öğürenlerle dolu. Anzak ordusunu düşman değil, deniz yenmiş durumda.

Herkes perişan. Revir, kusmaktan midesine kramp girenlerle dolu. İyi de biz ne yapabiliriz? Bize kim yardım edecek? Revirde, sağlık ekibinin başı olan Askeri Doktor Yüzbaşı Tony dışında ayakta kalan kimse yok.

Anzak hemşireleri iki büklüm ya tuvaletlere koşuyor ya küpeşteye.

Gemi personeli halimize gülüyor. Utanmaz şeyler. Denize sarkıp kusanlara "*Küpeşte vardiyası*" diye isim taktılar.

Bugün ben de Küpeşte Vardiyası'ndayım. Denizcilerden biri yanımdan geçerken, "Gözünü yum güzelim." diye fısıldadı. "Suya bakma, hiçbir yere bakma."

Kolaydı sanki. Denemedim mi? Hiçbir işe yaramıyor. Denizin göğe kalktığını, göğün denize iniyormuş gibi altımdan üstümden geçtiğini hissetmeye devam ettim.

"Olmuyor. Bir işe yaramıyor."

"İyi..." diye kıkırdadı arkamda. "Kus sen de o zaman."

Aptal şey! Hain! İğrenç! Kıllı çiroz! Öyle yapıyordum zaten.

Bunları yazarken bile dalgalanıyorum.

Yüce Meryem yeter artık. Acı kızlarına. Ne zaman geçecek bu? Ne zaman barışacağız denizle? Dinsin bu tayfun, tufan. Ya da her neyse.

Anzaklar düşmana değil, denize yenildi."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

7

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

30 Kasım 1914

Amiral Gemisi

Biraz daha iyiyim.
Yani olabildiğince.

Küpeşte vardiyasına çıkanların sayısı azaldı.

Revir de bize kaldı.

Dersler tekrar başladı. Olsun. Razıyım.

Yaz sıcağı iyice bastırdı. Sıcak ve yapış yapış rutubetten kendimi küflenmiş hissediyorum.

2 Aralık 1914

Günlerdir denizin üstünde çalkalanıyoruz. Hasta olduğumuzu saymazsam günlerin nasıl geçtiğini bilmiyorum.

Sabah karanlıkta çalıyor kalk borusu. Bereket uzun uzun. Yani tuvalet ve duş için 15 dakikamız var.

Duşun suyu parmak gibi akıyor. Bu yıkanmak değil, ıslanmak.

Merrybelle ekibi ikiye böldü. Yarımız sabah duş yapıyoruz. Kalanlar akşamı bekliyor. Böylece suyun altında biraz daha ıslanma şansımız oluyor.

Sonra o merdivenleri düşe kalka tırmanarak güverteye çıkıyoruz. Kahrolası merdivenler. Çıkmak inmekten zor. İnerken beceremezsen pat pat kayıyorsun. Fakat çıkarken, ayağını denk getiremedin mi, burnunun üstüne kapaklanıyorsun. Hepimizin bacakları yara içinde. Basamak kenarına vurmaktan sarı-mor lekelerle kaplı uyluk kemiklerimiz.

Güvertede bize ayrılan bölümde rüzgâr bıçak gibi kesiyor. Başaltı dedikleri tarafta bir kamarada kahvaltı yapıyoruz. İğrenç bir kahve. Harika bir ekmek. İki küçük parça jambon.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Sonra eğitim!

Sabah gemi uyum eğitimi: Yani askerlik. Gittiğimiz yerde bizi nelerin beklediği, siper hayatı... Nerede ne yapılacağı, yapılmayacağı... Ateş altında kendini koruma.

Öğleden sonra hemşire destek eğitimi: Ne tür yaralarla karşılaşacağız? Doktorlara nasıl yardım edeceğiz? Ameliyatlarda dikkat etmemiz gerekenler. Bulaşıcı hastalıklar ve onlardan korunma çareleri falan, filan.

Akşam yemekten sonra "*Avustralya Ana*" dersi: Felaket. Başımıza ağrılar giriyor. Her akşam değişik bir subay iki saat durmadan konuşuyor: Vatan niye sevilir? Bayrak neden kutsaldır? Avustralya'yı ilk kuranlar kimlerdi? Ülkemiz nasıl yoktan var edildi?

Uyuklamak yasak. Büyük ayıp. Hatta günah! Uyumayacaksın. Ama mümkün değil ki. Adam daha üç cümle etmeden gözler kapanmaya başlıyor. Aman diyorsun aç gözünü. Daha tam açılmadan göz kapaklarının üstünde tonlarca ağırlık varmış gibi yeniden kapanıyor gözlerin. Uyuklarken yakalananın canına okuyor konuşmacı subay. Alay ediyor, hakaret ediyor. Subay bağırıp-çağırırken, sanki kendileri de uyumuyormuş gibi azar işitenin haline gülüyor ötekiler de.

Günün ve dersin sonu: Kahramanlık ve zafer marşlarının hep bir ağızdan haykırılarak söylenmesi.

Ve iple çektiğimiz an. Var gücümüzle bağırarak söylüyoruz marşları. Çabuk çabuk... Bir an önce bitsin de hamakhaneye dönelim diye.

Nihayet yat borusu. Onu çok seviyoruz. Hüzünlü, uykulu.

Patır patır merdivenlerden iniş.

Hamak savaşı...

Sonra uyumak.

Hiçbir şey düşünmeden uyumak.

Kalk borusu çaldığında hepimiz şaşırıyoruz. "Lanet olsun daha yeni yatmadık mı biz?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

10 Aralık 1914

Kaç gündür yazamadım.

Vakit yok.

Kahretsin çok yorgunum.

Üstelik hamakta oturarak yazmak çok zor. Kamburum çıkacak. Yattığım yerde ise hiç olmuyor. Güvertede her yere gitmemiz yasak. Sağlık personelinin dolaşıp hava alabileceği yer çok sınırlı. Orada da askerler eksik olmuyor. Yemek arasında uygun bir yere sinip orada yazmayı denedim. Yanımdan geçen bir denizci koltuğumun altında defterle dolaştığımı görünce laf attı:

"Okula mı hemşire?"

Salak.

17 Aralık 1914

Güneş, Pasifik'in üstünde kızıl bir tepsiye dönüştü. Çok geçmeden okyanusa düşecek. Gün kararacak.

Benim için çok bir şey değişmeyecek. Ruhum kapkara bir tüle sarılmış gibi zaten. İçimde tarifsiz bir hüzün var. Avustralya'yı bir daha göremeyecekmişim gibi bir duygu çöreklendi içime. Söküp atamıyorum.

Sabah koşuşturan deniz erlerinden birine, "Nereye gidiyoruz?" diye sordum.

Az daha elindeki aleti düşürecekti.

"Nereye mi?"

Aptalcaydı sorum tabii. Amiral Gemisi'ndeki fareler bile biliyordu mutlaka savaşa gittiğimizi.

"Ne yöne demek istedim."

"Batıya" dedi elini sallayarak, Daha doğrusu kuzey batıya."

"Mısır'a uğrayacakmışız; öyle mi?"

Bu sefer yüzündeki şapşal ifadeye kuşkulu bir bakış eklendi:

"Askeri bilgi vermemiz yasak."

Askeri bilgiymiş, sır yani... Gizli. Sevsinler senin sırrını. Dr. Smith bile biliyor Mısır'a gittiğimizi.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

I

Gidiyoruz işte.

Dünyanın öbür ucuna.

Adını bile duymadığım diyarlara.

Savaşa.

Yaralanacak askerlerimizi kurtarmaya.

Ölümü yenmeye!

Hep aynı soru var kafamda: Nasıl savruldum buraya?

Her şey o gün başladı. Staj yaptığım hastanenin başhekiminin beni çağırdığı gün.

Ne kadar oldu şimdi çıkaramıyorum bile. Bir ay önce mi? Yoksa bin yıl mı geçti üzerinden?

Bütün hayatımı altüst eden fırtına o gün kopmuştu işte.

"Dr. Smith çağırıyor." dediklerinde şaşırmıştım. Koskoca başhekimin yeni yetme bir stajyer hemşireyle ne işi olabilirdi?

Odasına girdiğimde, "Sen de kimsin?" dercesine yüzüme baktı.

"Beni istemişsiniz efendim. Stajyer Helen..."

"Aaa, evet." diye sözümü kesti. "Tebrik ederim kızım. *Avustralya Ana* sana kutsal bir görev verdi Helen."

Kahretsin...

Ara vermem lazım. Denizcilere inanamıyorum. Başka işleri yok mu bunların? Gemiyi yürütseler ya. Hepsi güverteye çıkıp küpeşteye diziliyor. Madem öyle; denize baksanıza. Yok, hayır; gözleri üzerimde. Başımı çevirip bakmıyorum ama hissediyorum bunu. Özellikle birinin. Yılışık şey. Kısa denizci pantolonundan çıkan çarpık bacaklarına bakmadan sırım sırım sırıtıyor. Birazdan yanıma gelip, 'Ne yazıyorsun?' diye sorarsa şaşmam.

Kaçıyorum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

8

Baronia Park, Sydney

5 Mart 1975

Helen gibi ben de kaçtım. Yiyecek bir şeyler hazırlamazsam geceyi aç geçirecektim. Anzak Hemşire'nin Savaş ve Aşk Anılarına tutsak olmuştum.

Ne sel kalmıştı aklımda ne meslek etiği.

Avustralya Ana'nın ona verdiği kutsal görevin ne olduğunu tahmin edebiliyordum ama onun bunu nasıl karşıladığını öğrenmek istiyordum.

Bir şeyler hazırlarken telefon çaldı.

John Taylor'un sesi her zamanki gibi sıcacıktı.

"Reytinglerin kraliçesi nasıl bakalım?"

"John... Lütfen..."

"Kamera kralı yanında mı yoksa?"

"Böyle konuşacaksan..."

"Kızma hemen Alinga. Sadece haber vermek için aradım. Ethan görüntüler için George Cunningham'dan pirim koparmayı başardı. Cunningham sanırım sana da bir şeyler yapacak. Fakat şu anda çıldırmış vaziyette.

"Neden? Umduğu kadar reyting alamamış mı?"

"Hükümetten biri aramış. Görüntülerin bazı bölümlerinin sakıncalı olduğunu söylemiş Cunningham'a. Özellikle de bebekle annesinin son anları... Hani kadının eli... parmakları..."

"John lütfen... Biliyorum... Eee?"

"E'si şu: Bu kareler halkı umutsuzluk ve kötümserliğe sürüklermiş. Yetkili, 'Acaba, o kısmını çıkarsanız olmaz mı?' diye sormuş. Çıkarın demiş kibarca yani... Senin anlayacağın sansür yemişiz kızım. Ne dersin bu işe?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Elimde olmadan kahkaha attım. "Sevindim."

"Sevindin mi?" John'un sesinden şaşkınlığı belli oluyordu. "Alinga? Neyin var senin?"

Kıkırdadım. "Yarın görüşürüz John. Gelebilirsem tabii."

John panik içinde "Gelebilirsem mi... O da ne..." derken telefonu kapattım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

9

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

19 Aralık 1914

Amiral Gemisi

Noel yaklaşıyor. İçim buruk.

"Gece... Ölgün kırmızı bir ışıkta yazıyorum bunları. Evden uzak ilk Noel'im olacak bu. Kim bilir benim gibi daha kaç kişinin.

Kolordu kaç kişidir acaba? Bilmiyorum. Kaç kişiden oluşursa oluşsun Anzak ordusundaki o kadar kişinin evinde bu Noel'de hediye çorapları boş kalacak.

Benim gibi.

O kadar kişi sevdiklerine Noel hediyesi de alamayacak.

Benim gibi.

Bir daha ki Noel'i görebilecek miyim acaba?

Bilmiyorum.

İçimden ağlamak geliyor.

Kahretsin kızlardan biri için için hıçkırıyor zaten.

20 Aralık 1914

Merrybelle'e hayranım. Horlamaya başladı bile.

Nasıl bu kadar rahat olabiliyor; inanamıyorum. Savaşa gidiyoruz ama o hamağına uzanır uzanmaz horlamaya başlıyor.

Güverteye çıktım mı küpeşteden eksik olmayan denizci mangası artık ezberlediğim her şeyi yaptı bugün de. Denize bakıyormuş numarasıyla beni süzdüler. Aralarında kaba şakalar yaparak gülüştüler. Bir iki tanesi laf atmayı bile denedi. Kalkıp önlerinden yürüdüm. Yüzlerine bile bakmadım. Aslında içlerinde yakışıklı çocuklar da var ama böyle davranmalarına dayanamıyorum.

Üstelik hiç aşık olma havasında değilim. Aklım yazacaklarım-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

da... Bakalım neler yazmışım diye yazdıklarımı okudum...

Ya öyle işte...

Başhekim Dr. Smith, "Avustralya Ana sana kutsal bir görev verdi Helen." demişti.

"Kutsal mı efendim?" dedim şaşkınlıkla.

"Evet. Sen artık bir Anzak'sın."

Yüce Meryem!

"Anzak mı?"

Gözleri parlıyordu adamın gözlük camının arkasında. "Ne heyecan verici değil mi? Yarından itibaren askeri hastanede göreve başlıyorsun."

"Askeri hastane..."

Anzak... Askeri hastane... Avustralya Ana... Kutsal görev... Neydi bütün bunların anlamı?

Ne yapacaktım ben orada? Aptal, dedim içimden, burada ne yapıyorsan onu tabii. Bakınacaksın. Burada yaptığın da o değil mi?

Evet oydu: Tecrübeli hemşirelerin neyi, nasıl yaptığını izlemek.

Söylediklerini dinlemek.

Sen yaparken beceremedin mi, eline vurduklarında sesini çıkartmamak.

Ve... tabii yeni mezun yakışıklı doktorlara etrafa belli etmeden göz süzmek.

"Bonnefin Sokağı..." diye devam etti Başhekim.

Bu sefer ben sözünü kestim. "Orayı biliyorum. Evimiz Boronia Park'ta. Askeri Hastane bize çok yakındır. Gidip gelmem kolay olacak ama..."

Yerine otururken gülerek başını salladı. "Orada fazla kalacağını sanmam. En fazla 15 gün. Hastane gidiyor."

"Gidiyor mu? Nereye?"

Dr. Smith bir şey demeden yüzüme bakıyordu. Korkmuştum birden. Kötü bir şey söyleyecekti bu adam. Kötü, çok kötü bir şey.

Dudakları usulca kıpırdadı. "*Savaşa*... Helen. Avustralya dün İn-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

giltere, Fransa ve müttefiklerinin yanında yer almaya karar verdi. Bir kolordu gönderiyoruz savaşa."

Her tarafım buz kesmişti. Bacaklarım titriyordu. Sabahları hastaneye gelirken büfe askılarında baktığım gazeteler geçti gözümün önünden.

"*Argus*"'un dünkü manşetini hatırladım: "Savaş tamtamları. Durum çok gergin."

"*The Sydney Morning Herald*", Amirallik Birinci Lordu Sir Winston Churchill'in Avam Kamarası'nı savaşa ikna ettiğini yazıyordu.

Savaş mı? Nerede? Ne zaman? Kiminle?

Bana ne!

Omuzlarımı silkip yürümüştüm. Haksız mıyım? Daha 18 yaşındayım. Yani yeni bastım. Hayatın baharında, umutlarla dolu bir genç kızım ben. Erken yaz kokuları tüten bir Sydney sabahında savaşla ne işim olurdu?

"Sa...vaş mı... efendim?" diye kekeledim galiba. "Nereye?"

"Dardanel'e."

Dardanel! Adını duymuştum. Ama yemin ederim nerede olduğunu doğru dürüst bilmiyordum.

Başhekimin sesi çok uzaklardan geliyor gibiydi: "Ama sanıyorum hemen Dardanel'e değil. Önce Mısır'a gideceksiniz diye duydum."

Mısır... Şu piramitlerin olduğu çöl değil mi orası? Aman Tanrım, gerçekten dünyanın öbür ucuna gönderiyorlardı beni. Dardanel oradan da uzaktaydı anlaşılan.

"Bu büyük bir onur Helen. Yani imparatorluğun Avustralya ve Yeni Zelanda'nın evlatlarını savaşa çağırması. Düşünsene Britanya bize ihtiyaç duyuyor. Savaşta bizim kolordu Mısır'dan Dardanel'e geçecekmiş. Yaralanacak askerlerimizi kurtarmak için cephe hastanesi kurulacak. Orada görev yapacak doktor ve hemşirelere ihtiyaç var."

Askerlerimizi kurtarmak için!

Ve bunu daha stajını bile bitirmemiş bir hemşire başaracak öyle mi?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Ama efendim..." diye itiraz ettim. "Ben acemiyim. Bu çok... çok... önemli bir görev... Ben... ben..."

"Kendine haksızlık etme Helen."

"Ben... ben sadece... bu iş için daha tecrübeli... hanımlar..."

"Çoğu evli Helen. Çocukları var... Bu gençlerin işi... Sanırım Savunma Bakanlığı bunun için bekâr doktor ve hemşireleri tercih etti." Bir an durdu. Dudakları bir gülümsemeyle gerildi. "Sana bir şey söyleyeyim mi Miss Key? Savaş uzun sürmeyecek. Düşmanın müttefik ordusuna dayanması mümkün değil. Donanma Dardanel'i denizden geçecek. Bizim kolordu da karadan rüzgâr gibi geçerek Konstantiniye'yi kurtaracaklar. Büyük bir onur bu. Çok şanslısın, Konstantiniye'yi kurtaracak askerlerimiz arasında olacaksın. Senin yerinde olmak isteyecek çok insan vardır."

Öyleyse onları gönder, diye söylendim. Tabii içimden.

"Ben" dedim neden sonra... "Şimdi ne yapacağım?"

"Yarın Askeri Hastane'ye git... " Masanın üzerinde kâğıtları karıştırdı. Bir tanesini bulup uzattı. "Askeri hemşire olmaya geldim de ve bu kâğıdı ver."

Askeri hemşire!

Anzak Ordusu Askeri Hemşiresi Helen Key'im ben artık.

18 yaşındayım.

Doğru dürüst sargı bile yapamıyorum daha.

Ama bu zırhlı kruvazör beni savaşa götürüyor.

Kolu, bacağı kopacak askerlerimizi ölümden kurtarmaya.

21 Aralık 1914

Tanrım, galiba cehennemi geçiyoruz.

Çok sıcak.

Hava tutuşmuş gibi. Deniz de.

Her yer deniz, her yer tuz.

Altımız, üstümüz, sağımız, solumuz mavi. Mavi yakıyor gözlerimizi.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Güvertede küpeşteye el değmiyor.

Geminin yaptığı hızın yarattığı rüzgâr bile serinlik hisse vermekten uzak. Yüzümüzü alev gibi yalayıp geçiyor.

Akşam karanlığını iple çekiyoruz. Hiç değilse güvertedeki yangın biraz azalıyor. Fakat iç bölmeler gündüzden de sıcak oluyor. Başaltı ambarında yattığımız yerde nefes almak bile imkânsız.

Bazı kızlar hamak bile açmıyor. Yere kıvrılıp baygın düşüyor.

Geminin içinde tuhaf bir koku var. Sürekli değişen fakat asla eksilmeyen baygın, iğrenç bir koku. Hepimiz burnumuzu çekiştire çekiştire ne koktuğunu anlamaya çalıştık.

Sonunda kokunun kaynağını Merrybelle keşfetti: Ter kokusu kızlar bu! Her yer ter kokuyor!

Bu sıcakta terden başka ne olabilirdi zaten? Hepimiz ter içindeydik. Leş gibiydik. Herkesin ter kokusu birbirine karışıyordu. Birinin yanında aldığınız koku, ötekinin yanında değişiyordu.

Anzak ordusu savaşa gitmeden şimdi de sıcağa yenilmiş durumda.

Değil savaşmak kolunu kıpırdatacak hali yok kimsenin.

Kızlardan biri sağlık dersinde dayanamayıp, "Cehennemdeyiz" diye mırıldandı kolunun tersiyle alnındaki teri silerken. "Birazdan zebaniler de gelir."

Yüzbaşı Tony üzerinde eğitim yaptığımız mankenden başını kaldırıp baktı. "Bu bölgeye de Arafura Denizi diyorlar. Önümüzde Hint Okyanusu var. Daha da sıcak olacak."

"Arafura Cehennemi." diye sızlandık bir ağızdan.

Camira, "İşte" diye homurdandı. "Zebanileri bekliyordunuz. Yeni Gine'deki yamyamları kastediyorsanız çok yakınımızda olmalılar."

Yüzbaşının dediği çıktı. Hava daha da ısındı.

Erkekler rahat tabii. Hiç değilse kısa pantolon giyiyor, gömleklerinin düğmelerini açabiliyor, hatta tamamen çıkartabiliyorlar. Biz kızlar ne yapalım? Yerleri süpüren eteklerimizin içinde kavruluyoruz.

22 Aralık 1914

Bugün korkunç bir şey oldu.

Hayır; ben korkunç bir şey yaptım.

Eğitim mankenimizin sol omuz başına saplanan şarapneli çıkartma eğitimi yapıyorduk. Dr. McBright neşteri bana uzattı.

Yüzbaşı Tony öbür uçtan sesini yükseltti. "Hadi bakalım Miss Key. Sıra sizde. Doktor yok. Asker ağır yaralı. Kanaması var. Omzundaki şarapneli çıkartmazsanız ölecek."

Nefesim kesilir gibi oldu. Kızlar aralanıp bana yer açınca masaya sokuldum. Dr. McBright, "Hadi Helen." diye fısıldadı göz kırparak. "Çek çıkar şu lanet çeliği de askerimizi ölümden kurtar. Hiç değilse kolunu."

Neşteri ondan aldım, masada yatan mankenin temsili yarasına doğru eğilip yaraya baktım.

Hiçbir şey göremiyordum.

Nereye saklamıştı McBright çelik parçasını.

"Göremiyorum... Biraz daha ışık olsa."

Yüzbaşı Tony "Miss Key?" diye seslendi. "Korkarım işinizi bu ışıkta yapmak zorundasınız. Bu ameliyatı cephede gaz lambası ışığında yapacaksınız."

Başımı salladım. Derin bir soluk aldım. Tekrar sözde yaralı askerin üzerine eğildim. McBrihgt da eğilmişti yanımda. "Hadi Helen." dedi usulca. "Sok şu neşteri yaraya. İyice karıştır. Çelik ben buradayım der sana."

"Ama... ama o zaman adamın kasları kesi..."

"Kesilsin. Ölmesinden iyidir. Bu kadar kibar olmana gerek yok. Hadi kanırt. Kuvvetli..."

Bastırdım. Kanırttım.

Çat!... Cııırttt!

Önce anlayamadım. Neşter kırıldı sandım.

Herkes dehşet içinde bana bakıyordu. Kızlar elleriyle ağızlarını örtmüş kıkırdaşmalarını gizlemeye çalışıyordu. McBright hariç doktorlar şaşkındı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Başımı tekrar hastaya eğdim.

Ama Tanrım!

Neşter kaymış manken hastanın omzunu boydan boya yarmıştı. Kol masanın kenarından aşağı sarkıyordu. Kızlar kıkırdarken kopup yere düştü kahrolası.

Dr. Tony "Eveeeet" dedi. "Hastamız öldü."

Herkes gülüştü. Yüzüm cayır cayın yanıyordu. Ağlamamak için dudaklarımı ısırdım.

"Ötekini getirin." dedi yüzbaşı. "Bakalım Miss Key süngüyle karnı deşilen askerimizin bağırsaklarını yerine koyabilecek mi?"

İkinci mankeni pat diye masaya atarlarken, "Koyabilecek" diye sesimi yükselttim. Sonra kızlara döndüm. Elimdeki neşteri onlara doğru uzattım. "Siz de nasıl yaptığımı göreceksiniz. Ve bir daha gülemeyeceksiniz."

Akşama kadar kimseyle konuşmadım.

Yemekten sonra bir de asker konuşması dinleyecektim.

Bu gece konuşmacı bir binbaşı. "Neden vatan uğruna ölünür?" diye başladı. "Askerlik niye şerefli bir meslektir?" diye sordu. Sanki öteki meslekler şerefli değil. Cevabı kendisi verdi binbaşı. Hem de 45 dakika.

Aman Tanrım! Dehşet içindeyim. Müthiş bir şey fark ettim.

Değişmişim ben.

Binbaşıyı can kulağıyla dinliyorum. Adam sesini yükselttikçe heyecandan titriyor, coşuyorum. Yerimde duramıyorum. Soluğum hızlanıyor.

Önceki günlerde bir kulağımdan girip ötekinden çıkardı bu laflar. Hatta içimden alay ederdim. Ama bu akşam dinledim. Konuşmanın hiç bitmemesini istedim.

Daha önce hissetmediğim şeyler hissettim.

Evet, ben Anzak kızıyım.

Avustralya Ana kutsaldır.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

I

Bayrak aziz. Şerefim, namusum.

Her şeyimizi Avustralya Ana'ya borçluyuz.

Borazanlar çaldı mı hepimiz Avustralya Ana'nın hizmetine koşmalıyız.

Avustralya Ana, uğrunda ölünecek kadar kutsal.

Ben de ölebilirim.

Ebedi olan Avustralya'dır.

Askerlik şereftir.

Savaşta ölenlerin gideceği tek yer var; cennet.

Ve Anzak Kolordusu'na seçildiğim için şanslıyım.

Cephede ölürsem, -Binbaşı, 'bu her zaman için mümkün.' dedi- "Sağlık personeli gerektiğinde en ileri hatlarda görev yapacak. Vurulabilirsiniz. Bir şarapnel sizi aramızdan alabilir. Bir mezarınız bile olmaz belki de..." dediğinde başka alemdeydim. Damarlarımda akan kanın gümbürtüsü uğulduyordu kulaklarımda. Kendimi kanlar içinde yatarken görüyordum. Ama yüzümde tarifsiz bir gülümseme vardı.

İçimden bir ses yükseldi:

"Helen Key; Avustralya Ana uğruna can verdi. 18 yaşına yeni basmıştı."

Tir tir titredim.

Ama sağ dönersek?

Hiç fark etmeyecekti. Ölsem de dönsem de ömrüm boyunca Avustralya için savaşmanın onurunu taşıyacaktım. Ülke önümde eğilecek, bayrak bana selam duracaktı.

O gece marşları bütün gücümle haykırdım.

Ben bir Anzak'ım.

Anzak Hemşire Helen Key'im ben.

Askeri Hastane'nin kapısından girerken ayakları geri geri giden ürkek kız değilim artık.

Düşman barbar ve kâfir.

Konstantinopol 500 yıldır barbarların elinde inliyor. Ve ben...

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Anzak hemşire Helen; Konstantiniye'yi kurtarmaya koşan Anzak ordusunun bir ferdiyim.

Savaşa gidiyorum.

Askerlerimizi ölümden kurtarmaya.

Gerekirse düşmana silah çekmeye. Kurşun sıkmaya, bomba atmaya.

Öldürmeye, ölmeye!

Hazırım!

Yaşasın Anzak ordusu.

Yaşasın Kutsal Avustralya Ana!

Çalsın trampetler, borazanlar.

Anzaklar geliyor. Zaferlere adını yazdırmaya, Avustralya Ana'nın şanlı bayrağını yükseltmeye!

Haftalar sonra ilk defa yatmaya giderken ayaklarımın yere sağlam bastığını hissettim. Adımlarımı sert sert attım. Asker gibi. Denize ilk defa ufku tarayarak baktım.

"Neredesin Dardanel?" diye seslendim karanlığa içimden. "Duy beni! Anzak Hemşire Helen'im ben! Geliyorum. Gelibolu'dan Konstantiniye'ye yürüyeceğim. Senden söküp kurtaracağım onu. Çanlarımızı dinleyeceğiz başımıza defne dallarından zafer taçları konurken."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

10

Boronia Park, Sydney

5 Mart 1975, gece yarısı

Aaaa. Şaşırdım kaldım.

Bir aylık beyin yıkama insanı bu kadar değiştirebilir mi? Genç bir kızı hayallerle süslü romantik dünyasından koparıp, savaş rüzgârlarının içine bu kadar kolay atabilir mi?

Helen'in yazdıklarına inanamadım. Yanlış mı okudum? Önceki sayfalara bir kere daha göz attım.

Hayır, her şey yerli yerindeydi.

Askeri hemşire olduğunu ve savaşa gönderileceğini duyduğunda kahrolan, korkan, Avustralya Ana lafıyla içinden dalga geçen duygusal Helen gitmiş, yerine bu gelmişti.

Bir Amazon!

Komodinin üstünde duran solgun, eski fotoğraftaki yakışıklı erkeğe baktım. Teğmen Suat'ın hülyalı gözlerine.

Helen'in düşmanıydı bu adam? Gerekirse düşman öldürmeye bilenmemiş miydi Anzak Hemşire? Ne diyordu? "*Savaşmaya gidiyorum. Askerlerimizi ölümden kurtarmaya. Gerekirse düşmana silah çekmeye. Kurşun sıkmaya, bomba atmaya. Öldürmeye, ölmeye! Hazırım*!"

Gerçekten inanılır gibi değildi.

Nasıl olmuştu da bu düşman subayı, Avustralya Ana uğruna öldürmeye, ölmeye hazır olduğunu söyleyen Anzak kızını kendine aşık etmişti?

Nasıl bir adamdı bu? Nasıl bir sihirdi yaşadıkları?

BELONGS TO KAKTUS TEAM

11

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

24 Aralık 1914

Amiral Gemisi

"Ta, ta ta tiii. Ta- ti, ta, ti taaaaa."

İnanmıyorum. Yola çıktığımızdan beri duymaktan nefret ettiğim kalk borusu artık tanrısal bir çağrı gibi geliyor bana.

Mutlulukla açtım gözlerimi. Hemen doğruldum. Hiç sızlanmadan hamağımdan indim.

Homurdanan, uyandığı için küfürler eden kızlara, "Hadi, hadi bakalım. Sabah oldu. Marş marş..." bile dedim.

Tanrım bu ben miyim?

Akşam derslerinde komutanların konuşmalarını dinlerken 18 yıldır varlığının farkına varmadığım bir Helen doğmuştu içimde.

Ve bu yeni Helen'i seviyordum.

Kızların söylenmelerine, homurdanmalarına aldırmadım. "Mutlu Noel'ler." diye neşeyle sesimi yükselttim. "Hadi bakalım. Görev bizi bekliyor. Sabah talimine geç kalmayalım."

Yanımdaki hamakta yatan Divinia, "İsa aşkına Helen." diye homurdandı. "Bugün Noel. Tanrı bile bugün dinlenir."

"Fırla, fırla!.." diye şakacıktan çıkıştım. Hamağını sarstım. "Tanrı canı ne isterse onu yapar ama savaş yolunda yan gelip yatmak olmaz."

Bunları söylediğime inanamıyorum.

Noel sabahı ayini muhteşemdi.

Güverte askerlerle doluydu. Herkes ayaktaydı. Taretlerden biri mihraba dönüştürülmüştü. Önünde bir kürsü vardı. Taret omuzluğuna büyükçe bir haç yaslanmıştı. Kürsünün etrafına dizilen mumlar sabah rüzgârında dalgalanıyordu. Omzuna eflatun şalını atan askeri peder Thomas, kürsüde dikilmiş sanki insanoğlunu ilk defa görüyormuş gibi bakıyordu kalabalığa.

Kimse konuşmuyordu. Suratlar asıktı. Noel'de evden uzak olmanın hüznü çökmüştü belli ki askerlerin yüreğine.

Bu hali ayıpladım.

İçimde bir ses, "Dur bakalım" diye atıldı. "Daha birkaç gün öncesine kadar sen de 'ne işim var buralarda?' demiyor muydun? Noel'i evinden uzakta geçireceğin için üzülmüyor muydun? 'Evdeki hediye çorabım boş kalacak' diye gizlice ağlayan sen değil miydin?"

Bendim.

Ama değiştim demek ki.

O vakitler sadece Helen'dim. Helen Key. Şimdi Anzak kızı Helen'im. Ve artık o günlerdeki bencilliğimden ötürü utanıyorum.

Ne olmuş yani yuvalarımızdan uzaktaysak? Avustralya Ana'nın evlatlarından fedakârlık istemeye hakkı yok mu? Bu Noel evde değil, savaş yoldaşlarıyla omuz omuza geçiyorsa ne var bunda?

Akşam derslerinde konuşan subaylar daha kaç defa, "Vatan için, Tanrı için gidiyoruz savaşa." demeliydi acaba bu suratları biraz olsun gülümsetmek için?

Sevinmeliyiz. Bu Noel bizim için daha önceki tüm Noellerden daha kutsal olacak.

Güverteye, geminin bayrak ve flamalarının çırpınış fısıltıları, pat-pat pruvaya çarpan dalgaların sesi hakimdi.

Uykulu askerler geçmemiz için yol verdi bize. Ayaklarımızın ucuna basarak ilerledik. Birer beyaz güvercin gibiydik hepimiz.

Ya da 24 melek.

Gerçi kızların bazıları kiliselerdeki melek tasvirlerine kıyasla biraz tombul ama olsun. Yine de kutsal bir şeyin parçasıyız işte. Sabah ayazından mı yoksa çok heyecanlandığım için mi bilmem; içimde bir kuşun kanat çırpışını hissettim.

Doktorların önüne iki sıra halinde dizildik.

Peder Thomas Latince bir şeyler okurken, mihrabın karşısına düşen merdivenlerde bir hareket oldu. Önden inen subay çok heybetliydi. Uzun boylu, geniş omuzlu. Anzak şapkasını iyice öne düşürdüğünden gözlerini göremiyordum. Ama mutlaka çok güzeldi ve

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

sert bakıyordu. Ben öyle yakıştırdım. Öyle olmalıydı. Sarı pos bıyığı üst dudağını örtmüştü. Haki ceketinin üstüne omuzluklu palaska bağlamıştı. Göğüs cebinin üstündeki renkli şeritler, nişanlar hemen göze çarpıyordu. Körüklü paçası çizmelerinin koncunda kaybolan bej rengi pantolon giymişti. Merdivenden inerken elindeki deri kamçıyı pırıl pırıl parlayan çizmesine usulca vuruyordu. Ses çıkmıyordu ama kafamda bu yürüyüşe ve ona daha da heybet katacak bir ses yarattım hemen:

Şrak! Şrak! Şrak!

Doktorlardan biri, "Oooo..." diye tuhaf bir ses çıkardı.

"Ne oldu?"

Cevap da fısıltıyla geldi:

"Korgeneral Birdwood bu. Öteki de Tümgeneral Bridges."

Birdwood mu? William Riddell Birdwood yani? İmparatorluğun şanlı komutanı burada mı? Bizim gemimizde! Tanrım!

Onun adını duymayan yoktu. Britanya'da ve Avustralya'da bir efsaneydi. Hindistan'da doğmuştu ama kraliyet ordularıyla savaşmadığı cephe yoktu. Kendini bir Aborjin kadar Avustralya'lı saydığı söylenirdi. Daha askeri hastanedeyken kolorduya onun komuta edeceğini duymuştum. Fakat ilk defa görüyordum. Bir aydır aynı gemide miydik yani? Öteki de yardımcısı olmalıydı.

Birdwood ve öteki generaller yerlerini aldıktan sonra peder İncil'den bir şeyler daha okudu. Sonra bir konuşma yaptı. Tanrı'nın yolunda savaşan azizlerden bahsetti. Daha bir sürü şey söyledi. Dediklerini duyuyor fakat anlamıyordum. Çünkü gözlerim ve aklım karşımdaki sarı pos bıyıklı generaldeydi.

Kendimle iftihar ettim. Sağ dönersem ilerde çocuklarıma "Biliyor musunuz, Gelibolu Savaşı'na General William Birdwood ile katıldım. Onun ordusunda hemşireydim ben." diye övünebilirim.

Sıra ilahilere geldiğinde gözle görülür şekilde titriyordum. Güverteyi dolduran somurtkan asker korosuyla ilahiler söyledim. Öbür kızlar sağımda solumda mırıldanırken ben olanca sesimle, tüm duygularımı seferber ettim.

"Hale lu ya... Hale luya."

İlahiler bitince dağılacağımızı sandım. Yanılmışım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Posbıyıklı Anzak aslanı bir adım öne çıktı. Bir an canlı değil de heykel sandım. Bir süre bize baktı. Her birimizin gözlerinin içine tek tek bakıyor gibi geldi bana. Soluğum kesildi. Sonra "Askerler!" dedi.

Tanrım bu ses... Ne kadar ahenkli, ne kadar erkek, ne kadar güçlü, ne kadar sert, ne kadar şefkatli.

Askerlerin "rap" diye topuklarını sertçe vurmasından kaynaklanan ses içimi ayaklandırdı.

"Anzaklar!"

General William Birdwood birden bizim olduğumuz tarafa çevirdi bakışlarını.

"Avustralya Ana'nın kızları... Anzaklar!"

Çıt çıkmıyordu. Zaman durmuştu. Bütün görüntüler silinmişti. Benim için sadece o vardı. Ve onun sesi.

"Hepinize mutlu Noeller!"

Birden gök gürlüyor sandım.

"Mutlu Noeller!"

Askerlerin hep bir ağızdan başkomutana verdiği cevapla sanki gemi olduğu yerde sallandı.

"Bu Noel'i..." dedi komutan, "Vatandan ve evlerinizden, sevdiklerinizden uzakta geçiriyorsunuz. Gelecek Noel'i evlerinizde, başlarınızda zafer taçlarıyla kutlayacaksınız. Vatan sizi Büyük Konstantin'in şehrini esaretten kurtaran kahramanlar olarak bağrına basacak."

Galiba önce benim sesim yükseldi.

"Hurrraaa!"

Ardımdan Anzak aslanları kükredi.

"Hurrrraaa!"

Mutluluktan ve heyecandan bayılacak gibiydim. Başkomutanın sesi artık uzaklardan geliyordu. Her kelimesi ruhuma işliyor, kalbim kulaklarımda çarpıyordu.

"Roma!" diye sesini yükseltti William Birdwood, "İki bin yıl önce bizim topraklarımıza *terra australis incognita*, derdi. Yani güneydeki bilinmeyen topraklar. Yazacağınız zaferle artık Anzak yurdu,

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

kolonici atalarımızın kurduğu sürgün toprakları olmaktan çıkacak. Avustralya'yı bilmeyen kalmayacak. Bütün dünya Avustralya'nın gür sesiyle çınlayacak."

"Hurrraaa! Hurrraaa!"

Sonrasını pek hatırlamıyorum.

Görüntüler, sesler bulanıklaştı. Kalabalık dalgalanarak dağılmaya başlamıştı galiba. Camira koluma girdi. Sonra Merrybelle de geldi. İçime bir şüphe düştü. Yoksa bayılmış mıydım?

Sormaya utandım. Camira çok neşeliydi. Bayılmış olsam böyle davranmazdı diye geçti aklımdan.

"Camira tatlım neredeyse uçacak gibisin."

"Şimdiye kadar sevinçten uçmadıysam hevesimi geceye sakladığım içindir."

"Geceye mi? Ne gecesi?"

Kız tuhaf tuhaf yüzüme baktı. "Helen uyanık mısın? Duymadın mı? Bu gece zırhlıda Noel balosu yapılacakmış. Ve biz de davetliyiz."

Balo mu? Biz mi?

Merrybelle onayladı. "Evet. Hem de Başkomutan William Birdwood'un davetlisi olarak."

Divinia kıkır kıkır güldü. "Helen o kadar çok bağırdı, o kadar çok el çırptı ki komutanın dediğini duymamış demek."

"Ne dedi?"

Kızlar yüzüme bakıyordu. Merrybelle, "Siz Anzak kızları" dedi Birdwood'un sesini taklit etmeye çalışarak. "Varlığınız hepimiz için Noel'in en büyük mutluluğu olacak."

Aman Tanrım!

Devam edemeyeceğim. Balodan sonra bir şeyler yazabileceğimi umuyorum.

Noel gecesi-1914

Rüyada gibiyim. Bu satırları yazarken bile yaşadığım şeylere inanamıyorum. Bir rüya ancak bu kadar inanılmaz, bu kadar büyüleyici olabilir.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Gemi; fenerler, renkli kurdeleler, kâğıt şeritlerle donatılmış durumda. Çam ağacımız yok, ama onun yerine geçecek bir şey uydurmuş askerler. Yeşile boyanmış tahta bir çam. Mumları da unutmamışlar. Tanrım, bu kadar şeyi ne zaman yaptı bu adamlar? Zırhlıya çıktığımızdan beri ana güverteye geçmemiz yasak. Onun için görmemişim. Gerçi aşağı ambarlara kadar gelen patır patır ayak seslerinden güvertede bir koşuşturma olduğunu anlamıştık ama buna yormamıştık hiçbirimiz doğrusu. Bu... bu bambaşka bir şey. Bu bir sihir.

Bütün gün biz de çok heyecanlaydık. Kendimize göre hazırlandık. Böyle bir gece için giyebileceğimiz bir şey yoktu tabii. Ama hepimiz bir şeyler uydurmaya çalıştık işte. Aslında özenebileceğimiz tek şey saçlarımızdı. Biz de öyle yaptık. Ne maşamız, ne ısıtıcımız vardı ama yine de sardık, sarmaladık. Hatta Tracy'nin aklına uyup bir kapta erittiğimiz şekere parmaklarımızı batırarak, lülelerimizin muntazam durmasını sağlamaya bile çalıştık. Herkes çuvalında işe yarayacak bir şeyler arandı durdu akşama kadar. Ben kırmızı eşarbımı hatırladım. Buruş buruştu. Yine de ensemde saçımın altından geçirip uçlarından başımın üstüne kocaman bir fiyonk yaptım. Komik olup olmadığını anlamak için bakacak doğru dürüst bir ayna bile yoktu. Sadece "Nasıl?" diye kızlara döndüm. Hepsi kendi derdindeydi. Suzy "Hımmm..." diye ne anlama geldiğini anlamadığım bir ses çıkardı. Camira önüme gelip fiyongumu düzeltmekle yetindi. Ötekiler sadece baktı.

Sonunda kapının üstündeki lomboz camı aklıma geldi. Koşup kirli camda hayal meyal beliren aksime baktım. Kırmızının sarı saçlarıma yakıştığını fark ettim.

İnanılmaz bir şey daha oldu.

Hava kararmak üzereyken müzik başladı. Bir valsin kıvrak, romantik esintisi denizin kim bilir kaç fersah altındaki hamakhanemize kadar geldi. Savaş gemisinde orkestra olacak değildi ya. Şu gramofon denilen alet olmalıydı çalan.

Müziği duyunca hepimizi bir telaştır aldı. Kimi biraz kızarsın diye yanaklarını çimdiklemeye başladı. Kimi de hafif hafif dudaklarını ısırıyordu.. Artık daha fazla oyalanmamalıydık. Balo başlıyordu, hatta belki de başlamıştı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Gemiye geldiğimizden beri o lanet dik merdivenleri bu kadar hızlı çıktığımızı hatırlamıyorum. Güvertede, revirin önünde, sağlık personelinin hava alması için ayrılan bölüme çıktığımızda nefes nefeseydik. Omuzlarımızı dikleştirdik. Geniş bir soluk aldık. Ve biz 24 kız, 24 Anzak hemşire, soylu beylerin şık, güzel hanımları gibi azametle, geçmemiz yasak olan bölgenin kapısına doğru ilerledik. Bir asker kapıyı açtı. Hatta bunu biraz zor yaptığını söyleyebilirim. Kapının kulpunu bulamıyormuş gibi oyalandı. Gözü bizde değil de yaptığı işde olsaydı bu kadar güçlük çekmezdi herhalde. Ha ha ha!

Önünden çalımla geçtik. Fenerlerin aydınlığında masal alemi gibi görünen alana prensesler gibi ilerledik. Bütün erkeklerin gözü üstümüzdeydi.

Hayır, yanılmışım. Çalan gramofon değilmiş. Zırhlının dev bacalarının bir altındaki katın sahanlığında beş kişilik bir orkestra vardı: Bir keman, bir akordeon, bir trompet, bir gitar ve bir trampet.

Ortada oldukça zengin bir büfe kurulmuştu. Kavurma et, kızarmış patates, tavuk parçaları, yeşillik ve biraz meyve ve artık kurumaya yüz tutmuş olsa da bolca ekmek.

Yüksek rütbeli subaylar için sancak küpeştesinin kenarına beş masa hazırlanmıştı. Bazı subaylar masalardaydı. Çoğu da ayakta. Askerler ise onların tam karşısında gruplaşmıştı. Balo alanına girmemizle başlar bize doğru döndü. Masada oturan subayların bile.

Ah! Kalbim yine mutluluk ve gururla çarpmaya başladı. Sarı pos bıyıklı Anzak aslanı da oradaydı. Başkomutanımız Birdwood! O da diğer subaylar gibi bize doğru döndü. Bacak bacak üstüne attı. Gülüyordu. Subaylardan biri "Şunlara bakın; ne kadar komik görünüyorlar." mı demişti yoksa.

İçim burkuldu. Keyfim kaçar gibi oldu. Tamam, palyaçolar gibiydik. Ama askerler kokusu ve gıcırtısı uzaktan bile anlaşılan koca çizmeleri ve palaskalarıyla bizden çok mu farklıydı yani?

Hemen kovdum bu düşünceyi kafamdan. Bu gece hiçbir şeyin gururumu ve keyfimi bozmasına izin vermeyecektim.

Bol paçalı siyah denizci pantolonlarının üstüne beyaz ceket giymiş kamarotlar ellerindeki tepsilerle kalabalığın arasında dolaşıyordu.

İçki servisi mi vardı? Yok canım, dedim içimden. Asker gemisinde... İçki de olsa umurumda değildi. Anzak Hemşire Helen haya-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

tında ilk defa sarhoş olabilirdi. Öylesine mutluydu çünkü.

Bardaklardan birine uzandım. Kamarot ne yapıyorsun dercesine baktı. Sonra gülümsedi. "Brandi içmek istediğinize emin misiniz?"

Brandi mi?

Elim havada kaldı. "Siz ne tavsiye ederdiniz?"

Kamarot şirin şirin güldü. "Biraz şerimiz var. Size hemen getirebilirim."

Uzandım brandi bardağını aldım. "Tamam. Şeri gelene kadar bununla oyalanırım."

Asker göz kırptı. "Ağzınızın tadını biliyorsunuz."

Kızlarla kalabalığın arasında dağıldık. Etrafım bir anda erkeklerle çevrildi. Şöyle bir bakınca bütün kızların etrafında kümelenme olduğunu fark ettim. Galiba en kalabalığı benim çevremdeydi. Bizim doktorlar da bu kümelerin arasında oradan oraya seğirtiyordu. Askerleri yamyam, kendilerini de beyaz meleklerinin kurtarıcısı olarak görüyor olmalıydılar. Her hareketleriyle bizi korumaya çalıştıkları belliydi.

Benimle sohbet etmeye, sezdirmeden flörtleşmeye, kendini beğendirmeye çalışan subay kalabalığının birden huzursuz olduğunu fark ettim. Arkamda bir yere bakıyorlardı.

Bir hareket oldu. Omzumun üstünde bir ses duydum.

"Dansı sizinle açabilir miyim genç hanım?"

Müzik aniden sustu.

Döndüm. Yüce İsa. O! Anzak Başkomutanı William Birdwood. Başındaki sol siperliği yukarı kıvrılmış Anzak şapkasını çıkarmıştı. Gözleri tam ona yakıştırdığım gibi çakmak çakmaktı. Sertti. Fakat içinde muzip, babacan, hatta biraz da çapkın bir erkeğin kendinden emin kıvılcımları uçuşuyordu.

"Da... da... dans mı? Be...nimle mi?"

Başını eğdi. "Korkarım hepiniz bu gece çok yorulacaksınız." diye mırıldandı. "Askerlerimiz hanımlarla dans edebilmek için birbiriyle yarışacak."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bir şeyler kekeledim. Ama ne? Şimdi hatırlamıyorum. "Şeref duyarım." filan demişimdir umarım.

Komutan, çevremizdekilere döndü. "Ne yazık ki aramızda sadece 24 genç hanım var. Ama yüzlerce genç, yakışıklı erkek." Gülümsedi. "Komutan olmanın avantajı." dedi. "İlk hak benim. Ve ben bu genç ve güzel hemşireyi seçtim. Çünkü bu sabah beni en çok o alkışladı. Şimdi beyler, bize müsaade edin..."

Birdwood elimi tuttu. Etrafımızdakiler iki yana açılıp yol verdi. Ortada bırakılan küçük açıklığa elim elinde onunla yürüdüm. Heyecan ve gururdan ölebilirdim. Kalbim o anda nasıl oldu da durmadı hâlâ şaşıyorum.

Ve orkestra yeniden başladı.

Bir kolunu belime doladı. Üzerimde eteğini tutacağım bir tuvalet yoktu ama ben yine de hemşire önlüğümün bir kenarını çekiştirdim. Ayaklarımdaki koca postallar ortaya çıkınca bundan hemen vaz geçtim. Hafifçe dönmeye başladık.

Birkaç saniye sonra benim sevgili arkadaşlarım da birer askerin kolunda bize katıldı. Şöyle birkaç dönüşten sonra kavalyeleri değişiyordu. Bir asker gelip yanlarına dikiliyor, başını eğerek selamlıyor, dans etmekte olan sessizce uzaklaşırken dansı yeni kavalye devralıyordu.

Bizim yanımıza kimse gelmeye cesaret edemeyecekti tabii. Kim, hangi çılgın gelip de başkomutanın elinden dans ettiği kızı almaya cüret edebilirdi ki?

Çok mutluyum...

Yüce İsa... Hayatımın en mutsuz Noel'i olacağını sanıyordum.

Oysa mutluluktan, daha da önemlisi gururdan başım dönüyor.

Galiba biraz da brandi ve arkasından içtiğim şeriden.

"Generalim."

Birdwood durdu. Arkadaşlarımla dans eden subaylar da anında durdu tabii. Orkestra durdu. Çalan yayı çekmiş bulunduğu için en son kemanın ciyaklaması asılı kaldı. Bir elim başkomutanın omzunda, ne oluyor, niye durduk dercesine sesin geldiği tarafa baktım.

Eyvah!

Bir teğmen. Kolları bedenin iki yanına yapışmış bir heykel gibi

I dikiliyordu yanımızda. Bütün gözler üzerimizdeydi. Elimin hâlâ generalin omzunda olduğunu fark ettim ve usulca çektim. Fakat Birdwood öbür elimi avucundan bırakmamıştı.

Tanrım onu tanıdım. Gemiye çıktığımız kapıda bizi karşılayan deniz subayıydı. Adı her neyse.

"Evet teğmen?"

Başkomutanın sesi sertti. Fakat teğmen gözünü bile kırpmadı.

"Miss Helen'le dans etmeme izin verir misiniz generalim?"

İşte şimdi kıyamet kopacak diye geçti o an aklımdan. Başkomutan, dans ettiği kızı ondan istemeye cesaret eden bu densiz teğmeni kovacak belki de hapse attıracaktı.

Ne çılgın şeydi bu. Ya da ne budala?

General elimi usulca bıraktı. Yavaşça teğmene döndü. Nefes alamıyordum. Birdwood şimdi kükreyecek ve kollarından beni almaya kalkan delikanlıyı parçalayacaktı.

Heyecan ve korkudan donup kaldım. Fakat bir yandan da mutluydum. Benim için iki erkek karşı karşıya geldi. İki erkek arasında bir rekabet yaratmış olmanın beni bu kadar mutlu edeceğini hiç sanmazdım doğrusu.

"Helen mi?"

Başkomutanın genizden gelen sesi kuruydu. Tehlike işaretiydi bu. Ama teğmen oralı olmadı. Başını hafifçe eğerek onayladı. Ona kızdığımı hissettim. Nereden çıkmıştı bu budala karşıma? Koskoca başkomutanla dans ettikten sonra bir teğmene dönmek komik olacaktı doğrusu.

Birdwood bana baktı. "Adın Helen mi?"

Başını eğerek onaylama sırası bana gelmişti.

Generalin yüzünde bir gülümseme belirdi. "Ne kadar kabayım. Sana adını sormayı bile akıl edemedim. Özür dilerim Miss Helen."

Ne diyeceğimi düşünüp kekelerken William Birdwood teğmene doğru bir adım attı. Neredeyse göğüsleri birbirine değecekti artık. Fakat berikinin gerilemeye hiç niyeti yoktu.

Ne yapmak istiyor bu şapşal, diye söylendim kendi kendime.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Çekilip gitse ya.

General daha iri ve uzun boylu olduğu için ona tepeden bakıyordu.

"Miss Helen'le dans etmek için benden izin mi istiyorsun teğmen?"

Evet, derse yumruğunu suratına indirecekmiş gibi bakıyordu denizciye.

Teğmen başıyla onayladı. Deli mi bu çocuk?

"Müsaade ederseniz generalim."

Komutan dimdik durup karşısındakinin gözlerinin içine baktı. "Denizci!"

Teğmen de topuklarını tekrar sertçe birbirine vurup başını dikti.

"General..."

Boğulmak üzereydim galiba.

"Evlat..."

Ne? Evlat mı?

Birdwood'un o sert komutan havası aniden gitmişti. Sesine, oğluyla konuşan baba tonu hakim oldu. "Dans etmek için Helen'den ricada bulunmalısın. Sanırım doğrusu bu."

Teğmen kıpkırmızı oldu. Yutkunma zorluğu çekerek, "Efendim" diye mırıldandı. Sonra bana döndü.

"Bu dansı... bana lütfeder... misiniz Miss Helen?"

Aptal aptal bakıyor olmalıydım ki ne istediğini anlamadığımı sandı. "Yani... şey... benimle dans eder misin?"

Ederim, diyecektim fakat fırsat bulamadım. "Eh..." dedi General William Birdwood. Gülümsedi. Beni başıyla selamladı. "Teşekkür ederim Helen. Bu ihtiyar askerle dans ettiğin için." Sonra yan gözle teğmene baktı. "Sana da denizci" diye fısıldadı. "Güzel, genç bir hanımla dans etmeyeli o kadar çok oldu ki hamlaşmışım." Gürültülü bir şekilde güldü. "Şaka, şaka. Bu kadar güzel ve çekici bir hanım kollarımda sabaha kadar vals yapabilirim. Ama bu gençlere haksızlık olur."

İkimizi selamladı. Bana belli belirsiz göz kırptı. Teğmen topuk vurarak komutanının selamına karşılık verirken ben de hafif bir reverans yaptım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Gidip biraz dinlensem iyi olacak." diye mırıldanan Birdwood masasına doğru yürüdü.

Adını bile bilmediğim ama benim adımı bilen teğmenle bir an orada öylece kaldık.

Her şeyin yolunda gittiğini anlayan orkestra yeni bir valse başladı. Kızlar fırsattan istifade onları devralan yeni kavalyeleriyle dansa devam etti.

Teğmen önümde dimdik duruyordu. Yüzünde tarifsiz bir tebessüm vardı. Ne renkti bunun gözleri? Fenerlerin renkli yansımalarından anlaşılmıyordu.

Kollarını bana doğru uzattı.

Bir elini belime değdi. Bir kuş kadar hafifti teması. Elimi aldı. Ben de öbür elimi omzuna bıraktım. Bir kişi daha sığacak kadar boşluk vardı aramızda.

Ve kendimizi müziğin ritmine kaptırdık.

25 Aralık 1914

Başım deli gibi ağrıyor.

Ya ille "Son bir şeri Helen. Lütfen..." diye tutturan teğmenin yüzünden.

Ya da dans ederken Yüzbaşı Roland Happel'in bıkmadan ayağımı tekmeleyen koca çizmesinin indirdiği darbelerden. Bilmiyorum... Hiçbir şey bilmiyorum.

Noel gecesi olan her şey bir sis perdesinin ardında olmuş da ben hayal meyal görmüşüm onları gibi geliyor bana.

Belki de hiç olmadı da ben hayal ettim. Uydurdum.

Yuvamdan uzak ilk Noel'im olacak diye üzülürken kendimi birden bire Anzak Kolordusu'nun heybetli komutanı General William Birdwood'un kollarında dans ederken bulmam ancak hayal olabilirdi.

Sonra şu denizci var. Yakışıklı teğmen.

Ötekiler. Beni teğmenden ancak bir danslığına kurtarabilen ötekiler. Sonra yine denizci... Sonra yine ötekiler, yine o... yakışıklı.

En son hatırladığım kavalyem Yüzbaşı Roland Happel. "Size kendimi tanıtayım Helen." diye kaldı sesi aklımda. "Ben Happel.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Yüzbaşı Roland Happel. Adımı duymuş olmalısın. Futbolcu Roland Happel'im ben."

Duymamıştım. Duysaydım da umurumda olmazdı. Zoraki bir gülümsemeyle yetindim. "Futbolcu olduğunuzu söylemeseydiniz de dans ederken attığınız tekmelerden anlardım zaten." dememek için kendimi güç tuttum.

Adam, "Sana Panthers'a attığım golü anlatmalıyım." dediğinde teğmen imdadıma yetişmeseydi ne yapardım bilmiyorum.

"Yüzbaşım... Son dans için Helen'in bana sözü vardı."

"Son dans mı?"

"Ah evet." diye atıldım hemen ben de tabii. "Sanırım artık daha fazla dans edemeyeceğim. Son bir danstan sonra hamakhaneye dönmek istiyorum. Çok geç oldu."

Elimi uzatmamla teğmenin beni kapıp döne döne güvertenin öbür ucuna kadar götürdüğünü hatırlıyorum bir de.

Tanrım, nasıl güldük.

Çılgın bir geceydi. Yaşadığım en muhteşem Noel'di. En mutlu, en gururlu Noel.

Her şeyi yazabilecek miyim bilmiyorum.

Her şey kopuk kopuk.

Hem biraz utanıyorum galiba. Yanaklarım yanmaya başladı bunları yazarken bile.

Yazmalı mıyım? Yazmamalı mıyım? Bilmiyorum. Alt tarafı bir gecelik mutluluk. O kadar. Başı var ama sonu yok. Savaşa gidiyoruz. Herkes kendi kaderini yaşayacak. Duygulara yer yok.

Fakat hamakhaneye döndüğüm andan beri kızlar etrafımda dönüp duruyor.

"Neydi o halin Helen?"

"Nereden buldun o yakışıklıyı onca askerin içinden Helen?"

"Sana kur yaptı mı Helen?"

"Generalin seni bırakacağını hiç sanmıyordum Helen."

"Bereket o teğmen beyaz atlı prens gibi gelip seni kurtardı Helen."

"Anı defterine geceyi de yazacak mısın Helen?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Yaz Helen. Yazmalısın Helen."

Yazarım yazmam. Onlara ne oluyor ki?

Ama iyi ki Suzy bunu söyledi. Günce tuttuğumu biliyorlardı tabii ama bu kadar hevesle "yaz" dediklerine göre... Yoksa gizlice defterimi bulup yazdıklarımı okuyor muydu bunlar?

Aman Tanrım!

Şimdiye kadar okumadılarsa bile bundan sonra bunu yapabileceklerini düşünmeye başladım.

Öyleyse yazmamalıyım... Ya da bu defteri saklamalıyım. Ama nereye. Branda çuvalımdan başka onu koyabileceğim bir yerim yok ki.

BAKIN KIZLAR... ANILARIMI OKUYORSANIZ BİLİN Kİ SİZİ AYIPLIYORUM. UTANMALISINIZ... BU HIRSIZLIK... VE SİZ DE HIRSIZSINIZ... SİZİ ANI VE DUYGU HIRSIZI İLAN EDİYORUM.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

12

Boronia Park, Sydney

6 Mart 1975, 03.30

Bir an gözlerimi yumdum. Uykusuzluktan ve günün yorgunluğundan bayılmak üzereydim, ama Helen'in güncesini elimden bırakamıyordum.

Ne ömür kızmış. Güzel, uçarı, aklına eseni yapan, cesur, çapkın.

Demek daha savaşa giderken korkuyormuş anılarının okumasından. Fakat oralı olmamış. Sadece kocaman harflerle arkadaşlarına alaylı bir not bırakmakla yetinmiş.

Kendi kendime gülümsedim. Bıraktığım yerden devam etmek için defteri açtım. Olmadı. Gözlerim sulandığı için Helen'in aceleyle yazdığı belli olan satırlar birbirine giriyordu. Tekrar yumdum gözlerimi. Defter elimden kayıp düştü. Uzanıp alacak gücü kendimde bulamadım.

"Birazcık uyumalıyım Helen." diye geçti içimden. "Biliyor musun; uykusuzluktan geberiyorum. Dün gece de uyumadım. Ondan önceki gece de... Bekle beni Anzak güzeli... Sabaha buluşuruz."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

13

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

25 Aralık 1914

Ha, az daha unutacaktım. 02.00'de Ekvatoru geçmişiz. Saatin ne önemi varsa!

Ne inanılmaz değil mi? Artık kuzey küredeyiz.

Başka bir gezegene gelmişiz gibi hissediyorum bunu ben.

Başka bir dünya işte.

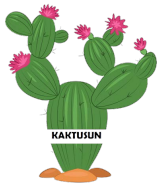
Her neredeysek. Ümitlerimiz boşa gitti. Hani kuzeyde hava serinlerdi? Hani rüzgâr insanı okşardı? Hiç de bile öyle değil işte.

Değişen bir şey yok: Cehennemdeyiz.

Bu denizciler yalancı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

14

Boronia Park, Sydney

6 Mart 1975, 05.00

Sel korkunçtu. Sular çıldırmıştı. Köpürerek korkunç bir uğultuyla akıp gidiyordu önümde. Ben oradaydım. Kendimi görmüyordum. Fakat orada olduğumu biliyordum. Girdaplar dönüp duruyordu ayaklarımın dibinde. Korkunç, ölümcül girdaplar. İnsanları yutan girdaplar. Ama ben güvendeydim. Tribünde oturmuş futbol maçı seyreder gibiydim. Felaketi bütün dehşetiyle görüyordum, fakat kurtulmak için çırpınan, haykıran insanların yardımına koşamıyordum. Hareketsiz bir seyirciydim ben. Dehşetin seyircisi.

Sonra onu görüyordum.

Bebeği...

Ağlıyordu. Duyuyordum. Batıp çıkıyordu suda. Minik elleriyle tutunacak bir şey arıyordu. Daha yeni geldiği bu dünyada kalmaya, yaşama tutunmaya çalışıyordu. Bir kadının cansız bedenini sürüklüyordu sular bebeğin önünden.

Bebek ona doğru bakıyordu. Onun annesi olduğunu anlıyordu. Elini ona uzatmaya çalışıyordu. Bir çığlık yükseliyordu dudaklarından.

"Kurtar beni anne! Beni bırakma anne! Gitme anneciğim!"

Annesinin çoktan hayattan koptuğunu bilmiyordu bebecik. Kadına yetişmek için savuruyordu ayaklarını, kollarını öfkeli suların içinde. Pembecik topuklarını görüyordum. Yumuk ellerini.

Onu kurtaracak tek kişinin onu dünyaya getiren kadın olduğunu biliyordu bebek. Ama ölümü bilmiyordu. Tanımıyordu daha. Ve kaderin çoğu kez ne kadar taş yürekli olduğunu.

Sular anneyi sürüklüyordu. Bebek yuvarlanıyordu köpüklerin içinde. Bir minik el kalıyordu suyun üstünde. Minicik parmaklar.

Kavuşmaları çok yakındı artık. Annesinin ruhu bebeğini kucaklamaya hazırdı mutlaka.

Çığlık çığlığa haykırıyordum. Ağlıyordum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Suyun içinde biri daha vardı. Bir başka kadın.

Uzun ıslak sarı saçlarını uçuruyordu ıslık çalan fırtına. Kulaç atmaya çalışıyor, çılgın akıntıya direniyordu kadın.

Tanrım! Kadını tanıyordum. Oydu... Helen! Anzak Hemşire Helen!

Helen bebeciğe yetişmek için mücadele ediyordu. Onu kurtarmak için ölümle savaşıyordu.

"Kurtar onu Helen! Kurtar onu!"

Kendi sesimi tanıyordum.

"Haydi Helen! Haydi Anzak kızı! Çek kurtar bebeği ölümün kollarından!"

Helen bebeğe doğru elini...

Onu yakalamak üzereydi... Birkaç santim kalmıştı bebeği girdaptan kurtarmasına...

İçimde delice bir sevinç kanat çarpıyordu Helen'in parmakları bebeğe değmek üzereydi ve...

Kahretsin!

Önce yüzümde bir sıcaklık hissettim. Sonra bir ışık zorladı kirpiklerimi. Uyanıyordum. Hem de rüyanın en güzel yerinde.

Gözlerimi açtığımda soluk soluğaydım. Ölümün kıyısından hayata uyanmıştım. Helen kurtarmış mıydı bebeği? Kurtarmalıydı. Hayır, kurtarmıştı mutlaka. Öyle olmalıydı. Anzak kızıydı o.

Biraz sakinleşene kadar bekledim yatağın içinde. Neler saçmalıyorsun Alinga dedi içimde bir ses. Sadece bir rüya... Hadi bırak artık şunu... Kalk bir şeyler ye.

Kalkmak için doğruldum. Helen'in defteri yere düşmüştü. Yanında da o fotoğraf vardı. Düşman subayının solmuş, eski fotoğrafı. Kucaklaşmışsınız ha, diye geçti aklımdan. Gülümsedim. Defteri ve Helen'in "Benim Paris'im" diye yazdığı Teğmen Suat'ın fotoğrafını yerden aldım. Kaldığım sayfayı buldum: 25 Aralık 1914. Bıraktığım yerden devam etmek için sabırsızlanıyordum.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

15

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

25 Aralık 1914

Ama bunu yazmalıyım. Okusalar da okumasalar da yazmalıyım.

Anzak Aslanı ile dansımızın yarım kalmasına sebep olduğu için teğmene çok kızgındım. Ne sanıyordu kendini? Mutlaka bunu ödemeliydi.

"Askerler hep böyle midir?"

Sesim buz gibiydi.

Benimle dans ettiği için mutluluktan kanat çırpmak üzere olduğu her halinden belli olan teğmenin yüzündeki tebessüm bir an dondu.

"Nasıl?"

"Böyle kaba."

Tabancam olsa, şuna kurşun sıksam, sesi böyle çıkardı herhalde.

"Kaba mı Helen?"

"Evet... Kendilerini takdim etmeyecek kadar kaba. Generalin ismini söylemesine gerek yok tabii. 'Beni herkes tanıyordur,' diye düşünmesi normal. Fakat dans ettiği hanımın ismini bilmemek, sormamak da kabalıktır. Ama siz... her nasılsa adını öğrendiğiniz hanıma kendinizi takdim etmeyerek onu geride bıraktınız."

Yüce Meryem, nasıl söylemiştim bunca lafı?

Güzel sarı saçlarının döküldüğü alnı fener ışıklarında birden kıpkırmızı oldu. "Ah!" diye inledi. "Helen... Helen. Çok özür dilerim. O kadar heyecan... Şey... Ben...-Helen buraya bir isim yazmış, sonra kendi gerçek ismine yaptığı gibi üstünü karalayarak başka bir isim yazmıştı: Carey- Güverte Teğmen Patrick Carey."

Bir eli belimde, bir elim avucunda dönüp dururken yüzüne bile

BELONGS TO KAKTUS TEAM

bakmadan, "Ben de Key." diye soludum. Sesim az öncekinden daha soğuktu. "Anzak Ordusu stajyer hemşiresi Helen Key." Sustum, durdum. O da durdu mecburen. Yine yüzüne bakmadan "Özür dilerim." dedim. "Beni tanıyorsunuz zaten; öyle değil mi? Siz nasıl olsa casusluk yapıp öğrenmişsiniz."

Tekrar dansa devam ettim.

Çok kötü bir başlangıçtı doğrusu. Bu cezayı hak etmişti. Fakat aklım deminden beri Patrick'in belimdeki elindeydi. Tanrım ne kadar hafif, ne kadar şiirsel bir teması vardı. Avucundaki elimi de yaralı bir serçeymişim gibi tutuyordu.

"Casusluk yapmadım."

Sesi kırgınlığını ele veriyordu. Ama onunla oynamak hoşuma gitmişti. Devam etmeye karar verdim.

"Tahkikat mı? Evet tahkikat yapmış olmalısınız... Personel listesine baktınız herhalde... 24 kızdan biri... Hangimizin Helen olduğunu anlamak için birine de sormuş olabilirsiniz. Mesela Doktor..."

"Helen..."

Sesi bu sefer biraz gergindi.

"Efendim Mr. Carey?"

İnadına teğmen dememiştim ona.

"Azarlanmayı hak ettiğimi biliyorum. Ama yemin ederim ne casusluk, ne da tahkikat yaptım ismini öğrenmek için."

"Tamam... Öyleyse melekler fısıldamıştır adımı."

Küçük bir kahkaha attım. Benim gülmemle yüzü biraz aydınlandı. Tanrım ne yakışıklı şeydi bu Patrick Carey. Müthiş. İnanılmaz.

Gözleri de yeşil galiba. Hâlâ emin değilim.

"Benimle alay etmeyin lütfen." Başını önüne eğdi. "Gemiye çıkarken, arkanızdaki kızlardan biri size 'yürüsene Helen' diye seslenmişti. Oradan biliyorum. Soyadınızı da şimdi siz söylediniz."

"Gemiye bindiğimiz kapıda mı?"

Ne aptalca laftı. Yazarken bile yüzüm kızarıyor.

Şirin şirin güldü. Tanrım... Dudaklarının yanında minicik çukurlar oluştu.

"*Lombar ağzı*, derler gemilerde oraya." dedi. "Subaylardan biri

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

elime bir liste tutuşturdu." Sonra gözlerimin içine baktı. "Gelenleri listeye göre yönlendirmemi istedi. Çok kızmıştım, ama artık ona teşekkür borçlu olduğumu düşünüyorum ve Tanrı'ya..."

"Tanrı'ya mı? Nedenmiş o?"

Hâlâ soğuk davranmaya çalışıyordum ama buzlarımın çatırdamakta olduğunun da farkındaydım.

"Seni görmem için Tanrı gönderdi beni lombar ağzına Helen."

Nereden buluyordu bu lafları. Sıcak sıcak ürperdim. Dans ederken yüzüne bakmamaya gayret ettim. Mutlaka hayran hayran bakardım, o da öfkemin sahte olduğunu anlardı. "Yoruldum" dedim aniden. "Bırakalım mı?"

"Daha yeni başlamıştık..."

"Biraz nefes alayım, sonra..."

Etrafa bakındı. Neredeyse bütün subayların gözü bizdeydi.

"Sizi bırakamam Helen. Bıraktığım anda üstünüze atmacalar gibi saldıracaklar."

Öyle de oldu.

Durakladığımızı gören biri hemen yetişti. "Carey, sıra bende."

Sıraya konmuştum demek.

Ama hiç şikâyetçi olmadım. Benim gecemdi bu. Kendimi keşfettiğim gece. Bu iltifatlar, flörtleşmeler de Noel hediyem olmalı.

Neredeyse bütün gemiyle dans ettim.

Ama en çok da onunla.

Teğmen Patrick Carey'le. Çünkü beni kimseye bırakmaya niyeti yoktu. Bir iki döndük mü hemen koşup geliyordu beni kurtarmaya.

HEY SİZ... ANI HIRSIZLARI! OKUYARSANIZ, BU YAZDIĞIMDAN HEMEN BİR MANA ÇIKARMAYIN. HAYATIMDA DUYGUYA YER YOK ARTIK. BENİ BEKLEYEN BİR SAVAŞ VAR... HAZIR OLMALIYIM.

Evet. Anı yazmakla oyalanacak vakit değil. Kendimi görevime vermeliyim.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

1 Ocak 1915

Bugün yılbaşı! Merhaba 1915! Neler getirdin bakalım bana?

Zafer mi? Aşk mı? Acı mı?

Kendime koyduğum yasağı bozuyorum: Mecburum yazmaya.

1915 mucizeyle geldi.

Müthiş. İnanılmaz. Kendim bile inanmakta zorlanıyorum. Bunu ben mi yaptım? Evet, evet... Ben yaptım. Bir hayat kurtardım. Hem de yalancıktan değil. Gerçekten. Eğitimlerde kullandığımız mankenin orasını burasını keserek değil, gerçek bir askeri.

Tanrım; ben... ben bugün...bir gırtlak kestim!

.... Kahretsin; çağırıyorlar... Ama yazacağım, mutlaka yazacağım. Tebrikler, tebrikler... Arkası kesilecek gibi değil. Gemideki herkes beni kutlamak için sıraya girdi galiba.

Devam ediyorum işte: Nerede kalmıştım? Evet...

Ben... ben bugün gırtlak kestim.

Ölümü yendim!

Ben... Helen! Hayır; hemşire Helen. Anzak Hemşiresi Helen!

Kendime koyduğum yasağı bozmama ve olanları yazmama değmez mi?

Gece revirde nöbetçiydim - hâlâ da öyleyim. Çünkü gece nöbetlerinin çoğunu gönüllü olarak ben tutuyorum- Dışarıda bağrışmalar oldu. İskele tarafından biri hemşire diye bağırıyor gibi geldi bana. Önce aldırmadım. Gecenin bu saatinde kim hemşire isterdi ki? Fakat bağrışmalar devam ediyordu. "Hemşire!.." diye gürledi biri yeniden. Acil yardım çantasını kaparak çıktım. İskele küpeştesinin önü kalabalıktı. Yerde biri vardı. Bir asker. Dizlerinin üstünde iki büklüm olmuş çırpınıyordu. Etrafını saranlar onu omuzlarından tutup kaldırmaya çalıştıkça asker garip hırıltılarla kurtulmaya çalışıyor kendini tekrar yere atıyordu. Nefes alamıyordu galiba asker. Ve etrafını saran, onu kaldırmaya çalışarak yardım ettiklerini sanan arkadaşları ölümü hızlandırıyordu.

"Bırakın onu!" diye haykırdım.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Benim onlara doğru koştuğumu gören erlerden biri, "Yetişin hemşire!" diye seslendi. Belli belirsiz bir umut sezdim sesinde. "Ölüyor."

Bir başkası panik içindeydi. Amaçsızca sağa sala atılıyor, sadece bağırıyordu. "Lanet olsun." diye homurdandı. "O kız ne yapabilir? Koşup doktor çağırsanıza. Hamilton boğuluyor."

"Açılın, açılın!.." diye ittirdim kalabalığı. Biraz geriledi.

Hamilton dedikleri asker yerde kıvranıyor ama çırpınışları giderek yavaşlıyordu. Ölüm elini uzatmıştı. Onu çekip almak üzereydi. Ağzı sonsuza kadar açıktı askerin.

Çantayı yere bırakarak hemen yanına diz çöktüm. Askerlerden biri, "Doktor çağırdık." diye söylendi.

"Ben hemşireyim."

Aralarında bir şeyler mırıldandılar.

"Neredeyse doktor gelir."

Bana güvenmedikleri, arkadaşlarına müdahale etmemi istemedikleri belliydi. Parmak kadar kız ölüme nasıl meydan okur diye düşünüyorlardı herhalde.

Aldırmadım. Ben de öyle düşünürdüm bu gemide geçirdiğim değişimden önce. Ama artık yeni Helen'im ben. Hemşireyim. Hem de savaş hemşiresi. Görevim askerlerimizi ölümden kurtarmak. Bunun için eğitim görmüştüm. Neredeyse iki aydır bunun için manken kesip biçiyor, güya yara dikiyor, deşilmiş karınları kapatmak için doktorlara yardım ediyor, kırık bacakları alçılıyor, mankenlerin kangren olmuş kollarını, bacaklarını kesen doktorları seyrediyordum.

"İyi bakın, dikkat edin." demiyor muydu Dr. Tony? "Mecbur kalırsanız bu işi doktor olmadan siz yapacaksınız."

Ve şimdi ben mecburdum. Bu adamın doktor bekleyecek zamanı yoktu.

Dizlerimin üstünde eğildim, Hamilton can havliyle elini ağzına sığdırmaya çalışıyor, parmaklarıyla bir şeyi yakalamaya çalışıyordu. Elini ağzından çekip sıkıca tuttum. Karanlık boşluğa baktım.

Eyvah! Eyvah! Dili... dili yoktu adamın!

Aniden bir titremeyle bedeni yay gibi gerildi. Gözleri yuvalarından fırladı. Karanlığa rağmen yüzünün rengi mordan yeşile dön-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

meye başladı. Okulda, "Ölüm" diye belletmişlerdi bize. "Gelirken haber verir. Hastanın yüzü önce yeşile sonra beyaza çalmaya başlar."

Hamilton o yola çıkmıştı. Nefes borusu tıkalıydı. Belki bir şey yutmuş, belki dili içine kaçmıştı. Yapılacak tek şey vardı: Adamın nefes almasını sağlamak.

Çantayı açtım. Sakin olmaya çalışıyordum ama heyecan ve korkudan Hamilton'ın yanına yığılacak gibiydim. Uygun bir neşter çıkardım. Çeliğin soğuk parıltısı gören askerlerden homurtulu sesler yükseldi.

"Hey, neşter bu be!"

"Ne yapacak onunla?"

Bir saniye bile kaybedecek vakit yoktu. "Onu tutun!" diye haykırdım. "Ölmesini istemiyorsanız kollarını bacaklarını sıkıca tutun."

Sesim nasıl çıktıysa, yüzümde nasıl bir ifade oluştuysa dediğimi yaptılar. Hamilton'a eğildim, sol elimle, gırtlağında adem kemiğini buldum. İşaret parmağımı kemiğe paralel gırtlağına dayadım ve sağ elimdeki neşteri usulca tam parmağımın dibinden sola doğru çektim.

"Hey! Dur! Sakın!"

"Aman Tanrım!"

"Kesti! Cadı Hamilton'u kesti be!"

"Gırtlağını kesti!"

"Onu öldürdü, öldürdü!"

Duygularımı yitirmiştim. Hissettiğim tek şey Hamilton'un gırtlağından korkunç bir hırıltıyla yüzüme fışkıran köpüklü, sıcak kandı.

Çantadan ince lastik bir hortum çıkardım, bir parça kestim. Askerin nefes borusunda açtığımı umduğum deliğe hortumu ucunu soktum.

"Kaldırın şu karıyı." diye bağırdı biri. Üç-beş asker beni omuzlarımdan yakalayıp arkadaşlarının üstünden kaldırmaya davrandı.

İçimden bildiğim bütün duaları okuyordum herhalde. Ölme, diye sayıklıyordum bir yandan da içimden. Ne olur ölme! Ölme! O lanet olası delikten nefes almaya başla. Hadi... hadi!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Beni kaldırdıklarında titriyordum.

"Manyak karı..." diye bağırdı biri. "Öldürdün Hamilton'ı."

"Hayır" diyebildim. "Kurtardım."

Bayılmak üzereydim Kanın kokusu, yapışkanlığı..."Hadi lanet olası!" diye haykırdım içimden kalan son gücümle. "Bak hava ne güzel. Çek ciğerlerine şunu. Hadi nefes al, nefes al..."

Sanki dünyanın öbür ucunda koşuşan ayak sesleri vardı. "Doktor?" diye bağırdı biri. "Kesti... Bu... bu kaltak Hamilton'ın gırtlağını kesti. Öldürdü onu!"

Yere yığılmadan son gördüğüm Dr.Tony oldu. Yanına çöktüğü askere bakıyordu. Şaşkındı.

"Lanet sürtük." dedi biri. "Gördünüz mü; Öldürmüş onu..."

"Hayır."

Yüzbaşı Tony'i hayal meyal duydum. "Onu kurtarmış... Hemşire, Anzak askerini ölümden kurtarmış."

Yüce Meryem. Artık uyuyabilirim... Ya da ölebilirim. Gözlerim kapandı.

3 Ocak 1915

Hayatımda her şey değişti.

Hamilton kurtuldu.

Üzerinden iki gün geçti ama ben hâlâ o mucizenin etkisindeyim.

Kendime geldiğimde Doktor Tony'i görmüştüm önce. Gözlerini kocaman açarak "Helen..." dedi ters ters. "Bunu yapmamalıydın."

"Ama ben... ben..."

Elini sallayarak beni susturdu. Bir süre sert bir ifadeyle yüzüme baktı.

"Ama iyi ki yapmışsın. Eğer birkaç saniye daha gecikseydin... Askeri ölümden kurtardın Helen. Tebrik ederim."

Sadece o mu? Albay MacLogan diye biri geldi revire.

"Başkomutanımız Korgeneral Birdwood ve Tümgeneral Brid-

ges tebriklerini size bildirmeye memur ettiler beni Miss Helen. Şahsım adına da sizi kutlamaktan onur duyuyorum."

Tanrım ne güzel sözlerdi bunlar.

Gemide en popüler isim benim.

Sadece Amiral gemisinde değil. Refakatçi gemilerde de. Düdüklerini çalarak kutladılar beni. Sancak küpeştesinden onlara el salladım. Bir aletin ışıklarını yakıp söndürüyordu üçü de. "Sana mesaj gönderiyorlar." dedi yanımdaki denizci.

"Mesaj mı?"

"Evet. Işıldak mesajı. Işığın kısa ya da uzun aralıklarla görünmesinin bir alfabesi var. Mors gibi yani."

"Ne diyorlar?"

"Ömrün uzun ve mutlu olsun *Santa Helen*..."

Santa ha! Santa! Azize diyorlardı bana... Mutluluktan uçup gidebilirdim bunu duyduğumda.

"Onlara cevap verebilir miyim?"

Beni Amiral gemisinin ışıldakçısının yanına götürdü. Asker, ışıldağın panjurlu kapağını açıp kapatarak dediklerimi onlara iletti:

"*Zafer seninle olsun şanlı Anzak*!"

"Hurraaa!"

Motorların uğultusuna rağmen ben bile duydum askerlerin bağrışmalarını. Üç geminin güvertesinde şapkalar havalara uçuştu...

"Hurrraaa!" diye bağırdım ben de ellerimi ağzımın yanında boru gibi tutarak. "Hurrraaa! Zafere!"

6 Ocak 1915

"Bütün personelin dikkatine. "

Dikkat kesildik biz de.

"Kızıldeniz'deyiz.. Yarın kanala gireceğiz."

Ortaya, "Kanal mı?" dedim. "Ne kanalı?"

Doktorlardan biri cevap verdi."Süveyş. Hint Okyanusu'nu Ak-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

deniz'e bağlıyor."

Kanalı bilmediğime şaşırdığını belli ediyordu sesi.

Salak şey. Doktorlar bile kıskanıyor tabii beni. Başta bizim kızlar. Soğuk soğuk konuşmalar, bir tafralar. Hiç umurumda değil. Tanrı kahraman yapmak için beni seçtiyse elimden ne gelir?

Megafondaki ses müjdeledi:

"Öbür gün akşama doğru İskenderiye'de olacağız."

Sevinç çığlıkları, alkışlar yükseldi. Bitiyordu yani... Sonunda deniz üstünde sallanmaktan, hamakhaneden kurtulacaktım. Doğru dürüst bir yatakta uyumayı özledim.

Ben de el çırptım. "Yaşasın geldik. Ayağımın altında sağlam bir toprak olacak artık."

"Çöl toprağı." dedi Merrybelle burun kıvırarak.

Duymazdan geldim. Çöl möl, topraktı ya sonunda. Üstelik bir kahraman olarak basacaktım ayağımı o toprağa.

Mutlaka bir kahraman nasıl karşılanırsa öyle karşılanacak, ona göre muamele görecektim.

Bu gece de sevinçten uyuyamayacaktım.

Uyuyamadım. Sevinçten değil. Teğmen Patrick Carey yüzünden.

Akşam yemeğinden sonra revirin kapısında belirdi. İçerde üç kişiydik.

Doktor Tony, Camira ve ben.

Carey kapıda görünür görünmez Tony'nin suratı asıldı. Camira ise göz kırpıp başını çevirdi.

Camira'yı sevdiğimi yazmazsam haksızlık olur. O öteki kızlardan farklı. Kahraman olmamdan sonra bir o değişmedi bana karşı.

"Ne istedin?" diye homurdandı Tony. "Hasta mısın?"

"Hayır!" Teğmenin sesindeki öfkeyi hemen yakaladım. Yüzbaşıyı benim yanımda gördüğü için kızdığı belliydi.

"Miss Helen'le bir-kaç dakika..."

"Helen'in işi var. İskenderiye'de indireceğimiz tıbbi malzemeyi hazırlıy..."

Bu sefer Patrick kesti onun sözünü.

"Sadece birkaç dakika." Sonra bana baktı. Yüzünde yalvaran bir ifade vardı. Tanrım, bu haliyle ne şeker bu Carey... "Miss Helen; lütfen."

Yakışıklı teğmen bunu huy edinmiş anlaşılan. Noel gecesi beni en büyük komutanın kollarından çekip almıştı. Şimdi de sağlık ekibinin komutanından.

"Hemen gelirim." Tony'ın cevabını beklemeden revirden çıktım.

Yan yana, konuşmadan küpeşteye doğru yürüdük.

Deniz kızıl bir yangınla tutuşmuştu. Bunun için Kızıl deniz diyorlardı belki de buraya. Güneş bulutları sarılara, pembelere, morlara boyuyordu. Bir süre kollarımızı küpeşteye dayayıp güneşin solumuzda sonsuzmuş gibi uzanan çöle düşmesini seyrettik.

Kızıllar, pembeler, morlar yavaş yavaş soluyor, akşam oluyordu.

Carey yanımda öylece durdu. Soluğunu duyabiliyordum. Heyecanlıydı. Ben de susarsam, birkaç dakikalık iznim bir şey konuşmadan bitecekti.

"Yolun sonu." diye içimi çektim fısıltıyla.

Başını salladı. Sonra bana döndü. "Helen?"

"Evet Carey?"

"Şey... sen... sen istersen yolun başı olabilir."

Anlamazdan geldim.

"Tanrı aşkına teğmen tam denizden kurtuluyorum derken, niye başa dönmek isteyeyim ki?"

Yakışıklı yüzü allak bullak oldu Patrick'in.

"Ne demek istediğimi anladın." diye mırıldandı gözlerini benimkilerden ayırmadan. "Yani... istersen... gelecek için birbirimize..."

Titreyen elini tuttum. "Patrick..."

Az önce kararan yüzü ümitle aydınlandı. "Evet Helen... gelecekte... Sen ve ben..."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Gülümsedim. Bu işi onu kırmadan halletmeliydim.

"Gelecek mi Patrick? Gelecek savaş... Sen ve ben... biz hepimiz... savaşa gidiyoruz. Geleceği nereden bilebiliriz?"

Başını sallayarak dediklerimi onayladı. Yüzü yine solmuştu. "Haklısın." dedi isteksizce. Elinin üstündeki elimi öbür eliyle kapattı.

Bu adamın temasında bir sihir var mutlaka. Ürperdim.

"Ama... belki..." devam edemedi. Alacağı cevaptan korktuğu belliydi.

"Belki ne Patrick?"

"Yakında ayrılacağız. Sen ineceksin. Ben..."

"Biliyorum. Gideceksin."

"Hı hı... Onun için... ben şey diyorum..."

Sabrım tükenmişti. Onu zorladım. "Revire dönmem lazım artık. Tony köpürmeden."

"Helen... belki... belki gelecek için bir umut ekebiliriz."

"Umut mu?"

"Ya da sebep. Savaştan sağ dönmek için bir sebep. *Gelecek için bir umut* tohumu..."

Bekliyordum ama bu kadarını değil.

Carey'in sesi beynimde yankılanıp duruyordu:

"Savaştan sağ dönmek için bir sebep Helen. Yaşamak için bir sebep."

Ne yapabilirdim. Savaşmaya giden bir askere istediği ümidi, sebebi vermekten başka ne gelirdi elimden.

Gülümsedim. Gözlerindeki parıltıyı gördüm. "Kim bilir?" dedim. "Savaştan sonra... Yani sen ve ben vatana dönünce..."

Carey kanatlanmak üzereydi karşımda. "Evet Helen, evet." Sözün sonunu heyecanla beklediği belliydi.

"Sen ve ben." dedim. "Geleceği konuşabiliriz."

Binlerce elmas, yakut, zümrüt, kehribar kıvılcımlar saçıldı göz bebeklerinden Patrick'in.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Başarmıştım bunu da.

Umut tohumunun tuttuğu belliydi. Bu yakışıklı, gencecik askerin savaştan sağ dönmek için bir sebebi var artık.

Ya benim?

Bilmiyorum.

Bildiğim tek şey var: Bir an önce bu askerlerle Dardanel'e varıp düşmanla savaşa tutuşmak.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

16

Boronia Park, Sydney

6 Mart 1975, 09.30

"Alinga!"

Aşağıdan bağıran annemin sesiyle silkindim. Helen'in defteri kucağımda uyuyup kalmıştım.

"Alinga Sullivan. Neredeyse öğlen oldu. Daha kahvaltı edeceksin."

Telaşla saate baktım.

"Kahretsin dokuz buçuk."

Olacağı buydu. Helen'in güncesini okurken uyuyup kalmıştım.

Kalkmam, bir şeyler yemem, giyinmem ve işe gitmem lazımdı. Gerçi, telefon edip bir bahane uydurabilirdim. Fakat NWtv'de neler olup bittiğini de merak ediyordum. Sansür yemiş bir televizyoncuydum sonunda.

"Alinga diyorum!"

Annemin sesi bu kez merdiven başından gelmişti. İsteksizce cevap verdim.

"Tamam anne; hemen geliyorum."

Annem, benim "hemen"imin en az yarım saat olacağını iyi bilirdi. Yine de "Kahveni soğutma..." diye söylendi aşağıdan. Sonra parka bakan kahvaltı odasına doğru yürüyen ayak sesini duydum.

Aklım Helen'de ve televizyondaydı. Bir an evvel okuyup bitirmek istiyordum kızın güncesini. Kitapçı Stanley haklı çıkmıştı. Beynimin içinde şekiller, renkler, yüzler, görüntüler oluşmaya başlamıştı bile. Bu günceden bir film çıkabilirdi bal gibi. Ama öykünün tamamını okumam lazımdı.

Kahve iyi geldi. Hem gözlerimin kepenkleri açıldı, hem de "Anne!" dedim aniden. "Dardanel hakkında konuşabilir miyiz. Neydi?.. Gelibolu."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Gözle görülür şekilde irkildi.

"Nesini konuşacakmışız?"

Sesi soğuk, hatta endişeliydi. Hiç anlam veremedim bu haline.

"Hani sen gittin gördün ya oraları, belki bana anlatacağın bir şeyler vardır, diye düşündüm.

Elini salladı. "Yanlış düşünmüşsün."

Başkalarınınki de böyle midir bilmiyorum. Ama benimki böyle işte. Kaşlarını kaldırdı mı konu kapanmıştır. Canı bir şey yapmak istemiyorsa kestirip atar. "Olmaz." Artık onu oldurmanın imkânı yoktur.

Büyük anne Sara da böyleydi. "Dur!" dedi mi akan sular durur-du. Sara güç demekti. Akıl demekti. Ağzından çıkan kanun demekti. Her şey demekti. Ama sonunda ölüp gitmişti işte.

Sevgili Mrs. Rose şimdi annesinin rolünü oynuyordu.

Artık konuyu sürdürmenin manası yoktu. Toparlandım. "Ben çıkıyorum." dedim kahvemden son bir yudum alarak masadan kalk-tım. Bir şey demedi. Gözlerini kısıp beni süzdü. Kapıya yürüdüm, açtım.

"Alinga?"

"Efendim anne?"

"Sabah sabah nereden çıkardın bu Dardanel lafını?"

Gel ey intikam dedim içimden kıkırdayarak. Meraktan çatlama sırası şimdi sen de anne.

"Bilmem. Aklıma esti işte. Şu sırada proje sıkıntısı çekiyorum da."

Gözleri şüphe doluydu. "Sabaha kadar ışığın yandı. Açık mı unuttun? Yoksa bir şey mi okuyordun?"

"Yoooo..." dedim.

"Hımm." diye düşünceli bir mırıltı çıktı ağzından. "Akşama geç kalma."

"Arabayı almıyorum."

"Neden? Bir şey mi oldu? Tanrım, bir yere mi çarptın yoksa Alinga."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kapıya yürürken arkamdan istavroz çıkardı.

"Biraz hava almak istiyorum. Direksiyondayken şehri göremiyor insan. Otobüsle gider gelirim."

Döndüm baktım. Yüzünde tilki gibi bir ifade vardı annemin. Bir yalanını yakalamak üzereyken böyle bakardı. İnanmamıştı. Hem de hiç inanmamıştı.

Haklıydı. Hava almak değil, Helen'i okumaya devam etmek istiyordum. Otobüsle gidip gelirken buna bol bol vaktim olacaktı.

Bonnefin Sokağı boyunca yürüdüm. Nehirden doğru esip gelen nemli sabah rüzgarı kızarıp, sararan yaprakları önüne katıp uçurdu. Yol kenarındaki banklardan birine oturup bir sigara içmek geçti içimden. Ayaklarıma takılıp tutunmaya çalışan yaprakları seyrettim bir süre oturduğum yerde. İnsanlar da bunlar gibi diye bir cümle geçti aklımdan. Kendi kendime güldüm. Ne aptalca laftı bu böyle. Helen'in duygu yüklü üslubunun etkisindeydim hâlâ her halde. Niye aptalcaymış dedim bu sefer kendi kendime. Hiç de bile değil. Hayat da insanları önüne katıp oradan oraya savurmuyor mu? İnsanlar da yapraklar gibi kaderin fırtınasından kendilerini kurtarmaya, bir yerlere tutunmaya çalışmıyorlar mı? Al işte Helen. Hayat, kızı buralardan alıp uzak diyarlara, bilinmezliklere savuruvermiş.

Taze, mis gibi kokularla yüklü sabah havasını içime çekerken birden aklım karıştı.

Hayat, kızı buralardan alıp uzak diyarlara... buralardan... buralardan.

Heyecanlandım. Aceleyle çantamdan Helen Key'in güncesini bulup çıkardım. Sayfaları hıza karıştırırken, bir yandan da "buralardan, buralardan..." diye tekrarlıyordum kendi kendime.

Yanılmıyorsam, yani doğru hatırlıyorsam, kendini ve adını gizlemeye mecbur hisseden Anzak Hemşire Helen Key'in hayatında ilk ipucunu yakalamıştım.

Sayfaları çevirdim, çevirdim... Ve sonunda buldum. Staj yaptığı hastanenin başhekimiyle yaptığı görüşme...

Evet işte burada... Dr. Smith ona gideceği askeri hastaneyi tarif ederken Bonnefin Sokağı diyordu... İşte, işte... İlk okuduğumda isim benzerliği diye düşünmüştüm. Helen de başhekimin sözünü kesi-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yordu hatta. Parmağımı o cümlenin üzerinde gezdirdim: "Orayı biliyorum. *Evimiz Boronia Park'ta*."

Aman Tanrım. Bu kadar tesadüf olabilir mi? Kendimi öylesine kaptırmıştım ki o anda dikkatimden kaçmış demek ki. Bonnefin Sokağı... Yani bu sokak... Eskiden... burada bir hastane varmış anlaşılan.

"Evimiz Boronia Park'ta."

İnanılmaz bir şeydi bu.

Helen Key, mahallemizin kızıydı yani.

Benim her gün gelip geçtiğim Bonnefin Sokağı'nda dolaşıyor, bizim mahallede oturuyordu. Belki de belki de şimdi benim oturduğum bankta dinlenmişti o da. Çığlıkları, kahkahaları asılıp kalmıştı belki bu ağaçların dalları, yaprakları arasına.

Keşfimin etkisiyle olacak kalbim deli gibi çarpıyordu. Kendimi şimdi Helen'e ve hayatına daha yakın hissediyordum.

O benim, bizim, bu sokakta yaşayan, Boronia Park'ta oturan herkesin bir parçasıydı demek...

Yüce Meryem, nerede oturuyordu acaba? Evi duruyor muydu? Herhangi bir mahalle ofisinde onunla ilgili bir kayıt bulabilir miydim?

Gerçek adını bilmiyordum tabii ama Boronia Park'tan Gelibolu savaşına gitmiş kaç hemşire olabilirdi ki?

Bu işin peşine düşmeye karar verdim. Büyük ihtimalle elim boş dönecektim başvurduğum yerlerden ama denemeye değerdi.

Paddington otobüsü geldi. Doğruca üst kata çıktım. Ön sıraya oturdum. Günceyi açtım. "*Evet komşu kızı.*" dedim içimden. Dinliyorum seni. Çünkü artık harfler kelimeler bir yazı olmaktan çıkmıştı benim için. Sanki o anlatıyor, ben dinliyordum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

17

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

9 Ocak 1915

İskenderiye-Mısır

Müttefik Ordugâhı

İndik. Ayağımız toprağa bastı. Buradayız sonunda. Büyük İskender'in gezindiği yerlerde. Bir an evvel varmak için sabırsızlandığımız İskenderiye'de.

Tam bir hayal kırıklığı!

Korkunç!

Her şey berbat. Pis.

Ne hastane var, ne kışla!. Araziye yayılmış yüzlerce, binlerce çadır... Ortalarında da üzerinde kızıl haç olan sahra hastanesi çadırı.

İçi yaralı ve hasta asker dolu.

Yaralılar Filistin cephesinden getirilmiş. Düşman orada hâlâ direniyormuş müttefiklere. Fakat Kudüs'ü kurtarmamız yakın, dediler. Araplar, Türklere karşı İngilizlerin safına geçmiş. Yaralı kadar, belki ondan da çok hasta var:

En korkuncu tifo, tifüs, dizanteri.

Sahra Hastanesi'nin başhekimi asık suratlı bir İngiliz. Morley diye biri.

"Birkaç kolera vak'ası da oldu ne yazık ki." diye anlattı. "Tanrı'ya şükür yayılmasını önleyebildik. Yani umarım."

Niye olmasın ki? Bu pisliğin içinde her şey olur.

Doğru dürüst su yok. Çadırların arasında musluklar, tulumbalar var. Musluktan akan su kahverengi. Taslara doldurup dinlendiriyorlarmış tortunun dibe oturması için. Sonra tülbentlerle süzüp kaynatıyorlarmış. Tulumba suyu ise içilemeyecek kadar acı ve leş gibi kokuyor.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Daha beteri tuvaletler.

Belli yerlerde bu iş için çukurlar kazıp üstüne iki sıra halinde kalaslar atmışlar. O kalaslara basarak işini göreceksin. Ayağın bir kayarsa felaket. Çünkü her şey altında! Oturduğun zaman yüzlerce binlerce yeşil sinek havalanıyor pisliğin üstünden ve bulut gibi üstüne saldırıyorlar insanın.

Tanrım, cehennem sandığım yer cennetmiş. Asıl cehennem burası..

Hamakhaneden kurtuldum diye sevinirken bizi basık, kasvetli, pis, lekeli çadırlara tıktılar. Küçücük bir yerde 4 kız. İkisi benden nefret eden Philippa ile Dorothy. Bereket Camira yanımda.

"Hamağı ararsınız" deselerdi inanmazdım. Yatak diye iki sıra tahtaya sert bir branda germişler. Uzandın mı vücudunun yarısı tahtaların üstünde kalıyor. On dakika geçmeden her yerin kırılırcasına acımaya başlıyor.

Dün gece Dorothy içini çeke çeke ağlıyordu. Başını kollarına gömerek gizlemeye çalışmıştı ama duydum.

Haklı. Çok zor durumdayız.

Dorothy'nin saçlarını okşadım."Dayanmalıyız." diye fısıldadım kulağına.

Hıçkırdı. Başını kollarının arasından kaldırmadan, "Ama Helen..." diye içini çekti.

"Korkunç...Tanrım... korkunç..."

"Biliyorum canım. Haklısın. Ama dayanmalıyız. Avustralya Ana için buradayız."

Gece uyuyana kadar dua ettim. Bu cehennemden en kısa zamanda kurtulup savaş meydanında düşmanın karşısına çıkmak için.

Ne olacaksak orada olmalıydı.

Şehit veya gazi.

Burada, bu iğrenç kokulu bataklıkta değil.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

11 Ocak 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Canım bir şey yazmak istemiyor.

15 Ocak 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Yazacak bir şey yok. Filistin cephesinden getirilen iki asker kangrenden, beş asker de tifodan... Öldü.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

18

Paddington, Sydney

6 Mart 1975

"Zavallı komşu kızı."

Helen'e böyle demek hoşuma gitmeye başladı.. Öyle ya; komşumuzdu o. Altmış bir yıl önce de olsa komşumuzdu.

İçimi çektim. Defteri kapatıp çantama koydum.

Canım sıkıldı. Oxford Caddesi'nde otobüsten indim.

NWtv'ye geldiğimde neredeyse öğlen olmak üzereydi. Asansörden çıkarken George Cunningham ile burun buruna geldik. Beni görür görmez ellerini havaya kaldırarak, "Teslim" dedi. "Ne desen haklısın. Ama mecbur kaldım Alinga."

Birden neden bahsettiğini anlamadım. "Mecbur mu kaldın?"

"Adamın sesini duymalıydın. Kimyam bozuldu."

"Hiçbir şey anlamadım George. Adam kim? Niye kimyan bozuluyor?"

Nasıl olur da anlamazsın dercesine bakıyordu yüzüme. "Bakan" diye homurdandı. "Genel Vali onu aramış da bir sürü laf etmiş de. O bunları hak edecek bir şey yapmadığı halde, bizim yüzümüzden... 'derhal' dedi herif. 'Kesin o görüntüleri. Halkı dehşete ve paniğe sürüklüyorsunuz.' Ne diyeceğimi bilemedim Alinga."

"Ha şu mesele. Sen yayından bahsediyorsun."

"Ya neden bahsedecektim? Sansür yedik ve ben gık bile diyemedim. Tamam mı? Gık bile diyemedim. Direnemedim. Bunun için bir mahkeme kararı gerektiğini söylemeyi bile akıl edemedim."

Onu daha fazla dinleyecek durumda değildim. "Boş ver George." diye gülümsedim. "Üzme kendini."

Çok şaşırdı. Benim, haberi nasıl yayından kaldırırsın diye hesap soracağımı sanıyordu herhalde.

"Ne? Kızmadın mı yani?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Başımı sallamakla yetindim. Haber Merkezi'ne dönerken kolumdan yakaladı.

"Ama sansür pirim almana engel olamayacak." diye sırıttı. "Ethan çekini akşamdan aldı. Sen de muhasebeye uğrayıver."

Akşama kadar oturdum. Merhaba dışında kimseyle konuşmadım. Hiçbir işe elimi sürmedim. Sadece bir kağıda hayalimdeki komşu kızını çizmeye çalıştım. Bir sürü karalama yaptım.

Sonra defterin arasından Helen'in "benim Paris'im" dediği düşman subayının yırtılmaya yüz tutmuş fotoğrafını çıkarıp baktım.

"Merhaba" dedim içimden ona. "Kabul ediyorum, çok yakışıklısın. Helen'in başını döndürdüğün muhakkak. Günceyi sonuna kadar okuyacağım. Ona zarar verdiğine dair tek bir kelime bulursam yemin ediyorum 61 yıldır yaşayan resmini parça parça edeceğim senin."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

19

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

22 Ocak 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Lanet olsun! Lanet olsun!

Ondan nefret ediyorum.

Hah! Başkomutanmış! Bana ne!

O koskoca Korgeneral William Birdwood'muş.

Ben de koskoca Anzak Hemşire Helen Key'im.

Kahraman Helen!

Gırtlak kesip can kurtaran Helen.

Ne sanıyor kendini.

Noel gecesi Amiral Gemisi'nde onunla dans ettim diye hayatıma müdahale edebileceğini mi sanıyor?

Aklı sıra beni himaye ediyor. Beni insanların gözünde himaye gören, kollanan kız durumuna düşürmeye ne hakkı var?

"Helen Key burada kalsın." diye emretmiş.

Burada, bu cehennemde.

Ondan nefret ediyorum!

Kahraman olduğuma pişmanım.

Kahraman olduğum için cezalandırılıyorum.

Herkes Gelibolu Seferi'ne çıkacak. Askerlerimiz destan yazarken tarihe tanıklık edecek.

Başkaları kahraman olacak. Asıl kahraman Helen burada çürüyecek!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

1 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Herkesten nefret ediyorum.

Kendimden de.

Her şey bitti.

Amiral Gemisi'nde subayların konuşmalarını dinlerken birden bire içimde doğuveren Anzak Kızı ölmek üzere.

Bu cehennemde onu daha fazla yaşatamayacağımdan korkuyorum.

3 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Can sıkıntısından geberiyorum. En iyisi her şeyi yazayım. Belki biraz rahatlarım.

Dün parmağını hızarda derince kesen bir asker getirdiler hastane dedikleri çadıra. Hemen dikiş atılması gerekiyordu. Önüme oturtup parmağı *teğellemeye* başladım.

Canı çok yanıyordu tabii ama sırf bir kıza mahcup olmamak için bağırmıyor, ağlamıyordu. Salak şey. Bir ara başını eğerek baktı.

"Cehennem'e gidiyor musun?"

Hiç yılışıklık çekecek halim yoktu. Öfkeden burnumdan soluyordum.

"Gitmek mi? Cehennemdeyiz ya."

Alay edip etmediğimi anlamak için bir an baktı. Sonra pek güldü. "İnanmıyorum. Sen Cehennem'i görmemişsin daha."

"Bana bak asker. Canını daha fazla yakmamı istemiyorsan parmağını oynatıp durma."

İğneyi usulca parmağına batırıverdim. Kahkahası anında kesildi.

"Demiştim sana. Uslu dur da şu lanet işi bitireyim. Yoksa kan kaybından..."

Bu cehennem lafını gemiden indiğimiz günden beri sıkça duyu-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

yoruz. Cehennem aşağı, cehennem yukarı.

"Nereye gidiyorsun?"

"Cehennem'e."

"Nereden geliyorsun?

"Cehennem'den."

"Eee; nasıldı bakalım Cehennem?"

"Sıcak. Berbat."

Önceleri insanlar yaşadığımız ortamla dalga geçiyor sanıyordum. Ne diyeceklerdi yani buraya; cennet mi?

Parmağını diktiğim asker, "Şey..." diye fısıldadı. "İstersen sana Cehennem'i gösterebilirim." Gözü yüzümdeydi. Dalga geçer bir hali yoktu. "Bira filan içeriz ha?"

Şaşırdım. "Bira mı?"

"Hı hı. Cehennem ateşinde kaynatıyorlar ama olsun. Yine de bira işte. Kafa yapıyor."

Akşam askerin beni cehenneme götürmesine izin verdim.

Bataklığın bir kenarında, çalıların arasında büyükçe bir çadırın önünde durduk.

"İşte!" dedi asker. "Cehennem burası."

Tanrım, sanki her şey tamammış da bir o eksikmiş gibi İngilizler "pub" kurmuş buraya. Çadır pub. Askerler akşamları biraz oyalansın diye.

Çadır bardan korkunç, cırtlak bir müzik sesi ve kahkahalar geliyordu. Kapıdan içeri başımı uzattım. Önce ter ve alkol karışımı dehşetli bir koku ve uğultu çarptı yüzüme. Bir süre hiçbir şey göremedim. Çadırın içinde sigara dumanından göz gözü görmüyordu.

"Gir!" dedi asker. "Korkma."

Çok kalabalıktı. Herkes konuşuyor, hayır sesini duyurabilmek için haykırıyordu. Sigara dumanından gözüm yanmaya başlamıştı ama etrafı fark etmem fazla uzun sürmedi. Sağda uzunca bir bar vardı. Ayakta zor duran bir asker üstüne çıkmış, avaz avaz şarkı söylüyordu. Sesini dışarıdan duyduğumuz adam olmalıydı bu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Öp beni bebeğim, öp beni / Bak nasıl beceririm seni..."

Barın önünde dikilen kalabalık da "Bak nasıl beceririm seni!.." diye bağrışarak ona katılıyordu.

Yüzüme ateş bastı. Edepsiz herifler.

Yanımdaki utandığımı anlamış olmalı ki "Özür dilerim." diye bağırdı kulağımın dibinde. "Asker şarkısı işte."

Barın önünde birkaç yüksek tabure vardı. Solda da hepsi dolu masalar.

"Cehennem"i keşfim böyle oldu. Parmağını diktiğim asker, "Burası açılınca millet hemen bir tabela uydurup üstüne *'Hell'*- Cehennem- yazdı diye anlattı.

"Bence çok uygun bir isim."

"Bence de. Fakat komutanlar tabelayı söktürdü." Kıs kıs güldü. "Biz de çadırın üstünde gördüğün o yazıyı yazdık: Hell'in sonuna bir O harfi koyduk, oldu sana *Hello*- Cehennemin adı oldu Merhaba. Ona bir şey diyemediler artık. Düşünebiliyor musun? Bir harf neler yapıyor?"

Güldüm.

Askerin getirdiği bira berbat bile değildi.

Cehennem ateşinde kaynatıyorlar demesi boşuna değilmiş. Hayatımda böyle iğrenç bir şey içmemiştim. Ama yine de içtim. Hatta bir tane daha istedim.

Bugün yine oradaydım. Cehennem'de. Bu sefer can sıkıntımı da yanıma alıp tek başıma gittim. Bar sandalyelerinden birine tırmandım.

Elindeki pis bezle tezgâhı silen dev gibi bir asker hemen benden tarafa seğirtti.

"Anzak mısın?"

"Belli olmuyor mu?"

Lafa bir yerden başlamak için sordu, "Doktor musun?"

"Hemşire."

"Yenisin galiba... Bira mı?"

Bütün sıkıntıma rağmen sırf şirinlik olsun diye, "Siz ona bira mı

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

diyorsunuz?" dedim.

Yüzü keyifle aydınlandı."Yüzbaşı *sidik* dememizi yasakladı."

Barmen asker uzaklaştı. Yanımda bir hareket hissettim.

"Sen hiç gülmez misin?"

Dönüp baktım. Aman Tanrım, yanımda Apollon dikiliyordu. Ancak bir Yunan Tanrısı bu kadar yakışıklı olabilirdi. Ya da bu deniz subaylarının hepsi böyle.

Fakat itiraf etmeliyim; bu Patrick Carey'den bile yakışıklı.

Yüzbaşının ihtişamı bile can sıkıntımı söküp almaya yetmedi. Bir an gözlerim kamaşmıştı o kadar. Öfke, nefret, pişmanlık taş gibi oturuyordu yüreğimde.

"Gülmem için bir sebep mi var?"

Apollon'un bozulup surat edeceğini sanıyordum. Fakat oralı olmadı. Aksine ellerini açarak suratına komik bir şekil verdi.

"Tabii. O kadar üzgün duruyordun ki deminden beri seni güldürebilmek için yapmadığım şey kalmadı. Dilimi bile çıkardım."

Yine çıkardı.

Maskara şey.

Yüce Meryem? Bu cehennemde çürüyüp giden kızına ödül olarak mı gönderdin bu yarı tanrıyı?

Elimde olmadan tebessüm ettim. "Yaralarla, kırıklarla ilgilenirim. Dil ilgi alanım dışında. O yüzden sizi fark etmedim herhalde."

Barmen bira bardağını getirip önüme bıraktı. Belli etmeden göz kırptı..

"Özür dilerim." dedi yakışıklı. Yanımdaki tabureye oturdu. "Ne aptalım, dilimden bahsettim ama kendimi tanıtmayı unuttum." Tekrar tabureden aşağı kaydı. Topuklarını vurup hazır ol vaziyetine geçti. Alaylı bir baş eğmesiyle beni selamladı:

"Avustralya Kraliyet Donanması'ndan Yüzbaşı Stoker. Henry Hugh Gordon Stoker. *AE2* Denizaltısı'nın komutanıyım."

Denizaltı mı?

Ürperdim. Denizin üstüne zor dayanmıştım, altı ne kadar korkunçtu kim bilir?

"Niye daldın öyle? Sen de mi denizaltıcısın yoksa?" sesi alaylıydı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Yooo..." dedim. "O kadar çok isim saydın ki dalmışım işte."

"Hugh. Sen bana Hugh de... Sadece Hugh. Gerisini boş ver. Tamam mı?

"Tamam."

"Eeee. Boynuma sarılmayacak mısın?"

"Ne?"

"Denizaltıcı olduğumu söyleyince kızlar hep böyle yapar da."

Yüzündeki ifade yalan söylediğini, şaka yaptığını ele veriyordu. Yine de "Öyle mi?" dedim ilgisizce. Bir yudum bira aldım. "Niyeymiş o?"

"Kızlar denizaltıcılara bayılır."

"Beni ise korkutur."

Apollon işte bu sefer bozuldu. Hemen taburesine çıktı. Yeşile çalan gözlerindeki kıvılcımlar söndü. Oturdu. Kollarını tezgâha dayadı, sonra vazgeçti. Bana döndü. "Şaka yapıyordum."

"Biliyorum. Ben de."

Stoker, pardon Hugh uzun uzun denizaltısını anlattı bana.

AE2 İngilizlerin E sınıfı denizaltılarındanmış da Avustralya'yı savaşta yanlarına çekmek için bize verilmiş de E'nin önüne A konmuş da olmuş AE2 de daha bir yaşında bile değilmiş de en modern cihazlarla donatılmış da falan filan.

"Biliyor musun?" diye başlayıp umurumda olmayan bir sürü şeyle şişirdi kafamı. Apollon filan ama daha fazla dayanamadım. "Biliyor musun Hugh?" dedim sözünü keserek. "Benim de adımı bile sormayan denizcilerle konuşmamak gibi bir huyum var."

Alnının ortasına kurşun yemiş gibi sarsıldı. Taburenin üstünde sallandı. Sağ eliyle alnına gürültülü bir şaplak attı.

"Eyvah, torpil yedik. Batıyoruz!"

Bence de. Batmıştı.

Taburemden inmeye niyetlenirken benden hızlı davrandı. "Biliyor musun?" diye sordu elimi tutarak.

Kaşlarımı çattım. "Yine mi?"

"Evet... Ben bir eşeğim... 1.85 boyunda, 80 kilo ağırlığında, 28

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

I yaşında bir eşek. AE2'nin her vidasının, her somununun yerini bilen ama bir kızla nasıl konuşulacağını öğrenemeyen bir eşek."

Tabureden indim. Elimi bırakmamıştı.

"Lütfen" dedi. Tanrım gözleri üzerimdeydi. Muhteşem kaşları, dudakları elimi kolumu bağlıyordu. "Lütfen... beni batıran torpidoyu atan süvarinin adını öğreneyim bari."

"Helen Key." diye fısıldadım. "Anzak Kolordusu'nda Askeri Hemşireyim."

"Hey!" diye bağırdı Hugh bilmem ne Stoker. Ellerini havaya kaldırdı. "Teslim... teslim oluyorum! Yüce İsa koru beni! Sen osun. *Gırtlak Kesen Helen.*"

Herkes bize baktı.

"Kes şunu." diye fısıldadım.

Elleriyle ağzını kapattı.

Geç saatlere kadar konuştuk. Fakat bu sefer konuşan ben, dinleyen denizaltıcı Apollon'du.

Her şeyi anlattım ona. Üçüncü birayı bitirdiğimde, "Ya işte böyle." dedim kırık bir sesle. "Çok yaralıyım. Keşke beni kahraman ilan etmeselerdi. Şimdi ben de senin gibi sefere çıkma, düşmanla yüzleşme heyecanı içinde olacaktım... Oysa beni burada bu cehenneme gömüyorlar Hugh."

Uzun uzun yüzüme baktı.

Hiç bu kadar ciddi ve kararlı bir yüz görmediğime yemin ederim. Neden sonra, "Eee?" dedi. "Boyun mu eğeceksin? Direnmeyecek misin? Nerede kaldı senin kahramanlığın?"

"Emri veren Birdwood; yüzbaşı. Nasıl direnebilirim?"

"Gırtlak kesen emri de keser atar."

Bütün gece uyumadım.

Gözleri hiç aklımdan gitmedi. Ve o son sözü:

"Gırtlak kesen emri de keser atar."

Kolaydı sanki.

Geberiyorum. Can sıkıntısından geberiyorum. Hugh denizaltısına, ötekiler gemilerine atlayıp Gelibolu'ya gidecek...Ve ben burada, cehennemde çürüyeceğim. Cehennem ateşinde kaynatılan iğrenç birada boğulacağım.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

20

Boronia Park, Sydney

6 Mart 1975

Canım sıkıldı. Onu korumak niyetiyle verildiği anlaşılan emir komşu kızını öldürüyordu.

Denizaltıcı lafı söyleyip gitmişti ama Helen'in dediği doğruydu. Başkomutanın verdiği emri kızcağız nasıl bozdurabilirdi?

Ama neticede bozmuştu Helen. Hiç değilse Gelibolu'dan sağ döndüğünü, orada bir düşmana tutulduğunu en başta yazdığına göre başarmıştı. Fakat nasıl becermişti bunu?

Okumaya devam etmek için vaktim olmasına rağmen, hevesimi, heyecanımı akşama saklamaya karar verdim. NWtv'den erken çıktım. Feribotla karşıya geçtim. Kitapçıya uğradım. "Hey Stan!" diye seslendim.

Çocuk hemen fırladı raf dizilerinin arasından.

"Alinga? Bir şey mi istemiştin?"

"Hayır. Sana teşekkür etmeye geldim."

Aptal aptal baktı yüzüme.

"Şu defter dedim. Anzak Hemşire Helen'in defteri..."

"Aman Tanrım bitirdin mi? Beğendin mi?"

"Hayır bitirmedim. Evet beğendim."

Stanley ellerini ovuşturdu. "Çok memnun oldum. Beğeneceğini tahmin etmiştim."

"İçindeki fotoğrafı da görmüş müydün?"

"Hı hı. Gördüm."

"Yakışıklıymış ha?

Omuzlarını kaldırdı.

Bu erkekler böyledir işte. Başka bir erkeğin yakışıklı olduğunu

itiraf etmek ağırlarına gider. Yakışıklıymış işte adam. Ne var bunda?

"Hadi ama Stan." diye ısrar ettim. "Çok yakışıklıymış adam. Aşık olunacak kadar yakışıklı."

Başını lütfen şöyle bir salladı. Sonra hemen dikildi. "Ama düşmanmış."

Güldüm. "Şu anda Avustralya'da o düşman dediğin adamlardan kaç kişi var biliyor musun? Ben bilmiyorum. Bizimle yaşıyorlar. Bizim kızlarla evleniyorlar. Kadınları da bizim erkeklerle. Aile oluyorlar. Düşmanların Avustralyalı çocukları oluyor Stan. "

Utanarak gözlerini kaçırdı. "Özür dilerim, ben..."

Kapıya doğru yürüdüm. Peşimden geldi. "Hikâyeyi film yapacak mısın Alinga?"

Dönüp baktım. "Bilmiyorum Stan." dedim. "Konu çok güzel. Kızın anlatımı harika. Film gibi. Ama başka bir mesele var beni düşündüren. Diyelim ki film yaptım. Herkes kim bu Helen diye peşine düşecektir. Helen'i bir şekilde bulurlarsa kendini gizlemek zorunda kalan kızın anısını lekelemiş olurum diye korkuyorum. Gazeteleri, televizyonları düşünsene. Öyle değil mi? Kız utanmış, kendini, ismini gizlemiş... Ve sen onu teşhir ediyorsun. Düşünmeliyim..."

Bir şey demedi. Sadece gözlerime baktı.

Eve geldiğimde niyetim bir şeyler yiyip odama çıkmak ve tabii Helen'le buluşmaktı. Komşu Kızı'nın emir krizini nasıl çözdüğünü okumak için sabırsızlanıyordum. Sonra şu yeşil gözlü denizci... Onunla aralarında bir şeyler mi olmuştu. Patrick'i unutuyor muydu yani?

Fakat olmadı. Daha kapıdan girer girmez Sevgili Mrs. Rose, "Alinga?" diye seslendi içerden.

Salonun kapısına yaslanmıştı. Gözleri üzerimdeydi. Sabah kahvaltı odasından çıkarken gözlerinde yakaladığım tilki bakışıyla süzüyordu beni.

"Efendim anne?"

"Bugün işe gitmedin mi sen?"

"Yoo. Gittim. Niye sordun?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Bilmem. Geç gittin, erken geldin. Arabanı almadın..."

"Hayatımda bir değişiklik olsun istedim anne. Her gün aynı şeyleri yapmaktan sıkıldım."

"İşinde bir sorun mu var?"

Kendime iki parmak brandi koydum. "Sorun filan yok anne. Merak etme. Sadece bu sel felaketi çekimlerinde yaşadıklarım beni çok etkiledi herhalde."

"Seyrettim." Döndü salona doğru yürüdü. Omzunun üstünden geriye bakar gibi yaptı. Peşimden gel işaretiydi bu. Yürüdüm ben de. Asıl sorgu daha başlamamıştı. Isınma sorularıydı bunlar.

"Kötüydü" diye mırıldandı. "Gerçekten. Nasıl çektiniz onları?"

Zorlanarak kendini koltuğa bıraktı. "Fakat sonra bir şey oldu galiba. Sizin görüntüler ekrandan kayboldu... Daha doğrusu yarısı."

Yaşlandıkça her gün biraz daha griye çalan gözlerini bana çevirdi. "Ben de şey diye düşündüm Alinga... Acaba..."

"Son görüntüleri kesmek zorunda kaldılar anne."

"Neden?"

"Yetkililer o görüntülerin halkı panik ve karamsarlığa sürükleyeceğine karar vermiş. Çıkarmamızı istemişler müdürden."

"Tam korktuğum gibi. Sansür... Müdür de senden..."

Sabrım taştı. Ama yine de dişimi sıktım "Sen de azıcık brandi ister miydin?"

Konuyu değiştirme çabamı hemen püskürttü. "Alinga!"

Çocukluğumdan beri annemin adımı bu tonda söylemesi her anlama gelir:

"Saçmalama da soruma cevap ver.", "Gel şuraya otur ve gözlerimin içine bak.", "Sakın yalan söylemeye kalkma; hemen anlarım."

Güne ve konunun vahametine göre daha bir sürü anlamı olabilir. Ben ikincisini seçtim. Karşısındaki koltuğa oturdum. Bir yudum brandi alırken gözlerine baktım.

"Hayır sevgili Mrs. Rose. Yani evet sansür. Fakat korktuğun gibi müdür beni işten atmadı. Hayır anne; istifamı da istemedi. Hatta... hatta başarımızdan dolayı bana ve kameramanıma prim verdi."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Bir süre sesini çıkarmadan beni süzmeye devam etti. Sona aniden asıl konuya geldi.

"Bugün neden Gelibolu konusunu açtın?"

"Bilmem."

"Ne demek bilmem. Gitmeme o kadar karşı çıktığın Şafak Ayini hakkındaki anılarımı duymak için birden ilham mı geldi? Döndüğüm günlerde bile pek ilgilenmediğini hatırlıyorum da."

"Dedim ya sevgili meraklı Rose. 'Acaba bir belgesel yapabilir miyim?' diye düşündüm."

"Belgesel demek... Bunca yıl yüzlerce film, belgesel yapıldı, sevgili kızımın aklına şimdi, tam da memleket böyle bir sel felaketiyle boğuşurken Gelibolu geldi; öyle mi?"

"Evet."

"Gözlerime bak Alinga. Benden bir şey mi saklıyorsun?"

Evet saklıyordum. Neden bilmem Helen güncesinden ona bahsetmeye niyetim yoktu. Kızın bir vakitler buralarda yaşadığını öğrenirse neler olacağını, neler düşüneceğini neler yapacağını, kimleri arayacağını Tanrı bilirdi artık.

"Saklamıyorum anne. Nereden çıkarıyorsun bunları?"

"Anzaklar hakkında bir şey mi duydun? Bir gazi daha mı ölmüş? Zaten kaç kişi kaldılar? Yoksa Türkler Gelibolu'daki şehitliğimizi yıkmaya mı karar verdi? Ben oradayken böyle dedikodular vardı. Yol geçirilecekmiş filan diye. Televizyona bu konuda haber mi geldi?"

"Hiçbiri." Kalktım, gidip dizlerinin dibine oturdum. Başımı kaldırıp gözlerinin içine baktım. Müthiş bir gizem vardı gözlerinde. Ve bu endişenin benimle hiç ilgisi yoktu.

"Hayır anne. Anzaklar hakkında bir şey duymadım."

Elini uzattı saçlarımı okşamaya başladı. Çocukken de böyle yapardı. Kendimi kedi gibi hisseder, başımı dizine yaslar hayallere dalardım. Sesimi olabildiğince yumuşattım. "Tanrı ömür versin, biri öldüyse bile ben bilmiyorum. Merak etme, Türkler şehitliğimizi yıkacak diye bir haber de yok."

Bir an soluklandım. Gülümseyip onu rahatlatmaya çalıştım. "Öyle bir şey yapmaya kalksalar dünya ayağa kalkar anne. Düşünse-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ne, biz, İngilizler, Fransızlar, hatta Hintliler kıyamet koparırız. Böyle bir şeye izin verilmez. Hem yol yapacaklarsa kendi şehitlikleri yok mu? Türk şehitliğini yıksınlar."

Hiç ummadığım bir şey oldu. Annem elektrik çarpmış ya da bir şey batmış gibi saçlarımı okşayan elini hızla çekti.

"Hayır!"Yüzüne panik ifadesi oturmuştu birdenbire. "Kimsenin mezarına dokunmasınlar! Asla, asla!"

Tepkisinin beni şaşırttığını anlayınca tebessüm etmeye çalıştı ama olmadı.

"Sen..." diye mırıldandı. Eli yeniden başıma gitti. "Önceki gün bir felakete tanık oldun. Ölümler, acılar, feryatlar. Dehşete kapıldın. Bizi yıkan, üzen bir felaketin içinde çalıştın."

Sustu. Devam edip etmemeye karar veremiyor gibiydi. Çenemden tutarak başımı hafifçe yukarı kaldırdı. Bana doğru eğildi. Tanrım; ne kadar solgundu yüzü.

"Ben gittim Alinga... Oraya gittim... 60 yıl önce orada... yani... Gelibolu'da yaşanan felaket... Çok ama çok büyük. Anlatılamayacak kadar büyük... Acı... Tarifsiz... Sadece bizi değil, kaç milleti yasa boğan bir felaket. Gencecik insanlar, bizimkiler... dostlar... ve... ve *düşman*..."

Annemin sesi birden karıldı. "Yani onlar..." diye devam etti. "Türkler... Hepimiz... Biz de onlar da binlerce evladımızı, erkeğimizi orada ölümün kollarına bıraktık. Çocuklarımız birbirlerini öldürdü... Ama yiğitçe, erkekçe, kahramanca... Şimdi... 60 yıldır... orada... Gelibolu denen yerde o kahramanlar dost-düşman aynı toprağı örtünerek yan yana yatıyor Alinga..."

Gözlerinin bulutlandığını görmek beni daha da şaşırttı.

"Hem..." diye devam etti. "Bunlar bildiklerimiz. Ya bilmediklerimiz varsa? Orada neler yaşandı her şeyi biliyor muyuz sanki? Hiç sanmıyorum. Sadece insanları gömmediler oraya Alinga... Yaşanmışlıklar, anılar, sırlar..."

Hey, ne oluyor, dedim içimden. Dardanel lafı niye annemi bu kadar duygusallaştırdı ki?

"Tamam" diye elini avuçlarımın arasına alıp patpatladım. "Tamam sevgili Mrs. Rose... Özür dilerim. Ben sadece..."

Beni duyup duymadığından emin olamadım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Onları rahat bırakın." diye fısıldadı. "Geçti... Oldu, bitti... Bizden istedikleri... sadece onları unutmamamız o kadar... Ve... O felaketin ne kadar anlamsız olduğunu anlamamız..."

"Anne... tamam canım... Hadi üzülme artık. Olan bir şey yok zaten." Bir yalan daha söyledim. "Hem... bu konularla ilgilenmiyorum ben pek. Sadece bir proje konusu çıkar mı diye sormuştum o kadar."

Hayretle başını kaldırdı. "Proje... Proje öyle mi?" Elini çekti. Doğruldu. "Ben..." dedi kalkarken, "Bu akşam biraz erken yatacağım." Yürüdü.

Şaşkındım. Dizlerimin üstünde arkasından baktım. Kapıya doğru yürürken sanki biraz daha yaşlanmış gibi göründü bana. Bedeni bastonuna doğru hafifçe öne doğru sarkmıştı sanki. Birden durdu. Döndü. Parmağını bana doğru uzattı.

"Alinga Sullivan... Gelibolu'yu sadece bir proje olarak görüyorsan bu işin peşini bırak. Bizimkiler de onlar da orada huzur içinde uyumayı hak ettiler kızım. Onlar proje konusu değil. Yaşanmış hayatlar... Proje diye anıları *kirletilemeyecek* gerçek yaşanmışlıklar. Sırlarla dolu müthiş bir trajedi Gelibolu."

Aaa! Bir şey diyemedim. Ağzım açık kaldı.

Anıları kirletmek! *Sırlarla dolu müthiş trajedi Gelibolu*.

Tanrım, ben hiç böyle düşünmemiştim.

Acaba Anzak Hemşire'nin güncesinden anneme bahsetmemekle hata mı ediyordum? Onun bir vakitler burada yaşadığını, Gelibolu'ya gittiğini, o büyük felaketin içinde bir düşman subayına aşık olduğunu anlatmalı mıydım?

21

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

6 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Üç gündür kara kara düşünüyorum.

Stoker haklı. Gerçek kahramanlar teslim olmaz.

Ama ben oldum.

"Sen gitmiyorsun." dediklerinde somurtmaktan başka bir şey yapamadım.

Direnmeliydim.

Madem kahramandım bu kahramanlarla birlikte cepheye koşmalıyım. Benim yerim bu cehennem değil, savaş cehennemi.

Evet... Hugh haklı. Karar verdim:

Direneceğim.

Emri veren başkomutan da olsa kral da olsa genel vali de olsa umurumda değil.

Ben savaş hemşiresiyim. Savaşa gideceğim.

8 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Dört gündür haber bekliyorum. Ses yok.

İsteğimi anlattığımda başhekim, "Size ümit vermiş olmayayım hemşire." demişti zaten. "Korgeneral'in emrini değiştireceğini, hele sizin görüşme isteğinizi kabul edeceğini sanmıyorum. Fakat yaverine bana söylediklerinizi anlatacağımdan emin olabilirsiniz."

Bu da bir şeydi.

Anlatsındı bakalım.

Yaver o lafları komutanıma nasıl söyleyeceğim diye kıvrana-

caktı mutlaka. Birdwood da küplere binecekti.

"Hemşire Helen ne demiş dedin sen? Söylesene yaver?"

"Ben de gırtlak kesen Helen'sem, o emri keser atarım demiş komutanım."

Olabilir mi? Olamaz tabii. Bu aptal, kendini kahraman sanan, cehennemde kavrulan, Cehennem ateşiyle kaynatılan birayla ruhunu buharlaştıran küçük bir kızın hayali işte.

Hiç koskoca Anzak Kolordusu Başkomutanı ile böyle konuşulabilir mi? Hiç ağzımdan kaçan o lafı yaver tekrarlayabilir mi?

Yaverin konuyu komutanına açacağına bile inanmıyorum.

9 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Haber yok. Bekliyorum.

Hugh da ortalarda yok.

Bana Cehennem'in yolunu gösteren asker kayıp.

Kızları alıştırmaya çalışıyorum ama nafile. Bir Camira cesaret edebiliyor benimle o kadar sarhoş askerin içine girmeye.

Askerlerden biri bu akşam bara fırlayıp bize baka baka o meşhur şarkıyı söyledi:

"*Öp beni bebeğim, öp beni / Bak nasıl beceririm seni...*"

Camira az daha taburesinden düşecekti.

Yarın başhekime gitmeyi düşünüyorum.

10 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Başhekimle görüşemedim.

Hiç umudum kalmadı. Belki de komutandan olumsuz cevap aldı. Fakat bana söylemeye çekiniyor.

Korkak herif. Tilki suratlı. Yavere söylememiştir bile.

Gidip Birdwood'a kendim söylemeliydim.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yüzbaşı Tony "Deli olma." diye itiraz etti. "Binaya yaklaştırmazlar bile seni."

Saçma. Niyeymiş? O askerse ben de hemşireyim. O komutansa ben de...

Hiçbir şeyim!

12 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Yaşasıııın!

Mucize!

Gidiyorum!

Anzak aslanı, emrini değiştirdi.

Hemşire Helen Key'in çıkarma birlikleriyle Dardanel'e gitmesini ve cephe hastanesinde görev yapmasını emretti.

Canım başkomutanım. Bir tanecik, sarı posbıyıklı kavalye generalim. Seni çok seviyordum zaten.

Deliriyorum galiba!

Cehennem bile gözüme cennet gibi görünmeye başladı.

Cehennem ateşinde kaynatılan bira harika.

Merrybelle, "Helen?" dediğinde kafamı çevirip bakmadım bile kıza. Canım müthiş sıkkındı.

"Posta askeri sana bir zarf getirdi."

Bir karış suratla dönüp baktım. Elinde sarı bir zarf vardı. Heyecandan boğulacak gibi oldum. Titreyerek zarfı aldım. Zarfın sol üst köşesinde üç kırmızı yıldız vardı. Damarlarımda kan hızla akıyor, kulaklarım uğulduyordu. El yazısıyla "Miss Helen Key" yazılmıştı zarfın üstüne.

"Açmayacak mısın?"

Açamıyordum ki. Korkuyordum. Ya bu zarfın içinde hayatımı, hayallerimi yerle bir edecek ret cevabı varsa...

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Tanrı aşkına Helen..." diye çıkıştı Merrybelle. "Aç şu zarfı artık."

Ellerim titreyerek açtım. Bir iki satırlık bir şeydi. Fakat harfleri seçemedim. Gözlerim yanıyordu...

"Sen oku." Kâğıdı Merrybelle'e uzattım.

Arkamı döndüm.

"Miss Helen Key."

Tanrım, Tanrım, Yüce İsa... Sevgili Meryem Anam... Tüm azizler...azizeler... Kızınıza yardım edin...

"Miss Helen Key..."

"Kahretsin; Merrybelle anladım onu. Devam et..."

"Gönüllü olarak cepheye gitme isteğiniz saygıdeğer başkomutana iletilmiştir. Cevaplarını iletmeye memur edildiğimi bilmenizi isterim. Saygıdeğer başkomutan..."

Hayır, dayanamayacaktım. Bacaklarım titriyordu.

Evet, evet, evet! Lanet olsun ne diyor saygıdeğer posbıyıklı başkomutan?

Merrybelle'in de sesi titriyordu.

"Saygıdeğer başkomutan, gönüllü olma arzunuzdan onur duymuştur. Saygıdeğer başkomutan zafer gecesi verilecek baloda ilk ve son dansı kendisiyle yapmanız koşuluyla gönüllü olarak cephe hastanesinde görev almanızı kabul etmiştir. Başyaver Albay..."

Albay bilmem ne! Kimse kim! Bana ne!

Merrybelle'in sesi kulaklarımda yankılanıyordu:

"....cephe hastanesinde görev almanızı kabul etmiştir..."

Hurrraaaa! Hurrraaa!

Sadece ilk ve son dans mı? Bütün gece saygıdeğer posbıyıklı Anzak Aslanı ile dans ederim. Onurla, gururla, mutlulukla.

Hurraaa! Hurrraa! Helen savaşa gidiyor! Anzak Hemşire Helen geliyor Dardanel. Bekle beni!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

13 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Ne zaman gidiyoruz?

Bilmiyorum. Çok sabırsızım.

Ama ben şimdiden hazırım. Branda çuvalım başucumda. "Hadi" dedikleri anda fırlayıp uçabileceğim.

24 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Eeee; ne oldu?

Hiç haber yok.

Liman bölgesine girip çıkan askerlerden haber almaya çalışıyorum. Yok. Kimse bir şey bilmiyor. Belki de söylemiyorlar.

İçimde kötü bir his var: Yoksa bu bir oyun mu? Beni kandırdılar mı? Belki de üç yıldızlı zarfı bulup birine yazdırdılar.

Olamaz mı? Yazıyı belki milyonlarca defa okudum. "İlk ve son dans koşuluyla." ifadesine takıldı aklım birden. Daha önce dikkat etmemiştim. Bu ne ciddiyetsizlik. Koskoca başkomutan, "Gönüllüyüm, cepheye gitmek istiyorum." diyen bir hemşireye böyle cevap verebilir mi? Bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

22

Boronia Park, Sydney

7 Mart 1975

Ben de bilmiyorum.

Offf! Gerildim, gerildim... Neredeyse Helen'in yerine ben isyan edeceğim kadere. "Yeter artık be yeter. Gitme bu kadar kızcağızın üzerine."

Fakat bir yandan da kızıyorum. "Bırak artık kızım." diye geçiyor aklımdan hep. "Bırak ipin ucunu gitsin. Nasıl olsa her şey olacağına varıyor."

Böyle düşünmenin ona haksızlık olduğunu da biliyorum. Altmış yıl sonra, çok güzel bir evin penceresinden yeşillikler arasındaki göle bakarak bunları söylemek kolay. Fakat elimde değil, ona üzülüyorum artık. Üzülmesine, yıpranmasına, kaderin ona oynadığı oyunlara üzülüyorum.

Bakar mısınız? Kader bir tutam mutluluk vermiş, tam sevineceğim derken ruhunda pusuda yatan evham, orasından burasından çekiştirip tadını çıkarmasına bile engel olmuş.

Benim de içimde sebebini tam tarif edemediğim bir huzursuzluk var. Gizli gizli bir şeylerin kıpırdadığını hissediyorum içimde. Fakat ne olduğunu bulup çıkaramıyorum.

Belki Helen'in yaşadığı ortamın ve duygularının etkisinden.

Sebep belki de dünkü Rose Sullivan krizi. Annem niye bu kadar tepki gösterdi anlamış değilim.

Sadece film yaparsam Gelibolu'da gördüklerinin faydası olabileceğini düşünmüştüm, o kadar.

Sabah aşağıya inerken endişeliydim bu yüzden. Fakat kahvaltıda sanki aramızda böyle bir konuşma geçmemiş gibi davrandı sevgili Mrs. Rose.

Üstelik sezdirmeden göz ucuyla süzmedi de beni.

Neye yoracağımı şaşırdım.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Bir ara, "Doğrusunu istersen anne Gelibolu filmi yapmama dün niye o kadar karşı çıktığını anlamış değilim." demeye niyetlendim.

Boşuna gayret olacaktı.

Annem çocukluğumdan beri sık sık, "Ben lafı bir kere söylerim." der. Genellikle koyduğu yasaklar için söyler bunu. Hiç uğraşma. Bu konuda asla taviz vermem anlamına gelir.

"Eve saat 10'dan sonra gelmek yok Alinga."

"Erkek arkadaşını eve getiremezsin şekerim."

"Müziğin sesi odamdan duyulmayacak kadar açılacak."

Annemin böyle daha bir sürü "bir kere söylenen" lafı vardır. Ve gerçekten bunları herhangi bir sebeple asla tartışmaz. Çünkü o lafı bir kere söylemiştir. Eve erkek arkadaş getirilmeyecektir. O kadar.

"Neden erkek arkadaş getiremiyormuşum? Müziği de bangır bangır dinlemeyi seviyorum ben." diye itiraz etmem anlamsızdır.

Ya duymaz ya da duyar fakat bir şey demeden yürür gider. Ya da gözlerime öyle bir bakar ki birkaç saniye direnebilsem bile sonunda, "Tamam anne, tamam. Erkek arkadaş yok."diye teslim bayrağını çekerim.

Bunu nasıl başarıyor bilmiyorum.

Bu sefer duvarı yıkabilecek miyim emin değilim.

Helen beni her sayfada biraz daha alıp götürüyor. Eğer bu konuyu film ya da yarı belgesel tadında bir şey yapmazsam bu Rose Sullivan öyle buyurduğu için değil ben istemediğim için olacak.

Helen, macerasını ve büyük aşkını altmış yıl sonra dillendirmemi ister mi; bilmiyorum. Fakat günceyi okumayı bitirdiğimde sanırım komşu kızının ne istediğini daha iyi düşünebileceğim.

Son sözü Helen söyleyecek.

Hayret. Rose Sullivan çok neşeli.

Hiç adeti olmadığı halde beni bahçe kapısında karşıladı. "Alinga!" diye kollarını açtı. "Tanrım ne kadar güzelsin bugün."

Eve el ele yürüdük.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

En sevdiğim şarabı yudumladık karşılıklı.

Yemekten sonra biraz televizyon seyrettik.

Haberlerde Anzak gazilerinin emekli maaşlarının artırılmasıyla ilgili tartışma vardı. Annem tek bir kelime yorumda bulunmadı. Göz ucuyla bana da bakmadı.

Konuyu benim açmamı mı istiyor acaba?

Ne diyeceğim ki? "Gelibolu hakkında bir program yaparsam emin ol kimseye haksızlık etmeyeceğim. Kimsenin hatırasını kirletmeyeceğim" mi?

Bu işi kafamdan atmaya karar verdim.

Madem film konusunda son sözü Rose Sullivan'ın değil, Helen Key'in söylemesine karar vermiştim, öyleyse bu meseleyi annemle tekrar konuşmanın manası yoktu.

Yatmaya giderken beni öptü. "Sen de geç yatma." diye gülümsedi. "Sakın farkında olmadığımı sanma Alinga. İki gecedir sabahlara kadar uyumuyorsun."

Eh, işte. Tam bir Rose Sullivan itiraf ettirme taktiği. Annem hiçbir zaman, "Niye?" diye sormaz. Sadece bildiğini belli eder. Seni açıklama yapmaya zorlar.

"Yaaa." Yanağına bir öpücük kondurdum. "Uyuyup kalmışım. Abajur sabaha kadar yanmış."

Sadece gülümsedi annem.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

23

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

15 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Bana Cehennem'i gösteren dikişli parmak kayıp. Kaç gündür Hell-o'ya gelmiyor.

Donanma bölgesine geçebilsem Hugh'u ve Patrick'i arayacağım. Fakat yasak. Zaten buradan o kadar uzaklaşamam.

Bugün Cehennem'de gördüğüm bir denizciye heyecanla sokuldum.

"Acaba Yüzbaşı Stoker'ı görüyor musunuz?"

"Stoker mı?"

"Denizaltıcı Stoker. Neydi bakayım... Henry Hugh Gord..."

"Maalesef" diye kestirip attı. "Denizaltıcılardan hiç tanıdığım olmaz. Burunları bir karış havadadır o hergelelerin."

Hergele sensin, diyecektim az daha. Kendimi zor tuttum. Fakat Stoker'ın havası gözümün önüne gelince haksız da değil dedim. Tabii içimden.

"Ya Güverte Teğmen Carey... Umarım güverte subaylarıyla aranız..."

Sırıttı. "Tutkal Patrick mi?"

"Ne?"

"Şu sarışın, yakışıklı Patrick."

"Evet ama..."

Denizci "O işte!.." diye göz kırptı "Tutkal Patrick. Yapıştığı kızı bırakmadığı için ona tutkal deriz. Sana da yapışmış tutkal ha hemşire?"

"Saçmalamayın... Lütfen... Ben sadece... Şey... Gemide beraberdik..."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Heeeey" dedi keyifle... "Sen onlardan mısın yoksa? "Amiral gemisiyle gelen..."

Başımı salladım. "Onlardanım... Carey'i görüyor musu..."

"Anladım... Hayır. Daha doğrusu bir haftadır görmüyorum. Tutkal'ın gemisi bir hafta önce demir aldı... Girit-Rodos arasında karakol görevi yapacaklar diye işittim."

Cehennem'de tek başınayım.

Kandırılmış ve terk edilmiş.

17 Şubat 1915

İskenderiye-Müttefik Ordugâhı

Kesin kandırdılar beni.

Zalimler. İblisler. Cehennem zebanileri!

İnsanlar nasıl bu kadar acımasız olabiliyor?

Pos bıyıklı da bu oyunun içinde mi acaba?

Tanrım!

Kim bilir nasıl alay ettiler heyecanımla, mutluluğumla. Nasıl kıs kıs güldüler! Hepsinden nefret ediyorum.

Keşke Patrick Carey veya denizaltıcı Hugh Stoker buralarda olsaydı. Keşke onlarla hiç değilse biriyle Cehennem'de karşılaşsaydım. Cehennem ateşinde kaynatılmış bira içerken içimdeki fırtınayı gözlerine bakarak dindirseydim.

Camira, "Helen..." diye fısıldıyor. "Üzme kendini bu kadar. Göreceksin. Bir gün gideceğiz. Hep beraber."

"Siz evet Camira. Ben hayır. Beni kandırdılar."

Kız "Olur mu öyle şey?" filan diyor ama nafile. Gerçek ortada: Kandırıldım.

Tam isyanlardayım.

Bir de Tony var tabii. Peşimi bırakmıyor. Patrick'e değil, asıl ona tutkal demeliler. "Helen" dedi gemilere yüklenecek sandıklara malzeme yerleştirirken.

"Donanma bölgesine gitmek ister misin?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Alay ediyor benimle. İstemez miyim? Tuzağa düşmemek için cevap vermedim.

"Yarın sandıkları rıhtıma götürecek iki kamyon gelecek. Seni refakat olarak yanıma alabilirim. Birilerini görmek istegdğini biliyorum. Belki orada karşılaşırsın ha... Ne dersin; gelmek ister misin?"

Bu da mı kandırmacaydı yani?

"İsterim." diye homurdandım. "Ama yüzbaşı dilerim; bu da kandırmaca değildir."

Çok şaşırdı ama bir şey sormadı. Suçunu biliyor tabii. Ne diyecek? Bakalım yarın ne olacak? Eğer bu da oyunsa gırtlak kesen Helen'in sabır zincirini çözüvereceğim.

18 Şubat 1915

İskenderiye, Donanma Bölgesi

Onu öptüm.

Tanrım hatırlayınca bile yüzüm kızarıyor ama bunu yaptım.

Tony'nin yanağına kocaman bir öpücük kondurdum.

Beni kandırdığını, bana oyun oynadığını sanmakla hata etmişim.

"Helen!" diye bağırdı yaralılardan birinin pansumanını yaparken. "Geliyor musun? Gidiyoruz. Kamyonlar yüklendi."

Tanrım! Gerçekten götürüyor muydu beni?

"Pansuman yapıyorum."

"Biri devam etsin. Kamyonları bekletemem."

Bereket Suzy oralardaydı. Ona bırakıp koştum.

İki kamyon. Birinde şoför ve Tony oturuyordu. Acele et dercesine elini salladı. "Arkadaki kamyona geç."

Geçtim. Hemen hareket ettik. Ne olur iki denizcimden birini bari bulayım diye dua etttim. Uzaktan kara kara gemiler göründüğünde yüreğim ağzıma geldi. Patrick dönmüş müydü acaba? Hugh'u bulabilecek miydim? Belki o da gitmişti bir yerlere denizaltısıyla. Ama asıl önemli olan ne zaman yola çıkılacağı konusunda bir şey öğrenmekti. Ve tabii benim gerçekten gidip gitmeyeceğim...

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Sekiz on nöbetçi bekleyen nizamiyede durduk. Tony yanına gelen İngiliz nöbetçiye kâğıtları uzattı. İngilize birden sinirleniverdim. Şunun çalımına bak. Bir Anzak yüzbaşısının önünde nasıl bu kadar saygısız durabilir? Bizim kıtaya ilk ayak basanlardan HMS Bark Endeavour kalyonunun amirali James Cook bile kendisini karşılayan yerli halka bu kadar tepeden bakmamıştır herhalde..

Neyse iki nöbetçi yolu kapatan, dikenli bariyerlerden birini kenara çekti.

Hareket ettik. Bariyerlerin arasından usulca geçtik. Tony'ın kamyonu sola saptı. Biz de. Arkamızdan "Heey..." diye koştu İngiliz eri. "Yanlış tarafa gidiyorsunuz. Orası bağlama-yükleme. Siz sağa gideceksiniz. Söylemiştim size..."

Tony pencereden kolunu çıkarıp salladı. "Biliyorum asker. Denizaltı için iki paketimiz var."

Onu öpmeye işte o zaman karar verdim.

Bir süre, rıhtıma demirlemiş gemilerin önünden geçtik. Tanrım dünyanın bütün gemileri buradaydı herhalde.

Aralarında onlarca, yüzlerce mavna, motor, hareket halindeydi. Gemilerin arasında kalan boşluklardan açıktaki kara devler görünüyordu. Savaş gemileri korkutucu ihtişamlarıyla açığa demirlemişti. Rıhtımdan sayısız mavna onlara doğru gidiyor, bir o kadarı dönüyordu. Gidenler yüklü, dönenler boştu. Vinç ve makara takırtıları bize kadar geliyordu. Gemilerde ve rıhtımda tarifsiz bir koşuşturma vardı. Arı kovanıydı burası.

Dua etmeye ara vermedim: Ne olur Tanrım. Birinden birini göster bana.

Yolun solunda ise barakalar ve sandık dağları vardı. Yüzlerce binlerce sandık. Toplar... Makineli tüfekler... Önündeki küçük kuleden -herhalde topları- boru gibi bir şey çıkan çirkin, şekilsiz arabalar. Doğru dürüst tekerlekleri de yoktu bunların. Demir tekerleklerine şangırtılı demir levhalar örtülmüştü. Tekerlekler bunların üstünde mi dönecekti yani?

İngiliz şoför onlara baktığımı fark etti. "Zırhlı kamyon. Tank diyorlar. Gördüğün her şey İngiltere'den geliyor."

Askerler de Avustralya'dan dedim içimden. Burada İngiliz askerinden çok Avustralyalı, Yeni Zelandalı, Hintli, Tasmanyalı var. İngiliz parayı, silahı verecek. Bizimkiler ölecek.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

En sondaki nakliye gemisinin başı kalabalıktı. Havada bir kamyon vardı. Vinç onu ağır ağır geminin ambarına indiriyordu.

Birden "Şuraya bak!" diye bağırdım. Öteki gemilere hiç benzemeyen bir şey vardı orada. Tanrım neydi bu böyle?

Koca geminin büyük ve yüksek kıçının arkasında uzanan ince, uzun tekneyi işaret ettim askere.

"Denizaltı!"

İlk defa bir denizaltı görüyordum. O koca nakliye gemisinin korkutucu büyüklükteki dümeninin az ötesinde oyuncak gibi kalmıştı. Baş ve kıçtan iki halatla babalara bağlanmıştı o kadar. Önü kalabalıktı. Askerlerin kimi İngiliz, kimi Anzak üniforması giymişti. Kamyonlardan bir şeyler indirip denizaltıya taşıyorlardı.

Sakın AE2 olmasın bu, diye geçti o an aklımdan.

İnce, biraz tombul karınlı, ama zarifti. Tek topun arkasında, tepesinden garip şekilli bir boru ve iki anten teli yükselen bir kule vardı.

Denizaltının kulesinde iki denizci rıhtımdaki askerlere emir yağdırıyordu.

Yüce İsa!

Bizim bayrak! Avustralya denizaltısı bu!

Bizim mi? Kaptanı ve mürettebatının yarısı İngiliz olan, İngiliz yapımı Avustralya denizaltısı.

İngilizlerin bize tepeden bakmasının sebebi bunun gibi şeyler işte. Bizi ailenin zenginlerinin eski elbiselerini giyen öksüz çocuk sayıyorlar herhalde. Charles Dickens'in romanlarındaki yetim, aç çocuklar gibi.

"Heeeey!"

Sesimden ben bile korktum. "Bu... bu..." Gerisi gelmiyordu. Sadece parmağımla denizaltıyı gösteriyordum şoföre. O kadar heyecanlanmıştım ki şimdi bunları yazarken canımı yakan bu düşünce o anda aklıma bile gelmedi.

Nasıl gelebilirdi ki? Denizaltının burnundaki beyaz boyayla yazılmış kocaman iki harf bana gülümsüyordu:

AE2!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Aman Tanrım, aman Tanrım. AE2 bu! AE2. Öyleyse... O burada. Buralarda bir yerlerde olmalı. Belki de gemide...Ve tam o sırada onu gördüm. Apollon!

"Dur!" diye haykırdım. "Dur. Bu o. Bu o! Burada! Dur."

Aptal aptal bakıyordu yüzüme. "O mu? Kim?"

"Dur dedim sana, dur!"

Bereket Tony'nin kamyonu denizaltının önünde durdu. Bizimki yavaşlarken ben kapıyı açmış, atlamıştım bile. Ona doğru hızlı hızlı yürüdüm. Hayır, koşturdum.

O da beni gördü.

Tanrım güneşin altında muhteşemdi.

Yakışıklı olduğunu biliyordum. Ama Cehennem'in sigara dumanından göz gözü görmeyen yarı karanlık ortamında ona haksızlık etmişim. Yüzbaşı Hugh Henry Gordon Stoker yakışıklı değil muhteşemdi.

Güneş yanığı yüzüyle insan değil yarı tanrıydı gerçekten. İlk defa onu bekleyen bir kadın var mı, diye geçti aklımdan. Bir değil onlarca kadın yolunu gözlüyor olmalıydı..

Üzerinde kolsuz bir denizci fanilası vardı. Geniş omuzları, bronzlaşmış, adaleli kolları ortadaydı. İnce ve terli kumaş göğüs hatlarını ve karın kaslarını ortaya çıkarmıştı. Dizlerinin çok üstünde biten kısa, haki denizci pantolonu giymişti. Bacakları Delfi tapınağının sütunları gibi kusursuzdu...

"Helen..." diye seslendi bana doğru gelirken.

Tanrım bana gülümsüyordu.

"Yüzbaşı."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

24

Boronia Park, Sydney

7 Mart 1975

Tanrım, bu böyle olmayacak. Uykusuzluktan ölüyorum. Ara vermeliyim. Ama yapamıyorum. Kendimi kaptırdım. Helen'in güncesini bırakamıyorum elimden.

Ama bırakmalıyım. Uyumalıyım.

Defteri kapatıp komodinin üstüne koydum.

Sonra vazgeçtim.

Çekmeceyi açtım, günceyi bir dosyanın altına yerleştirdim.

Neden böyle yaptım? Emin değilim. Uyuyup kalırsam annemin gelip defteri görmesini istemedim herhalde.

Başımı yastığa bıraktım. Gözlerimi yumdum. Ama aklım Helen ve güncesindeydi. Okurken heyecanlı bir film seyreder gibiydim.

Bizim komşu kızın üslubu beni o atmosfere sürüklüyordu. Kendimi orada hissediyordum. Onunla seviniyor, onunla üzülüyor, ümitsizliğe kapılıyor, kızıyordum.

Hatta "Yapma şunu Helen." diye konuşuyordum onunla. "Biraz sabırlı ol."

Bir an önce bitirmek istiyorum. "Hadi bin artık gemiye. Git şu Dardanel denen yere. Bul şu yakışıklı Suat'ı" diyorum içimden. Güncenin o bölümlerine gelmek için sabırsızlanıyorum. Hatta bazı yerleri atlayıp o sayfaları mı okusam diye geçiyor aklımdan ama vazgeçiyorum. Bunu yaparsam Helen'in anısına saygısızlık olacak gibi geliyor bana. Onun bütün duygularını yaşamak, hissetmek istiyorum.

İçimi çektim.

O zamanlar başka zamanlarmış gerçekten. İnsanlar da aşklar da başkaymış. Erkekler, şövalyeler neslinin son kuşağı, kadınlar son leydilermiş. Hayatları belki bugünkü kadar kolay değildi. Bugün bizim sahip olduğumuz hiçbir şeyleri yoktu belki ama yine de sevi-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

yorlardı yaşadıkları hayatı. Yaşamaktan da kederden de zevk almayı biliyorlardı.

İçimden, "Devam et Alinga. Oku." dedim kendime. Muhteşem bir dokü-drama çıkaracaksın. Ödüllere doymayacak bir yapıt.

Annem neden bu konunun üstüne gitmemi istemiyordu acaba? Bu kızın hayatı, yaşadıkları ve gizli aşkı hakkında hiçbir şey bilmiyordu ki.

Tek bildiği Gelibolu'da birçok evladını bırakarak, hadi mağlup demeyeyim ama hayalleri yıkılmış dönen Anzak ruhunun gururunu kurtarmak için oluşturulan şehir efsanesiydi. 1916'dan beri sayısız nesil bu efsaneyle yoğruldu. Anzaklar kahramandı. Aslanlar gibi savaşmışlardı. Er meydanının kartalıydı onlar. Gelibolu'nun koylarında, kumsallarında, kekik kokulu tepelerinde fırtına gibi esmişlerdi. Yenilen Anzaklar değil İngilizlerdi. Düşman da zorlu çıkmıştı. Zafer kazanmaya giden askerlere, düşmanın dişleri, tırnakları sökülmüş ihtiyar bir aslan bulacakları söylenmişti. Hiç de öyle değildi. Her taşın altından, her siperden binlerce aslan saldırmıştı üstlerine. Mitralyözlerle başak gibi biçmişlerdi onları ama arkasından başkaları gelmişti. Sonra başkaları. Anzaklar da başaklar gibi düşmüşlerdi düşman toprağına. Düşen kalkamamıştı. İki tarafın aslanları yan yana yatmışlardı sonsuzluk uykusuna.

İşte hepsi buydu. Büyük anne Sara bu efsaneyle büyümüştü. Annem de. Ninem, "Şafak Ayini'ne gidiyorum." dediğinde ben küçüktüm. Mrs Rose belki de bu yüzden itiraz edememişti annesinin ta oralara gitmesine. Tıpkı benim ona "Hayır olmaz. Ne işin var Gelibolu'da?" diye fazla direnemediğim gibi.

Efsaneydi filan ama Avustralyalılar'ın hücrelerine işlemişti Gelibolu. İnsanları ondan koparmaya gerek yoktu. Gelibolu savaşı İngiltere'ye duyduğumuz güvenin yıkılmasını sağlamıştı. Kafamızdaki yenilmez imparatorluk imajını çökertmişti. Demek İngilizler o muazzam güçlerine rağmen yenilebiliyordu. Öyleyse kendi ayaklarımız üzerinde durmaya başlamalıydık. Daha da önemlisi artık İngiz aslanından korkmamayı öğrenmeliydik.

Büyük nine Sara ve sevgili annem o efsaneyle büyümüş, sonra gidip gördüklerini gerçeğin kantarına vurmuşlardı. Efsane ile gerçeğin çok ama çok farklı şeyler olduğunu belki ancak Gelibolu'da anlamışlardı. Anzak şehitliğinde dolaşırken her Avustralyalı'nın aklının bir köşesinde gizlice dolanıp duran "Değer miydi? Bu kadar ev-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

lada değer miydi?" sorusuna belki de ilk ve son defa, "Hayır" demişlerdi. "Değmezmiş."

Yurdunu savunan insanları biçmeye, onların süngüleriyle delik deşik olmaya değmezmiş.

Savaşın aptallığını, boşluğunu ancak o zaman fark etmişlerdi.

Ve şimdi sevgili annem, Mrs. Rose, onun için bana hiçbir felaketin, trajedinin Gelibolu'da izlerine tanık olduğundan daha büyük olamayacağını söylüyor, kahramanların anılarını kirletmemi istemiyordu. Çünkü ne kadar özenirsem özeneyim, o hayatları ve yaşanan büyük acıları anlatırken birinden birine haksızlık etmememin mümkün olmadığına inanıyordu. Onun için, "Oldu, bitti." diyordu annem. " Bizden istedikleri... sadece onları unutmamamız; o kadar... Ve... O felaketin ne kadar anlamsız olduğunu anlamamız..."

Gözlerim kapandı. Kim bilir belki de haklıydı annem.

Bu konuyu kurcalamak tehlikeliydi. Haksızlığa gebeydi. Helen'in dramını anlatırken komşu kızına ya da onun sevgili düşmanına haksızlık edebilirdim. Bu iki insanın kutsal anısını kirletebilirdim.

Tanrım, bilmiyorum. Üzgünüm. Çok üzgünüm. Keşke bu acılar yaşanmasaydı. Ve sevmekten başka suçu olmayan gencecik bir kız aşkını, hatta adını bile gizlemek zorunda kalmasaydı.

Teğmen Suat'ı düşündüm sonra. Bir sürü soru vardı aklımda onunla ilgili.

Mesela *kaç Anzak öldürmüştü Teğmen Suat*? Helen'e söylemiş miydi bunu?

Savaşın bitiğine tanık olmuş muydu?

Bizimkiler gemilerine binip dönerken Suat, o gemilerin birinde sevdiği kızın olduğunu görmüş müydü?

Yoksa hendeğin birinde ölüp gitmiş miydi?

O da günce tutmuş mudur acaba diye bir soru takıldı aklıma. Olabilir. Belki o da kendi adını karalamış üstüne uydurma bir isim yazmıştır. Avustralyalılar kızlarının bir düşman subayına aşık olmasını anlayışla karşılamazken Türkler bir subaylarının, ülkelerini işgale gelen, oğullarını, kocalarını, kardeşlerini öldüren Anzaklar'ın civciv kadar sarı kızına gönlünü kaptırmasına anlayış mı gösterecekleri yani?

Kimse, kimse anlayamazdı bunu. Kimse hoş görmezdi. Helen

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

haklıydı gizlenmekte. Bu imkânsız bir aşktı. İtirafı bile imkânsız bir aşk.

Kalktım. Çekmeceyi açtım. Helen'in defterinin kapak astarı içine sakladığım yerden Suat'ın fotoğrafını çıkardım.

Uzun uzun baktım.

Ne yaptın sen, dedim içimden. Nasıl bir büyün vardı da benim sevgili komşuma Yüzbaşı Apollon'u unutturdun?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

25

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

18 Şubat 1915

İskenderiye, Donanma Bölgesi

İki üç adım kala durdum.

Oysa atılmak, boynuna sarılmak, hatta onu öpmek istiyordum.

Hugh'un yüzünde de aynı isteği okudum.

Birkaç adım sonra o da durdu.

Denizaltının önündeki askerler işi gücü bırakmış bize bakıyordu. Askerlerinin önünde ona doğru koşarken başındaki hemşire kepinin uçup gitmesine bile aldırmayan bir Anzak kızıyla kucaklaşmasının doğru olmayacağını düşünmüştü herhalde.

"Helen?"

"Hugh... Şey Yüşbaşı."

Gülümsedi. Elini uzattı. Resmi resmi tokalaştık.

İkimiz de nefes nefeseydik.

"Nereden çıktın sen?"

Beni görmeyi hiç beklemediği belliydi.

"Şey..." diye mırıldandım... "Gemiler için... malzeme... İlaç..."

Gerisini söylememe fırsat kalmadı. Yüzbaşı Tony, "Size de iki kutu getirdik." diye yanımıza geldi. Sırıtıyordu.

Hugh bir bana bir Tony'e baktı. "Bize mi?" dedi. "Sanırım bir yanlışlık var. Bizim acil sağlık kutumuz yüklenmişti zaten."

Tony, "Olsun" dedi aldırmadan. "Fazla mal göz çıkarmaz. Biraz sargı bezi, ağrı kesici birkaç şey."

Onu öpmeye bir kere daha karar verdim.

Benim gururumu kurtarmak için yalan söylüyordu Tony. Orada bulunuşumuza bir bahane bulmak için uydurmuştu bu lafları. Sto-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ker'ın sırf onu görmek için buralara geldiğimi düşünmesini istememişti.

Utandım. Nasıl bu kadar pervasız, düşüncesiz hareket ediyordum ki? Gururu filan bir kenara bırakmıştım. Tanrım savaş daha başlamadan ne kadar değiştirmişti beni.

"Neyse" diye geçiştirdi Hugh. "Teşekkür ederim." Sonra bana döndü. "Helen..."

Devam edemedi. Tony sırtladıkları sandıklarla gelen iki şoföre, "Şu tarafa." diye seslendi. Başıyla Stoker'ı selamlayıp onlara doğru koştu

Artık yalnızdık. Ne koca zırhlılar, ne dev nakliye gemileri, ne bu sonradan olma Avustralya denizaltısı, ne kamyonlar, toplar, tüfekler, asker... Hiçbir şey yoktu. Şu koca dünyada yalnız ikimiz kalmıştık sanki

"Seni gördüğüme sevindim Helen."

"Ben de. Seni görmeyeli çok oldu".

Başını salladı. "Bizim izinler kaldırıldı. O yüzden çıkıp Cehennem'e gelemedim. Ben de sana veda etmeden gideceğim diye üzülüyordum."

Sarsıldım. "Veda mı? Gidiyor musun? Ne zaman?"

Omuzları kalktı. "Bilmem. Geminin bakımı yapıldı. Mürettebatın eğitimi tamamlandı. Malzeme ve mühimmat yükleniyor. Akşama kadar o da biter."

"Yani bu... bu akşam mı?"

Bir süre konuşmadan öylece kaldık. Konuşacak ne kalmıştı ki zaten. Apollon da gidiyordu. Önce Patrick Carey, Şimdi de Henry Hugh Gordon Stoker.

Savaş böyle bir şey işte. Daha başlamadan insanları birbirinden koparıyor.

Hugh, "Eee?" dedi neşeli görünmeye çalışan bir sesle. "Başardın ha?"

Şaşırdım. "Başardım mı? Neyi?"

"Direnmeyi? Burada kalman için verilen emrin iptal edildiğini duydum."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Ne?"

Tanrım, az daha boynuna sarılacak onu öpücüklere boğacaktım. Demek doğruydu. Gidiyordum. O bile duymuştu.

"Bilmem." dedim sevincimi bastırmaya çalışarak. "Kimsenin bana hadi dediği yok... Şey sen nereden duydun?"

"Bizim çocuklardan... Gırtlak kesen hemşireyi de götürüyorlarmış diye konuşuyorlardı."

"Gırtlak kesen mi?"

"Sana böyle diyorlar, bilmiyor musun? Kırıldın mı?"

Güldüm. "Ne derlerse desinler; tabii sadece Anzak Hemşire demelerini tercih ederim ama olsun. Demek sen de duydun gideceğimi ha?"

"Evet... Ama...bakarsın... bakarsın karşılaşırız yine... Belli mi olur?"

Konuyu değiştirmesem ağlayacaktım. AE2'ye baktım. "Hugh bu şeyin... sağlam olduğuna eminsin değil mi?"

"Ne?"

"Yani baksana... her tarafında kapaklar, delikler var... Bununla denizin altında..."

Öyle çok güldü ki askerler dönüp baktı.

"Merak etme." dedi neden sonra. "Çok sağlam güvenli." Gemisine gururla bakıyordu. "Ne kadar güzel değil mi Helen?"

Bunu benim için söylemesini isterdim.

"Evet ne diyordum?"

"Belki bir gün karşılaşırız diyordun..."

Sesim o kadar cılız çıktı ki buna hiç ihtimal vermediğimi anladı. Bir daha nerede görecektim onu?

"Belli mi olur?" dedi o da zoraki bir gülümsemeyle. "Bakarsın yaralanırım... beni senin hastanene getirirler... Sen bakarsın bana..."

"Yaralanmanı istemem." diye fısıldadım. "Ama karşılaşmak... Evet isterim."

Bir süre daha öyle sessizce dikildik.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Bitmişti.

Gidiyordu.

Söylenecek söz yoktu.

"Şey..." diye mırıldandı neden sonra. "Gitmem lazım Yapmam gereken..."

"Aaa şey, tabii. Haklısın... Ne aptalım seni lafa tutuyorum."

Elini uzattı. Ben de uzattım. Ellerimiz buluştu. Sıcaklığını hissettim.

"Kendine dikkat et." diye fısıldadım.

"Sen de."

Döndü, aşık olduğu denizaltısına doğru yürüdü. Birkaç adım sonra durdu. Döndü, bana baktı. Kalbim deli gibi çarpıyordu. İşte şimdi "Seni Seviyorum Helen" diyecekti. Ve ben deli gibi kollarına atılacaktım.

"Helen?.."

"Evet Hugh?"

"Hoşça kal."

Hastaneye dönerken hiç konuşmadım.

Kamyon hastane çadırının önünde durunca indim. Doğru öndeki kamyona yürüdüm.

"Tony?"

Aşağı atladı. "Helen?"

Uzandım. Küçük bir öpücük kondurdum.

Eli yanağında öylece kaldı. Yanağımdan süzülen gözyaşını hissetti mi bilmiyorum. Hissetse de önemli değil.

Her ayrılık acıdır öyle değil mi? Hem de bu kadar ümitsiz olan.

Artık bir şey yazmayacağım. Bir sürü hastam, bir sürü yaralım var. Gidiyor muyum, gitmiyor muyum endişesine paydos. Gidersem giderim.

Kendimi kaderimin kollarına bırakıyorum.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

10 Mart 1915

İskenderiye Müttefik Ordugâhı

Az daha batıyormuş.

Filistin'den getirilen yaralıyı ziyaret eden iki subaydan duydum bugün.

Yaralı, ziyaretine gelenlerin farkında bile değildi. Kangren almış yürümüştü. Morfin bile ıstırabını dindirmeye yetmiyordu artık. Acıyla inleyerek başını yastıkta sağa sola sallıyordu. Ona yardım ederken elimde olmadan iki ziyaretçinin konuşmalarına da kulak misafiri olmak zorunda kaldım.

"Gidişat kötü." dedi subaylardan biri yanındakine usulca. "Ne olacak bu işin sonu?"

Sesinde umutsuzluk hakimdi. "Gidişat" savaştı. "iş" dediği de ölümdü herhalde.

"Bilmem" dedi öteki. "Öldür, öldür bitmek bilmiyorlar. Sadece biz de değil. Araplar da baskın verip doğruyor adamları ama nafile."

Öteki, "Bu ne inat?" diye homurdandı. "Yenildiler. Umut yok. Bunu ne zaman anlayacaklar?"

"Bence Konstantinopol düşünce bitecek bu savaş. Kafa koptu mu kollar, bacaklar da durur."

Ne zaman hareket edeceğimiz konusunda bir şey duyarım diye kulak kabarttm. Yaralının yastığını uzun uzun düzelttim. Üstündeki battaniyeyi çekiştirdim.

"Kafayı nasıl koparacaksın?"diye itiraz etti arkadaşı. "Sen hâlâ Dardanel'i geçip Konstantinopol'ü alabileceğimizi mi düşünüyorsun?"

"Elbette. Sir Churchill kararlı. Bu sefer de başaramazsa Avam Kamarası'nda derisini yüzerler onun. Dünyanın en büyük donanmasını hazırladı adam. Boğaza tekrar yüklenecek. Bu sefer karadan da yürüyeceğiz üstlerine. Çıkarmayı yaptık mı Türkler bir haftaya kalmaz teslim bayrağını çekecek."

"Boğazı yine mayınlamışlar diye duydum. AE2 mayınlara çarpmamak için o kadar derine dalmış ki dibe oturmuş."

Eyvah! AE2 mi?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Dehşet içindeydim. İçinde şırıngalar olan çinko kapı düşürdüm.

"Hemşire!" diye doğruldu ziyaretçi subaylardan biri. "Dikkat et."

Aman Tanrım!

O...o... Dibe oturmuş! Batmış... batmış!

Dizlerimin üstüne çöktüm. Gözyaşlarımı göstermemek için arkamı dönüp yere dökülenleri topluyormuş gibi yaptım.

"Duydum. Tanrı yardım etmiş de yeniden satha çıkabilmiş."

İçimde bir umut filizleniverdi... Eee ne olmuş, o kurtulmuş mu yani?

"Avustralyalılara bir denizaltı verdik, onu da batırıyorlardı az daha. Hep söylüyorum kızıyorlar. Bunlar sığır çobanı, denizcilikten ne anlar. Iskartaya çıkmıştır gemi artık. Yazık."

Yerimden fırlayıp yüzünü gözünü tırnaklarımla parçalamak geçti bir an içimden. Sığır çobanı ha!

Ama onun akıbeti hakkında daha fazla bilgi almalıydım.

Hugh nasıldı? Yaralanmış mıydı yoksa? Tanrım onu... onu... - bana diyemedim- Avustralya'ya bağışla.

"Öyle deme. Stoker çok yaman adam. Usta bir manevrayla AE2'yi saplandığı çamurdan çıkarmayı başarmış."

Yipppiii! Yaşıyor!... Apollon yaşıyor... Tanrılar ölmez demezler mi zaten. Ölmemiş işte...

Hugh su üstüne çıkınca en yakındaki İngiliz muhribine kadar gitmeyi de başarmış.

Bu subayı da öpse miydim acaba?

AE2'yi Malta denilen adada kızağa almışlar. Tamir edilir edilmez yine Ege'ye dönecekmiş.

Yüce Meryem şükürler olsun sana!

"Belki bu yüzden harekât biraz gecikti ha?" dedi subaylardan biri.

"Sanmam. Bence harekat yakın. General Hamilton Kahire'ye gelmiş diye duydum."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kim nereye gelirse gelsin umurumda değil.

Önemli şeyler öğrenmiştim.

AE2 tehlike atlatmış ama kurtulmuştu.

Hugh'un ustalığı sayesinde.

Hugh yaralı filan değildi.

Yakında dönecekti.

Dardanel çıkarması için baharı bekliyorduk.

Ve bahar yakındı.

26

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

15 Mart 1915

İskenderiye Müttefik Ordugâhı

Patrick ne oldu acaba?

Tanrım onu koru. Bütün askerlerimizi.

Benim de aklımı koru:

Çünkü çıldırmak üzereyim. Hâlâ bekliyoruz.

21 Mart 1915

İskenderiye Müttefik Ordugâhı

İyiye işaret mi bu bilmiyorum.

Müttefik Orduları Başkomutanı General Ian Hamilton ordugâha gelmiş.

Ben görmedim tabii. Yanında bir sürü general varmış adamın. Bizim pos bıyıklı Anzak Aslanı Birdwood da.

Ne dersin diye sordum tabii hemen Tony'e. "Niye geldi bu adam? Gidiyor muyuz yoksa ha?"

Tony'nin, "Evet" demesi için dua ediyordum. Hiç değilse "Sanırım" demesini. Ama sadece omuzlarını kaldırdı.

"Bilmem."

"Bir hazırlık olmasa niye gelsin?"

"Haklısın. Dediğin gibi de olabilir. Ya da... 'Teşekkürler beyler. Bu kadar' demeye."

"Ne? Ne demek istiyorsun?"

Yine omuzlarını kaldırdı. "Bu da bir ihtimal." dedi usulca. "Savaştan vazgeçilmiş olabilir. Müttefik Donanması Dardanel'i geçe-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

memiş... Zırhlılar çekilmiş. Bu durumda savaşa gerek kalma..."

Bu Tony yemin ederim safkan İngiliz. Bu kadar heyecansız, sırf mantıktan ibaret ikinci bir adam daha gördüğümü hatırlamıyorum.

"Savaştan vazgeçmek mi? Olamaz! Vazgeçemezler."

Herkes dönüp bana baktı.

22 Mart 1915

İskenderiye Müttefik Ordugâhı

Kendimden nefret ediyorum.

Ne oldu bana?

Binlerce, onbinlerce insan savaş olmasın diye dua ederken ben nasıl savaş çığırtkanı olup çıktım böyle?

Neden Avustralya Ana'ya döneceğim, evime, aileme, arkadaşlarıma kavuşacağım diye sevineceğime, Gelibolu'ya gidememe ihtimaliyle deliye dönmüştüm?

Beni bir şey çağırıyor Dardanel'e artık eminim. Bir şey "Gel." diyor bana.

Yoksa ölüm mü?

11 Nisan 1915

İskenderiye Müttefik Ordugâhı

İşte şimdi yip... yip yipppiiii!

Emir geldi. Gidiyoruz!

Tanrım ne kadar çok kamyon var.

Brandasını omuzlayıp sıhhiye kamyonuna ilk binen kimdi bilin bakalım:

Ben!

Helen Key.

Anzak Hemşiresi Helen Key!

Doğru rıhtıma götürdüler bizi. Deniz sakin, Rıhtıma bağlanmış bir gemiye bindik.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Artık buradan dönüş olmaz.

"Vazgeçtik, İnin gemilerden." diyecek halleri yok ya.

Dardanel'e gidiyoruz sonunda.

Savaşa... Hayır... Zafere!

16 Nisan 1915

İskenderiye Müttefik Ordugâhı

Hani gidiyorduk?

Beş gündür gemideyiz.

Bekliyoruz.

Durmadan asker ve malzeme yükleniyor gemilere. Denizin mavisi gemilerden görünmüyor neredeyse. Hepsinin bacasından incecik duman çıkıyor.

Yani "Hücum!" dendi mi zincirlerimizden boşanacağız. Bir fırtına gibi, bir kabus gibi çökeceğiz Dardanel'in üstüne!

17 Nisan 1915

Akdeniz, batı, kuzey batı rotası

İnanamıyorum. Demir aldık.

Gidiyoruz!

"Makineler tam yol ileriii!"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

27

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

18 Nisan 1915

Ege Denizi, kuzey rotası

Savaş havasındayız.

Görevli olmayanların güverteye çıkması yasak. Neyse ki biz revire gidip gelebiliyoruz. Geceleri karartma uygulanması emredildi. Bütün lambalara mavi kâğıtlar sardık.

Tam sessizlik, diyor askerler.

Artık tehlikeli sulardaymışız. Her an düşmanın bir savaş gemisiyle karşılaşabilirmişiz.

Bunu anlamıyorum. Ne olmuş ki. Biz yüzlerce gemiyle ilerliyoruz. Suyun üstü boy boy gemiyle dolu. Savaş gemileri devler gibi yükseliyor nakliye gemilerinin yanında. Düşmanın böyle bir filoya saldırması için çıldırmış olması lazım.

"Her yer mayınlanmış." dedi bir denizci. "Ufacık bir temasta bile güm!"

Bütün kızların dudakları kıpır kıpır. Benim de. Ölmek istemiyoruz. Hele ben hiç!

Asker korktuğumuzu anladı ya susmak bilmedi.

"Türkler iyi biliyor bu işi. Ufacık teknelerle denize fındık gibi mayın salıyorlar. Geçen ay hem bizim hem Fransızların dev gibi zırhlılarını batırdılar. Ama korkmayın, bu sefer hesaplarını göreceğiz. Onlar bizi Dardanel'de bekleyecek ama biz..."

19 Nisan 1915

Ege denizinde bir yer

Aniden titreşim kesildi. Ardından sessizlik geldi.

Tanrım ne oluyor?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Makineler stop etti. Zincir şakırtısı Hamakhane'den bile duyuldu. Demir attık.

Güverteye fırlayıp, küpeşteden baktım.

Arkamızda, batıda bir adanın silueti uzanıyor pusların içinde. Doğuda ufuk hattında kara ince bir çizgi halinde.

Revire koşup Tony'ı buldum. "Neden durduk?"

Eliyle doğu ufkundaki çizgiyi gösterdi. "Çok yaklaştık."

20 Nisan 1915

Hadi bakalım. Bizim de güverteye çıkmamız yasaklandı.

Hepimiz revire doluştuk.

Akşam.

Ortalıkta dolaşmak yasaklanınca kızların çenesi açıldı. Ne yalan söyleyeyim, benim de. Durmadan, yorulmadan konuşuyoruz. Aslında dedikodu yapıyoruz demem daha doğru galiba.

Beni çok sıkıştırıyorlar. Kızların aklı hâlâ Noel gecesi dans ettiğim iki yakışıklı da. Gözleriyle görmeseler başkomutanın bütün haşmetiyle benimle dans ettiğine inanmayacaklar. "Ay ne dedi sana, ne dedi? Anlatsana."

"Heyecanlandın mı kız?... Yani şey... arzu duydun mu?"

"Şekerim ne arzusu duyacak. Adam Helen'in babasından yaşlıdır mutlaka."

"Olsun ama çok yakışıklı."

"Doğru söyle Helen; bir yerine elledi mi?"

Edepsiz şeyler. Hiç utanma kalmamış bunlarda.

Eminim Patrick Carey rüyalarına giriyordur. Bir de Hugh'u görseler. Çıldırırlar herhalde.

Denizaltıcımdan kimseye bahsetmedim. Varlığını bir Tony biliyor. Yüzbaşı kızlarla oturup da Hugh dedikodusu yapacak değil ya. Apollon şimdilik sır.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Merrybelle, "Kızlar..." dedi durup dururken. "General Birdwood'un, Helen'i İskenderiye'de bırakma emrini ne şartla değiştirdiğini biliyor musunuz?"

Biliyorlardı elbette. Mektubu bana o okumuştu. Yanımdan ayrılır ayrılmaz koşup hepsine fısıldamıştı mutlaka. Ama yine de "Nasıl?" diye fıkırdadılar. Tekrar tekrar lafını etmekten zevk alıyorlar. Ben de aldırmıyorum.

"Şart mı? Neymiş o?"

"Zafer balosunda ilk ve son dansı onunla yapması koşuluyla."

"Oooo."

"Helen..."

Çapkın, imalı bakışlarla süzdüler beni. "Anlayalım. Zaferden sonra ha?"

Evet zaferden sonra... Dardanel zaferinden sonra. Hepimiz zafer sonrasına programlanmış durumdayız.

Suzy iki gündür itiraz ediyor.

"Dardanel deyip durmayın şuna Tanrı aşkına."

Troya diyecekmişiz.

"Troya oralarda bir yerlerde." diyor Suzy.

Ne derlerse desinler, Troya da nerede olursa olsun, umurumda değil. Ben bütün bunların bir an önce bitmesini diliyorum o kadar. Savaşalım ve bitsin.

Kır çiçeklerinden bir taç örmeye karar verdim bugün. Dardanel kırlarından toplanmış çiçeklerden öreceğim tacı. Başımda zafer tacıyla döneceğim eve.

Avustralya Ana! Özledim seni!

21 Nisan 1915

Suzy bugün de başroldeydi. Durup dururken yine Troya lafı attı ortaya. Troya'ya bu kadar yakın olduğunu bilmek onu çok heyecanlandırıyormuş.

Merrybelle sanırım sırf oyalanalım diye, "Niye?" diye sordu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Niye mi? Düşünsenize Helen ve Paris yakında bizim ayak basacağımız yerlerde dolaştılar el ele... Belki bir tekneye binip buralarda mehtabı seyrettiler."

Tutamadım kendimi. Açık bir alayla güldüm. "Mehtap mı?"

Kızlar da kıkırdadı.

Suzy duymadı bile. "Gözünüzün önüne getirmeye çalışın." dedi. Sesi hülyalıydı. "Bizden binlerce yıl önce Menelaus, Agamemnon, Odisseus, Akilleus binlerce gemiyle geldiler buralara. Tıpkı bizim gibi. Şimdi bizim bulunduğumuz sularda gizlendi Yunan gemileri belki de."

Merrybelle konuyu kapatmayı denedi. "Bunlar masal."

"Masal mı? Troya Prensi yakışıklı Paris ve Kral Menelaous'un güzeller güzeli karısı Helen yaşamadı mı burada yani? Bir ziyafette karşılaşıp birbirlerine aşık olmadılar mı? Helen on yıllık kocasını terk edip Paris'le buraya. Troy'a kaçmadı mı? Paris'in Tanrı Zeus'un kızı Helen'i Troya'ya getirmesi mi masal?"

"Ama bu..."

"Kocası Menelaous'un Helen'i geri almak için buralara büyük bir orduyla gelmesi mi masal? Troya'yı yakıp-yıktığı mı? Paris ölüyor... Helen kaçıyor... Sonra kocası onu bulup geri götürüyor... Of. Böyle bir hayat düşünebiliyor musunuz?"

Yetti artık, dedim içimden. "Suzy güzelim..." diye mırıldandım tatlı tatlı. "Bu bir efsane... Yani böyle olduğu yakıştırılıyor... Bir şair, halkın bunları anlattığını duymuş, oturup yazmış. Ne kadar doğru, ne kadar yanlış bilinmiyor işte. Onun için efsane diyoruz ya."

"Bak kendin söyledin. Halk arasında konuşuluyormuş işte. İnsanlar olmayan bir şeyi niye konuşsun Helen; öyle değil mi? Üstelik buralarda Troya diye bir şehir gerçekten varmış."

Suzy bir an durup soluklandı. "Sizi bilmem ama..." diye heyecanla devam etti sonra. "Bence sihirli bir şey bu. Çok, çok romantik..."

Dik dik dönüp baktım.

"Bir şey dikkatinden kaçıyor Suzy'ciğim. Troya ve Yunan düşmanmış. Paris Troya Prensi. Helen, Yunan kralının karısı. Yani onlar düşman. Bence romantik olmaktan çok trajik bir şey bu. Düşmana aşık olunmaz."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Bir sessizlik oldu.

Camira dikkatle bakıyordu bana. Gözlerinde ilk defa bana katılmadığını belli eden bir ifade yakaladım. "Ama... ama..." diye bir süre söyleyeceği lafı kafasında toparlamaya çalıştı. "Nasıl bilebilirsin Helen?" dedi sonunda.

"Bilirim" dedim. "Böyle şeyler masallarda, efsanelerde olur ancak. Kimse düşmanına aşık olmaz. Ben de."

22 Nisan 1915

Bir şeyler oluyor! Bir şeyler oluyor.

Altımızda titreşim yeniden başladı. Pistonların sesini duyar gibiyiz. Revirin penceresinden bakınca öteki gemilerde de bir hareket olduğu hemen anlaşılıyor. Bacalardan çıkan duman artmış.

Asker postallarının döşemede çıkardığı ses giderek uğultuya dönüştü.

Makara takırtıları var. Ambar kapakları açılıyor.

Camira, "Hey!" diye bağırdı. "Şuraya bakın."

Aman Tanrım.

Botlar...

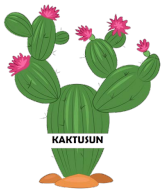
Asker grupları başlarının üstünde taşıdıkları metal botları güverteye çıkarıp küpeştenin yanına diziyorlardı.

"Bir şeyler oluyor, bir şeyler oluyor." diye bağırdığımı duyan Yüzbaşı Tony "Evet" diye mırıldandı. "Savaş başlıyor." Suratı asık, sesi düşünceliydi.

Tanrım, niye bu adam bu böyle. Heyecanlanıp sevinmesi gerekmez mi?

BELONGS TO KAKTUS TEAM

28

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

24 Nisan 1915

Ege, Gökçeada açıklarında bir yer

Revirin kapısı hızla açıldı.

Kapıda dört asker vardı. Bir albay öne çıkıp "Yüzbaşı Tony!" diye gürledi.

Tony malzeme sandıklarının arkasından, "Burada" diye seslendi. "Geliyorum."

Hepimiz dikkat kesilmiştik. İçimden ne oluyor, çıkıyor muyuz diye sormamak için kendimi zor tutuyordum.

Tony ellerini üstüne silerek sandıkların arasından çıktı. Albayı görünce topuklarını hafifçe vurdu, eli alnına gitti. Albay karşısındaki adamı pek askere benzetememiş olacak ki şöyle baştan sağma bir karşılık verdi.

"Doktor!" dedi bu sefer. "Şu anda 2,5 mil açıktayız. Amiral Gemisi Queen Elizabeth. General Ian Hamilton, Donanma Komutanı Amiral Robeck ve diğer üst komutanlar çıkarmayı Amiral Gemisi'ndeki harekât merkezinde izleyecek. Sizin..." Söyleyeceğini unutmuş gibi durdu... "Ne diyordunuz?"

Tony'e fırsat vermeden yanındaki teğmen adamın kulağına fısıldadı. "Hah... evet. Anzak. 1. 2. ve 3. Anzak Tugayları kendilerine verilen görev yerlerine çıkacak. Tamam mı?"

Bunu niye soruyordu ki? Tamam değil desek ne olacaktı?

"Üç tugayın komutanı da." diye devam etti albay. "Söylememe gerek yok ama yine de hatırlatayım. Korgeneral William Birdwood."

Hiç sevmemiştim bu adamı ve insana tepeden bakan İngiliz halini. İçimden homurdandım. Biz ona Anzak aslanı deriz albay.

"Her birimin emirlere uygun hareket etmesi çok önemli. En küçük birimin bile. Bunları size onun için anlatıyorum. Hastane timi, yani siz üçüncü dalgada çıkacaksınız."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Ne? Üçüncü dalga mı?" Elimle ağzımı kapatmıştım ama geç kalmışım. Laf ağzımdan kaçtı bir kere.

Albay hayretle dönup bana baktı.

"Ne zaman?"

Tony'nin sorusu benimkinden daha aptalcaydı.

Albayınn yanındakilere, "Bütün Anzaklar böyle mi?" diye mırıldandığını işittim.

Nasıl olduğumuzu söylememişti ama hepimiz "Budalaca sorular mı sorarlar?" demek istediğini anlamıştık.

"Çık dendiği zaman... 56 ve 57 numaralı botlarla. Karışıklık yaratmayın."

Başını iki yana salladı. Geldiği gibi hışımla döndü gitti.

56 ve 57. botlar.

Onlara binecek ve Dardanel toprağına çıkacağız.

Hepimiz ayaktayız. Kimse oturamıyor. Kimse konuşmuyor. Kızlara baktım, hepsinin yüzü sapsarı. Defterimin kâğıtları gibi.

Benim de öyle herhalde.

Ama korkudan değil. Heyecandan. Kan damarlarımdan çekilmiş gibi çünkü.

25 Nisan 1915

Pazar... Gece yarısı.

Ne oluyor? Yakınımızda gür gür motor sesleri var.

Sesler çoğaldı..

Divinia kapıyı aralayıp dışarı baktı.

"Gelmişler." Kızın sesinde korku kadar hayranlık ve coşku vardı. "Hepsi gelmiş. Buradalar."

Yüzbaşı Tony onu içeri çekti. Kendi çıktı. Sonra döndü. Yüzü heyecandan gerilmişti.

"Kruvazörler. Destroyerler... Yüzlerce savaş gemisi... Queen Elizabeth... Agamemnon Lord Nelson, Majestic... Tanrım hepsi burada."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Hey! Bizim gemi titremeye başladı.

Sonra zincir şakırtısını duyduk.

"Saat kaç?" diye sordum.

Tony, "Biri çeyrek geçiyor." dedi. "Demir alıyoruz."

Altımızdaki titreşim ve çevremizdeki motor gümbürtüleri iyice artmıştı.

Gidiyoruz! Tanrım, savaşa gidiyoruz!

Heyecandan titriyorum.

Yoksa korkudan mı?

Saat: 03.30

Koşuşmalar var.

Tony, "Başlıyoruz" diye fısıldadı. Sesi heyecandan çatallandı.

"Saat 03.30"

Kesin sessizlik emrine rağmen bağrışmalar yükseliyor:

"Birinci tabuuur!"

Patır patır koşan ayak sesleri. Yaklaşıyor, yaklaşıyor, sonra uzaklaşıyor.

"İkinci tabuuur." Yine koşan erkek ayakları güverteyi dövüyor.

Aylardır beklenen emir geldi sonunda:

"Filika indirileceeeeek!.. İndir!"

Makara, palanga takırtıları.

İçi asker doluydu filikaların. Anzak erkekleri savaşa gidiyordu. Zafere.

Birinin "Sessiz olun!" dediğin iişittim. Laf işte. Sessiz kalınacak sınır aşılmıştı artık. Denizin üstü motorları eski zaman canavarları gibi uluyan, gümbürdeyen dev zırhlılarımızla doluydu. Düşmandan neyi gizliyorduk ki?

Onlar da bizi bekliyor olmalıydı.

Bekleyin bakalım dedim içimden. Geliyoruz.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Daha fazla içeride kalamazdım. "Ben çıkıyorum."

Tony, "Yapma" diye homurdandı ama çoktan fırlamıştım revirden dışarıya. Bu tarihi ana mutlaka tanık olmalıydım. Görmeliydim.

Aman Tanrım!

Zırhlılar... onlarca, yüzlerce savaş gemisi geceden daha koyu bir karanlığa gizlenmişti. Bir o kadar nakliye gemisinin yanlarında indirilen filikalar dalgalarla inip kalkıyordu. Başımı uzatıp aşağıya baktım. Bizim filikaların çoğu indirilmişti. Küçük dalgacıkların üstüne binmiş sessizce toplanıyor, tertipleniyorlardı. Yeni bir emirle Anzak yiğitlerini düşman toprağına götüreceklerdi.

Saat: 04.20

Korkunç bir takırtı oldu.

Havada birbirinin ardından koşan ışıklar gördük.

Camira, "Tanrı bizi korusun." diye ağlamaya başladı. "Ateş kuşları!"

Tony güldü. "Saçmalama. 381 milimetrelik taret bu. Queen Elizabeth olmalı."

Ve müthiş bir şey oldu.

Başımızın üstünden ıslıklar çalarak yüzlerce canavar uçup gidiyordu sanki. Ardından müthüş gümbürtüler kopuyordu. Bu öyle müthiş bir gürlemeydi ki deniz deprem olmuşçasına çalkalandı.

"Anzak kızları!" diye sesini yükseltti yüzbaşı bu sefer. "Queen Elizabeth'in topu bu gürleyen. Artık resmen savaştayız."

Belli etmeden istavroz çıkartıp dua ettim. Düşman da bize ateş yağdıracaktı mutlaka.

Ateş kuşları bir şey değilmiş meğer.

Birden cehennemin kapısı açıldı. Bütün zebaniler, canavarlar korkunç ulumalarla saldırıya geçti. Ateş her yeri sardı.

Aman Tanrım, aman Tanrım! Sen bizi koru!

Tony, "Yere yatın!.." diye bağırdı.

Düşmanın da karşı ateş açtığını anlamıştık. .

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Hepimiz yere kapandık. Camira ağlıyordu. Suzy, dizlerinin üstüne çökmüş istavroz çıkarıyordu.

"Yüce Meryem... Yüce Meryem."

Bu korkunç gürültüde Meryem annemizin onu duyabileceğini hiç sanmıyorum.

Merrybelle, "Ne oluyor?" diye bağırdı. "Hani düşmanın topu, tüfeği yoktu!"

Tony, bir şeyler homurdandı ama gürültüden anlayamadık. "Ne?" diye haykırdım avazım çıktığı kadar. "Ne diyorsunuz? Düşman ateşi mi bu gerçekten?"

"Hayır!" diye sesini yükseltti yüzbaşı. "Bunlar bizim toplar. Kıyıyı dövüyoruz. Yumuşatma ateşi bu. Asker çıkaracağımız yerlerdeki muhtemel mukavemeti kırmak için."

Tony'le eğilerek güverteye çıktık. Alt güvertede koşuşmalar ve palanga sesleri vardı. Durmadan filika indiriliyordu.

Ateş kuşları başımızın üstünden uçup gidiyordu. Gerçekten bizim savaş gemilerinin namlularından fırlıyorlardı karanlık geceye. Başımı kaldırmadan küpeştedeki halat lumbozlarından birine sokulup baktım.

Yüce İsa...

Karşı tepeler alev almıştı.

Üstümüzden geçen her ateş kuşunun düştüğü yerden korkunç alevler yükseliyordu göğe.

"Eziyoruz onları. Düşmanı yok ediyoruz."

Divinia'nın sesi heyecandan boğuldu.

"Düşman ne yapıyor?"

"Ölüyorlar. Geberiyorlar."

Başımı uzatıp denizi görmeye çalmıştım.

Tanrım.

Mehtap olmamasına rağmen ateş kuşları ve düşman topraklarında patlayan alev topları denizi adeta kızıla boyamıştı.

Ve onları gördüm: O kızıllığın içinde. Savaşa gidiyorlardı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Binlerce Anzak erkeği.

Binlerce Avustralyalı annenin oğlu, kocası, kardeşi...

Binlerce, onbinlerce başka milletlerin çocukları.

Ve biz 24 Anzak hemşire bu savaşın ortasındaydık.

Arkamda titrek, ağlamaklı ses, "Tanrı onları korusun." dedi. Camira'ydı bu. "Tanrı Avustralya'yı korusun." diye ekledim.

İçimde bir heyecan kabardı. Bütün benliğim sarsılıyordu. "*Hadi Avustralyalılar, sevinelim.*" diye milli marşı mırıldanmaya başladım farkında olmadan.

Tony bana katıldı:

"*Genç ve özgür olduğumuz için.*"

Sonra öbür kızların sesi geldi:

"*Vatanımız denizle çevrili / Ülkemiz tabiatın zenginlikleriyle süslü....*"

Artık sessizlik emri filan kalmamıştı. Kıyamet kopuyordu. Biz de gök gürültülerini bastırmak istercesine haykırarak devam ettik milli marşımızı söylemeye:

"*Tarihin her sahnesinde Avustralya'nın güzelliği gelişir / Hadi, hadi, neşeyle tekrarlayalım/ Avustralya'nın adaleti gelişir.*"

Yüce İsa!

Yukarda, başımızın üstünde gök yarılıyor, yüzlerce, binlerce; hayır milyonlarca şimşek çakıyor. Yüzlerce, binlerce; hayır milyonlarca yaratık kükrüyor.

Hâlâ düşmandan ses yok. Tony'nin "Yumuşatma ateşi." dediği şey herhalde gerçekten yok etti onları.

Kolay bir zafer olacak!

Saat: 05.00

Hava aydınlanıyor. Şimdi daha iyi görebiliyorum.

Bizim çelik devlerin topları aniden sustu. Çünkü filikalarımız düşman toprağına iyice yaklaşmış durumda.

Askerler filikalardan atlamaya başladı. Silahları başlarının üs-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

tünde kumsala koşuyorlardı denizin içinde.

Biri bayrağımızı açtı. Avustralya'nın beş yıldızlı şanlı lacivert bayrağı en önde. Yüzlerce Anzak kumsala vardı bile. Arkalarından öbürleri geliyor.

"Kimbilir..." diye mırıldandı Tony. "Şu anda kim bilir daha kaç koyda düşman toprağına böyle çıkıyor bizimkiler."

Merrybelle, "Hey!" diye bağırarak bir yeri gösterdi.

Küçük gemilerimizden biri kıyıya çok sokulmuştu. Yüzbaşı Tony, "Aptal..." diye çırpındı. "Kömür gemisi River Clyde bu. Karaya oturacak. İçi kömür değil asker doluydu. "Yedinci Bölük" dedi Tony. "Gemide yedinci bölük var."

River Clyde birden hareketsiz kaldı. Tornistan yapmaya çalıştı olmadı. Kıpırdayamıyor.

Saat: 05.05

Felaket, felaket!

Nereden çıktı bu ateş?

Tepelerden ateş yağmaya başladı sahile. Tanrım! Düşman uyandı.

Düşman mevzilerinden atılan toplar filikalarımızın arasına düşüyor. Denizden su sütunları fışkırıyor havaya. Eyvah, filikalar... filikalar parçalanıyor. Askerlerin bedenleri havaya savruluyor. Erkeklerimizin cesetleri denizin üstünde yüzüyor. Çırpınan yaralıları görüyorum... Tanrım kimse yardımlarına koşamıyor.

Tam bir panik başladı. Gözlerimden yaşlar boşanıyor. 24 kız dizlerimizin üstündeyiz. Onlar için dua etmekten başka bir şey gelmiyor elimizden.

Kumsala çıkan askerlerimiz olmuş başaklar gibi devriliyorlar. Bazıları buldukları her şeyi siper alıp düşmana karşılık vermeye çalışıyor. Ama düşman ortada değil ki? Kimi öldürecek bunlar? Ne oldu zırhlıların bombardımanı? Hiçbir işe yaramamış. İşte düşman oralarda bir yerlerde ve evlatlarımızı öldürüyor.

Birçok asker geriye, filikalara doğru kaçmaya çalışıyor.

Ölüm kovalıyor onları. Kollarını iki yana açarak yüzükoyun ka-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

paklanıyorlar denize. Denizin mavisi Anzak kanıyla kırmızıya boyanıyor.

Bizimkiler düşman toprağını topa tutarken kıyamet demiştim. Hayır! Yanılmışım. Asıl kıyamet buymuş! Ve ben seyrediyorum.

Savaş dedikleri bu demek. Yiğitlik, kahramanlık diye belletmişlerdi bize. Hayır. Savaş bir cehennem. Gencecik insanları ateşiyle kavurup yok ediyor.

Kaç Anzak anası evladını kaybetti şu ana kadar acaba?

Kaç Anzak kadını, kocasını? Ve benim kadar gencecik kaç kız, evlenmek için dönüşünü beklediği sevgilisini, nişanlısını?

Yooo, yoo! Dayanılmaz. Katlanılmaz. Artık yazamıyorum...

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

29

Boronia Park, Sydney

8 Mart 1975

"Helen, Helen!"

Kendi sesimle donup kaldım.

Asla farkında değildim. Anılarını okurken paylaştığım dehşetle ona seslenmiştim. Ne kadar çarpıcı bir anlatımdı bu.

İnanamıyorum.

Bu gencecik kızın, 60 sene önce yaşadığı dehşeti bu kadar duru, basit ve gerçekçi kaleme alabilmiş olması akıl almaz bir şey.

Onu okurken insanın soluğu kesiliyor. Anlattıkları fotoğraf kareleri ya da akıp giden görüntüler gibi gözümün önünde canlanıyor.

Defteri yanıma bıraktım. Kalkıp yüzümü gözümü yıkadım. Aynadaki aksim beni şaşırttı. Okumaktan gözlerim şişmişti. Buna rağmen devam etmek için dayanılmaz bir istek vardı içimde,

Balkona çıktım. Bahar kokularını taşıyan akşam esintisini yüzümde hissetmek iyi geldi. Bir sigara yaktım. Sırf oyalanmak için bardağa iki parmak rom koydum. Sert alkolün boğazımdan akan sıcaklığını duyumsadım.

Komşu kızının anlattığı savaş bir tokat gibi sersemletmişti beni.

İçim titriyordu.

Helen, zafer marşlarıyla çıkarma botlarına binen askerlerin, düşmanın karşı ateşi karşısında yaşadıkları şaşkınlık ve paniği öylesine canlandırmıştı ki uğranılan bozgun havası iliklerime kadar ürpertti beni. Bütün ruhumla hissediyorum o an insanların yaşadıkları dehşeti.

Topların gürleyişini duyuyorum.

Mitralyöz takırtılarını.

Vurulan, parçalanan, ölen insanların çığlıklarını.

Uğranılan hayal kırıklığı bütün benliğimi kuşattı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tanrım kolay bir zafere ne kadar inanmışlar. Düşmanı ne kadar küçümsemişler. Vatanını tehlikede gören insanların neler yapabileceklerini hiç düşünmemişler. Bir an bile aynı şey bizim başımıza gelse Avustralya'yı dişimizle, tırnağımızla nasıl savunacağımız akıllarına bile gelmemiş demek.

Onları toplanan muazzam ordunun gücü şaşırtmış olmalı. O kadar kudretli bir donanma, bu kadar büyük ordunun önünde düşmanın ufalanıp gideceğini sanmışlar.

Böyle bir gücün karşısında kimse duramaz diye düşündüğü için Helen'i de suçlamamalıyım. İnsan kendini kaptırır herhalde. Belki ben de ayni duyguya kapılırdım. "Zafer gözle görülecek kadar yakın. Anzaklar başlarında zafer taçlarıyla dönecek Avustralya Ana'ya. Ben de." der insan mutlaka.

İçimi çektim. Ama yanılmışlar. Çok yanılmışlar.

Zafer boruları öttürmeye hazırlanırken yaşadıkları felaketin Helen'in ruhunda yarattığı depremi hayal etmek bile imkânsız benim için.

Yüzlerce Avustralyalı erkeğin ölümünü seyrediyor uzaktan. Askerlerimizin devrilmesini, süngü hücumuna kalkan düşmanın ölümün üstüne üstüne yürümesini. Anzak ateşiyle biçilmelerini, bizimkilerin karınlarını deşen süngülerin üstüne kapanışını görüyor.

Tanrım... Birkaç saat içinde binlerce insan kopup gidiyor hayattan. Binlerce Anzak ve düşman kadınının, oğullarının, erkeklerinin bir daha dönmeyeceğinden habersiz yollarını gözleyişlerini yüreğinde hissediyor insan. Helen'in, "Artık yazamam." isyanı bundan.

İtiraf ediyorum. Ben Alinga Sullivan! Bugüne kadar Anzak ruhunu, kahramanlığını, adanmışlığını yeterince yüreğimde hissetmemişim. Bir masal gibi ya da ne bileyim abartılmış bir propaganda, bir şehir efsanesi olarak dinlemişim 1915'de binlerce mil ötede erkeklerimizin yaşadıklarını.

Bardakta kalan son yudum romu başıma diktim.

Bir süre hiçbir şey düşünmeden, düşünemeden öylece baktım önümdeki karanlık boşluğa. Bir itiraf daha, dedim kendi kendime. Aslında bütün savaşları anlamsız bulurum. Fakat Gelibolu savaşının hepsinden öte anlamsızlığını, boşluğunu Helen sayesinde fark ettim. Tanrım, erkeklerimizi on binlerce mil öteye, tanımadıkları topraklara, hiç tanımadıkları bir milleti perişan etmeye göndermemiz ne

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

korkunç hataymış.

"Sen Helen Key..." diye mırıldandım. "Ya da her kimsen. Sevgili komşu kızı. Ne oldu da bu kanla yoğrulan topraktan bir aşk filizlendi yüreğinde? O felakete tanık olduktan sonra sen nasıl oldu da evlatlarımızı öldürenlerden birine gönlünü kaptırdın? Ve nasıl oldu da o... o yakışıklı düşman subayı yurdunu işgale gelenlerin başak saçlı kızına sevdalandı?

BELONGS TO KAKTUS TEAM

30

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

25 Nisan 1915

Suvla Koyu açıkları

Saat 17.00

Yüce İsa; bize yardım et.

Hangi büyük günahın bedeli bu?

Kim günahkâr?

Tanrı ne tarafı cezalandırıyor?

Bizi mi, onlar mı?

Hani biz inançlıydık da onlar kâfirdi?

İnanan da ölüyor, kâfir dediklerimiz de düşüyor toprağa?

Bunun neresi ilahi adalet!

Güneş, bugün tanık olduğu dehşetten korkmuş, utanmışçasına tül gibi bulutların arkasına saklanmıştı. Peçe takmış bir güneş vardı bütün gün başımızın üstünde.

Peçeli güneş! Şimdi o da gidiyor.

Saat : 17.30

Her şey çok kötü!

Ateş sağanağı hala devam ediyor. Toplar durmadan gürlüyor.

Karşıda toprak fışkırıyor yerden.

Ve onların ateşiyle denizden su sütunları yükseliyor.

Üstlerine yağan ateşe ve süngü saldırılarına rağmen askerleri-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İmiz sahilde tutunmaya çalışıyor. "Köprübaşı kurmaya çalışıyoruz." dedi bir subay yanımızdan koşarak geçerken. Ne pahasına olursa olsun orada bir yerde tutunmamız gerekiyormuş.

Pahası bu işte! Ölüm.

Bizimkiler "Köprübaşı" kurmak uğruna ölüyor.

Düşman da bizi püskürtmek için.

"Türkler Suvla koyu." diyor buraya diye açıkladı..

"Yanlış" dedim acı içinde. "Burası artık Anzak koyu. İnsanlar böyle bilmeli, böyle tanımalı."

Saat : 17.40

Ne oldu? Aniden kendimi bir boşluğa yuvarlanmış gibi hissettim.

Sessizlik!

İnanılmaz, dayanılmaz, bitmeyen bir sessizlik çöktü üstümüze.

Öldük mü?

Titriyorum. Dişlerim birbirine vuruyor. Sessizliğin sesi her yeri ele geçirmiş durumda.

Onca kükremeye alışan kulaklarımız, haykıran askerleri, makine, vinç makara seslerini işitmiyor.

Ne oldu gerçekten?

Meryem anam! Toplar... toplar susmuş. Makineli tüfek takırtıları da yok!

Bombardıman, yaylım ateşi iki taraf sözleşmiş gibi birden kesilmiş.

Düşman teslim bayrağını çekti mi yoksa?

Bitti mi? Savaş bitti mi?

Ne olur. Biri "Bitti" desin bana. "Düşman teslim oldu."

Saat : 17.45

Öbür kızlarla güverteye çıktım.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Önce kavrayamadım.

Kararmaya yüz tutan denizi bir şelalenin arkasından görür gibiydim. Neden sonra fark ettim ağladığımı. Seller gibi boşanıyordu yaşlar. Arkadaşlarıma döndüm. Aynı durumdaydı hepsi. Anzak hemşireler ağlıyordu. Kendi kendime, "Bu kızın göğsünde yürek yok mu?" dediğim Merrybelle bile. Ağlarken bir yandan da kıvırcık saçlarını yoluyordu kız. Camira her zamanki gibi dizlerinin üstündeydi ve istavroz çıkarıyordu. Hepimiz bir gözyaşı sağanağının içinden seyrettik felaketi.

Bir sürü filikamız batmış olmalıydı. Suyun üstünde tahta parçaları, can yelekleri... Ve onlar dalgalanıyor. Denizin henüz koynuna almadığı şehitlerimizin cesetleri.

Kurtulan filikalardaki askerler, denizden yaralılarımızı toplamaya çalışıyor. Sabahın ilk ışıklarıyla zafere doğru seyreden bu filikalar, şimdi akşamın alacasında gemilerimizin karanlık heyulalarına sığınmaya geliyor.

Az önce cehennem ateşleriyle yanıp tutuşan kumsala, kum tepeciklerine baktım.

Gördüğüm şey karşısında küçük bir çığlık attım galiba. Bütün kızlar dönüp bana baktı çünkü. Dilim tutulmuş gibiydi. Ancak elimi uzatarak kumsalı gösterebildim.

Denizde gördüklerimiz orada da tekrarlanıyordu.

Bizimkiler yaralı arkadaşlarının yardımına koşuyordu.

Düşman da.

Herkes kendi yaralısının imdadına koşuyordu. Az önce birbirini kurşunlayan, süngüleyen, yetmedi tırnaklarıyla gırtlağına sarılan bu adamlar şimdi saklandıkları yerlerden fırlamış yaralı arkadaşlarını daha güvenli yerlere taşımaya çalışıyordu.

Aralarında iki yüz metre mesafe ya vardı, ya yoktu.

Kimse öbür tarafta düşman olduğunu görmüyordu sanki.

Ya da aldırmıyorlardı.

Ya da unutmuşlardı.

Biz ve onlar. Anzaklar ve düşman. Kimse silahına davranmadı. İki tarafın erkekleri asker olduklarını unutmuş, insanlıklarını hatırlamış olmalıydılar. Ve insan olmanın savaştan önce geldiğini!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Geceyarısı

Revir yaralılarla dolu. Sadece bizimkinde değil özellikle öteki nakliye gemilerinde de durumun aynı olduğunu söylediler.

İki yemekhane kamarasını ve alt güverteyi olduğu gibi aceleyle revire dönüştürdük.

Yetmedi. Çünkü filikalar durmadan yaralı taşıyor.

Akşam saatlerinde üstümüze çöken sessizliğin yerini şimdi acı dolu inlemeler, çığlıklar aldı.

Sonunda yeni gelenleri güverteye uzatmaya başladık. Başka çare yok. Doktorlarla yaralıların arasında koşuşarak hemen ameliyat edilmesi gerekenleri belirlemeye çalıştık.

Hepsi... hepsi ameliyat edilmeli.

Hepsi kan kaybediyor. Güverte askerlerimizin kanıyla adeta yıkandı. Beyaz önlüğüm kan içinde. Yüzüme, saçlarıma da sıçradığını biliyorum. Bütün kızların yüzleri de öyle zaten.

Kiminin kolunun teki yok. Bir çoğununki de kesilecek.

Kan banyosundan çıkmışçasına yerde boylu boyunca yatan bir askerin yarasını tespit etmek için yanına diz çöktüm. Ona doğru eğildim. Yüzü de kan içindeydi. Birden dehşetle geri çekildim. Sağ gözü olması gereken yerde korkunç, karanlık, kanlı bir çukur vardı.

Dudakları titriyordu çocuğun acıdan.

"İyileşeceksin asker." dedim. Hepsine aynı şeyi söylüyorduk. Az sonra öleceğini bildiklerimize bile.

Asker o haline rağmen gülümsemeye çalıştı. Anlamadığım bir şeyler fısıldar gibi oldu. Biraz daha eğilerek kulağımı dudaklarına yaklaştırdım. "İyi" diye bir hırıltı duydum. "Tek gözle de olsa seni görebileceğim demek."

Gülümseyerek doğruldum. Kanlı yanağını okşadım.

Bizim erkeklerimiz böyledir işte. Acılar içindeyken gülümsemeyi becerirler. En kötü, en çaresiz durumda bile umutlarını yitirmezler. Avustralya Ana bu irade sayesinde doğdu ve yükseliyor.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kaç askeri ameliyat ettik, daha kaçına yetişebileceğimizi bilmiyorum.

"Hemşire. Kolumu kesmesinler..." diye yalvaran kaç askere daha çaresizce, "Merak etme." diye yalan söyleyeceğim? "Kesmeyecekler."

Daha kaç askerin, "Bırakın öleyim." diye ağlamasına tanık olacağım?

Bu kadar dayanıklı olduğumu da bilmiyordum. Kopan bacakları, canını kurtarmak için alel acele kesilen ayakları seyrediyor, doktorlara yardım ediyor, testere, neşter uzatıyor, deşilen karınların, göğüslerin içinde kurşun, şarapnel arıyorum. Dikiyorum kanlı etleri.

Onları kurtarmak için çırpınıyoruz.

Ama kaçını hayata döndürebileceğiz? Kaç yiğidimiz sabah güneşin doğuşunu tekrar görebilecek? Bilmiyorum.

26 Nisan 1915

Sabaha karşı 02.15

Yarası nispeten hafif üst rütbeli birkaç subayı bizim revire yatırdık.

Tony az önce beni onlara bakmam için gönderdi. Bir bakıma buna sevindim. Çünkü revire onları görmeye gelen öteki subaylar, savaşın gidişatıyla ilgili en son haberleri veriyorlar.

Ben de kulak misafiri oluyorum tabii.

"Cephedeki son durum hakkında bilgin var mı Smith?" diye sordu yaralının biri.

"Çıkarma yaptığımız üç koyda 16 bin askerimiz tutunmaya çalışıyor."

"Köprübaşı kurabilmişler mi?"

Lanet köprübaşı her yerde karşıma çıkıyor.

Smith, "Hayır" dedi karamsar bir bakışla. "Sabaha takviye ede-

bilirsek, belki."

Revire yeni haber geldi.

Düşman tahmini mevcudu 12 bin olan iki alay sürmüş üstümüze.

Bu tabirler ve sayılar bana bir şey ifade etmiyor tabii. Ama subayların yüzü daha bir bulutlanınca anladım ki kötü.

"Ya biz? Biz kaç kişi çıkarabildik biliyor musunuz?"

"Birinci Avustralya Tugayı'nın 4 taburu. Yani 4 bin kişi."

"Üçüncü piyade tugayı da vardı?"

"Evet. Komutanlar 9, 10, 11. 12. taburlardan bin 500'er kişinin çıkarılabildiğini hesaplıyor ."

"Ya ikinci dalga?"

"Komuta merkezine göre..." Adam devam etmeden öksürdü, gırtlağını temizledi. "Bize verilen görev bölgesinde çıkarma yaptığımız üç koya en fazla 20 bin asker dökmüşüz."

Yaralı subayların gözlerinde bir pırıltı yanıp söndü. "İyi ya. Üstünüz onlardan. Köprübaşı tutabilirler."

Haber getiren, başını umutsuzca salladı bu sefer.

"Kâğıt üzerinde öyle." Subay elini lomboza doğru uzatıp dışarıda bir yerleri işaret etti. "Ama maalesef orada öyle değil. O iki Türk alayının karşı saldırısı o kadar şiddetli olmuş ki bizimkiler çekilmek zorunda kalmış. Şu anda 16 bin askerimiz sahile sıkışıp kalmış durumda. Önde düşman, arkada deniz."

Eyvah! Elim ayağım boşaldı. 16 bin mi dedi? Hani 20 bin Anzak çıkartmıştık. Dört bini nerede?

Onların nerede olduklarını değil onlara, kendi kendime bile sormaya cesaretim yoktu.

"Ahhhhh! Dikkat etsene hemşire."

Omzundan çıkarttığım kurşunun bıraktığı boşluğu gazlı bezle doldururken o kadar sokmuşum ki subay acıyla haykırıp elimi tuttu. Yüzü acısını ele veriyordu.

"Özür dilerim... efendim... ben... ben..."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Ağlayarak dışarı koştum. Albay canını yaktığım için ağladığımı düşündü mutlaka. Hayır, bin defa hayır. Etrafım öyle acılarla kuşanmış durumdaki yaraya fazla bastırılmış bir gazlı bezin vereceği ıştırabın lafı bile olmaz.

"Çekiliyoruz! Çekiliyoruz!"

Revire koşarak giren Doktor Tony nefes nefeseydi. Her tarafı kan içindeydi. Göz kapaklarına bile sıçramıştı kan.

Yaralı subaylarla aynı anda başımızı ona çevirdik. "Ne? Çekiliyor muyuz?"

Çelişik duygular içinde bocalamaya başladım. Ne yapacaktım? Sevinmeli miydim? Yoksa üzülmeli mi?

İçimden bir ses, "Duydun mu?" dedi. "Çekiliyormuşuz Helen. Ölüm tuzağından kurtuluyorsun. Sevinmelisin tabii."

Başka bir ses anında homurdandı: "Sevinmek mi? Ancak bir hain bu habere sevinebilir. Neye sevinecekmişim? Kaçtığımıza mı?"

Bir albay kalkmaya çalıştı. Ona yardım ettim.

"Çekilmek mi?" diye diklendi adam Tony'e. "Bu... bu çocuklar... Daha ilk günün gecesinde kaçalım diye mi öldü yani yüzbaşı?"

Ev-vet, dedim içimden. İşte düşünülmesi, söylenmesi gereken buydu.

Tony ne diyeceğini bilemiyordu. Benim suçum ne gibilerden baktı sadece.

Bir başka subay, "Dur hele..." diye arkadaşını yatıştırmaya çalıştı. "İşin aslını öğrenelim." Tony'e döndü. "Nereden çıktı bu laf?"

"Az önce telsiz kamarasındaydım. Biliyor musunuz; muhabere çavuşu da yaralanmış. Bir onbaşı ile iki askere kalmış durumdayız. Bereket çavuşun yarası hafif. Bir pansumanla göreve..."

"Yüzbaşı!"

Albayın sesi sabırsız ve bıçak gibi keskindi. "Bırak şimdi çavuşu, onbaşıyı..."

"Özür dilerim efendim." diye toplandı zavallı Tony. Yorgun, şaşkın, üzgün ve korkmuştu.

"Mesajı orada gördüm. Göz ucuyla. Yani... şey masadaydı."

"Ne mesajı?"

"Bizim başkomutan William Birdwood'un, Müttefik Ordular Başkomutanı Ian Hamilton'a saat 01.23'te çektirdiği mesaj."

Subaylar birbirine baktı. "Ne diyor korgeneral?"

"Şey... Acil çekilme emri istiyor. "Askerlerim üç noktada sıkışmış halde. Hattı yaracak durumda değiliz. Türkler bizi imha etmek için her an saldırabilir. Vakit varken çekilelim. Toparlanıp tekrar geliriz... Telsiz başındayım... Bekliyorum."

Yenilmişiz işte. Bal gibi yenilmişiz. Mahvolmuşuz. Denizden geçemediğimiz yetmiyormuş gibi Dardanel karadan da geçit vermiyor. Benim pos bıyıklı Anzak aslanım bile çekilelim dediğine göre bitmişiz, hiç ümit kalmamış.

"Cevap vermiş mi Hamilton?"

"Hayır. Onbaşı söyledi. Bekliyorlar."

Albaylardan biri kolunun yaralı olduğunu unutup yumruğunu öfkeyle öbür avucuna indirdi. Ah bile demedi adam. Öfke acıyı bastırmıştı demek. Fakat anında kolundaki sargı kanlandı. Yarası açılmıştı.

"Şimdi Amiral Robeck ile kafa kafaya vermiş, 'Ne halt edelim?' diye düşünüyordur." diye söylendi kendi kendine konuşur gibi. Bir süre reviri adımladı. "Yazık. Çok acı ama Birdwood haklı. Çekilmeliyiz. Bari o çocukları kurtaralım."

Saat : 05.00

Birden büyük bir şamata koptu.

Ne oluyor diye fırladık. Açıktaki gemilerden biri istim salarak düdük çaldı. Amiral gemisi Queen Elizebath'di bu. Sonra öbür gemiler de düdük çalmaya başladı. Bizim ki de.

"Ne oluyor?" diye kaptan köprüsüne doğru koştu subaylar.

İçerden bir albay çıktı. Elinde megafon vardı. Ağzına götürdü. "Askerler!" diye bağırdı borudan.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Zafer Tanrısı bize gülmeye başladı. Az önce yüksek komutan Hamilton'dan müjdeli bir mesaj aldık. Anzak Denizaltısı AE2'nin komutanı Yüzbaşı..."

AE2 ve komutanı sözcüklerini duyar duymaz yüreğim ağzıma geldi.

"...Yüzbaşı Stoker, amiral gemisine, Türklerin geçilmez dediği Dardanel'i geçerek Marmara Denizi'ne ulaştığını bildirmiş."

"Hurrraaa!"

Bütün gemilerden aynı çığlıklar yükseliyordu.

Hayata tutunmaya çalışan yaralılar bile sevinç içindeydi. Eminim şehitlerimizin ruhları da.

AE2 ha! Benim Apollon'um. Yiğit Hugh, düşmanı yarıp geçmiş haa!

Bütün gücümle ben de haykırdım.

"Hurrraaa."

Kaptan Köprüsü'ndeki albay kollarını kaldırarak çığlıkları susturdu.

"Ve şimdi başkomutan Ian Hamilton'un bu müjdeli haberi aldıktan hemen sonra çıkarma birliklerimizin komutanlarına az önce verdiği emri okuyacağım:

'Askerler ve subaylara yerlerini tutup korumaya son derece çaba göstermelerini bizzat söyleyiniz. İşin zor tarafını atlattık. Artık size kalan güvenliğinizi tamamen sağlayıncaya kadar siper kazmak. Kazmak, kazmak, kazmak!' Mesaj bu. Zafer bizim olacak! AE2 düşmanın yenilmez, Dardanel'in geçilmez olmadığını gösterdi. Şimdi bize düşen, Yüzbaşı Hugh ve kahramanlarının açtığı yolda inançla yürüyerek düşmanın kalbini ve beynini ele geçirmek."

Yine bağrışlar oldu ama bu sefer deminki kadar içten, yürekten güçlü değildi.

Sevgili Meryem anam! Apollon hayatta!

Zaferle dönmüş. Bana çok yakın. Düşmanın döşediği mayınlara aldırmamış, gurur duyduğu denizaltısıyla boğazı geçerek Marmara'ya çıkmış.

Hugh'un telsiz mesajı her şeyi bir anda değiştirdi.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bütün makaralar, palangalar, vinçler tekrar çalışmaya başladı. Bu sefer kamyonlar, hatta İskenderiye'de gördüğüm o acayip demir tekerlekli araçlar da indiriliyor.

İsa babamız şükran sana.

Tüm övgüler Tanrı'ya.

Bıraktığımız yerden devam edeceğiz. Bu çocuklar boşa ölmemiş olacak. Bu kollar, bacaklar boşa kopmamış olacak.

Şehitlerin başında zafer marşları söyleyeceğiz.

Gazilerimizi madalyalarla, çiçeklerle onurlandıracağız.

Gün ağarmaya başladı.

Güneş neredeyse bizim kızların "İşte Troya vaktiyle orada bir yerdeymiş." dediği karşı sırtlardan başını çıkaracak.

Anlaşılan bu toprağın kaderi bu. Bu topraklar binlerce yıl önce Troya felaketine tanık olmuş. Şimdi de Türklerin.

Ya biz?

Biz büyük acılarla, büyük bir bedel ödeyerek zaferle döneceğiz buradan yurda.

Kumsala baktım.

Sahil boyunca uzayıp giden kum yığınları dikkatimi çekti. Dün yoktu bunlar. Yanılıyor muyum? Yaşadığım büyük dehşet yüzünden görmemiş miydim yoksa? Hayır eminim; dün öyle değildi kumsal. Kum tepeciklerinin 300 bilemedin 400 metre ötesinde başka bir sıra kum yığını uzanıyor.

Birden askerleri gördüm. Bizimkiler ve onlar. Bizimkiler, denizden 100 metre ilerideydi. Düşman da öbür tarafta, işte 400 metre ötede. İki taraf da kum yığının arkasından dışarıya toprak savuruyor, böylece tepeciği biraz daha yükseltiyorlar.

"Ne yapıyor bunlar?" diye söylendim farkında olmadan. "Ne kazıyor bunlar?"

Makineli tüfeği filikaya indirecek palangaya doğru çeken askerlerden biri cevap verdi:

"Siper!"

General Hamilton'un, "kazın, kazın" dediği buydu demek.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Kazıyordu onlar da.

Belki de mezarları olacağını bile bile kazıyorlardı.

"Helen! Helen Key!"

Biri bana sesleniyor.

Doktor Martin Weston'du bu. Branda torbasını omuzlamaya çalışıyor fakat başaramıyordu. Torba o kadar ağırdı ki ancak sürükleyebiliyordu.

Arkasından Merrrybelle çıktı revirden. Camira ve Suzy de. Merrybelle ve Suzy, brandalarını doktor Weston gibi çekiştiriyordu. Torbası ancak onlarınkinin yarısı kadar olan Camira omzuna atmış öyle yürüyordu.

Dördünün de yüzleri sabahın alacasında şeffaflaşmıştı. Kağıt gibiydi suratları.

Bir an, ne oluyor bunlara diye şaşırdım. O çuvallarla ne yaptıklarını sanıyor bu deliler diye geçti aklımdan. Martin öylece durup baktığımı gördü.

"Tanrı aşkına hemşire. Bırak şu lanet kalemi. Savaşta olduğumuzu ne zaman anlayacaksın bilmiyorum."

Hâlâ şaşkındım. "Ne oluyor?" diye seslendim.

Hayretle baktı. "Ne mi oluyor? Ne mi oluyor?"

Ancak o zaman aklım başıma geldi.

Yüce İsa! Gidiyoruz! Bizi de çıkarıyorlar!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

31

Gelibolu, Savaş Sahra Hastanesi

Gün ve saat belirsiz

Tanrım, nihayet... Nihayet sustular. Bizimkilerin de onların da topları sustu.

Hemen defterimi çıkarttım. Bir şeyler yazmalıyım. Günlerdir yazmak aklıma bile gelmiyordu. Ama yazmalıyım. Hiç değilse birkaç satır. Ateş sağanağı tekrar başlayana kadar hiç değilse.

Ben; Helen Key. Anzak Hemşire. Buradayım. Gelibolu cehenneminin orta yerinde

Akşam yakın galiba. Güneş çoktan arkamda kaldı. Denize düşmek üzere.

Saat kaç bilmiyorum. Zaman kavramını yitirdim. Kimseye bugün ne, saat kaç diye sormak istemiyorum. Kimse de sormuyor. Çünkü burada en kötü şey günü ve vakti bilmek. Bunun önemi de yok zaten. Gün ağardı mı sabah oluyor, battı mı akşam. Sabah olmuş, güneş batmış, hiç fark etmiyor. Başımızın üstünden gemilerimizden savrulan obüsler ıslık çalarak geçiyor. Sahildeki bataryalarımızın topları da gece gündüz gürlüyor. Düşmanın topları da siperlerimizi hallaç pamuğu gibi atıyor. Kimse siperlerinden başını çıkartamıyor. Ölen de kalan da siperinde.

Burada, Gelibolu'da kaderin karşı karşıya getirdiği on binlerce insan zamanın ötesinde yaşıyor ya da ölüyor.

Toprağa ayak basalı gün kaç defa ağardı, kaç kez akşam oldu bilmiyorum. Haftalar, aylar geçti gibi geliyor. Ama o kadar olmadığı muhakkak. Zaman durdu mu, yoksa dört nala koşuyor mu anlamış değilim.

İstihkâmcıların bu tepenin yamacına kazdıkları tümseğe, uyduruk sahra çadırını ne zaman kurduk o bile hayal meyal.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Gerçek olan tek şey var burada: Ölüm!

Kimse bir dakika sonra hayatta olup olmayacağımızı bilmiyor.

An yaşanıyor Gelibolu'da.

Akşam

Karanlığın içinde asker siluetleri kıpırdıyor. Onların siperlerine bakıyorum. Göremiyorum tabii ama biliyorum. Şu anda düşman da kıpır kıpır.

Herkes ölüsünü, yaralısını topluyor.

Kaç gündür böyle bu. Sırf bu iş için toplar ölüm yağdırmaya mola veriyor.

Ateş kesilir kesilmez herkes eğilerek siper boyunca koşuşuyor.

Ben de.

Tanrım, yaralı mı, ölü mü olduğunu bilmediğimiz bedenlere basmadan ilerlemek neredeyse mümkün değil.

Öncelik yaralılar. Sedye varsa var, yoksa sağlam yerlerinden sürükleyerek daha güvenli bir yere çekiyoruz onları. Ölenler için nasıl olsa yapılacak bir şey yok. Onlar kanlarının içinde toprakla sarmaş dolaş uzanıp yatıyor.

Gaziler? Ateş yağmurundan sağ çıkanlar?

Onlar sırtlarını toprağa dayamış, tüfekleri koyunlarında öylece oturuyorlar. Sadece gözleri görünüyor toz toprak, barut karasına bulanmış yüzlerinde. Korkmuş, bezmiş, özlemiş gözler.

Sıcak yemek yok. Suyu da dikkatli kullanmak zorundayız.

Düşmanın bombardımanı yüzünden fırını da kuramadılar. Kumanya sandıklarından ne dağıtılırsa onunla idare ediyoruz: Kaynamış yumurta. Kuru et, kuru ekmek. Bir de küçük teneke kutulardaki fasulye. Korkunç. Ve daima çikolata. Kimisi ufalana, ufalana kumlaşmış çikolata. Akşamları ateş yakmak, ışık yasak. Sigara ateşi bile düşmana gel beni vur demek. Ama bu yasağa pek uyulmuyor. Komutanlar da ses etmiyor. Sigara tek yoldaş, tek lüks, tek teselli.

Karanlıkta düşman siperlerinin üstünde oluşan ince tülümsü

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

bulutu da fark edebiliyoruz. Onlar da dinlemiyor belli ki sigara yasağını. Kokusu bize kadar geliyor. Sert, kötü bir koku.

Hastane çadırı dolu. Yarası hafif olanları sarıp sarmalayıp yolluyoruz. Yatacaksa siperinde yatsın. Ama durumu ağır olanlar... İşte o çok kötü. Her yatakta iki, hatta bazen üç asker yatıyor. Daha da kötüsü çoğu eksiksiz veya sağ kalkamayacağının farkında.

Mahut ameliyatlar devam ediyor. Gece gündüz. Geceleri sadece bizim sahra çadırında lamba izni var. Dışarı ışık sızdırmamak şartıyla tabii. Kör karanlıkta kol, bacak kesmek imkânsız.

Bir koşuşma var. Yüzbaşı Tony, Brisbane'li bir askerin baldırındaki demir parçalarını çıkarmaya çalışıyor."Helen..." dedi başını kaldırmadan. "Git bak. Ne oluyor?"

Her tarafım kan içinde ama çıktım. Beş-on subay birinin etrafında toplanmıştı. Ben çıkınca sustular.

"Ne var. Bir şey mi olmuş?"

"Yok bir şey." diye mırıldandı birkaçı. Ama olduğu belliydi. Kötü haber mi? Lütfen?"

Bir binbaşı bıyıklarını ısırarak gözlerimin içine baktı bir süre. Sonra "AE2 hemşire" diye fısıldadı.

AE2 mi? Yeni bir zafer haberi mi vardı kahraman Appolon'dan.

"Ne olmuş AE2'ye binbaşım?"

Adamın gözleri hâlâ yüzümdeydi. "Şey..." Sustu.

"Lütfen efendim..."

"Denizaltıda bir yakınınız mı vardı?"

Bir şey diyemedim. Bereket adam susmamı "Evet" olarak algıladı.

"Üzgünüm hemşire... AE2 battı."

Toprak ayaklarımın altından çekilir gibi oldu. Bir yere tutun-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

maya çalıştım.

"Düşman AE2'yi vurmuş. Gemi, aldığı yara yüzünden su üstünde hareketsiz kalmış ve..."

"Mürettebat?" diye fısıldayabildim. "Askerler ne olmuş?"

"Kaptan Stoker 'gemiyi terk et' emri vermiş. AE2'yi vuran Türk torpidobotu onları denizden almış. Senin anlayacağın şu anda AE2'nin mürettebatı esir."

Başım fıldır fıldır dönüyordu. Gözüm kararıyordu. Subaylardan biri telaşla yanıma geldi. Düşmemem için beni tuttu. "Sakin olun lütfen."

Bir başkasının, "Şuraya oturtalım." dediğini işittim. Biri de "İç şunu..." diye matarasını uzattı.

Elimle ittirdiğimi hatırlıyorum. "Ya kaptan?"

"Bilinmiyor" dedi binbaşı. "Yüksek komutanlığa telsizle AE2'nin ölümcül iki yara aldığını, mürettebatı tahliye ettiğini, düşman gemisinin askerlerimizi denizden almaya başladığını gördüğünü, kendisinin de vanaları açarak denizaltıyı batıracağını bildirmiş. Sonra da irtibat kesilmiş."

Ciğerimin yandığını hissettim.

Beynim karıncalandı.

Benim yakışıklı Apollon'um en azından kayıp. Denizaltıyla birlikte sulara mı gömüldü, yoksa o da askerleri gibi esir mi oldu kimse bilmiyor.

Subaylardan biri, "Dardanel'i geçerek gösterdiği başarıdan sonra bu büyük bir talihsizlik." dedi. "Yani batması. Daha kötüsü... Tek bir düşman gemisi bile batıramamış olması. Birkaç gemiye saldırmış ama hiçbirini vuramamış. Torpillerini boşa savurmuş. Türkler de düşmüşler peşine... Önce topçu ateşiyle vurmuşlar. Periskopu yara almış. Yani su altındaki gözünü kör etmiş Türkler AE2'nin. Kaçmaya çalışmış ama dümeni bozulmuş. Suyu harmanlamaya başlamış. Makine dairesine iki torpil de isabet edince işi bitmiş ne yazık ki."

Bana matarasını uzatan subay, "Keşke..." diye mırıldandı. "Bu felaket, birkaç Türk gemisini denizin dibine postaladıktan sonra başına gelseydi diyesi geliyor insanın."

İçimdeki bütün baygınlık hissi bir anda uçup gitti. "Gelmesin"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

diye homurdandım. "Kimsenin öyle diyesi gelmesin. Bu... bu... büyük haksızlık..."

Gözyaşlarım boşanıverdi. Subaylar bir şeyler mırıldanarak beni teselli etmeye çalıştı. Dangalak mataracı, "Özür dilerim." falan dedi ama umurumda değil.

Neticede acı gerçek şu: Yüzbaşı Henry Hugh Gordon Stoker yok artık.

Hugh'un esir olduğunu düşünemiyorum. Kalbim, beynim, ruhum bunu diliyor. Hugh'un düşman elinde olması ölmesinden iyi elbette. Ama onun esareti değil ölümü seçeceğine neredeyse eminim. Çok sevdiği denizaltısıyla birlikte.

"Ne zaman olmuş bu?"

"Bugün."

Bugün hiçbir şey ifade etmiyor ki bana. "Bugün günlerden ne efendim? Hangi aydayız? Ayın kaçı?"

Subaylar hayretle birbirine baktı. Binbaşı, "İyi misiniz hemşire?" diye sordu. "Bugün Cuma. 30 Nisan Cuma."

Tanrım! Sadece beş gün. İnanamadım. Savaş cehennemine düşeli sadece beş gün olmuş. Oysa ben aylar, hiç değilse haftalar geçmiş gibi hissediyorum.

Hugh, daha bu sabah hayatta ve özgürmüş.

Saat 08.30'da Karaburun açıklarında isabet aldığını bildirmiş telsizle.

Saat 10.00'da Karabiga denilen yerin 4 mil açığında olduğunu ve AE2'yi batıracağını belirten son raporunu geçmiş...

Hepsi bu. Bir varmış, bir yokmuş...

Bunları yazarken hayali gözümün önünden gitmiyor.

Yakışıklı yüzü.

Güzel gözleri.

Çapkın tebessümü.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Elime değen elinin sıcaklığı.

Ama artık o yok.

Savaş... bu kahrolası savaş... bu beş günde binlerce insanı hayattan koparan savaş onu... onu benden...

Aman Tanrım!

Sevgili Meryem anam... Ruhu gökten beni seyrediyor mu acaba? Onun için ağladığımı, hem de çok ağladığımı görüyor mu?

Defterimdeki lekelerin onun için döktüğüm gözyaşından olduğunu biliyor mu?

BELONGS TO KAKTUS TEAM

32

Sydney Paramatta Nehri

Feribot, 8 Mart 1975

Akşamları hava birden bire soğuyor. Kış şimdiden kendini belli etmeye başladı, ama aldırmıyorum.

NWtv'den eve feribotla dönmeye karar verdim.

Kaşkolumu boynuma dolayıp güvertedeki koltuklarda oturmayı oldum olası seviyorum.

Bu akşam rüzgârın Helen'in sayfalarını karıştırması dışında şikâyetim yoktu."Hanımefendi?"

Karşımdaki koltukta oturan adama boş boş baktım.

Parmağımı kaldığım yere sıkıştırarak Helen'in güncesini kapattım.

"Efendim?"

"Yardımcı olabilir miyim hanımefendi?"

Fırsatını buldu mu askıntı olan tiplerden nefret ederim. Fakat bu hiç de öyle birine benzemiyordu. Yüzünde endişeyle karışık merak vardı. Üstelik artık bir kadına takılmayı aklına getirmeyecek yaşlardaydı. "Ne oldu? Ne var?"

"Özür dilerim. Ağlıyorsunuz da."

"Ağlıyor muyum?"

Ağlıyor muyum? Gayrı ihtiyari yanağıma giden elim ıslandı. Ağlıyordum. Utandım. "Yoo, hayır." diye mırıldandım. "Gözüme bir şey kaçtı herhalde."

İhtiyar mahcup olduğumu anladı. "Bana öyle geldi demek." İçini çekti. "Yaşlılık işte. Feribotta rüzgârdan insanın gözleri sulanıyor. Benim gibi ihtiyarların yani..."

Hafif bir tebessümle başımı salladım. "O kadar yaşlı görünmüyorsunuz beyefendi."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Zoraki bir gülümsemeyle gerildi dudakları."Neyse..." dedi. "Sizi rahatsız ettim. Özür dilerim."

Gazetesini koltuğunun altına sıkıştırıp kalktı. Başıyla selam vererek uzaklaştı.

Beni mahcup ettiği için utanmıştı zavallı.

Fakat onu daha fazla düşünecek değildim. Aklım Helen'de kalmıştı.

"Ne yani?" diyordum kendi kendime. "Hugh'a aşık mıydı bu kız?"

Olabilirdi elbette. Ama eğer öyleyse bu nasıl aşktı. Çok kısa bir süre sonra başka birine, hem de bir düşman subayına aşık olmasına engel teşkil etmeyecek kadar gelip geçici bir duygu muydu bu?

İçimdeki kuşkulu Alinga, "Neden olmasın?" diye fısıldıyordu kulağıma. "Kız daha 18 yaşında. Gördüğü her yakışıklı erkeğe aşık olmuş olabilir. Ne var bunda şaşacak?"

Okuduğum şu kadar sayfada duygusallığına beni hayran eden Helen Key, havai bir genç kız olamazdı.

"Öyleymiş demek." diye homurdanıyordu kuşku kurdu bu sefer.

Ama hayır. Ben buna inanamam.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

33

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

Galiba, 8 Mayıs, 1915

Hugh için ağlamaya, üzülmeye vaktim yok.

Ona aşık mıydım?

Hayır... Galiba... Evet. Sevgili Meryem Anam; bilmiyorum. Belki de sadece hayrandım. Belki de hayata bakışını, normal şartlarda beni deli etmesi gereken o kendini beğenmiş halini, dünyaya ve hayata metelik vermeyen muzip gözlerini sevmiştim.

Gözlerini... O alaysı kıvrılan dudaklarını.

Çok yakışıklıydı... İnsanı titretecek kadar hem de.

Boşuna Apollon'a benzetmedim herhalde onu.

Tanrım; her şey ne kadar hızlı olup-bitiverdi.

AE2 Denizaltısı kaptanı Yüzbaşı Henry Hugh Gordon Stoker hayatıma fırtına gibi girdi, fırtına gibi çıktı.

Hayatıma mı? Neler saçmalıyorum ben? Hangi hayatıma? Cehennem'de iki-üç defa rastlaşmak, sonra rıhtımda, artık denizin dibinde yatan gemisinin önünde vedalaşmamız...

Hayatıma fırtına gibi girdi dediğim şey bu işte. Hepsi bu!

Fakat... bir şeyler hissetmişim işte... Aşk değilse bile... Belki ilerde... Normal bir hayatta karşılaşsaydık yani...

Saçmalıyorum.. Aşık falan değildim.

Hakkında doğru dürüst bir şey bilmiyorum bile. Belki evliydi... Belki bir yerlerde bir sevgilisi vardı. Olamaz mı?

Hem o benim hissettiklerimi hissediyor muydu bakalım?

Ama o gün rıhtımda... Bana doğru koşuşu... Elinin sıcaklığı...

Öyleyse... neden her gün yüzlerce ölü gören ben, Hugh'un denizaltısını batırdığını öğrenince düşüp bayıldım ki?

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Askerlere göre Yüzbaşı Stoker'ın öldüğü belli değil. "Esir düşmüş olabilir." diyorlar hep. Olabilir! Ama ben biliyorum; Apollon öldü.

Ve benim yasını tutacak, onun için ağlayacak bile zamanım yok.

9 Mayıs 1915

Karşı sırtlara "Kirte" diyorlarmış. Kimden öğrendiyse Camira söyledi. Bence yanlış. Orası düşman mezarlığı. Olmadıysa bile olacak. Ne kadar topumuz varsa -denizdeki zırhlılar dahil- iki gündür Kirte'yi dövüyor. Bu sıkıştığımız sahil Anzak Mezarlığı oldu bile. Düşman da üstümüze ateş yağdırıyor. Ateş öylesine yoğun ki bugün yaralılarımızı toplayıp hastaneye getiremedik daha.

Toplar susmuyor. Artık gümbürtülerine alıştım. Hayatım boyunca bu uğursuz gök gürültüsüyle birlikte yaşamışım gibi geliyor bana. Asıl şaştığım düşmanın bu kadar yoğun, güçlü ve sürekli bombardıman altında hâlâ topu, tüfeği kalması. Bırak sahil bataryalarını, Queen Elizabeth ve Agamemnon'un ateşi altında o topların şimdiye kadar çoktan susması lazım değil miydi?

Susmadılar. Bu gidişle susmayacaklar.

Dr. McBright, "Bulamıyorlar" dedi usulca. Ellerini kan içindeki deri ameliyat önlüğüne silerek güya temizledi. "Herifler sürekli yer değiştiriyor olmalı."

Subaylardan biri başıyla onayladı. "Bizimkiler balonla gözcü çıkartıyor. Bütün gün tepeden düşmanı gözlüyorlar. Güya Türk bataryalarının yerini belirliyorlar. Hani... hâlâ gümbür gümbür vuruyorlar bizi."

McBright'ın yüzünde meşum bir ifade belirdi. "Size söyleyince gülüyorsunuz." dedi. Sesinde gizemli bir ifade belirdi. "Gülün bakalım. Yine diyorum aynı şeyi: Bu Türkler hayalet! Öbür taraftan bunlar."

Evet, canımızı alan hayaletler!

Şükürler olsun. Bombardıman durdu. Vakit gece yarısına geliyor. Bir iki yerde cılız mitralyöz takırtıları oldu. Sonra onlar da ke-

sildi. Karanlığın içinde siperlerimize koştuk.

Bu gece tek bir yıldız bile yoktu üstümüzde. Aslında oradalar elbette, ama aşağıdaki dehşeti görmemek için bombardıman yüzünden yükselen toz ve kara dumanların arkasına saklanmışlar belli ki.

Yaralılarımızı inlemelerinden, feryatlarından bulabildik.

Ya şehitler. Avustralya Ana için ölenler.

Onları ancak bedenlerine takılıp, yanlarına düştüğümüz zaman fark edebiliyoruz.

Tanrım; ne kadar çoklar!

Düşman mevzilerinden gelen sesler duyuluyor. Onlar da yaralılarını topluyor, ölülerini götürüyor.

Konuşmalarını bile işitebiliyorum. O kadar yakınız birbirimize. Ve o kadar uzak.

Ne yaman bir çelişki.

Kaç gündür savaş meydanındayım. Düşman 100-200 adım ötemde. Sesleri duyuluyor. Kokularını bile alıyoruz. Birden suratlarını yakından hiç görmediğimi fark ettim.

Nasıl insanlardı? Neye benziyorlardı?

Tenleri bizimkinden koyuydu mutlaka. Ve mat. Hindular kadar olmasa da esmerdiler. Saçları da siyahtı. Saçları varsa tabii. Vurulup devrilirken şapkaları düşünce kafalarını gördüklerimin çoğu dazlak çünkü.

Daha bu sabah, "Çok merak ediyorum." demiştim kızlara. "Biliyor musunuz? Türkleri yakından görmedim."

Merrybelle yüzünü buruşturdu. "Aman; nesini görecekmişsin. Kara, kıllı herifler işte. Suratları bir karış kıl. Görmediğimiz yerler nasıldır Tanrı bilir."

"Kıl mı? Sakal demek istiyorsun herhalde."

"Aman Tanrım? O iğrenç kıl yumağına kim sakal der? Sakal bizim çocuklarda..."

"Bizimkilerde de sakalı uzun olan var."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Evet ama temiz, bakımlı. Bunların ki çirkin. Çalı gibi."

"Sen hiç yakından Türk gördün mü?"

Merrybelle istavroz çıkardı. "Ölülerini."

Lafa Suzy de karıştı. Bu kadar sabrettiğine şaşmıştım zaten.

"Ya o dudaklarının üstündeki kıllara ne demeli?"

"Bıyıkları mı?"

"Iııı..." dedi Suzy tiksintiyle. "Adamın seni öptüğünü düşünsene. Kılların hepsi ağzına gi..."

Merrybelle, "Suzy!" diye payladı kızı. "Böyle bir şeyi nasıl aklına getirirsin? Düşmanla...Düşüncesi bile iğrenç... çirkin bir şey bu."

İğrenç veya çirkin olmasa fark eder mi? Türkler yakışıklı, temiz, bakımlı olsalar duygularımız değişecek mi yani? Onlar düşman. Bizim evlatlarımızı, yiğitlerimizi öldürüyorlar.

Tamam, biz de onları öldürüyoruz. Ama bu umurumda değil. Keşke bu savaşı tek bir Anzak erkeğini bile kaybetmeden kazanabilsek.

Ama savaş bedelini almadan zafer tacını insanın başına koymuyor!

"Rap, rap, rap..."

Ameliyat masasına eğilmiş başların hepsi aynı anda kalktı.

"Rap, rap, rap, rap!"

Tempolu koşar adım ilerleyen asker ayaklarının çıkardığı sesti bu.

Camira, "Ne oluyor?" diye mırıldandı.

En kenarda ben vardım. Tenteyi usulca aralayıp dışarı baktım. Şaşırdım. Neredeyse 15 gündür bu mevzilerde sıkışıp kalmış askerlerimiz mevzilerinden çıkmış koşar adım yürüyordu.

Şeye doğru. Düşmana!

Dr. McBright, "Miss Helen!" diye tısladı. "İlginizi diktiğiniz yaraya verseniz."

Bacağının tekini kaybeden bir erkeğin, dikişin düzgün olup ol-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

madığına önem vereceğini mi sanıyordu bu kendini beğenmiş İngiliz?

"Bi...bizim...kiler..." diye kekeledim. "Yürüyorlar. Düşman mevzilerine yü...yü.. rüyorlar."

Bir an derin bir sessizlik oldu. Bu beklenmeyen bir şeydi. Hiçbirimiz, en iyimserimiz bile bizimkilerin siperlerinden çıkabileceğini düşünmüyordu. Kök salmak istermiş gibi oradaydık işte. Durmadan asker ve malzeme takviyesi yapıyorduk, Düşman da onun için daha çok gerilerimizi, kıyı şeridini topa tutuyordu.

McBright ve Tony de öylece kalmışlardı. Tony elindeki kanlı testereyi masaya bıraktı.

"Düşman mevzilerine mi? Hücuma mı geçtiler yani?"

Hücum mu? Buna hücum mu diyorlardı? Askerler rap rap koşuyor,fakat düşmana ateş etmiyordu.

Bizimkiler birer-ikişer siperlerine atladığı halde tek bir silah patlamadı.

O ana kadar ayak seslerinden başka çıtı çıkmayan askerler Türk mevzilerine girince "Hurraaa!" diye bağrışmaya başladı. Karanlığın içinde havaya fırlatılan şapkalar gördüm.

Sonunda mesele anlaşıldı.

Üç gün süren yoğun ateşin sonunda Türkler 300-400 metre ötemizdeki mevzilerini terk edip çekilmişti. Bombardımanın sağladığı tek kazanım buydu: 400 metre ilerlemek. Kaç günün tek zaferiydi bu.

Kutlaması da kısa sürdü. Siperler tekrar sessizliğe büründü.

Hissediyorum. Gecenin koynunda bir şeyler oluyor ama sessizce, sinsince.

Gün ağarmak üzere

İşte bu çok şaşırtıcı.

Düşman hatlarının oralarda biri şarkı söylüyor.

İnanamadım. Dikkat kesildim. Hayır yanılmamıştım. İçli, yanık sesli bir erkek şarkı söylüyordu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İnsanı etkileyen bir melodisi vardı. Duygu yüklüydü. Hatta ne yalan söyleyeyim ilahi bir ahenk taşıyordu.

Hava zaten sabahın nemiyle yüklü. Bir de bu şarkı... Ürperdim. Kollarımla bedenimi kucaklayarak birkaç adım yürüdüm.

"Dua ediyorlar!"

Elimde olmadan sıçradım. "Yüzbaşım... beni..."

Sydney'den ayrıldığımızdan beri Tony bunu adet edinmişti. Hiç ummadığım zamanlarda yanımda beliriyor ve beni şaşırtıyordu. Ama bu sefer korkmuştum.

"Özür dilerim Helen." dedi. "Seni korkuttum..."

"Dalmışım. Dua mı dediniz?"

"İbadete davet eden bir çağrıymış bu."

"Bizim çanlar gibi mi yani?"

Başını salladı. "Bir bakıma. İlk defa mı duyuyorsun? Her sabah böyle."

"Bombardıman yüzünden duymamışım demek."

"Papaz Thomas'ın dediğine göre günde beş defa yapılırmış bu çağrı. Savaşta, burada da öyle mi bilmiyorum."

"Şarkıyı duyunca ibadet ediyorlar; öyle mi?"

"Yüzükoyun yere kapanıp dua ediyorlar. Avustralya'da birkaç Müslüman görmüştüm. Hinduların arasında da bunu yapan var biliyor musun? *Namaz* diyorlar galiba."

Bir şey demedim. Çağrı veya şarkıyı sonuna kadar dinledim. Sabahın sessizliğinde insanı alıp götürecek kadar etkileyici olduğunu itiraf ediyorum.

Neler diyordu acaba?

İçimden bir ses "sana ne" diye homurdandı. Haklıydı. Omuz silkip çadıra döndüm. Askerler gibi sessizliğin tadını çıkarmalıyım. Biraz uyuyabilsem...

Kahretsin! Savaşta en kısa süren şey sessizlik. Burada hayat göz açıp kapayana kadar bitiyor. Bir kurşun vızlıyor veya bir şarap-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

nel uçuyor. Ve her şey bitiyor. Sessizlik ondan bile çabuk tükeniyor.

Dışarıda korkunç bir uğultu var.

Bizim borazanlar çalmaya başladı. Arkasından makineli bataryalarımız takırdadı.

"Ne oluyor?" diye bağırdım ortaya. Biri, "Türkler!" dedi. "Süngü hücumuna kalktı."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

34

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

Kirte etekleri

Binlerce, on binlerce olmalıydılar. Gece kaçıp gittiklerini sandığımız siperlere yerleşen askerlerimize doğru koşuyorlardı. Güneşin ilk ışıkları altında silahlarının ucundaki süngüler yatağından taşan bir çelik ırmağı gibi gözümü kamaştırdı.

Ne diye bağırdıklarını anlamadım tabii ama ayakları toprağı sarsarken, gırtlaklarından çıkan bu ses dağı, taşı tutuyor, göğü titretiyordu.

Mitralyözlerimiz biçiyordu onları. Ön safları başak sapları gibi devrildi yere. Ama çelik seli durmadı. Omuz omuza, sıkılmış bir yumruk gibi saldırdılar üstümüze. Onları da biçtik. Kolları, bacakları havaya savrularak birbiri ardına düştüler toprağa. Fakat ateş, çelik selini durdurmaya yetmedi. Hatta mevzilerimizin önündeki dikenli teller de. Dehşet içindeydim. Yüzlercesi tam tellerin önünde tarandı. Birbiri ardına gelen kurşunlarla delik-deşik oldular ama yürümeye devam ettiler. Gözlerimle görmesem inanmazdım. Belki çoktan ölmüşlerdi ama yürüyorlardı. Sarsak, titrek, son bir adım daha. Arkadan gelenlere köprü olmak için bedenlerini dikenli tellerin üstüne atıyor, ancak o zaman hareketsiz kalıyorlardı. Arkalarından gelenler arkadaşlarının cansız bedenlerine basarak bizim çelik duvarımızı aştı.

Artık mitralyözün, kurşunun faydası yok. Çeliğin çelikle savaşında sıra.

Ta, ta, ti, ti , taaa.

Anzak borozanları hücum borusu çaldı.

"Huraaa, Hurrraaa!"

Toprağı sarsma sırası bizdeydi artık. Süngü takmış yüzlerce, binlerce gencecik Anzak'ın siperlerden fırlayışını gördüm. Yüreğim korku, coşku, heyecanla kabardı, kanatlandı... Düşmanla kucaklaşmak istercesine koşuyordu bizimkiler.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yüce İsa!

Kıyamet günü dedikleri asıl bu olsa gerek.

Ey Mesih çıkıp gelmenin tam vakti!

Kurtarsana bu insanları.

Süngüler göğüsleri deliyor, bağırsaklar deşiliyor. Düşen düşüyor, ölen ölüyor. Süngülerin düştüğü yerde bizimkiler ve onlar yumruklarıyla, tırnaklarıyla dişleriyle dövüşüyor.

Göğüs göğse değil gırtlak gırtlağa savaşıyordu iki taraf.

Ne Türkler duruyordu, ne Anzaklar.

Öldürüyorduk onları, deşiyorduk karınlarını.

Öldürüyorlardı bizi. Karınlarımızı deşiyorlardı.

Toprak cansız bedenler, yaralılar, sahipsiz kalmış silahlarla örtüldü.

Güneş kanlı süngülerde parlıyordu.

Türk kanıyla Anzak kanı birbirine karıştı bugün. Gördüm. Gözlerimle gördüm.

Gencecik bir Anzak gördüm. Artık yaşamıyordu. Yirmisinden fazla değildi herhalde. İki eliyle onu öldüren düşmanın tüfeğinin namlusuna sarılmıştı. Göğsünü yaran süngüye mani olmaya çalışmıştı belli ki. Ya da kalbine saplanan çeliği çekip çıkartmak istemişti. Gözleri açıktı daha.

Onu öldüreni görmüştü.

Çeliğin şimşek gibi göğsüne yöneldiğini ve onu yarıp deldiği anı görmüştü.

Yanında bir düşman askeri yatıyordu yüzüstü. Bu, onu öldüren miydi acaba? Bizimkinin bir bacağı onun üstündeydi,

Bizimkilerden biri Türk'ün cesedini yana doğru devirdi. Merak ettiğim düşman suratını nihayet yakından görecektim.

Sevgili Meryem Anam! Çocuk; çocuk bu!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Toz, toprak, barut karası ve kan lekeleriyle bezenmiş yanaklarından belliydi henüz çocuk olduğu. Sakalı ve bıyığı yoktu. Onbeşinde olmalıydı. Şapkası başından uçmuştu. Kâhkülü terden ıslanmış alnına yapışmıştı. Bu vahşeti, bu felaketi görmemek istercesine sıkı sıkı yummuştu gözlerini.

Sağımız, solumuz her yer şehitlerle doluydu. Bizim sağlık ekibiyle, onlarınki neredeyse omuzu omuza çalışıyorduk.

Herkes kendi yaralısını şehidini alma gayretindeydi. Kimse konuşmuyordu. Konuşsaydık, ne diyecektik ki onlara. Ya da düşman bize?

Birbirimize bakmıyorduk. O anda, "Acaba baksak gözlerimizde ne okunur?" demiştim içimden. Düşmanlık mı? İntikam mı?

Bilmiyorum.

Yüzlerce, binlerce ölü etrafa yayılmış durumda. Yan yana, kol kola yatıyorlar. Bir adım ötedeki iki ölünün başı kalabalıktı. Bizim sağlık erleriyle düşmanınkiler. Konuşmuyor, sadece yere yığılmış iki ölüye bakıyorlardı. Yanlarına yürüdüm. Görmeyen inanmaz. Ben gördüm:

Uzun zamandır görüşemeyen iki arkadaş gibi birbirlerine koşup kucaklaşmış olmalıydılar. Öylece devrilmişlerdi toprağa. Türk'ün sırtı bana dönüktü. Kanlı üç delik açılmıştı sırtında. Bizimkinin yarasını göremedim. Sarılıp ölmüşlerdi.

Arkadan biri, "Ayırın" diye homurdandı.

Düşman tarafların sağlıkçıları büyük bir sessizlik içinde bir hayli uğraştı. Hatta yardımlaştılar. İki şehit birbirlerinden ayrılmak istemiyormuşcasına direndi.

Sonunda ayrıldılar. Anzak erleri şehidimizi kucakladı.

Türklerinki de kendi şehitlerini.

İki zıt yöne doğru yürüdüler kucaklarındaki aziz ölülerle. Şehitlerin kolları hala birbirini kucaklamak ister gibi iki yana açılmıştı.

Kimin önünden geçtilerse -dost-düşman- toparlanıp, saygıyla başını öne eğerek selamladı onları.

Ben de öyle yaptım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Böyle yüzlerce şehit var. Her yer onlarla dolu.

Bizimkilere yüreğim yandı ama hiç tanımadığım birinin ölümüne bu kadar üzüleceğimi, kahrolacağımı rüyamda görsem inanmazdım.

Ve beni sarsan bir şey fark ettim: Onların ölülerini görmek sevindirmiyordu beni. Ne kadar da çok öldürmüşüz düşmanı diye içimde bir mutluluk hiç kıpırdamıyordu.

Tuhaf bir savaş bu. Düşmana saygı duymanı sağlayacak acımasız, korkunç bir savaş.

Bu genç insanlar neden ölüyordu?

Ne uğruna can vermişti bu sabah bunca insan?

Türkler vatanlarını korumak için.

Ya bizimkiler? Bizimkiler niye ölüyor yurtlarından binlerce kilometre ötede? Başka bir kıtada? Adını hayatları boyunca hiç duymadıkları yerlerde?

Avustralya Ana'nın onuru için.

Yoksa sadece yaşamak için mi? Ne pahasına olursa olsun, ne kadar vahşice olursa olsun düşmanını öldürüp hayatta kalmak için mi?

Bilmiyorum.

Korkunç, korkunç, korkunç!

Dört günlük Kirte bombardımanı ve süngü savaşlarında uğradığımız kayıplar belli oldu. Bizim doktorlardan biri komuta çadırından geçilen telsiz raporunu okumuş.

Kimseye söylememesi lazım ama bilip de susmak kolay iş mi?

Yedi bin askerimiz ölmüş.

Aman Tanrım! 7 bin Anzak, İngiliz ve Fransız genci.

Yaralı sayısı daha da fazla.

Bir de kayıplar varmış. Ölmüş mü, esir mi bilinmeyenler.

Beş yüz metre ilerlemek için yedi bin can!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Ne pahalı bir bedel.

Türklerin kayıplarının 2 bin dolayında olduğu sanılıyormuş!

İnanılır gibi değil!

Nasıl zaferle bitecek bu savaş?

12 Mayıs 1915

Savaş galiba tatilde!

Ya da askerler "Artık savaşmayacağız." diye isyan etti.

Veya komutanlar, gidişatın sonunda zafer-mafer olmadığını anlayıp savaşa son verdi.

Belki bizim haberimiz olmadan barış anlaşması yapıldı.

Olamaz mı yani?

Keşke. Tanrım keşke olsa.

Gece içime bir kuşku düştü.

Defteri şöyle bir karıştırdım. Son zamanlarda savaş hakkında kötü şeyler yazmışım.

Hatta daha ileri gitmiş, düşmana saygıdan filan bahsetmişim.

Yok daha neler!

Bu yaptığım ihanet mi acaba?

Defter bir komutanın eline geçerse "*Hain*" damgası yer miyim?

Ama... ama... hain değilim ben.

Avustralya Ana'yı seviyorum... Onun için buralardayım. Onun evlatlarının buralarda ölüp gitmesine üzülüyorum sadece.

Ruhumda kasırgalar esiyor bu yüzden.

Hayır, hayır! Kimse bana hain diyemez.

Fakat yine de bazı kararlar almalıyım. Mesela; ne kadar içimden gelse de duygularımı açık açık yazmamalıyım buraya.

Eee, o zaman ne anlamı kalacak günce tutmamın? Duygularımı, düşüncelerimi, gördüklerimi yazmazsam, ne kalacak geriye? Ne

yazacağım?

15 Mayıs 1915

Kaç gündür tek bir silah atılmıyor.

Çelik düellosu da yok.

Galiba savaş gerçekten bitti.

Yüzbaşı Tony, bu sabah Suzy'i fena haşladı. Çamaşırlarını yıkamış, kurusunlar diye çadırın önünde bir yere sermiş.

"Rezalet!" diye bağırıyordu Tony. "Bunu nasıl yaparsın? Burada binlerce erkek..."

Zavallı, aptal Suzy, dudaklarını büzerek ağlamaya başladı.

"Ama... ama... ben savaşın bittiğini sanıyorum. Yanılıyor muyum? Bitmedi mi?"

Hastanede artık bir esirimiz var. Yani düşman.

Yüce İsa!

Sonunda bu da oldu.

Camira tentenin arasından başını uzatınca bir tuhaflık olduğunu anlamıştım zaten.

Yanakları pembe pembeydi. Ya koşturduğu için, ya da... bir köşede... anlarsınız işte.

"Helen..." diye fısıldadı. Sesi gizemliydi. "Bunu görmelisin."

"Neyi?"

Gülecek gibi oldu, vazgeçti. "Söylemem, mutlaka görmelisin."

Sabırsızlandım. "Camira bir sürü işim..."

"Pişman olmak... istemiyorsan... beni takip et... Helen."

O kadar heyecanlıydı ki soluk soluğa konuşabiliyordu.

"Camira Tanrı aşkına, ne oluyor?"

"Gel benimle, gel... Çabuk."

"Ne olduğunu söylemezsen bir adım bile atmam."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Önüm sıra yürürken "Gel" dedi arkasına bakmadan. "Bir şey göstereceğim dedim ya."

Kolundan çekerek durdurdum.

"Ne, ne göstereceksin?"

Döndü. Muzip bir çocuk gibi baktı yüzüme. "Tahmin et!" Dudaklarını büzerek bir an yüzüme baktı. "Hayır. Dünyada tahmin edemezsin."

"Camira..." dedim sertçe. "Ne göstereceksin?"

Kulağıma doğru sokuldu. "*Bir Türk*..."

"Ne?"

35

Sydney, Boronia Park

12 Mart 1975

"Tanrım, nihayet." diye söylendim içimden. "Bu o olmalı."

Komşu kızı soluğumu kesmişti yine.

Düşman subay Suat'la karşılaştığı ana gelmişti sıra sonunda demek.

Troya'nın karşı sırtlarında Helen'le Paris'ten binlerce yıl sonra inanılmaz ama gerçek bir aşkın ilk kıvılcımları çıkmak üzereydi.

İki düşmanın inanılmaz sevdası.

Biri felaketle bitmiş, bir halk, bir uygarlık yok olmuştu..

İkincisinde kader okunun, sadece bu iki aşığı ayırmakla kaldığını biliyordum bereket.

Bir an durakladım. Bugün ayın kaçı, dedi içimden bir ses. Masanın üzerindeki takvime baktım. 12'si. Mart'ın 12'si. I975 yılının 12 Mart'ı.

Güncenin sayfalarını telaşla geriye doğru çevirip, Helen'in, hastaneye bir Türk esir getirildiğini öğrendiği günün tarihine baktım.

15 Mayıs 1915

Neredeyse tam 60 yıl sonra Helen'le Suat'ın karşılaşmasına tanık olacağım. Tekrar kaldığım sayfaya döndüm.

"Alinga!"

Olamaz. Annemdi bu. Aşağıdan bu kadar istekle bana seslendiğine göre, ya yemek hazır diyecekti, ya da gel yemekten önce bir şeyler içelim.

"Efendim anne?"

İkinci tahminim çıktı.

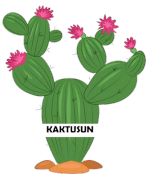
Aşağı inmekten başka çarem yoktu.

"Geliyorum anne. Beş dakika izin ver. Elimde bir iş var. Hemen geliyorum."

Hiç değilse Helen'le Suat'ın birbirlerini ilk kez gördükleri anı mutlaka okumalıydım. Annem bile engel olamazdı buna.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

36

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

Gelibolu, Savaş Sahra Hastanesi

"Ne!"

Hâlâ şaşkınım. Bunları onu gördükten saatler sonra yazıyorum. Vakit ne kadar çabuk geçti bugün. Gece oldu bile.

Neden bu kadar şaşırdım; bilmiyorum. Aptalca, çelişik duygular içinde bocalıyorum yine.

Tanrım, aptal, küçük bir kızım ben. Niye aklımı böyle şeylere yoruyorum ki? Alt tarafı bir esir o adam. Bizim esirimiz. Yaralı bir düşman. Bizimkiler onu bulunca işini bitirebilirdi elbette. Düşman da olsa bir yaralıyı hastane çadırına taşımaları insanca bir şey. Bunu anlayabiliyorum.

Onun burada olmasından çok başka bir şey şaşırtıyor beni.

İçimde ona karşı bir nefret duymuyorum. Aslında öyle olması lazım. Kim bilir kaç askerimizi öldürmüş, yaralamıştır.

Geberip gitse daha iyi değil mi? Neden, neden ben ben...

Offf, aklım çok karışık.

En iyisi her şeyi en başından yazayım. Nasıl olsa sabaha kadar uyku yok. Başucu nöbetindeyim.

Camira, hastanede bir Türk olduğunu fısıldadığında sesim o kadar yüksek çıkmıştı ki birkaç yaralı ve iki İngiliz doktor dönüp baktı.

"Hişşşşt" diye payladı İngiliz hemşirelerden biri.

O kadar şaşkındım ki kızdığımı belli etmek için kadına gözlerimden öfke şimşekleri fırlatarak bakmak bile aklıma gelmedi. Camira'nın arkasından seğirttim. "Türk mü?"

"Hişşşşt" diye parmağını dudağına götürdü. "Yavaş ol."

"Benimle oynama Anzak kızı."

"Hiç de bile oynamıyorum. Az önce bir Türk getirdiler buraya."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Yemin et diyeceğimi sandığı için bana dönerek istavroz çıkardı. "Esir. Ellerini bağlamışlar."

"Neredeler?"

Camira ya sorumu duymadı ya da aklından geçeni seslendirmeyi tercih etti.

"Niye ellerini bağlamışlar anlamadım."

"Esir dedin ya."

"Ama... ama o yaralı Helen."

"Yaralı mı?"

"Hı hı. Kendinde değildi. Sürükleyerek getirdiler zaten."

"Nerede, hangi serviste?"

Ne kadar aptalca soru bu böyle dercesine baktı. "Son bölmede."

"Son bölme mi? Yaralı dememiş miydin?"

Son bölme, hastane atıklarının döküldüğü yerdi.

"Yaralı biri hiç oraya konur mu? Kurtulacağı varsa bile orada ölür insan."

Camira, "Yaralı ama düşman." diye tısladı. Fakat sesinde bir düşmanlık, nefret sezmedim. Sadece durumu anlatmak için söylemişti kız bunu. "*Yaralı ama düşman.*"

"Kim attı onu oraya?"

"Bulan askerler. Ben atık boşaltıyordum. O sırada getirdiler. Dört asker vardı. İkisi düşmanı kollarından omuzlamış çekiyordu. Adım atamıyordu. Ayakları yerde sürünüyordu. Üstü başı kan içindeydi. Düşmanın terk ettiği siperlerin birinde bulmuşlar. Hareketsiz yatıyormuş. Yanında boş bir tabanca varmış. Kurşunu bitmiş anlaşılan. Tanrı bizim çocukları korumuş. Ya silahı dolu olsaydı? Öyle değil mi?"

Başımı salladım.

"Çekerek içeri soktular onu." diye devam etti Camira. "Tentenin dibine toprağa bıraktılar. Sonra biri eğilip ellerini, ayaklarını bağladı."

Kız durakladı. "Ama neden?" diye devam etti sonra. "Neden böyle yaptılar anlamadım Adam baygındı zaten. Yaralı. Değil kaç-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

mak, kımıldayacak hali yok. Haksız mıyım Helen?"

"Doktor çağırmadılar mı?"

"Benden sonra olabilir. Ama... şey..."

"Bir şey daha mı var Camira."

"Evet...Getiren askerlerden biri esirin subay olduğunu söyledi. Salak şey... Sanki ben anlamadım... Omzundaki sırmayı görmedim sanki. Neyse sorguya çekeceklermiş."

"Son Bölme"ye girer girmez isyan kabarıverdi içimde.

Boş bir çuval gibi atılmıştı yere.

Başının az ötesinde içi kanlı ameliyat artıklarıyla dolu iki varil vardı. Dizden aşağısı kesilmiş bir asker bacağı sarkıyordu birinden. Ötekinde ise kopmuş bir kolun parmakları sanki "Bana bunu yapanı Tanrı'ya havale ediyorum" dercesine yukarıyı gösteriyordu.

Camira ile ittirerek bidonları ondan uzaklaştırdım. "Olacak şey değil." diye homurdanıyordum. "Günah bu! Tanrı böyle bir şey istemez."

Düşman yüzükoyun yatıyordu.

"Nasıl dönmüş bu böyle?" diye fısıldadı Camira. "Bıraktığımda sırtüstüydü. Bir ara kendine gelmiş olmalı. İyi ki bağlamışlar."

"Saçmalama" diye tısladım. "Yardım et de çevirelim. Yarasını görelim."

Dizlerimizin üstüne çöktük. "Yavaş!" diye uyardım kızı. "Yarası nerede bilmiyoruz daha. Ben omuzlarından, sen bacaklarından... Üç deyince."

Üçte onu sağ omzunun üstüne doğru döndürmeye çalıştık. Acıyla inledi ve bayıldı.

Elimde olmadan, "Özür dilerim." dedim. "Az kaldı." Bir yandan da "budala" diye azarladım kendimi. Sanki ne dediğimi anlayacak.

Sonunda başardık, sırt üstü yatırdık.

Yüce Meryem!

Ne kadar genç!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Camira, "Hii..." diye içini çekti. "Çok yakışıklıymış kız."

"Saçmalama Camira."

Ama haklıydı.

Neredeyse yok denecek kadar kısa kesilmişti saçları. Ama kara olduğu belliydi.

Yüzü ıstırapla gerilmişti. Kir ve kan içindeydi suratı. Ne zamandan beri traş yüzü görmeyen yanaklarını sakal bürümüştü. Elimi alnına koydum. Cayır cayır yanıyordu. Sonra usulca yanağına kaydı elim. Sakalının yumuşak temasının altında teni ateşler içindeydi.

Gözleri kapalı.

Çok garip, hatta bunu yaptığıma utandım bile. Ama düşmanın kirpiklerine takılmıştım. Kirpikleri uzundu. Uçları kıvrık, uzun siyah kirpikler. "Helen..." diye homurdandım kendi kendime.

Üstündeki yeşile yakın haki, tozlu ceket kir, kan ve leke içindeydi. Sağ omzuna doğru bir delik vardı ceketinde. Ama deliğin etrafında kan yoktu. Sağ bacağı ise kan içindeydi. Yara, dizinden bir karış kadar yukarıdaydı. Bacağının dışına doğru. Oraya kanlı bir çaput sokuşturulmuştu. Kanamayı durdurması için de yaranın az üstünden başka bir çaputla sıkılmıştı. Yaraya soktuğu çaputtaki kan kurumuş, iğrenç, siyah bir renge bürünmüştü. Ucundan tutup yavaşça çektim. Kahretsin; kuru kan yaraya yapışıktı.

Bağırmamak için dudaklarını ısırdığını gördüm. Canı çok yanıyordu. Küçücük bir inleme kaçtı dudaklarının arasından.

"Özür dilerim." diye fısıldadım tekrar. "Bunu yapmaya mecburuz. Yara mikrop kapabilir."

Çaputu çekiştirirken, umarım şu ana kadar seni kangrenden öldürecek derecede mikrop kapmamıştır, diye geçti aklımdan.

Sonunda bez yapıştığı etten kopup kurtuldu. Bacağındaki kara oyuk dehşet vericiydi. Anında da ince bir kırmızı sızıntı başladı. Çaputu çekerken kurumaya yüz tutan yarayı açmıştım. Başka çarem yoktu ki.

Kendimce teşhisi koydum. Süngü yarası bu! Süngü baldırını parçalamıştı. Kemiği de kırmış olabilirdi. Çok kan kaybetmiş olmalıydı. Daha da kötüsü çaputu çıkarınca başlayan ince sızıntı yoğunlaşmaya başladı. Lav pıhtıları halinde dökülüyordu oyuktan.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Anlamayacağını bile bile, "Beni duyabiliyor musunuz?" dedim. "Ne zaman yaralandığınızı bilmem lazım."

Sessizlik.

Yine mi bayılmıştı? Bir an geç mi kaldık acaba, diye geçti aklımdan.

Nabzını bulmaya çalıştım.

Doğru dürüst beceremediğim işlerden biri de bu. Hiç nabız bulmayı bile beceremeyen bir hemşire olur mu? Oluyordu işte. Sonra da tutup onu savaş meydanına yolluyorlardı. Yaralılarımızı kurtarsın diye.

Ve ben şimdi bir düşmanı kurtarmaya çalışıyordum.

Ya nabzını bulamıyordum, ya da esir ölmüştü. Yoktu nabız çünkü.

İşaret parmağımı boynunda gezdirip şah damarını bulmayı denedim.

"Ölmüş mü?"

Camira'nın sesi meraktan çok nedense korku yüklüydü. Ölüden mi korkuyordu bu hâlâ? Aptal şey; şu son bir ayda o kadar çok ölü gördüğümüz halde alışamadın mı?

Nefesini kontrol etmek için üzerine doğru iyice eğildim. Tanrıya şükür.

"Yaşıyor."

Doğruldum. "Sen" dedim Camira'ya. "Git bir sedye getir. Düşman da olsa onu burada bırakamayız. Hiç değilse içeri taşıyalım. Bu arada bir doktor görürsen haber ver."

Sonra tekrar yaralıya eğildim. "Merak etme." diye fısıldadım kulağına doğru. Tanrı isterse seni kurtaracağım."

Gözüm uzun, kıvrık kirpiklerdeydi. Kıpırdamıyordu.

"Hemşire... Hemşire..."

Tanrım bu acı yüklü çağrıları duymak istemiyorum artık.

İçerdeki yaralılardan biri çağırıyor beni.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Sesini tanıyorum. Rendall bu. Canım benim. Daha 19 yaşında. O kadar çok ıstırabı var ki... Sabaha iki bacağını da kesecekler. Yine de kangrenden kurtulacağından emin değil doktorlar.

Ve ben burada, onu bu hale getiren düşmanın askerlerinden birinin başucunda...

Artık ara vermeliyim.

"Geliyorum Rendall. Az kaldı asker. Bir-iki saat sonra hiçbir şeyin kalmayacak... İnan bana... Geliyorum."

16 Mayıs 1915, Sabah

Olmadı... Kurtaramadık. Rendall gitti.

İkinci bacağını almaya vakit bile kalmadı.

19 yaşındaki Anzak askeri Victorialı William Rendall'ın kalbi ameliyat masasında duruverdi.

McBright çaresizlik içinde ameliyat maskesini yüzünden çekip atarken bize arkasını döndü. Ağlıyordu.

Bir cerrahın ağladığını ilk defa bugün gördüm.

"Elinizden geleni yaptınız." diye fısıldadım teselli etmek için.

Başını iki yana salladı. "Acaba?" diye mırıldandı. Sesinde tarifsiz bir ıstırap vardı. "Acaba kestiğimi hissetti mi hemşire? Onu Tanrı'nın karşısına tek bacakla gönderdiğimi..."

Devam edemedi. Ameliyat bölmesinden hızla çıkıp gitti.

Esir hakkında bir şey yazmak gelmiyor şu anda içimden. Belki... Belki akşama... Ya da hiçbir zaman.

Akşam

Kalem elimde; düşünüyorum.

"Savaş düşünecek zaman bırakmaz." derler. Kocaman bir yalan bu. Bal gibi düşünüyor insan.

Askerlerin kurşun sıkarken, süngü sallarken, siperden sipere koşarken, yaralanıp düştüklerinde, ölüme yaklaştıklarında kafalarının içinin bomboş olduğuna inanamıyorum ben.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Neler gelip geçiyordur akıllarından kim bilir.

En azından o saldırıyı sağ atlatıp atlatmayacaklarını...

Vatanı, annelerini, sevgililerini tekrar görüp göremeyeceklerini...

Belki de çocuklukları geçiyordur akıllarından. Kahkahalar attıkları günler...

Ben de bir sürü şey düşünüyorum.

Düşman esirine yardım etmekle hata mı ediyorum?

Sabahtan beri Dr. McBright'ın sorusu zihnimde tekrarlayıp durdu. Rendall'ın ölmeden önce onu Tanrı'nın karşısına tek bacakla gönderdiğimizi anlayıp anlamadığını soruyordu doktor vicdanına.

İçimden bir ses, "Helen,Helen..." diye söylendi. "Rendall senin gözlerinde düşman esirine yardım etmek için çırpındığını okumuş mudur? Onu öldürenlerden birine yardım etmene kahrolarak mı ölmüştür?"

Bilmiyorum.

"Ve senin düşman hakkında bir şeyler yazmak için kendinden bile gizlemeye çalıştığın arzu Rendall'a malum oluyor mudur acaba?"

Yazamayacağım her halde. Kalem gitmiyor. Ruhumu kalın, kara bir perde örtmüş durumda.

Yarım saat sonra

"Hayır! Bu haksızlık. Kes sesini."

Beynimi kemiren sesi böyle susturdum.

Rendall'ın ölmesine, en az öbür evlatlarımızı kaybettiğimizdeki kadar üzülmüştüm. Ama kendinden birinin ölümünden duyulan ıstırap, insanlığımızı da öldürmeli mi?

Rendall ve öteki çocuklar şehit oldu diye içimdeki Helen'i öldürmeli miyim?

Hem... Hem... biz de onları öldürüyoruz.

Savaş tek taraflı bir balta değil. İki tarafı da yok ediyor. Savaşla, katliamı birbirinden ayıran da bu olmalı. İki taraf da kurban veriyor.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bizim obüslerimiz de yüzlerce, binlerce düşman askerini öldürüyor. Kim bilir kaçının kolu, bacağı, kafası daha patlama anında kopup havalara uçuyor.

Kim bilir kaç düşman askerinin kolu, bacağı bizim sebep olduğumuz yaralarla kesilip bidonlara atıldı bilen var mı?

Kim bilir kaçı tek bacakla, tek kolla kendi tanrılarının huzuruna çıktı?

Ve belki de... belki de Rendall tek başına kaç düşmanı öldürdü?

Kendime bu kötülüğü yapmamalıyım.

Savaşın, acıların, ölümlerin insanlığımı benden çekip almasına izin vermemeliyim.

Evet... Ben bir Anzak'ım.

Avustralya Ana'ya sevdalıyım.

Onun için bilmedikleri bu topraklara gelip can veren yiğitlerimiz için tarifsiz bir keder duyuyorum...

Ama bütün ölüler için aynı acıyı duymam gerektiğine inanıyorum.

Savaş kurbanı bütün askerler için.

Anzak, İngiliz, Fransız, Hintli, Polinezyalı... Ve Türk... Hiç fark etmez.

Ruhumu örten kara perde kalktı. Beni en iyi Rendall'ın anlayacağını biliyorum artık.

Yazmalıyım.

Düşman esirini ve olanları kaldığım yerden anlatmaya devam etmeliyim.

Camira ve sedyeden önce sorgucular geldi.

Bir albay, iki İngiliz yüzbaşı ve bir Fransız. Yanlarında bir de asker vardı.

O sırada bir makasla yaranın etrafındaki kumaş parçalarını kesmeye çalışıyordum.

Bir iki saniye yerde, ayaklarının dibinde yatan esire baktılar.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Hemşire?" dedi bizim albay. "Yaşıyor mu?"

Evet anlamında başımı salladım. "Fakat çok kan kaybetmiş. Ve kanama devam ediyor. Hemen müdahale edilme..."

İngiliz yüzbaşılardan biri kızıl saçlı, kızıl bıyıklıydı. Daha görür görmez sevmedim adamı. Sert, soğuk bakışlı, acımasız biri olduğunu ele veren bir adamdı. "Sanırım sorularımıza cevap verebilir."

Gülmemek için kendimi zor tuttum. Ben, müdahale edilmezse ölecek demeye çalışıyorum, o sorularına cevap bekliyor.

"Şu anda baygın. Kendinde değil."

Fransız subay lafa karıştı. "Ayıltın öyleyse."

Kızıl İngiliz, "Sen bırak hemşire." diye homurdandı. "Ben ayıltırım."

Hiç beklemediğim bir şey yaptı. Ondan bile beklemediğim bir şey. Yaralı düşmanı çizmesinin burnuyla dürttü. "Hey, aç gözünü bakalım."

Esir acıyla inledi.

"Demedim mi? Kendine geliyor işte."

İkinci bir darbeye engel olmak için araya girdim. "Yüzbaşı... Siz... siz..." Öfkeden sesim çatallanmıştı.

Adam bana bakmadı bile. Yanlarında gelen askere döndü: "Adını ve birliğini sor!"

Asker düşmanın yanına çökerek anlamadığım dilden bir şeyler söyledi. Demek tercümandı bu asker.

"Sorularınıza cevap veremez." Sesimin ne kadar sert çıktığını ancak adamların yüzündeki ifadeyi görünce anladım.

"O yaralı. Ve kendinde değil. Belki bacağını kaybedecek... Birkaç dakika sonra ölebilir bile. Ona derhal..."

"Hemşire." Anzak albayı, öksürerek gırtlağını temizledi. Beni kızıl İngiliz'in hışmından korumak için araya girdiği belliydi halinden. Fakat gerek kalmadı. O öksürmeye devam ederken Yüzbaşı Tony, Dr. McBright ve Camira "Son Bölme"ye girdi.

Tony subaylara bakmadan, "Yardım et..." dedi bana. "Onu sedyeye alalım."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Minnetle baktım. Tony nasıl beceriyordu bunu bilmiyorum ama her zaman tam vaktinde imdadıma yetişiyordu.

İngiliz, "Ona soracaklarımız var." diye homurdandı. "Birliğinin yerini öğrenmeliyiz."

Bu sefer McBright sert çıktı.

"Korkarım sabretmek zorundasınız yüzbaşı. Önce onu konuşabilecek hale getirelim. Sonra bir daha denersiniz. Tabii sağ kalırsa. Gördüğüm kadarıyla bacağındaki yara onu götürebilir."

Esiri sedyeye koyduk. Tam sedyeyi kaldırmak üzereyken, Tony usulca, "Helen..." diye fısıldadı. "Umarım, ne yaptığını biliyorsundur."

Şimdi düşünüyorum da... Biliyor muydum? Hayır.

Peki, şu anda biliyor muyum?

Hayır. O sırada sadece içimden geldiği gibi davranmıştım. Şimdi de öyle yapıyorum. İçimden nasıl geliyorsa.

Biri bana yol gösteriyor.

Belki de Tanrı.

37

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

Düşman subayını içeri taşıdık.

Hastane çadırımız zaten doluydu. Onu yatırabileceğimiz boş bir yatak veya kerevet yok. Üstelik yatanlar bizim askerlerimiz. İçeri taşıdığımız ise düşman esiri.

Tony, "Şu tarafa." dedi sedyeyi taşıyan sıhhiyeci askerlere. Üç sahra çadırından oluşan hastanenin en karanlık köşesine dizilmiş malzeme sandıklarının arkasını gösteriyordu.

O kadar minnet doluydum ki "Orası olmaz. Çok basık." bile diyemedim. Zaten başka nereye yatıracaktık ki?

"Siz de." dedi Tony. "Sandıklardan birine battaniye serin. Üstüne de bir şeyler koyun. Tanrı aşkına ne bileyim ben. Bir şey uydurun işte bu herife."

Camira ile bir şeyler uydurmaya koşturduk. Fakat içimde tuhaf bir şey kıpırdıyordu usul usul. Bir şey rahatsız etmişti beni.

Ama ne; bilmiyorum.

Esirin gizli yatağı hazır olunca McBright, "Helen" diye fısıldadı. "Bakınmayı bırak. Şu makası al."

Bakındığım filan yoktu. Sadece ona bakıyordum. Ve kirpiklerine.

Doktorun sinirlendiği sesinden belliydi. Makası da avucuma adeta çarparak koydu.

"Şu anda pantolonunu çıkaramayız. Yaranın etrafındaki kumaşı kes."

Dediğini yaparken Camira da yardıma geldi. Bir pensle kumaşı biraz kaldırıp kesmeye başladım. Kanama yüzünden kumaş etine yapışmıştı. Makası ilerletmek için kumaşı çektikçe yara kusmaya devam ediyordu. Fakat esirde hiç ses yoktu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Süngü" dedim yavaşça. Gözlerim makasla, düşmanın yüzü arasında gidip geliyordu. "Süngüyü çok kuvvetle saplamış olmalı bizimki. Baksanıza."

Az önce beni rahatsız eden şey içimde tekrar kıpırdadı.

Dr. McBright sokuldu. "Lanet olsun Camira." diye homurdandı. "Şu lambayı doğru tutsana. Bu karanlıkta nasıl görebilirim."

Gaz lambasının ışığı yaranın üzerine kaydı.

Beni rahatsız eden şey bu sefer biraz daha sert kıpraştı içimde. Doğru gitmeyen, uygun olmayan bir şey vardı.

McBright, eğildi, elindeki neşterle yarayı karıştırdı.

Tam o anda beni neyin rahatsız ettiğini keşfettim. Seni gidi uzun kirpik, diye söylendim içimden. Demek her şeyin farkındasın!

Bu sefer yakalamıştım onu. Kirpikleri seğirmişti.

Tanrım diye geçti aklımdan. Düşman her şeyin farkında. Bizi seyrediyor.

Anında beynimin içinde bir itiraz yükseldi:

"Hayır Helen. *Seni seyrediyor.*"

Bu da şaşırtıcıydı.

Düşmanın kendine gelmiş olmasına değil, kirpiklerinin arasından belli etmeden beni seyrediyor olmasına memnun olmuştum.

"Helen."

Istırabına rağmen beni seyrediyordu.

"Helen?"

Neden yapıyordu bunu? Gözlerini açmak, yarası kurcalanınca acıyla inlemek varken neden kendine geldiğini belli etmemek için kirpiklerinin arasından gizlice bana bakıyordu?

"Tanrı aşkına Helen!"

Ancak Camira'nın dirseği böğrüme çarpınca McBright'ın bana seslendiğini fark edebildim.

"Doktor? Özür di... ben..."

"Neyin var senin? Okulda böyle mi öğretiler? Doktor çalışırken aptal aptal bakın mı dediler?

Utandım... Ve herhalde kıpkırmızı oldum.

"Üstelik teşhisin de yanlış. Eğil de iyi bak..."

Hemen dediğini yaptım.

"Bak... bak."

Doktor, Camira'nın uzattığı pensle yaranın dudaklaşmaya başlayan kıvrımlarını iki yandan hafifçe araladı. "Gördün mü? Süngünün ucu mu kırılmış dersin?"

Sesindeki alay saklanacak gibi değildi. "Süngü değil. Baldırına şarapnel saplanmış bunun. Gördün mü?"

Yarayı biraz daha çekiştirince esir inledi.

"Gördün mü?"

Görmemiştim ama yarayı kurcalayarak canını yakmasın diye başımı salladım. "Evet doktor."

McBright doğruldu. Camira da kalkınca elindeki lambanın ışığı esirin yüzünü aydınlattı.

"Bu da ne?"

Doktor bu sefer düşmanın omzuna doğru eğilmişti. Parmağıyla benim daha önce gördüğüm ceketindeki deliği işaret etti.

"Şurayı kes bakayım Helen. Deliğin etrafını iyice aç."

Kesmek için makasa uzandım. "Bırak" diye söylendi. "Ben yaparım. Camira ışığı şu tarafa tut."

Işık, esirin yarasının üzerinde yer değiştirdi.

Makas kumaşı biraz daha kesti. Göğsüne yakın yerde bir krater ağzı ortaya çıktı. İkinci bir yarası vardı uzun kirpiğin.

McBright yarayı elindeki pens ve cımbızla kurcaladı. "Kurşun..." diye homurdandı. "Bu herifi daha önce de vurmuşuz. Ne kadar olmuş bilmiyorum ama... bak... Yaranın ağzı..." Pensi kraterin içine doğru soktu.

"Kurşun içerde mi doktor?" Camira, oradaysa ben çıkarayım dercesine bakıyordu doktora.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Sanmam. 10-15 gün olmuş kurşunu yiyeli. Kurşun içerde kalsa şimdiye kadar çoktan ölürdü. Çıkartmış olmalılar. Baksanıza et yanmış. Dağlamışlar yarayı mikrop kapmasın diye."

Esirin yüzündeki ıstırap ifadesi daha da artmış gibi geldi bana. Yüzünü bir kabuk gibi örten kan ve pisliğe rağmen hatlarındaki acı kıvrımlarını görmemek imkânsızdı. Buna rağmen kirpiklerinin arasından hâlâ beni süzüyor mu acaba diye geçti aklımdan.

O anda olanları tekrar gözümün önüne getirdim. Tanrım ne aptalca şeyler düşünmüşüm. Esir can derdinde, ıstırap içindeyken ben... Olacak şey değil. Utanmalısın kendinden Helen.

Hiç de bile değil. Bu deftere, olaylar kadar duygularımı, aklımdan geçenleri, olayların üzerimdeki etkilerini açıkça yazacağıma söz vermemiş miydim kendi kendime.

Yazıyorum işte ben de: Bir şey beni ona doğru itiyor!

McBright neşterle makası Camira'ya uzattı. Bana güveni sarsılmıştı.

Bir süre yüzüme baktı. Onu tanıyordum artık. Muayenenin benim için en korkunç anı gelip çatmıştı. McBright ne yapacağına karar vermek için düşünecekti. Sesli düşünmeyi adet haline getirmişti. Yaralının başına dikilir kendi kendisiyle konuşur, sorular sorardı.

"Bu durumda ne yapmalıyım?"

"Ameliyata dayanır mı ?"

"Umut var mı?"

"Kesip alayım mı yoksa?"

Burada en kestirme çözüm bu: Kesip almak!

Çoğunun yarası zaten ilaç tedavisine cevap verecek durumda olmuyor. Bu durumda ya ölmesini bekleyeceksin, ya kesip alacaksın işte. Genç bir adamı eksiksiz toprağa gömmektense, bir organı eksik de olsa yaşatmak seçiliyor tabii. Korkunç ama böyle bu.

McBright düşünürken, yaralıların çoğu sorularını duyuyor tabii. Aslan gibi adamlar ağlıyor, yalvarıyor, "Kesmeyin, beni kesmeyin." diye çığlıklar atıyor.

Fakat McBright'ın onları duyduğunu sanmıyorum. Çünkü kaç

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

defa o korkunç çığlıklar arasında onun kendine hâlâ, "Kesmek mi, kesmemek mi?" diye sorduğunu hatırlıyorum.

Tony de inanamıyordu McBright'ın bu huyuna. Kaç defa "Vazgeç" dedi ama her defasında aynı cevabı aldı:

"Vereceğim kararın doğruluğuna ancak böyle emin olabiliyorum."

"Bari" demişti Tony bir gün, "Şu lanet soruları onların yanında sorma kendine."

Uzun uzun bakmıştı McBright yüzbaşının yüzüne.

"Biliyor musun Tony, o zaman asla kesemem onları; asla."

Ve şimdi uzun kirpik için düşünecekti. "Kesip alayım mı şu bacağı?"

"Helen?

Başlıyordu McBright: "Farkındasın değil mi? Kötü. Kangren başlamış olabilir... Çok kan kaybetmiş... Ölebilir." Bir süre sustu. "Bacağı alsam da geç kalmış olabiliriz yani. Yine de ölebilir."

Canım yandı. Başımı salladım. Biliyordum. Çürüyen organı kestikleri halde bir sürü askerimiz ölmüştü. Aynı tehlike uzun kirpiği de bekliyordu.

"Şimdiii." dedi doktor. "Karar vermem lazım. Ne yapmalıyım? Riski göze alıp onu bütün halinde mi kurtarmaya çalışmalı? Yoksa..." Eli uzun kirpiğin yaralı bacağına uzandı. "Şunu şuradan kesip alıvereyim mi? Nasıl kurtarmalıyım onu?"

McBright başını kaldırdı, gözlerime baktı. "*Eksik mi, bütün mü*?"

Tanrım şu doktorlar ne kadar soğukkanlılıkla söyleyebiliyor kesip biçmeyi.

Bir an önümde boylu boyunca yatan genç adama baktım. Onu tek bacaklı hayal etmek içimi yangın yerine çevirdi.

"Nasıl kurtarmalı onu?" diye tekrarladı McBright soruyu. "Eksik mi, bütün mü?"

Bana değil, kendine soruyordu bunu ama o anda sanki biri arkamdan ittirmiş gibi ona doğru uzandım.

"*Bütün...*"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Heyecandan sesim karılmıştı. Düşmanın hayatı hakkında bu kadar heveskâr görünmem doğru değildi. Fakat artık geri dönemezdim."Şey..." diye mırıldandım mahcup bir ifadeyle. "Sanırım o... o bacaksız... yaşamak istemez."

Camira'nın söylediği doğruysa; ağlıyormuşum.

Hiç inanmıyorum. Neden ağlayayım ki?

"Ben de öyle düşünmüştüm."

Uzanıp elini tuttum. "Yaşat onu doktor. Kurtar... Lütfen."

İnanamıyordum ama sesimi duyuyordum. Düşmanı kurtarması için yalvardım ona.

"Neden?"

Doktorun sesi ikircikliydi. Neden mi?

Ne ima etmeye çalışıyordu bu adamlar? Esiri "Son bölme"de sedyeye koyduğumuzda Tony'nin de bunun gibi sesine bir havalar katarak "Umarım ne yapmaya çalıştığını biliyorsundur Helen." dediği aklıma geldi.

Ne yapmaya çalışacağım?

İçimde yeni keşfettiğim Helen'in ölmesini istemiyorum.

Bir insan hayatının kurtulmasını istiyorum...

O kadar.

Başka ne olabilir ki? Üstelik ben sağlık personeliyim. Siz de öyle. Düşman da olsa ettiğiniz yemine sadık kalmak zorundasınız.

"Neden?" diye sordu McBright tekrar.

"Unuttunuz mu?" Gözlerine dik dik baktım."Onu sorguya çekmek istiyorlar. Sorulara cevap verebilmesi için düşmanın yaşaması lazım."

McBright düşünceli bir ifadeyle başını salladı. "Öyleyse onu hazırlayın bakalım."

Bunu severek, ellerim titreyerek yaptım.

Camira'nın yardımıyla önce ceketini çıkarıp attım.

Islak bir bezle alnını, yanaklarını sildim.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Sevgili Meryem Anam. Bu kızına yol göster.

Kan ve kir lekesinin altından solgun, ıstıraplı fakat aydınlık, ışıltılı bir yüz çıktıkça hiç şaşırmadım. Nedense bekliyordum bunu sanki. Şu birkaç saat içinde düşmana böyle bir yüz biçmiş olmalıydım hayalimde.

Hayal değil gerçekti. Düşman subayı gördüğüm, tanıdığım bütün erkeklerden yakışıklıydı. Apollon'dan bile.

Yemin ederim. Yüzbaşı Hugh'un yüzü, bu gencecik ama ölümün kıyılarında dolaşan düşman subayının yanında sönük kalır.

Bezi tekrar ıslatarak alnına bıraktım. Bir iki dakika içinde kuruyuverdi. Tekrar ıslattım. Ateşin üzerine su dökülmüşçesine ürperdi bu temasla. Pamuğu ıslatıp kuruyup yarılmış dudaklarında gezdirdim. Pamuğu sıkarak bir-iki damla suyu dudaklarına bıraktım. O iki üç damlayı bir pınardan içermişçesine kana kana çekti içine.

Kirpikleri hafifçe oynaştı. Biraz daha diye dua ettim içimden. Meryem anam biraz daha açılsın gözlerindeki bu sihirli perde.

Görmek istiyordum gözlerini. Anlamsız biliyorum ama. Gerçek bu. İnanılmaz, dayanılmaz bir hevesle görmek istiyordum düşmanın gözlerini o anda. Ama olmadı. Kirpiklerin kıvrık uçları yine kenetlenip bir kepenk gibi kapandı.

Dudakları belli belirsiz kıpırdadı.

Camira'nın dehşet dolu bakışlarına aldırmadan ona iyice eğilerek kulağımı ağzına yaklaştırdım.

Soluğu ateşten bir rüzgâr gibi değdi yanağıma. Sonra fısıltısını işittim.

"Te... teşekkür ederim..."

Tanrım!

İçime doğmuştu. Anlamıştım. Dilimizi biliyordu. Söylediğimiz her şeyi duymuş, anlamış olmalıydı.

Birkaç damla daha sıktım dudağına.

Kurumuş, suya hasret bir çöl toprağı gibiydi dudakları. Suyu anında içine çekti.

Birden bileğimde elinin temas hissettim. Başını kaldırmaya ça-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

lıştı. Ama o kadar halsizdi, başaramadı. Sadece, "Te... teşekkür..." diye fısıldadı kulağıma. "Çok.. çok..."

Gerisini getiremedi. Başı yastığa düştü. Bayıldı.

"Merak etme." dedim bileğimi elinden çekerek. "Seni kurtaracağız... Hem de *eksiksiz*... Söz veriyorum."

Duydu mu bilmiyorum. İnsanlar bazen baygın yatarken de duyarlarmış derler. Bilmiyorum.

Doğruldum. Yüzüne baktım. Kirpiklerinin arasından bana bakıyor gibi geldi. Ya da öyle yapıyor olmasını diledim içimden.

"Ne yaptığını anlamadığımı da sanma." diye fısıldadım. Gülümseyerek doğruldum.

Ameliyat uzun sürdü.

Yüzbaşı Tony ameliyatta McBright'a yardım etmeye geldi. "Biraz canı yanacak." dedi. Esirin dilimizi anladığını bilmediğine göre ortaya söylenmiş bu lafın asıl muhatabı benmişim gibi geldi bana."Onun için morfin harcayacak değilim. Biraz eter ne kadar işe yararsa onunla yetinmek zorunda."

Çok mecbur olmadıkça bizimkiler için de morfin kullanamıyorduk. Savaşın daha ne kadar süreceği hiç belli değildi. Elimizdeki stokların yeteceği zaten şüpheliydi. Takviye alıp alamayacağımızı da bilmiyorduk henüz.

Acıdan fırlayıp kalkmaması için sıkıca bağladık. Pantolunun sağ paçasını neredeyse kasığa yakın bir yerden kesip çıkardım.

Uzun, kıllı bacağın üstünde o lanet kanlı yara bir canavar gözü gibiydi. Camira'nın uzattığı tahtayı dudaklarının arasına yerleştirmeye çalıştım. "Bunu ısırmalısın." diye mırıldandım. "Biraz değil, çok canın yanacak."

Uzun kirpik dişlerini tahtaya geçirdi.

"Hazır mıyız?"

McBright ve Tony bana bakıyordu.

"Evet" dedik Camira ile.

"Eter."

Camira bir sargı bezine azıcık eter döktü. Sonra da esirin bur-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

nunu ve ağzını kapatacak şekilde yerleştirdi.

Eter uçup gidecekti tabii. Böyle bir ameliyat için birkaç damla eterin ne etkisi olabilirdi ki? Doktorlar ameliyata başlayalı daha beş dakika geçmeden esirin vücudu acıyla kasılmaya başladı.

Elimdeki neşter tepsisini Camira'ya vererek başucuna geçtim. Eterli tamponu biraz daha bastırdım burnuna.

McBright neşteri esirin baldırında aşağıdan yukarı doğru 6-7 santim çekiverdi. Neşteri çektiğinde giderek kalınlaşan kanlı bir çizgi belirdi. Sonra ona paralel ikinci bir kesik daha attı.

Tony iki pensle arkadaşının kestiği yeri yanlara doğru çekip sabitledi. Artık sıra McBright'ın şarapneli çıkarmak için yaraya girmesindeydi. Uzun kirpiğin ağzındaki tahtayı iki yandan tutup bastırdım.

Düşmanlarının ve iki kadının önünde bağırmamak için olanca gücüyle acıya direniyordu. Büyük ıstırap içindeydi. Suratı birden boşalan terden boncuk boncuk kabarmıştı. Tahtayı hırsla ısırdı. Dişlerinin basıncını hissedince tahtayı ağzında bırakıp eter şişesine uzandım. Ona yardım etmeliydim. Acıyı hiç değilse bir-iki dakika daha hafif algılaması için yeni bir tampon yapmalıydım.

"Kahretsin! Helen, ne yapıyorsun?"

Tony'di bu. Öfkeyle bakıyordu.

Bıraktığım için esir acının etkisiyle başını kaldırmaya çalışmış ve ağzındaki tahta kayıp düşmüştü. Uzun kirpik haykırmamak için dudaklarını ısırıyordu.

Tahtayı tekrar dişlerinin arasına yerleştirmek için uzandım. Ama geç kalmıştım. Direnci acıya yenildi.

"Ahhh!"

Başını iki yana çılgınca salladığı için tahtayı bir türlü dişlerinin arasına sokamadım. Yakışıklı, aydınlık yüzü kasılmış, kararmıştı. Bağlı olmasına rağmen bedeni kasılıyor, kıvranıyor, kalkıp kurtulmaya, acıdan kaçmaya çalışıyordu.

"Sıkı tutun şunu." diye homurdandı McBright. "Bacağı olduğu gibi kestireceksiniz bana." İki kız iyice tuttuk. Ben başucundan uzanmış, ağırlığımı omuzlarına vererek, kollarını tutuyordum. Bu durumda yüzünü göremiyordum.

Kirpikleri hâlâ sımsıkı kapalı mıydı acaba?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Yoksa yine arasından beni mi seyrediyordu?

"Tony..." diye fısıldadı McBright. "Gördün mü onu?"

Yüzbaşı iyice eğildi. "Lanet olası kemiğe kadar yürümüş. Camira, cımbız!"

Kız uzun saplı cımbızı uzattı.

Kalbim duracak gibiydi. Sözcükler farkında olmadan döküldü dudaklarımdan.

"Çek al onu Tony. Çek lanet şeyi. Kurtar onu... Lütfen..."

Bir an her şey ve herkes dondu sanki.

Lanet olsun. Neler oluyor bana? Üçü de bana bakıyordu. Neden yapmıştım bunu? Neden bir düşmanı kurtarmaları için doktorlara yalvarıp duruyordum?

Bilmiyorum, bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum.

Ameliyattan sonra, onu gizlediğimiz sandıklar arasındaki bölmede uzun, kasvetli bir sessizlik oldu.

"Aferin" dedi McBright neden sonra Camira'ya.

Ben orada değilmişim gibi davranıyorlardı. Yüzüme de bakmadılar galiba. Sadece Tony, "İki defa yaralanmış bu herif." dedi.

Onu biliyorduk zaten. McBright ilk muayenede söylemişti bunu.

"Kurşun yarası eski ve kapanmaya yüz tutmuş." Tony'nin sesi madenileşmiş, iğneli bir ifadeye bürünmüştü. "Anlaşılan bacağına şarapneli yiyene kadar bizimle savaşmaya devam etmiş bu."

Anladım. Bu sözlerin hedefi de bendim. Yüzbaşı'nın asıl demek istediği şey bu sözcüklerin arasında saklıydı.

"Senin, 'kurtar' diye yalvardığın düşman, kurşunu yediği halde, şarapnel bacağını parçalayıp onu yere serene kadar bizim çocukları öldürmeye devam etmiş."

Şimdi bunları yazarken ruhumu yine kalın, kara bir perdenin örttüğünü hissediyorum.

Yüce Meryem; ne yapıyorum ben?

Savaşın insanlığımı benden çekip almasına izin vermemeliyim derken hata mı ettim? İnsanlık peşinde koşarken ihanet çukuruna mı yuvarlandım?

BELONGS TO KAKTUS TEAM

38

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

Savaştayım. Fakat toplar gürlemiyor. Kurşunlar vızıldamıyor. Süngü hücumlarında iki taraftan yükselen naralar da duyulmuyor. Çünkü bu benim savaşım. Beynimdeki, kalbimdeki sürüp giden sessiz ama daha ölümcül bir savaş.

İçim içimi yiyor.

Bugün ikinci gün.

Yanına gitmemek için bütün irademi seferber etmiş durumdayım. Ayıldı mı, iyileşmeye yüz tuttu mu; haberim yok.

Uzun kirpiği bir daha görmemeye karar verdim.

Bir insanı kurtarma görevim ameliyatla bitti. Kurtulduysa tabii. Kangren filan yoksa!

Onu gizlediğimiz sandıkların arasından çıkarken McBright'ın Tony'e söylediklerini unutamıyorum.

"Bizim hastalar." demişti McBright yavaşça. "Burada yaralı bir düşman subayı olduğunu bilmese iyi olur. Ne dersin?"

Tony ellerini kuruluyordu o sırada. "Haklısın. Bir Anzak hemşirenin onu kurtarmamız için gözyaşları içinde yalvardığını da."

Evet... Aynen böyle olmuştu.

Yalvarmıştım onlara. Ağlayarak.

O sırada bu sözlerdeki endişe verici ihtimali fark etmemiştim.

Düşmanın aralarında olduğunu bizimkilerin bilmesinde ne sakınca vardı. Dost veya düşman. Yaralı yaralıydı.

Yoksa değil miydi? Hastanede bile düşman, düşman mı kalıyordu askerler için?

Öyleyse uzun kirpik tehlikedeydi.

Tabii ben de! Düşmanı kurtarın diye yalvaran bir Anzak kızı!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Farkındayım. Bunu kimseye anlatamam. Kimse bu duygusallığı kabul etmez. Dinlemezler bile. Doktorlar böyle düşünüyorsa, askerler "savaşın içimdeki insanlığı kalbimden söküp almaması için" bunu yaptığımı hiç anlamaz.

Düşmanla savaşırken yaralanan, kolları, bacakları kopan, arkadaşları yanlarında can veren askerlerimize kim, "Haksızsınız. İçinizdeki insanlık öldü mü?" diyebilir?

Onlar haklıysa, ben suçluyum!

Ya onun kurtarılması için yalvarmam, sırf kalbimdeki insanlık ölmesin diye değilse...

Ya bilmediğim, şu anda isimlendiremediğim, ya da adını koymaya korktuğum bir şey beni sürüklüyorsa? Ya Tanrı... Tanrı bana Troyalı Helen'in kaderini biçtiyse?

İçim yine yangın yeri oldu.

Savrulduğumu hissediyorum. Ama bir yere tutunmaya çalışmıyorum. Gizliden gizliye savrulmaktan mutluyum galiba.

Hayır, hayır! Ben bir aptalım, budalayım. Ben bu değilim! Savaş delirtmiş olmalı beni. Çünkü yaptıklarım, hissettiklerim deli saçmasıdır.

Sığınabileceğim tek bir mazeret var: O kurtarılmalı. Çünkü düşman sorguya çekilmeden ölmemeli!

Bu çocukça yalana gülecekler.

Kim bilebilir? Şimdiye kadar belki de sorgulanmıştır. Yani kendine geldiyse. İyiyse. İyi midir acaba? Gözlerini açmış mıdır?

Merak ediyorum.

Yüzbaşı Tony, görevi Camira ve Suzy'e verdi. Sırayla onlar nöbet bekliyor uzun kirpiğin yanında.

Ben de nasıl diye soramıyorum.

Hiç ilgilenmiyormuşum gibi görünmeye çalışıyorum.

Dün o tarafa hiç gitmedim. Bugün de. Şu saate kadar yani... Hep bizim yaralıların arasında koşturdum. Belli etmemeye çalışsalar da Tony ve McBright'ın gözlerinin üzerimde olduğunu biliyorum.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Gözlerini açtı mı?

Merak ediyorum. Gözleri ne renk acaba? Siyah olduğunu düşünüyorum. Kaşlarına, kirpiklerine, dudaklarının üstündeki ince bıyığa bakarsan, öyle olmalı yani.

Kendine geldiyse beni aramış mıdır?

Akşam oldu.

İkinci günün akşamı.

Suzy geldi yanından. Kız bir tuhaf. Beni hiçbir zaman çok sevmedi ama bir süredir sanki daha mesafeli duruyor. Neden acaba?

"Helen." Sesi buz gibiydi. "Yüzbaşı Tony onu görmeni istedi. Hemen gidecekmişsin."

Artık eminim. Tony melek! Benim meleğim. Yine hiç beklemediğim bir anda elini uzatıp beni karanlıkların, bilinmezliklerin içinden çekip çıkarıverdi.

Ağır yaralıları yatırdığımız servise girdiğimde, "Helen" dedi. Çok meşgul görünmek için yatakların arasında durmadan yer değiştiriyordu. Yüzüme bakmamak için yaptığı çocukça bir numaraydı bu.

"Korkarım bu gece çok ameliyat var. En az üç tane. O yüzden Camira'nın nöbeti bu gece senin. Merrybelle de ameliyatta olacak. Camira ile Suzy'i buraya alacağım. Öbür kızlar..." Sesini iyice kıstı. "Başka görevlerde biliyorsun."

Aslında öbür kızlar bilmiyor demekti bu. Ve kimin nerede görevde olacağı hiç umurumda değildi. Söylediği onca lafın içinde tek şey kulaklarımda çınlıyordu.

"Camira'nın nöbeti bu gece senin... Camira'nın nöbeti bu gece senin... Camira'nın... senin... senin..."

Artık benim karar vermeme gerek yoktu.

Emirdi bu.

Hemşire emre itiraz edemezdi ki. Doktor, uzun kirpiğin yanına gönderiyordu beni! Görevden kaçamazdım.

Kalbim göğüs kafesimden fırlayacaktı neredeyse. Bunu fark etmemesi için içimden dua ederken, "Tabii" dedim.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Başka bir şey diyemedim. Soluğum ağzımın içinde tıkanıp kaldı. Dilim dolandı. Bin bir güçlükle "Hemen" diye salıverdim beni boğmak üzere olan soluğu.

Koşmamak için zor tutuyordum kendimi. "Sanırım yaşayacak." diye fısıldadı. "Şu ana kadar bir komplikasyon yok. Kendine geldi. Halsiz ve sessiz. Fakat yarın sessizliğini bozmak zorunda kalacak. Sabah sorguya çekilecek... Sonra da..."

Ne? Sonra da ne demek? Ne olacak sonra?

Tony yine iki yatak arasında oradan oraya seğirtti. "Sonra da buradan götürecekler... Galiba."

"Nereye?"

İlk defa başını çevirip yüzüme baktı. Yorgun gözlerinde hüzün var gibiydi.

"Sanırım *asıl olması gereken yere.*"

Asıl olması gereken yer! Ne demekti şimdi bu? Uzun kirpiğin asıl olması gereken yer...

Daha fazla oyalanmadım.

Önce defterimi sakladığım yere koşturdum. Tony'e gitmek için kalktığımda Suzy'nin gözleri koltuğumun arasına sıkıştırdığım defterimdeydi.

Bütün kızların onu okumak için can attığını biliyorum. Belki Tony'nin de. Ama eskiden olduğu gibi yazdıklarımın okunmasına aldırmazlık etmiyorum. Hem çok özel, hem de... Hem de eleştirel olmaya başladı. Savaşı ve hayatı sorgulamam hoşa gitmeyebilir. Bu yüzden güncemi saklıyorum. Burada onu gizleyebileceğim binlerce yer var. Üstelik tedbir olarak her gün değişik bir yere koyuyorum. Bıraktığım yeri unutursam, ya da onu sakladığım sandığı birileri götürürse diye ödüm kopuyor ama başka çarem yok.

Bereket onu buldum ve telaşla bu satırları karaladım. Ve iki kelime daha ekliyorum:

"*Geliyorum düşmanım*!"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Gece

Onu gizlediğimiz sandıkların arkasına süzüldüm.

Tek bir mum yanıyordu.

O yatıyordu. Bacağındaki sargıya kan sızmıştı.. Değiştirmeli miydim acaba? Hemen caydım bu düşünceden. Tehlikeliydi. Dikişin açılmasına sebep olabilirdim.

Camira ayaktaydı. "Sen misin?"

Heyecanımı, telaşımı belli etmemek için güçlükle. "Evet" diye fısıldadım. "Nöbeti almaya geldim."

Kız birden hışımla bana döndü.

"Tony'den bunu sen mi istedin?"

Duruşundaki, bakışındaki ve sesindeki düşmanlık beni şaşırttı.

"Yoo..." dedim yavaşça. "O çağırtmış ve ..."

"İyi" diye lafımı kesti.

Ne oluyor bu kıza? Beni seven Camira değil bu.

"Bir şey mi oldu Camira?" diye fısıldadım yanına sokularak. Fakat gözüm ondaydı. Sandıkların üzerine serdiğimiz çaputların, brandaların üzerinde mecalsiz yatan düşmanda.

"Ne olacak? Camira hızla yanımdan uzaklaştı. "Al, düşman senin olsun." Sesi bıçak kadar keskindi.

"Camira..."

Döndü. "İyi bak da iyileşsin. *Gidip bir iki Anzak daha öldürsün.*"

Ve sandıkların arasında kayboldu.

Donup kaldım. Bu benim dostum, arkadaşım Camira değildi. Tuhaf, çok tuhaf. Sesindeki saklanamaz düşmanlık uzun kirpikten çok banaydı. Dostum Camira düşmanım mı olmuştu yani? İnanamadım.

Bir süre ne yapacağımı bilemedim. Öylece kaldım. Camira'nın bana düşman olması için ne yapmış olabilirdim?

Bütün yaptığım bu zavallı gencin yaşamasını istemekti.

Yaralı bir düşman subayını kurtarmaları için doktorlara yalvardığım için mi düşman olmuştu bana? Sırf bu yüzden mi onu kay-

bediyordum?

Çok sarsıldım. Buna alışmalısın Helen diye geçti o an aklımdan. Bu kafayla gittiğin sürece sık sık karşılaşacaksın bu durumla. Çok dost kaybedeceksin.

Omuzlarımı silkip başucuna geldim. Mumu elime alıp yüzüne tuttum.

Tanrım ne kadar... ne kadar yakışıklı...

Solgun ama müthiş.

Kirpikleri kapalıydı.

Hayır, dedim içimden. Bana bunu yapma. Aç şu gözlerini.

Biraz daha eğildim ona doğru.

"Ne yaptığını biliyorum."

Sesimi duyar duymaz kirpikleri kıpırdayıverdi. Dudağının yanında minicik bir çukur belirdi.

"Ne yapıyorum?"

Titrek, alaylı erkek fısıltısı beni sevindirdi. Bir ara onun teşekkür ederim demekten başka sözcük bilmiyor olabileceğinden kuşkulanmıştım. Öyle ya, sadece bunu öğrenmiş olabilirdi. "Teşekkür ederim."

Ama şimdi dediğimi anlamış ve cevap vermişti işte.

"Kirpiklerinin arasından beni seyrediyorsun."

Uzun, kıvrık kirpikler yine kıpraştı. Dudağının yanındaki minik çukur biraz daha derinleşti. Gülümsüyordu.

"Evet. Öyle yapıyorum."

"Ama seni gördüğümden beri yapıyorsun bunu."

"Hı hı."

Sesi mecalsizdi. "Beni sırt üstü... çevirdiğinizde..." Sustu. Yutkundu. Gırtlağındaki adem kemiği inip çıktı.

Yanındaki küçük sandığa iliştim. "Neden?"

"Öldüm sandım..."

"O kadar korkutucu muyum yani?"

Kirpikler titreşti.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Şehit oldum ve... ve Allah bana... bir *melek* gönderdi diye... bir melek..."

Soluğu tükendi.

"Beni melek mi sandın?"

"Hıı..." diye bir soluk salıverdi. Başını hafifçe salladı.

"Niye gözlerini açmıyorsun?"

"Artık... artık aç... açabilirim."

O uzun, kıvrık kirpikleri usulca aralanmaya başladı. Deli kalbim yine delice çırpınıp duruyordu. Kirpikleri açıldı, açıldı ve...

Soluğum kesildi.

Yanılmıştım. Hem de çok.

Düşmanın gözleri... düşmanın gözleri... Yüce Meryem! Mum ışığı mı sebep oluyordu yoksa buna? Düşmanın gözleri yosun yeşiliydi. Üstelik Hugh'un gözlerinden daha ışıltılı, okyanusların en derinlerinden, fersah fersah derinlerinden gelen bir yeşil.

Kapkara kaşların ve kirpiklerin altında bir okyanus bakıyordu bana sanki.

Birden elinin sıcaklığını elimde hissettim. "Teşekkür ederim." diye fısıldadı okyanusu gözlerimden ayırmadan "Yaptığın her şey için.. Allah..."

Devam edemedi. Bayılmıştı.

Ne bir şey demek geldi aklıma, ne gülümsemek.

Öylece ona bakıyordum. Yüzünün her hattını ezberliyordum sanki. Saatlerce, günlerce, haftalarca, aylarca onu seyrediyormuşum gibi geldi bana.

Neden sonra kirpikleri tekrar aralandı. Kendine geliyordu. *Okyanus gözler* açıldı. Bir şey demeye çalıştı. Kelime mi arıyordu, soluğu mu yetmiyordu anlayamadım.

"Bir şey mi istiyorsun?"

Başını oynatmaya çalıştı. "Şey..." diye fısıldadı.. "Ben... *Eksik miyim? Bü... bütün mü*?"

"Onu da mı duydun?"

Duydum demek yerine gözlerini yumdu.

"Hiçbir eksiğin yok."

Kirpiklerinin arkasındaki okyanustan seyrediyordu beni. Du-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

dakları gerildi. Tebessüm etmeye çalışıyordu. "Teeşekk..."

Sözünü kesmek için elimi alnına götürdüm. Ateşler içindeydi yine. Bir bez ıslatıp alnına koydum . Durumu kritikti. Bu ateşi düşürmek lazımdı. Ve o... bunun farkındaydı. İyi olmadığının farkındaydı. Bir şeyler söylemeliydim, ama ne? "Ben... ben..." diye kekeledim. "Helen Key... Anzak Ordu Hemşiresi Helen Key... Düşmanın."

Usulca parmaklarımı sıktı.

"*Suat*" diye fısıldadı. "*Osmanlı Ordusu'ndan Mülazım Suat. Düşmanın.*"

Bir iki defa tekrarladım adını ağzımı alıştırmak için.

"Suvat... Suvat... Beğendim."

Birden aklıma geldi. "Mu-la- zıım... O ne demek?"

Yosun yeşili aydınlanır gibi oldu gözlerinde. "Özür dilerim." Güçlükle konuşuyordu. Sesi belli belirsizdi. "Türkçe söyledim. Mülazım... yani teğmen."

Yavaş yavaş heceledim."Mu... mu... mulaaa... zım. Doğru söyledim mi?"

Başını salladı. Gözleri kapanıyordu. Çok halsizdi.

"Dinlen." diye omuzlarını patpatladım. Gücünü toplamalısın. Sorguya çekecekler seni."

Okyanus birden bulutlandı, karardı.

Sonra da olman gereken yere göndereceklermiş diyemedim Suat'a.

Olması gereken yerin neresi olduğunu merak etmiyordum artık. Biliyordum. Benim yanımdı.

Bir kere daha başını kaldırmayı denedi. Kolumu boynuna uzatarak yardımcı olmaya çalıştım. "Ben..." dedi. Sesinin sert çıkması için çaba harcıyordu. "Osmanlı ordusu *57. Alaydan*, 1311 doğumlu Hamzaoğlu Maydoslu Mülazım Suat... Başka... başka laf yok..."

Başını ağır ağır bırakınca kolumu boynunun altından çektim.

"Şimdi uyu." diye fısıldadım. Nihayet gülümsemeyi başarmıştım galiba. "Merak etme Suat. Ben nöbetteyim."

Uzun, kıvrık kirpikler kapanırken gülümser gibi oldu. "Helen" dedi kendisiyle konuşur gibi. "Helen Key. *Anzak meleği.*"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

39

Sydney, Paddington

15 Mart 1975

Bu böyle olmayacak. "Komşu kızı." beni çıldırtacak.

Ya da soluksuz bırakıp öldürecek!

Artık Anzak Hemşire'nin güncesini okumuyor, adeta sahne sahne, kare, kare seyrediyordum.

Olduğu gibi yaşıyordum her şeyi.

Onunla seviniyor, üzülüyor, endişe ediyor, korkuyor, dua ediyordum. Benden bir parça olmuştu sanki onun yaşadıkları.

Bazen Helen böyle mi otururdu acaba, diye geçiyor aklımdan. Durup dururken. Böyle mi bakar? Kalemi şöyle mi tutuyordu?

Delilik değil de ne bu şimdi?

Bence öyle. Kendini 60 yıl önce yaşamış bir kadının yerine koymaya, onun gibi hissetmeye başlayana başka ne denir bilmiyorum.

Annemin odama girip Helen'in güncesini bulmasını istemiyorum. Neden bilmiyorum. Belki günceyi okuyup beni soru yağmuruna tutmasından, ya da beni bu konuda bir film yapmaktan caydırmak için konferans verme ihtimalinden.

Neler söyleyeceğini biliyorum çünkü:

"Alinga; nereden buldun bunu?"

"Vaktin mi çok, aklın mı yok kızım? Baştan sona saçmalık."

"Yüzümü kızartıp okuduğum birkaç sayfaya bakarsan bu kız sürtüğün tekiymiş."

"Hayır; hiç itiraz etme Alinga! Askerlerimiz orada şehit olurken, düşman subayıyla kırıştırana sürtük denmez de ne denir? Kaltak mı deseydim yoksa?"

"Bak Alinga Sullivan. Tekrar söylüyorum. Sakın bu sürtüğün yazdıklarını film yapmaya kalkma. Vatanları için can verenlerin ruh-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

larını incitme."

"Avustralya için Gelibolu bu değil Alinga! Bu değil!"

Peki anne; sence Avustralya için Gelibolu bu değil de ne, diye sormak daha büyük bir felaket olacağı için öfkesi dinene ya da yorulana kadar susup onu dinlemekten başka çarem yok.

Tanrı korusun! Bu sahneyi yaşamaktansa günceyi yanımda taşıyorum. Hatta bu yüzden arabamı da almıyorum. Sevgili Mrs. Rose arızalı olmadığını, bir yere de çarpmadığımı kendisi kontrol ederek anladığı için "Neden?" diye sormuyor artık. Ben de işe otobüs, metro ve feribotla gidip-geliyorum. Sırf yolda Helen'den birkaç satır daha okuyabileyim diye.

NWtv'ye gelince defteri masamın çekmecesine kilitliyorum. Çalınmasından korkuyorum. Çünkü bu anılar televizyoncu, yapımcı milleti için hazine. Günceyi eline geçirenin hemen notere koşup, telif hakkı çıkaracağına ve film veya dokü-drama türü bir şeyler yapmak için kolları sıvayacağına adım gibi eminim. Ondan sonra mahkemelerde uğraş dur; günce bendeydi, onu çaldılar diye.

Daha önemli bir mesele var: Ne yapacağım? Okumayı bitirince, "Neler olmuş, neler?" diye içimi çekip defterini bir kenara atıp unutacak mıyım?

Yoksa bu anılardan bir belgesel mi çıkaracağım?

60 yıl sonra Helen'le Suat'ı diriltecek miyim?

Hâlâ emin değilim.

Annem kesinlikle belgesel yapmaya karşı. "Sakın" der gibi bakıyor yüzüme. "Sakın insanları incitme."

Öyle mi olur gerçekten; emin değilim. Sevgili Mrs. Rose haklı mı? Gelibolu savaşı konusunda Avustralya'da o kadar çok belgesel çekildi, kitap yazıldı ki. O zaman insanlar incinmedi de bir ben yaparsam mı ruhları taciz olacak şehitlerin? Neden annem bu kadar parladı bilmiyorum.

Bir karar da veremiyorum. Fakat Helen beni kuşatmış, esir almış durumda.

Gece rüyamda, Helen'le hastane çadırındaydım tabii. Suat'la konuşmasını dinliyordum gizlice. Onlar öyle yapmamıştı ama rüyamda Suat, yattığı yerden birden bire fırlıyor, Helen'i kollarına alıyor ve... öpüşüyorlardı. Hatta düşman subayı, bizim kızımızın

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

üzerindekileri omuzlarından geriye doğru kaydırıyor ve onu sandıkların arasına çekiyordu.

Hiç itiraz etmiyordu Anzak kızı.

Sabah mutsuz uyandım. Yatakta bir süre oturup somurttum. "Aklını başına al Alinga." diye çıkıştım kendime. "Bu böyle devam etmez. Kendini o kızın hayatından dışlayamayacaksan, bırak, okuma artık. Üstelik hikâyenin sonunu da biliyorsun. Ayrılmışlar işte!"

Karar verdim. Hiç değilse birkaç gün uzak duracağım defterden.

Otobüste okumadım. Fakat kafamın içindeki kurt susmak bilmedi:

"Saçmalama Alinga. Aç şu defteri. Sonra ne olmuş? Suat ne demiş, Helen ne yapmış? Merak etmiyor musun?"

Ediyordum, hem de çok. Ama dişimi sıktım. Beynimdeki kurda direndim.

Ancak feribota kadar dayandım. Oturacak yer bile yoktu. Ayakta olmama rağmen defteri çantamdan çıkardım. Rüzgâr saçlarımı ve defterin sayfalarını çılgınca uçurup karıştırmasına rağmen okumaya devam ettim.

Doktor Tony'nin kızı, düşman subayının yanına gönderdiğini okuduğumda içimden, "Yippiii!" bile dedim. Tony'nin boynuna sarılıp yanağına bir öpücük kondurmak istedim. Eminim, o anda Helen de aynı şeyi hissetmiştir.

Hatta Helen gibi Suat'ın rütbesinin Türkçesini telaffuz etmeye çalıştım içimden. Hem de defalarca.

"Mu... laaa... zııım.... Muuu... lay...zıım."

Beceremediğimi biliyorum. Bu sözcüğün nasıl telaffuz edileceğini bilen birinden öğrenmeye karar verdim.

"Muuu... laay..."

"Çok heyecanlı galiba?

Yanımdan gelen sesle sıçradım. "Ne? Efendim?"

Çilli, çiçek bozuğu suratlı bir adam, cam mavisi gözlerle bana bakıyordu. Kendini yakışıklı bulduğu belli. "Ah pardon." dedi. "Kor-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

kuttum. Ama kendimi tutamadım. Sayfaları karıştırmaması için rüzgârla kavga ediyordunuz da."

Bir şey demedim.

"Heyecanlı olmalı."

İster istemez gülümsedim. "Evet, biraz."

Biraz mı? Yalan.

Helen'le Suat'ın hastane çadırının karanlık bir köşesinde fısıldaşmalarını okurken boğuluyoruum. Tırnaklarımı yiyorum heyecandan.

Defteri çantama koydum. "Müsadenizle. Gitmem lazım."

Çilli adamın yanından uzaklaştım. Niyetim feribotun bir başka köşesinde devam etmekti. Fakat yapmadım. Okumadım. Onun yerine Helen'le Suat'ın başına bundan sonra neler gelmiş olabileceğini düşünmeye koyuldum.

Bu, bu ilahi bir şeydi sanki. Yani ikisinin arasındaki şey.

Tanrı iki düşman çocuğunu hiç ummadıkları bir anda ve yerde karşı karşıya getiriyordu. Ve daha ilk anda birbirlerinin yüreğini hissediyorlardı. Biri yaralı ve Helen'in anlatımıyla ölümün kıyılarında dolaşmasına rağmen... Öteki de düşmanın yaraladığı askerlerimiz için oradan oraya koştururken. Tanrı'nın işi değilse, böyle bir şey nasıl olabilirdi?

Victoria sokağının köşesinden Oxford Caddesine dönerken, "Belki" dedi kafamın içindeki kurt. Çok net duymuştum onu. "Helen'in güncesinin senin eline geçmesi de tanrısal bir rastlantıdır belki Alinga? Olamaz mı?"

Durakladım. Günlerdir içimde kıvranıp duran kararsızlık zincirlerini koparıverdim. Hissettim bunu.

Sevgili Mrs. Rose'un beni tereddüde sürükleyen baskısından kurtuldum. Bir güneş doğmuş gibi pırıl pırıl aydınlandı ruhum.

Helen'i 60 yıl sonra canlandırmak kimseye ve hiçbir şeye ihanet olamaz.

Kimseyi de incitmez.

Madem ki yaşanmıştı... Madem ki Gelibolu sırtlarında böyle bir aşk tomurcuklanmıştı, herkes öğrenmeliydi bunu.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Ölenler ölmüştü. Fakat Helen'le Suat'ın aşkı ölümsüzdü. Ölmemeliydi. Bunu da ancak ben sağlayabilirdim.

"Yürü Alinga." dedim kendi kendime. "Yürü ve yap şu işi!"

NWtv'nin kapısından girerken, heyecan ve hayat yüklüydüm. Hatta güvenlik görevlisine cömertçe gülümseyerek seslendim.

"Günaydın Stewart!"

Adam baka kaldı. Sabahları "Bayan Alinga" diye verdiği selamı duymazdan gelip önünden bulut gibi geçmeme alıştığı için şaşırmıştı.

George Cunningham, bu saatte beni karşısında görünce endişelendi.

"Bir şey mi oldu Alinga?"

Masasına doğru kararlı adımlarla yürüdüğümü görünce adamın yüzündeki endişeli ifade yavaş yavaş korkuya dönüştü.

Masanın önünde durdum. Koltuğunda büzülmüş gibiydi. Ellerimi masasına dayadım.

"Senden bugüne kadar bir şey istedim mi George?"

"Hayır" dedi.

"Ama şimdi istiyorum."

Biraz daha büzüldü. "Pirimi az bulduysan bir şey yapabilirim Alinga... Yani telafi..."

"Beni Türkiye'ye gönder George."

Solan yüzüne renk geldi.

"Türkiye'ye mi?"

"*Şafak ayinine*."

Uzun uzun yüzüme baktı. Odasına dalıp, üstüne yürümemin korkmasını gerektirecek bir sebebi olmayınca rahatladığı belliydi. Kalktı. Ellerini arkasında birleştirip pencereye yürüdü. Bir süre dışarıyı seyretti.

"Şafak ayinine ha?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Evet."

"Alinga ne işin var oralarda? Her yıl bir sürü gazeteci, televizyoncu gidiyor zaten. Millet bıktı artık. Her yıl aynı şeyl..."

"George!"

Şaşkınlığı üzerinden tam atamadığı için beni duymadı. "Senin kalitende bir televizyon yapımcısının daha..."

"George!" Bu sefer sesim daha yüksekti. Cunningham yüzüne yayılan yeni bir endişe bulutuyla döndü. Zaman kazanmak için masaya yürüdü, koltuğuna oturdu.

"Gönder beni oraya. Bunu yapmazsan istifa eder öyle giderim."

"Alinga" diye gülümsemeye çalıştı. Beni kaybetme korkusundan ödü kopmuştu. "İstifa mı? Ne biçim laf o öyle." Durakladı. "Tabii, tabii" diye devam etti sonra. "Elbette gönderirim. Sadece, orada ne yapacağını öğrenmek is..."

Ellerim masasında, ona doğru eğildim. "Toprak kazacağım George."

"Toprak mı? Ne toprağı?"

Alay edip etmediğimi anlamak için bakıyordu şimdi yüzüme.

"Başka soru sorma lütfen. Güven yeter."

"Sana her zaman gü... biliyorsun."

Kuşkulu gözlerini gözlerime dikti. "Toprak kazmak ha." diye fısıldadı kendi kendisiyle konuşur gibi. "Tanrı aşkına Alinga, kemik, kafatası filan mı çıkaracaksın sen de. Halk artık yeni acılar istemiyor. Ne çıkaracaksın topraktan?"

"Aşk."

George Cunningham dondu kaldı. Onu o halde bıraktım. Gülümseyerek doğruldum. Kapıdan çıkarken döndüm.

"İki ricam daha var George. Yanımda bir kameraman olsun. Yani Ethan... Bir de muhasebeye talimat verir misin? Biletlerimizi bugün almak istiyorum."

Dışarı çıktığımda içimden kendimi kutladım. Başarmıştım.

"Dur bakalım." dedi içimdeki kurt hemen. "Sevgili Mrs. Rose, bunu duyunca neler yapacak kim bilir?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Doğru yolda olduğumu biliyordum. Artık annemin tepkisi umurumda değildi. Helen'le Suat'ın peşine düşecektim, o kadar.

Kim incinirse incinsin.

Helen'in de bunu yapmamı isteyeceğinden eminim.

Tanrı böyle istiyordu.

Onları Tanrı bir araya getirmişti. Şimdi benden de bu inanılmaz gizli aşkı diriltmemi bekliyordu. Hiçbir duygunun sevgiden üstün olamayacağını insanlar artık anlasın diye herhalde.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

40

Anzak Hemşire'nin güncesi

Gelibolu, Savaş Sahra Hastanesi

17 Mayıs 1915

Nöbetteyim. Başucunda.

Yanıyor. Kavruluyor. Bu yangından sağ çıkacak mı; emin değilim. Bunun için dua ediyorum.

Neredeyse yanından hiç ayrılmadım. Durmadan alnına ıslak bez koydum.

Gözüm bacağındaki sargıda. Bez kanlandı. Giderek büyüyor kan lekesi. Açmaya korkuyorum. Bunu yapmamalıyım. Yanımda doktor olmadan çok tehlikeli.

Garip. Camira bugün defalarca sandıkların arasından başını uzattı. Fakat içeri girmedi. Benim orada olduğumu görünce bir şey demeden gitti.

Üçüncüsünde seslendim. "Gelsene."

Sargıyı açtırıp yaraya bakması için doktorlardan birini çağırmasını isteyecektim. Deli mi ne? Anlamadığım bir şeyler mırıldanarak kayboldu. Yüzünde düşmanca bir ifade vardı.

Aptal şey. Neden böyle davranıyor? Ne demek istiyor? Madem geldin, niye içeri girmiyorsun? Neden kaçıyorsun?

İlk fırsatta bunları ona sormaya karar verdim. Ama şimdi kafamı buna yoracak değilim. Ne isterse yapsın. Aklım, gözüm Suat'ta.

Onu adıyla anmak hoşuma gidiyor.

Sanki bunu bin yıldır yapıyormuşum gibi geliyor bana. Doğru telaffuz ediyor muyum; emin değilim. Kendine geldiğinde ismini yanlış söylersem çok ayıp olur herhalde. Üzerinde çalışmaya karar verdim.

"Suuu-at... Suuu-vattt."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Yoksa "Su-aaaat?" mıydı?

Neler saçmalıyorum. Nasıl çalışabilirim ki? Hangisinin doğru olduğunu bilmiyorum ki.

Tanrıya şükür. Akşama doğru Dr. McBright geldi. Beni görünce, "Yine mi geldin?" dedi.

Cevap vermedim. Oradan hiç ayrılmadığımı bal gibi biliyordu mutlaka. Kızlar kim bilir kaç defa ona ve Tony'e burada olduğumu duyurmuşlardır.

En azından Camira'nın üzüntüden geberiyormuş gibi bir suratla, "Helen iki gecedir uyumuyor." diye mırıldandığına eminim. "Şimdi baktım yine düşmanın yanında doktor. Hasta olacak diye korkuyorum."

McBright teğmenin başucuna sokuldu. "Nasıl?"

"Baygın ve çok ateşi var."

Alnına şöyle bir dokundu. "Hımmm."

Ne demek şimdi bu "Hımmm?"

Suat'ın bacağına bakmadığı için, "Sargı" dedim mecburen.

Başını çevirip baktı. "Normal."

"Temiziyle değiştirsem mi?"

"Yoo. Bu gece kalsın."

"Bir şey olursa..."

Hışımla döndü. "Helen." Öfkeli soluğu yüzüme vurdu.

"Sabrımı zorlama. Senin görevin bizim çocuklar. Unutma." McBright parmağını bu sefer ona doğru salladı. "Bunu kendi haline bırak artık. Arada uğrarsın. Öbür kızlar da gelip bakar."

"Ama ben... sadece..."

"Sen" diye parmağını yüzüme doğru salladı. "Saçmalıyorsun. İşinin başına git hemşire ve buna bir son ver."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

18 Mayıs 1915

Gece

Son vermedim. Nöbetteyim.

McBright'ın onu dinlemeyeceğimi bildiğini sanıyorum. Yanımdan ayrılırken yüzündeki ifade yumuşamış gibiydi. "İngilizler..." dedi. "Bu sabah sorguya geldiler. Sabırsızlar. Tony ile bunun..." Başını çevirip teğmene baktı. "Komada olduğunu söyledik."

Koma! Tanrı korusun. Öyle mi? Komada mı gerçekten?

Beni uzun uzun süzdü ve gitti.

Yüzünde tuhaf bir ifade vardı. Sanki bir şey söylemek istiyor da söyleyemiyor, benim anlamamı bekler gibiydi.

Ne? Neyi anlamam gerekiyor?

Laf. Kendi kendime aptalca manalar çıkarıyorum her şeyden. "Buna bir son ver hemşire." diye parmağını gözüme sokarcasına sallarken neyi anlamamı bekliyor benden?

Gözlerim Suuu...attt'ın yüzünde.

Çok düşündüm. McBright gerçekten bir şey mi ima etti? Neyi anlamamı bekliyor?

Beni azarlarken, lafın arasına İngilizlerin niye Suuuat'ı sorguya çekmek için sabırsızlandığını sıkıştırıvermişti ki?

Ateşini düşürmek için bir şey yapmamızı, sargının öyle kanlı kalmasını istemesi... bütün bunların bir anlamı mı vardı?

Birden McBright'ın sesini duyar gibi oldum.

"Tony ile bunun komada olduğunu söyledik İngilizlere."

Ancak o zaman anladım doktorun ne demeye getirdiğini.

"Bu kadar ateşten, kandan bir şey olmaz. Keşke onlar geldiğinde hep baygın olsa."

Yüce İsa!

Kalbim sıkışıverdi. Nasıl anlamamıştım bunu. Üstelik bir de kızmıştım beni azarlıyor diye. Oysa yardım etmeye çalışıyor. Tony de o da.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İyileşene kadar onu sorguculardan uzak tutmaya çalışıyorlar...

Ama ne zamana kadar?

Ben bir an önce ateşinin düşmesi ve iyileşmesi için bildiğim bütün duaları okurken o hep böyle kalacak değil ya.

Uzun, kıvrık, kara kirpikler aralanacak, okyanus gözler aydınlanacak ve "Helen..." diye mırıldanacak, "Anzak meleği. Hâlâ burada mısın sen? Yanımdan hiç ayrılmadın mı yoksa?"

Utanacağım. Yanaklarım ateş gibi yanacak. Elim, eline değecek. Mahcup bir gülümseme belirecek yüzümde.

"Hayır" diye fısıldayacağım. "Hayır Suuu..attt. Hep yanındaydım."

Sanki içimden geçenleri anladı. Kirpikleri kıpırdadı.

Sevindim. Seni çapkın, dedim kendi kendime. Ateşin düştü mü? Yine beni mi seyrediyorsun o güzel kirpiklerinin arasından.

Heyecanla uzandım. Hayır, alnı hâlâ alevler içindeydi.

Birden ameliyatlı bacağını çekmeye çalıştı. Eyvah. Dur. Sakın. Bunu yapma!

Bacağını sıkıca tuttum. "Lütfen... lütfen... yapma..."

Yüzündeki hatlar anında acıyla biraz daha derinleşti.

"Özür dilerim Suuu...attt."

Kahretsin, Yoksa "Suuuvett" mi demem lazım? Niye adını söylediği zaman doğru dürüst dinlemedim? Keşke tekrarlatsaydım.

"Özür dilerim." diye fısıldadım tekrar. "Benim yüzünden... canın yandı."

Bir şey demedi. Diyemedi. Kendinde değildi.

Ha... Ne, ne oluyor?

Yanımda biri konuşuyordu.

Sıçradım.

Kahretsin, uyuyup kalmışım oturduğum yerde.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Endişeyle ona baktım.

Dudakları kıpırdadı. Bir soluk, bir fısıltı döküldü dudaklarının arasından.

"*Anaaa...*"

Paniğe kapıldım. Ne demekti bu? Türkçe bir şey mi istiyordu benden? Su mu, yemek mi, morfin mi, ne...ne?

"Anaaaa..."

"Ne istiyorsun? Anlamıyorum... İngilizce söyle...Hadi."

Aynı sözcüğü tekrarlamaya devam etti.

"Anaaaa.... Anaaaa..."

Bir şey istemiyordu. Ateşten sayıklıyordu.

Ne demekti acaba? "Anaaaa."

Ona soracaklarım artıyor. Bunu da öğrenmeliyim.

Birden irkildim. O sırada böyle bir ihtimal aklıma gelmemişti... Ama şimdi, bu satırları karalarken... Bir şüphe kıpırdayıvedi içimde.

Anaaaa sevgilisinin adı mı yoksa?

Canım sıkıldı. Ben burada gözlerini açsın diye beklerken o sevdiği kızın adını mı sayıklıyor?

19 Mayıs 1915

Yine gelmişler.

Haberi Merrybelle getirdi.

Bu sefer daha kalabalıklarmış üstelik.

Yüzbaşı Tony yine izin vermemiş. Merrrybelle anlatırken kıkırdıyordu. "Üzgünüm" demiş Tony. "Düşmanı kaybedeceğiz galiba. Hâlâ komada."

Tanrı korusun. Onları atlatmak için yalan söylemesine minnettarım ama yine de içime sinmiyor.

Hiç de bile değil. Onu kaybetmeyeceğiz. Kaybetmeyeceğim.

Beni dünyanın öbür ucundan buraya Tanrı getirmedi mi?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bunun için mi yani?

Buna inanmam. İnanamam. Hem, hem bu sabah birden başını çevirdi. Deli olacaktım.

Bana bakıyordu. Okyanus aydınlanmıştı.

"Suuu..."

Hemen sustum. İsmini yanlış söyleyip rezil olmaktansa, "Teğmen" diye düzelttim. "İyi misin?"

Saçmaydı, ama heyecandan aklıma başka soru gelmemişti ki. Ateşine baktım. Vardı yine ama sanki biraz düşmüş gibiydi.

"Su..." diye fısıldadı. Gülümsemeye çalışıyordu. Gözleri gözlerimdeydi. "Su."

Boynundan destek vererek başını biraz kaldırdım.

"Ahhh."

Canı yanmıştı. "Özür dilerim."

Ağzına tuttuğum bardaktan birkaç yudum içirdim.

"Bu kadar yeter. Sonra yine veririm."

Teşekkür etti.

"Sonra da bir şeyler yersin."

Başını hafifçe salladı.

Sevincimi gölgeleyen soruyu sormazsam çıldıracaktım. Beynimi kemirip duruyordu...

"Şey..." diye mırıldandım rahat görünmeye çalışarak. "Gece ateşten sayıklıyordun."

Merakla yüzüme baktı.

Onu taklit etmeye çalıştım. "Anaaa... anaaa..." Dudağının yanındaki o çılgın çukur beliriverdi anında. "Sevgilinin adı Anaaa mı?"

Yüce Meryem... Uçuyorum...

Çok güldü. Güldükçe öksürmeye başladı. Öksürdükçe canı yandı. Cılız, öksürüklü kahkahası acıyla kesildi...

"Sevgili mi?"

"Hı hı... Seni bekleyen kızın adı mı Anaaa?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Birden ciddileşti. "Hayır" dedi. "Sevgilim yok."

O anda içimden geçeni yazıyorum işte buraya. O anda boynuna sarılıp öpmek istedim. Hem de bir değil bin defa. Ama belli etmedim.

"Öyleyse ne demek Anaaa?"

Gözleri kaymaya başlamıştı yine. Aman Tanrım, yine mi kendinden geçiyordu.

"Anaaaa değil." diye mırıldandı. Sesi soluyordu. Mecali kalmamıştı. Onu bu kadar yormamalıydım. "Ana... Sadece ana... Anne demek..."

Sonra okyanus gölgelendi. Uzun kıvrık kirpikler okyanusu örttü.

Yüzümde herhalde tarifsiz bir mutluluk olmalı. Uzanıp soluğunu dinledim, nabzını bulmaya çalıştım, tabii beceremedim. Fakat anladım. Bu sefer uyuyordu. Sadece uyuyordu.

Uyu dedim içimden. Rüyanda beni gör emi.

Bir süre orada oturdum. Onu seyrettim. Aklımdan binlerce milyonlarca şey geçer diye bekledim ama öyle olmadı. Hiçbir şey düşünmediğimi fark edince şaşırdım.

Kafamın için bomboş. Ama kalbim... O çok meşgul. Güp güp çarpıyor.

Ne kadar öyle oturdum hatırlamıyorum şimdi. McBright'ın sözleri takıldı aklıma.

"Saçmalıyorsun... İşinin başına git hemşire ve buna bir son ver."

İçimi çekip kalktım.

Haklıydı doktor. Görevim düşmanın yaraladığı erkeklerimize bakmaktı. Onlara değil.

Ama ona karşı da görevim vardı.

Meryem anam yardım et kızına. Kendimi ikiye bölünmüş hissediyorum.

Bir yanımda Anzak ruhu bütün haşmetiyle canlı, dimdik. Öbür yanımda bir şeyler tomurcuklanıyor. Günlerdir kanla sulanan bu toprakta bir şeyler filizleniyor.

Sandıkların arasından dışarı süzülmeden bir kere daha dönüp

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

baktım.

Uyuyordu.

"Döneceğim." diye fısıldadım. "Bekle beni. Döneceğim."

Bütün gün koşturdum. Aklımı ondan kurtarmak için yataklar arasında dolaştım.

Yaralı askerlerimizle ilgilendim. Konuşabilecek durumda olanlarla sohbet ettim. Gülümsedim. Bir sürü yalan söyledim:

"Seni bugün daha iyi gördüm asker."

"Yaran iyileşiyor James."

"Tanrım, iltihap kurumuş. Müjde."

"Duydun mu savaş yakında bitiyormuş."

Sevinemiyorlardı bile.

Yalan söylediğimi bildiklerinden. Çoğu da buralardan zafersiz dönmek istemediğinden.

Kaybettiği kolunun, bacağının ya da insanlığının bir ödülü olsun istiyordu askerlerin hepsi. Savaş meydanında tek ödül vardı: Zafer.

Ama o da o kadar uzaktı ki.

Ben bile anlıyordum, burada çakılıp kaldığımızı. Bugün 200 metre ilerlersek, ertesi gün o kadar geri çekiliyorduk.

Oyalanmak için her çareye başvurdum ama onu aklımdan çıkarıp atamadım. Bazen çılgınca bir isteğe kapılıyor, her şeyi bırakıp ona koşmak istediyordum.

Uyanmış mıydı acaba?

Doktorlar uğramış mıydı yanına?

Bacağındaki sargı nasıldı? Kanama devam ediyor muydu? Lanet sargıyı öyle bırakacak mıydık yani?

Sargıyı kimse değiştirmemişse akşam gidince yapmaya karar verdim. Ancak ben onun canını yakmadan o sargıyı açabilir, pansumanını yapar ve tekrar sarabilirdim.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İçimde yine amansız bir savaş var.

Kendime bile belli etmemeye çalışsam da sevinç içindeyim.

Korktuğum olmamış.

Ah sevgili Meryem anam belli etmiyorum ama sen içimden geçeni biliyorsun. Sevinçten uçuyorum kelebekler gibiyim. Utanmasam dans edebilirim.

"Anaaa" onun dilinde anne demekmiş, sevgilisinin adı değil! Yipppiii. Uzun kirpiğin sevgilisi yok!

Ve ben... bunun için çok mutluyum.

Bir yandan da utanıyorum.

Herkes bana bakıyormuş gibi geliyor. Bütün askerler. Kolları, bacakları kopan çocuklarımız... Gelip geçen herkes. Doktorlar... hemşireler... Hepsi, hepsi bana bakıyor sanıyorum.

Parmaklarıyla beni gösterip fısıldaşıyorlar. Seslerini beynimin içinde duyuyorum:

"İşte bu o! Hain!"

"Hain, hain!"

"Anzak'a ihanet ediyormuş!"

"Anzak demeyin şuna!"

"Casus o, casus."

"Ne yaptığını biliyoruz." diye homurdanıyorlar. "Utanmalısın Helen Key. Bizi bu hale getiren düşmanla... fingirdiyorsun!"

Hayır diye isyan ediyorum içimden. "Fingirdemiyorum işte... Ben... ben... sadece içimdeki insanlığın ölmemesine çalışıyorum..."

Gülüyorlar. Katıla katıla gülüyorlar.

Öfke beni ele geçirmek üzere. Hissettiğim vicdan azabını bastırmanın tek yolu var.

İsyan!

Yüzlerine karşı, "Ya biz?" diye haykırmak geçiyor içimden. "Biz, kaç Türk'ü kolsuz, bacaksız bıraktık hiç düşündünüz mü? Şu anda kaçı James gibi çorbasını kendi içemiyor hiç aklımıza geldi mi? Güleceğinize söylesenize. Kaç yüzünü, kaç binini vatanlarını savunuyorlar diye öldürdük?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

41

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

Geç vakte kadar direndim.

İçimden milyonlarca defa ona koşmak geçtiği halde yapmadım. Tony ve Dr. McBright'la belki 50 defa karşılaştım. "Uğradınız mı, yarasına baktınız mı, iyi mi?" diye sormadım.

Hava karardı.

Hâlâ Anzak aslanlarının yanındayım.

Az önce James'e çorbasını içirdim. Kolunun biri yok. Öbürü de yarım. Dirsekten aşağısı kesildi.

James için... Yani ondan geriye kalan için savaş çoktan bitti. Yüzbaşı Tony bir-iki güne kadar onu hastane gemisine sevk edeceğini söylüyor.

Kaşığı ağzına tutarken James mavi gözlerini gözlerimden hiç ayırmadı. Hiçbir duygu yok gözlerinde. Acı... öfke... arzu. Hiçbiri.

Beynimde bir korku dalgası kabarıverdi.

Biliyor mu yoksa? Onun kulağına, "İşte bu o." diye fısıldadılar mı?

Bu kadar yeter!

Daha fazla dayanamayacağım!

İsteyen istediği gibi düşünsün.

İstedikleri gibi yargılasınlar beni.

Gidiyorum.

"Helen!"

Yüzbaşı Tony'ın sesiyle toparlandım.

"Doktor?"

Ona gitmek üzere olduğumu anlamıştı galiba. Bir süre yüzüme

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

baktı.

Aniden korkuya kapıldım. Eyvah; bir şey mi olmuştu ona?

Ne hale geldiysem Tony yaklaştı. "Helen, iyi misin?"

"Şey... ben..."

"Bütün gün koşturdun durdun. Biraz dinlenmelisin..."

Başımı salladım. Dinlenecektim. Ama onun yanında. Kirpiklerini seyrederek. Gözlerinin okyanusunda arınarak.

"Ben..." dedi kırık bir sesle, "Belki duymamışsındır diye... haber vermek için..."

Ne geveliyordu bu adam? Ne diyecekse dese ya. Her şeye hazırlıklıyım ben. Anzak kızı Helen'im ben.

"Ne var yüzbaşım. Bir şey mi oldu?"

Yüzündeki endişeli ifade dağılır gibi oldu. "Yüzbaşı Stoker... Şu denizaltıcı...."

Hugh!

Tanrım; unutmuşum onu. Uçup gitmiş kafamdan.

"Evet... "

"Sevinirsin diye düşündüm... Yani... buna... sevinilebi..."

"Tony lütfen."

"Yüzbaşı Stoker'ın hayatta olduğu söyleniyor."

Yaşıyor... Hugh yaşıyor...

"Denizaltıyı batıran Türk hücumbotu onu da almış denizden. Hayatta... Fakat..." Tony'nin yüzü kararır gibi oldu. "Esir tabii." diye mırıldandı. Başını kaldırıp gözlerime baktı.

"Ama ölmekten iyidir elbette; öyle değil mi? Esaret biter ama ölüm sonsuzdur."

Tony gözlerimde bir şey okumak ister gibi bakıyordu.

"Yüzbaşı Stoker bir gün çıkar gelir. Savaştan sonra... Bilmeni istedim... Duymuş muydun yoksa sen?"

O anda çözdüm Tony'nin ne yapmak istediğini. Sevgili yüzbaşı... Her zaman imdadıma yetişen doktorum. Kader selinin beni Su...at'a -

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Aman Tanrım; bu sefer doğru söyledim galiba- doğru sürüklediğini görüyordu. Bunu kabul edemiyordu. Doğru değildi. Hugh'un hayatta olduğunu müjdeleyerek, selin önüne set çekmeye çalışıyordu Tony. Fakat kabarıp taşan bir seli dağlar bile durduramaz ki.

Yine de ona minnetle gülümsedim. Elini hafifçe okşadım. "Haberim yoktu Tony. Teşekkür ederim. Sevindim."

Sonra dönüp yürüdüm.

Yalan söyledim yine. Hugh'un hayatta olduğuna sevindim elbette. Ama Tony'nin umduğu sevinç değil bu.

Sandıkların arkasına geçer geçmez ilk gördüğüm o oldu: Camira.

Su-at'ın başucunda benim nöbet sandığımda oturuyordu. Gözü onda dalıp gitmişti. Ancak sandığın üzerindeki mumun ışığı yarattığım küçük esintiyle dalgalanınca birinin geldiğini anladı. Döndü. Beni gördü:

"Sen..."

Ne manasız laf.

"Hı hı..." dedim yavaşça. "Sen git artık, yorulmuşsundur."

Su-at'ın yanına yürüdüm. Gözleri kapalıydı. Uyuyordu. Soluğunu dinlemek için sokuldum. Dizlerine temas ettiğim halde Camira kalkmadı.

"Yorgun değilim. Sen git."

Duymazdan geldim. Eğilip soluğunu kontrol ettim. Hafif ama düzenliydi. Sanki bulacakmışım gibi bileğini tutup nabzına baktım. Güya bulmuş gibi numara yaptım. Elimi alnına koydum. Çok hafifti ateşi.

Bütün bunları yaparken Camira oturmaya devam etti. Uzun kirpikten çok onun soluğu duyuluyordu artık daracık bölmede. Öfkeyle nefes alıp-veriyordu Camira.

Bacağındaki sargı bezine baktım. Temizdi.

"Sen mi değiştirdin bunu?" Sesimi tanıyamadım. Bu ben miydim?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Hayır" diye kızgın biri soluk saldı. "Ben yapmak isterdim ama Dr. Bride'la Merrybelle geldi."

Rahatladım.

"İyi olmuş. Doktorun gözetiminde başhemşirenin yapması daha iyi tabii."

"Sen yapmak isterdin değil mi?"

Sesi yılan tıslamasına dönmüştü kızın.

Aldırmadım. Tek istediğim bir an önce bizi yalnız bırakmasıydı.

Tam o sırada kirpiklerin kıpırdadığını fark ettim.

Tanrım... Uyumuyordu. O da numara yapıyordu. Kirpiklerin arasından yine beni seyrediyordu. İçim aydınlanıverdi.

Camira, hâlâ Su-at'ın bileğini tuttuğumu görünce, başını kaldırıp yüzüme baktı. Gözlerinde tehlikeli kıvılcımlar yanıp sönüyordu. "Ne o şekerim? Bulamadın mı nabzını daha?"

Alaya aldırmadım. "Ne zamandan beri uyuyor? Çok oldu mu?"

Öfkeli bir soluk daha salarak ayağa kalktı. Omuz omuza dikiliyorduk şimdi Su-at'ın başucunda.

"Merak etme." diye homurdandı. Gitmek üzere arkamdan geçti. Ensemde soluğunu hissettim. "Geldiğimden beri gözünü açmadı."

"Merrybelle sargıyı değiştirirken canını yaktı, bağırtıdan ölmediğini anladım."

"Camira..."

Bir elini sandıklara dayayıp bana doğru döndü. Neredeyse yüzlerimiz birbirine değmek üzereydi.. "Aman başından ayrılma." dedi ıslıklı bir sesle. "Uzun süre yaşayacağını sanmıyorum."

Ürperdim. Bir karşılık vermeme fırsat bırakmadı. Çekip gitti.

"Anzak meleği..."

Su-at'ın sesiyle içim ısınıverdi. Ona döndüm. Okyanus gözleri ışıl ışıldı. Ruhumu saran kalın siyah tüller kalkıverdi. Geceye, o karanlık bölmeye güneş doğmuştu sanki.

Bu bir sihirdi. Bir büyü. Bir Troya büyüsü!

Daha önce hiç yaşamamıştım bunu. Bir bakış insanın bütün

BELONGS TO KAKTUS TEAM

dertlerini, tasalarını, korkularını silip süpürebiliyordu demek. Gülümsedim."Uyumuyor muydun sen?"

Camira gittikten sonra kimse gelmedi.

Sandığa oturdum.

"Yardım edebilir misin?"

Etmez miyim? "Ne yapmak istiyorsun?"

"Oturmak. Seni daha iyi görebilmek."dedi.

"Bacağın acıyabilir."

Acırsa acısın gibi baktı yüzüme. Ona doğru eğildim. Kollarını boynuma doğru kaldırdı. Sarılır gibi olduk. Onu başka türlü nasıl çekebilirdim ki?

Güçlü erkek kokusunu hissettim.

O kollarından kuvvet alarak kendini arkaya vermeye, ben de bütün gücümle çekmeye çabaladım. Yaralı bacağının acıdığını yüzünün gerilmesinden anladım. Fakat sonunda sırtını yattığı yerden kaldırıp arkasındaki sandığa yaslamayı başardık.

İkimiz de nefes nefese kalmıştık. Bir an göz göze geldik. Aman Tanrım, aman tanrım... Okyanus'ta ateş böcekleri uçuşuyordu.

"Teşek..kür ederim..." Soluğu sıklaşmıştı.

Böyle kalamazdım. Hemen uzaklaştım. "Canın yandı."

İnkâr etmedi. Başını salladı. Göğsü hâlâ sık sık inip kalkıyordu. "Sen de." dedi. Yutkundu. "Yoruldun."

Ben de inkâr etmedim. Ben de başımı salladım. Gülümsedim. Bacağı... Eyvah! Bacağındaki sargı kanlanmıştı. "Kan..." diye mırıldandım. "Yaran kanadı yine."

Boş ver dercesine elini salladı. "Geçer."

Tam yanındaki sandığa oturmak üzereyken aklıma geldi. Elimi alnıma vurdum. "Aman Tanrım, nasıl unuttum. Sen açsın."

Yüzüme baktı.

Açtı elbette. Yorgunluk, kan kaybı ve açlıktan gözlerinin altı çökmüştü.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Hemen gidiyorum." diye fırladım. "Yiyecek bir şeyler bulayım." Araya doğru yürürken içimden, "Bakalım ne bulabileceksin Anzak kızı?" diye homurdandım. Bu saatte ne olur ki?

Ama başardım. Dolapların birinde yulaf buldum. Şöyle parmak ucuyla alıp bir tasa attım. Su koydum. İspirto ocağını yaktım. Oradan oraya seğirtirken Suzy gördü. Ne yaptığımı sordu hemen.

"Acıktım." diye kestirip attım. "Çorba yapıyorum kendime."

Yürüdü gitti. Çorbayı kime yaptığımı anlamıştı mutlaka. Anlarsa anlasın.

Tası şırınga kaynattığımız ispirto ocağının üstüne oturtmak zor oldu. Ama becerdim. Ortalıkta bırakılan bir tabakta yenmemiş tavuk göğsü parçası bulunca dünyalar benim oldu. Onu da suyun içine tifttim. Uzun sürdü ama sonunda çorba kaynadı.

Sıcak sıcak içsin diye hemen koşturdum.

İtiraz etti ama dinlemedim.

"Hayır..." dedim yalancıktan kızmış gibi yaparak. "Bu böyle olacak." Okyanus hülyalı baktı bir an bana. "Peki, peki. Kızma."

Çorbayı ben içirdim. James'e yaptığım gibi.

"Güzel olmuş mu?" diye sormadım. İğrençti mutlaka ama açlıktan ölmüştü. Aç kurt gibi içti.

"Biliyor musun?" dedim. "Korkuyorum."

"Neden?"

"İsmini doğru söylediğimden emin değilim."

Güldü. "Söyle bakalım."

Başımı iki yana salladım "Olmaz. Sen söyle önce. Öğret bana."

"Suat."

"Suuuu-aat"

Daha çok güldü.

"Öyle uzatmadan. Bak, dikkat et. Suuu at."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Şaşırmış kendi uzatmıştı heceleri. Bu sefer ben güldüm.

Güya mahcup olmuş gibi başını eğdi. "Suat..." dedi. "Suat. Mülazım Suat."

"Aman onu bırak. Muuu... muuu... ley... Ah hayır. Bu kelimeyi doğru söyleyebileceğimi sanmıyorum. İsmin yeter. Suu-at."

Başını salladı. "Oluyor işte. Tek 'u' harfi olduğunu düşün."

Ne akıllıydı. Yazılışını bilirsem daha kolay söylerdim adını tabii.

"Su-et."

Yalancıktan yapmıştım bunu. Onu neşelendirmek için. Gülmek öylesine yakışıyordu ki.

"Hayıiır!" diye atıldı. "et değil, at."

Sonunda becerdim. "Suat... Suat... Oldu mu? Suat...Teğmen Suat..."

Suat yorgun düşüp dalana kadar konuştuk.

İngilizceyi nerede öğrendiğini sordum. "Çok güzel konuşuyorsun?"

"Eh işte. Yarım yamalak."

"Hiç de değil. Eee nerede öğrendiğini söyleyecektin."

"Askeri okulda. Kendi kendime de çok çalışmıştım. Ama savaş çıkınca... "

"İngilizce bildiğini anladılar mı? Doktorlar filan yani?"

Kurnaz kurnaz baktı yüzüme. Göz kırptı. "Başkasıyla konuşmadım."

"Konuşma. Anlamasınlar bence. Seni sorguya çekmek istiyorlar biliyorsun."

Omuzlarını silkti. "Adımı söylerim sadece. Bir de birliğimi. Söyleyecek başka şeyim yok ki. Savaşıyorduk. Vurulduk. Hepsi bu."

Ama onlar öyle düşünmüyordu.

Birden aklıma geldi. "Tony... Yani bizim doktor yüzbaşı. Seni ameliyat edenlerden biri. İyi bir insandır Tony. 'Onu olması gereken yere gönderirler' dedi."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Dikkatle bana bakıyordu.

"Yaralısın ve hastanedesin. Olman gereken yer burası değil mi?"

"Ama düşmanım." yüzü bulutlandı. "Doktor haklı. Olmam gereken yer burası değil."

"İnanmıyorum. Neresi olabilir ki?

"*Esir kampı* Helen. Esir kampı."

Herşey siliniverdi. Mutluluk kanatlanıp kaçıverdi.

"Hayır!" diye dikildim. "Buna izin vermem."

Bir şey demedi. Gözleri kapanıyordu.

"Uyu." diye fısıldadım. Elim alnına gitti. Sonra kaşlarının temasını hissettim parmaklarımın ucunda. Kirpiklerine dokundum. "Ben nöbetteyim. Olman gereken yerdesin. Burada."

Az daha "yanımda" diyecektim. Son anda kendimi tuttum.

Daha önce böyle şeyler hissetmedim. Eminim. İçimde kıpırdamaya başlayan korkuya rağmen kendimi mutlu hissediyorum.

Ve güçlü. İçimden çılgınca haykırmak geliyor. Onunla buradan fırlayarak karşı tepelere koşmak. Oradan kuş olup uçmak. Göz açıp kapayana kadar Avustralya'ya konmak. Ve herkese onu göstermek.

"Bakın; bu benim Türk'üm."

Artık adını koyuyorum. Kendimi kandırmaktan vazgeçtim.

"İçimdeki insanlığı öldürmemek." filan değil bu.

Sevmek.

Onu düşünmek.

Onun için endişelenmek.

Ondan ayrılmaya korkmak.

Onun yanında mutlu olduğunu ve ancak onun yanında mutlu olabileceğini anlamak.

Sevmek işte.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Bu kadar kısa zamanda nasıl oldu bu; bilmiyorum. Ama düpedüz sevmek bu.

Tanrım, aşk demeye korkuyorum!

Onu uyurken seyrettim yine.

Ve dua ettim.

Başka dinden birini sevmek günahsa... bağışla kızını Tanrım.

Avustralya Ana; ikinizi de sevemem mi? Onu sevmem sana ihanetse affet... Yalvarırım affet.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

42

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

Uyuklamışım. Merrybelle'in sesiyle silkindim. Başhemşire fırtına gibi girdi sandıkların arkasındaki gizli servimize.

"Geliyorlar Helen."

Soluk soluğaydı kız. Uyku sersemliğiyle algılayamadım.

"Kim?"

"Onlar işte. Sorgucular."

Sorgucular kelimesi kendime gelmeme yetti. Hemen kalktım. Suat da uyanmış ikimize bakıyordu.

"Tony ve McBright bu sefer engel olamadı. İngiliz bağırıp çağırdı. Bizim albay da mecbur kaldı. Geliyorlar."

Suat'a bakarak gözlerimi yumdum. Anladı. Başını devirip derin bir uykudaymış gibi yaptı. Bir anlığına yüzünde kalan muzip çocuk ifadesi sonra kayboldu.

Merrybelle, "Helen..." diye soludu. "Ne oluyorsun? Ne bu hal?"

"Ne varmış halimde başhemşire?"

"Savaşa gidecek askerler gibisin. Deli deli bakıyorsun."

Ruhum savaş alanı gibiydi zaten. Öyleyim, dedim içimden. Anzak kızıyım ben. Sevdiğimi almaya kalkanın yüreğini sökerim. Tırnaklarımla.

Tony'nin sesini duydum.

"Burada."

"Burada mı?"

Kızıl surat! Suat'ı getirdikleri gün onu ayağıyla ittirip sorguya çekmeye kalkan İngiliz Yüzbaşı'ydı bu. Sesi adamın şaşkınlığını ele veriyordu. "Ne demek burada? Esiri saklıyor musunuz siz?"

"Bir bakıma...evet."

Tony'in sesi bu sefer biraz endişe yüklüydü.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Ne demek bir bakıma? Albay, söyler misiniz; nedir bu saçmalık?"

İlk gördüğümdeki Anzak Albay olmalıydı yanında.

"Yani... böylesi daha uygun olur diye..."

"Uygun mu? Kim uygun gördü bunu?"

Tony, "Ben" dedi.

Doktor McBright hemen onu destekledi "Ve ben."

"Albay, buranın komutası sizde; öyle değil mi? Yoksa yanılıyor muyum?"

Bu İngilizler böyle işte. Güya kibarlık. "Buranın komutanı sen değil misin?" desene. Yok; ille lafı dolandırıp uzatacak. Ettiği lafa bakar mısın? "Albay, buranın komutası sizde; öyle değil mi? Yoksa yanılıyor muyum?" Tony'nin Anzak Hastanesi'nin başhekimi olduğunu bilmiyor olamaz. Aklı sıra doktorları muhatap almıyor.

"Yanılmıyorsunuz." Bizim albayın sesi toktu. "Fakat hasta ve yaralılarla ilgili kararları doktorlarım verir. Doğal olarak. Üstelik Yüzbaşı Tony başhekimimiz."

Anzak bu işte! Kimseye minnet etmez. Boyun eğmez. Adama haddini bildiriverir. Kendimi tutmasam içeriden alkış tutacaktım albaya.

Suat'ın yarı baygın rolünün inandırıcı olması için dua ediyordum bir yandan da. Sanki ateşi varmış gibi artık kurumaya yüz tutmuş bir bezi tekrar alnına koydum. Kirpiklerinin arasından bana bakıyordu. İşaret parmağımla sus işareti yaptım.

İngiliz dışarıda bir şeyler homurdanıyordu ama duyamadım. Duymama gerek de kalmadı.

"Bu taraftan."

Önce Tony girdi gizli bölmeye. Sonra bizim albay. Arkasından da kızıl surat Yüzbaşı. İki İngiliz daha ve ilk gün tercümanlık yapmak için getirdiği adam.

Suat'la konuşmak için tercümana gerek olmadığından haberi yok tabii kızıl kafanın.

Gerçi henüz bizimkiler de bilmiyor.

En arkadan da McBright girdi.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tony, "Hemşire" dedi. Sesi kararlıydı ve itiraz kabul etmeyeceği ifadesinden belliydi.

"Sen çıkabilirsin. Burası hepimiz için yeterince dar. Yüzbaşı Bogard esire bazı sorular sormak istiyor."

Kızıl kafanın adı Bogard'dı demek.

"Ama... baygın. Bütün gece ateşler içinde yandı. Sayıkladı ve...."

Tony bir şey demek üzereyken, Yüzbaşı Bogard, hiç beklemediğim bir şey yaptı.

"Çıkmasına gerek yok." Etrafına bakındı. "Sorguyu burada yapacak değilim." Biz birbirimize bakarken albaya döndü. "Esiri buradan derhal çıkartmalarını emreder misiniz albay? Onu uygun bir yere taşıtın. Herkesin görebi..."

Yemin ederim albay bembeyaz oldu. Kendinden rütbece aşağıda birinin ona emir verir tonda konuşmasına içerlediği belliydi. "Size söylediğimi hatırlıyorum." dedi İngiliz'e bakarak. Sesi ıslık gibi çıkmıştı. Lafı İngilizvari uzatmasında da alay vardı. "Yaralı ve hastalarla ilgili kararları doktorlar verir."

O sırada Suat'a bakmakta olan İngiliz hayretle başını ona çevirdi.

"Ama burada sorgu yapılamaz. Onu derhal çıkarttırın albay bu... bu..." Aradığı kelimeyi bulamamıştı.

"Bu hiç doğru olmaz Bogard."

Tony'nin kırk yıllık arkadaşıymış gibi senli benli konuşması İngiliz'in kızıl bıyıklarını titretti.

"Uygun olmaz mı?"

Bu sefer McBright atıldı. "Hem de hiç. Şu anda onun hakkında bildiğimiz tek şey düşmanın yaralı olduğu. Bulaşıcı hastalık taşıyıp taşımadığı belli değil. Bence Albay Cartright, esiri bizim çocuklardan uzak, karantinada tutmakla çok isabetli bir karar verdi. Tanrı korusun, askerlerimiz arasında salgın bir hastalık çıkmasını istemeyiz; öyle değil mi? Bunlarda her türlü şey olabilir. Kolera, tifo..."

Bir iki hastalık daha saymaya niyetli gibiydi fakat sinirden aklına gelmemiş takılmıştı. Tony ekledi. "Kuduz, veba, sıtma..."

Yüzbaşı Bogard ve yanındaki İngilizler, Suat'tan mümkün olduğu kadar uzağa çekildiler. Yemin ederim, utanmasalar kaçıp gide-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ceklerdi sandıkların arasından.

"Bitleri de cabası." diye araya girdi Albay Cartright. Sesi pek keyifliydi bu sefer. "Kim bilir daha neler vardır bunun üstünde başında?" Suat'ı üstüne yatırdığımız brandaları, battaniyeleri iğreniyormuş gibi ucundan şöyle bir tuttu. "Maalesef hepsi yakılacak bunların. Hepsi. Riski göze alamam. Tanrı korusun."

Tony fırsatı kaçırmadı. "Aslında sizi buraya almamız doğru olmadı. O kadar ısrar ettiniz ki telaştan unuttuk." Korkunç bir endişe ifadesi oturtmuştu suratına. "Hiç değilse maske verseydik. Akıl edemedik işte."

McBright bana döndü. "Hemşire; koş maske getir. Çabuk!"

Gülmemek için dudaklarımı ısırdım. Kuş gibi uçtum. Dört-beş ameliyat maskesi kaparak hızla döndüm.

İçerden Bogard'ın sesi geliyordu. "Konuşabilecek durumda canım."

Suat'ın uyumadığını anlamış olmalıydı. "Asker..." diye devam etti kızıl surat ben girerken. "Adını ve birliğini sor şunun?"

İşte o anda hepsinin başına bomba düşmüş gibi olmuştu.

"Tercümana hiç gerek yok." diye mırıldandı Suat İngilizce. Sesi hafif ama tonu dik ve sertti. "Dilinizi biliyorum."

İçeride ses soluk kesilmişti. Bizimkiler de en az İngilizler kadar şaşkındı.

"*Maskeler*" diye sırıttım. "Hemen takın. Aman hastalık bulaşmasın."

Yüzbaşı Bogard elimden öfkeyle çekerek aldığı maskeyle ağzını, burnunu örttü. "Madem öyle..." diye tısladı. "Adın ne? Birliğin hangisi? Ve nerede?"

Ne yapacak şimdi Suat diye geçti o an aklımdan. Yattığı yerde okyanus gözlerini adama dikmiş bakıyordu.

"Konuş?" dedi kızıl surat. "Söyle. Kimsin? Hangi birliktensin?"

"57. Alay."

Suat bunu der demez İngilizler birbirine baktı. Hemen endişe-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

lendim tabii. Ne oluyor ki? Bu kadar önemli miydi, 57 rakamı.

Suat tane tane devam ediyordu: "1311 Maydos doğumlu Hamzaoğlu Mülazım... siz bunu anlamazsınız değil mi... yani teğmen... Teğmen Suat..."

1311 doğumlu mu? Daha önce de söylemişti galiba bu saçma tarihi ama üstünde durmamıştım.

Şimdi de ben kafama bomba düşmüş gibiydim. Ağzım açık kalmıştı. Yüce Meryem 1311 mi dedi? Doğru mu duydum. Kaç yaşında bu... Apollon muuu... bu... muu...layyy....ziiiim? Tarihi mi yanlış söyledi, İngilizce rakamları mı karıştırdı, adamla alay mı ediyor?

Tuhaf... Yüzbaşı Bogard oralı değildi. "57. Alay mı dedin?"

"Doğru duydun."

McBright, bizim Albay Cartright'a sokulmuştu. "Niye numaraya takıldı bu? Ne önemi var bunun?"

"Var. 57. Alayın bir bölüğü Conkbayırı dedikleri tepede bizi püskürttü. *Hepsini...*"

Kızıl Surat ameliyat maskesini suratından çekmeden. "Bölüğün hangisi?" diye sorunca albay sustu.

"*19. Fırka*."

Kurşun sıkar gibi çıkmıştı numara Suat'ın ağzından.

"Hadi oradan. Hepsini öldürdüğümüz bölük mü yani?"

Suat başını salladı. "On katımız düşmanı öldüren bölük. Anzakları Conkbayırı'na çıkartmayan *sancak bölüğü*."

Yüzbaşı Bogard "Kes sesini!" diye bağırdı. Kızıl suratı daha da kızarmıştı. "O bölükte canlı tek bir düşman askeri bırakmadık. Her yer cesetlerinizle doluydu."

"Evet" diye mırıldandı Suat. Sesinde tarifsiz bir keder vardı. "Öyle yaptınız."

Bogard'ın yanındaki İngilizlerden biri atıldı. "Madem öyle yaptık sen nasıl varsın?"

"O da kaçmıştır." Yüzbaşının yüzünde küçümseyen bir ifade vardı. Şöyle omzunun üstünden bize doğru baktı."Tanrı biliyor ya o

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ateş yağmuru altında kimseyi kaçtığı için ayıplamam."

Suat, dirseklerinin üzerinde doğrulmaya uğraştı. "Biz kaçmayız." diye homurdandı.

Öbür İngiliz "Bakmayın siz bunun çalımına..." diye güldü. "Öyle bir tarıyorduk ki bunları, neye uğradıklarını şaşırdılar. İlk sırayı biçtik. İkincileri de devirdik. Kalanlar yüz geri edip Conkbayırı'na doğru deliler gibi kaçmaya başladı." Sonra Suat'a döndü. "Hah" diye alaylı bir hece çıktı ağzından, "Kaçmazlarmış. Gözlerimle görmesem ben bile inanacağım yalanına."

Albay Cartright başıyla onayladı. "Haklısınız. Kaçtılar. Bizim mitralyözler bir yandan sizinkilere karşı yamaçtan öyle bir ateş duvarı oluşturmuştuk ki mecbur kaldılar çekilmeye." Bir an durdu. "Fakat sonra ne oldu bilmiyorum. Kaçanlar birden bire geri döndüler."

Kızıl surat, "Aptallar!" dedi tiksintiyle, "Kurşun yağmurunun üstüne süngüyle yürüyecek kadar aptal bunlar."

Cartright onu duymamış gibiydi. Gözü Suat'taydı. "Bir asker olarak çok merak ediyorum. Neden, neden geri döndünüz?"

Suat bir süre dalgın dalgın parmaklarına baktı. "Fırkanın bozulduğu..." dedi gırtlağını temizleyerek, "Doğru. Karşımızdaki kuvvet benim müfrezemin çok üstündeydi. Ayrıca yoğun bir baraj ateşi altındaydım. Asker kırılmaya başladı. Tutunamadık. Daha yukarıda mevzi almak için çekilmeliydik. Ricat emri verdim. Yukarı doğru koşmaya başladık. Ateş daha da şiddetlendi. Arkamızdan mitralyözler tarıyor, menzil değiştiren düşman topçusu önümüze gülle yağdırıyordu. İki ateş arasındaydım... O sırada..."

McBright araya girdi. "Vuruldun."

"Evet... Askerin morali bozulmasın diye devam ettim. Mitralyözler takırdayıp duruyordu. Her takırtıda beş-on yiğidim kanlar içinde düştü. Tepeye varırsak kurtulacaktık. Orada bir savunma hattı oluşturabilirdik. Ama gücümüz gittikçe eriyordu. İşte tam o sırada, kayaların üstünde onu gördük."

"Kimi?"

"Komutanımızı..."

Kızıl Yüzbaşı, "Komutanın kim?" diye atıldı hemen.

Suat hiç oralı olmadı. Mahcup, acılı bir ifade yerleşmişti yüzüne.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Komutanımız bir kartal gibi kayanın üstünden önümüze sıçradı. '*Niçin kaçıyorsunuz*?' diye gürledi. Birkaç er nefes nefese, '*Efendim düşman...*' diyecek oldu. 'Nerede?' Müfreze komutanı olarak ben öne çıktım, 'İşte' dedim." Suat başını kaldırdı, Albay Cartright'a baktı. "Tepeyi tırmanan sizin avcı birliğini gösterdim." diye devam etti. Ve ben yarım yamalak İngilizcesiyle anlattığı bu sahneyi günlüğüme, bu sayfalara eksiksiz aktarabilmak için can kulağıyla onu dinledim.

Yattığı yerden fırlayacak gibi atıldı. O anı tekrar yaşadığı belliydi. "*Düşmandan kaçılmaz*, dedi komutanımız. 'Cephanemiz kalmadı' dedi bir asker. '*Cephaneniz yoksa süngünüz var*!.."

İngiliz teğmenlerden biri, "Laf!" diye bağırdı. "Süngüleri varmış! Kim bu komutan? Komutanın adını söyle esir!"

Suat orada değildi sanki. Vücudu öyle gerilmişti ki Tony, kerevetten kalkmasını önlemek için tutmak zorunda kalktı

"Yereeee yat!"

O anı öylesine yaşıyor ve canlandırıyordu ki hepimiz, emri verenin Suat'ın kayanın üstünden kartal gibi önlerine sıçrayan komutanı olduğunu anladık

"Rap!" diye sesini yükseltti Suat bu sefer. "Hepimiz yere yattık. Biz yatınca Anzak avcıları da ateş başlayacağını düşünerek yere yattı. Komutan tekrar o kayanın üstüne çıktı. Gözlerine bakamadım. Yemin ederim şimşekler çakıyordu gözlerinde. '*Ben*,' diye bağırdı oradan bize bakarak. '*Size taarruz emretmiyorum. Ölmeyi emrediyorum.* Biz ölene kadar geçecek zaman zarfında yerimize başka kuvvetler ve komutanlar kaim olacaktır.' Hepimize son bir defa baktı. *Süngüüüü taaaak*!"

Bu emri veren de oydu. Suat'ın adını vermediği kartal komutan.

"Şak, şuk süngü taktık. Ben de... şehitlerden birinin tüfeğini kaptım. Şak.. şuk, taktım süngüyü namluya. Gözler komutanda bekledik. Biri... tekbir getirdi. Sonra hep bir ağızdan tekrarladık..." Bir an durdu. Sonra kendi dilinde bir şeyler mırıldandı.

Söylediklerinin, "Ya Allah..!" diye başladığını sanıyorum ama birden ürperdiğimi hissettim. İlahi bir şey olmalı diye geçti o onda aklımdan. Bir veda gibiydi bu, ya da bir kucaklaşma! Hayata veda, Tanrı'yla kucaklaşma gibi.

"Hücuuuuum!"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Suat'ın kolu havadaydı. Sanki hücum emrini veren oydu.

Şimdi onun gözlerinde şimşekler çakıyordu. Okyanusta kasırga kopmuştu.

"Aslanlar yerinden fırladı... Tepeden aşağı düşmanın üstüne yürüdüler. Sonra koşmaya başlandı... Daha hızlı, daha hızlı... daha... daha... Bacağım yaralı olduğu için geride kalıyordum onlardan... Ama koşuyordum... Koşmalıydım... Askerim..."

"Askerin biçildi." dedi İngiliz yüzbaşı. "Biri bile kalmadı."

Suat onu duymamıştı bile. "Önce sağ kanattaki yiğitlerden Sivaslı Mustafa düştü. Sonra Terme'li Hüseyin... Ayıntaplı Mehmet onbaşı... Dört yağlı kurşun delip geçmişti bağrını... Sonra ötekiler... Ama durmuyorduk...Koşuyorduk... Anzak siperine dalmak üzereydim.."

Hepimiz ağzına bakıyorduk Suat'ın. Savaşın içindeydik, fakat o anlatana kadar savaşın dehşetini fark etmemiş olduğunu anlamıştı sanki herkes. Önce Albay Cartright'a, sonra Tony'e, McBright'a, bana baktı. "Sizin siperlere çok yaklaşınca Anzak da süngü takıp hücuma kalktı. Artık süngü süngüye, gırtlak gırtlağa dövüşüyordu iki tarafın aslanları."

Cartright'la Tony bir an birbirine baktı.

"Eşmeli Nazım önümde koşuyordu..." diye devam etti Suat. Birdenbire kendi dilinde konuşmaya başlamıştı. Huşu içindeydi sanki. Devreye tercüman girdi. "Süngüyü kaldırdığı gibi Anzak'ın göğsüne soktu." O anda acıyla yüzünü buruşturdu. "Ahhh! Eyvah! Aynı anda Anzak'ın süngüsü de Nazım'ın karnını deşti. İkisi birden düştü önümde. Bir an donup kaldım. Nazım'ın süngüsü Anzak'ın göğsüne saplanmış, dipçik havaya dikilip kalmıştı. Nazım bir eliyle bağırsaklarını parçalayan süngüyü kavramış öylece kalmıştı. Öbür eli kucaklamış gibi düşmanına sarılmıştı. İkisinden oluk gibi kan akıyordu. Anzak kanıyla Nazım'ın kanının birbirlerine doğru akıp buluştuğunu gördük. Kan kardeş oldular, diye geçmişti o an aklımdan. Üstlerinden atladığım sırada sizinkilerden birini gördüm göz ucuyla, süngüsünü salladığı gibi koşmaya devam etti. Süngü tesadüfen bacağımdaki yaraya denk geldi."

Tony bana baktı. Suat'ın yarasını ilk gördüğümde "Süngü yarası galiba." dediğimi hatırlamış olmalıydı.

İngiliz Yüzbaşı, "Orada kaldın demek. Yaşadığını kimse anla-

madı mı? Kimse işini bitirmeye gelmedi mi? Nasıl kurtuldun?"

Bir an, ama sadece bir an okyanus gözlerin bana kaydığını fark ettim. Gözlerimin içinin gülmesini diledim o sırada. Ona bütün varlığımla tebessüm ettiğimi görmeliydi gözlerimde.

"Bilmem" dedi Suat usulca. Dudağının yanındaki gamzesi çukurlaşıvermişti. Hiç çekinmeden bana doğru baktı. "Allah bir mucizesini daha görmemi istedi herhalde."

O anda içim minnetle dolup taştı. Tanrısının görmesini istediği mucize bendim demek. Ateşlere düşmüş gibi yandım. Koşup boynuna sarılabilirdim. Yanaklarını öpebilirdim, okyanusu örten kirpiklerini de.

Kahretsin, yapamadım tabii. Bundan sonra da yapabileceğimden kuşkuluyum. Suat esir. Artık ben de öyle hissediyorum kendimi. Bu branda yığının altında tutsağız ikimizde. Kadere teslim olduk. Yine de belli belirsiz bir tebessümle onu ödüllendirmeye çalıştım, Tony ile McBright'ın göz ucuyla bana bakmalarına da aldırmadım.

"Peki esir, şu size ölmeyi emreden komutan kim? Söyle."

Suat cevap vermedi.

"Anlamadın mı? Birliğin nerede şu anda? Bunu bana söyleyeceksin."

Cevap vermek yerine güldü.

Bogard sinirlenmeye başlamıştı. "Bana bak. Bizi uğraştırma. Nasıl olsa dilini çözeriz. İyisi mi çeneni aç."

Kibarlığı bırakmıştı. "Hadi konuş. Kim o komutan? Rütbesi ne?"

Hiç oralı değildi uzun kirpiğim. "Ben" dedi İngiliz'e dik dik bakarak. "57. Alaydan, 1311 Maydos doğumlu Hamzaoğlu teğmen... Suat..."

İngiliz belki on defa sordu. "Komutanının adı ne? Rütbesi ne? Birliğin nerede? Onlardan koptuğunda neredeydiler?"

Her seferinde tercüman da tekrarlıyordu soruları. Az da olsa işe yaradığı için mutlu olmuş gibi bir hali vardı.

Suat da on defa aynı cevabı verdi:

"57. Alaydan, 1311 Maydos doğumlu Hamzaoğlu teğmen... Suat..."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bir gün önce "Seni sorgulayacaklar." dediğimde verdiği cevap geldi aklıma. "Benden başka laf alamazlar."

Suat sözünü tutmuştu. Başka laf çıkmadı ağzından.

Kızıl suratın yanındaki öbür İngiliz aniden "Ben şimdi senin..." diye gürledi. Yumruğu havaya kalktı.

Merrybelle'le çığlık attık.

Kahretsin en heyecanlı yerde. Beni çağırıyorlar. Gece yazmaya devam ederim artık. Umarım yani.

Gece

Suat'ın yanına gitmem yasak! Tony, "Kesinlikle" dedi. "Servisten çıkmak yok." Camira'nın gözleri üzerimde. Biraz uzaklaşsam peşime düşüyor.

Yazmaya devam edeyim bari dedim içimden. En heyecanlı yerde kalmıştım. İngiliz teğmenin Suat'a bağırarak yumruğunu kaldırmasında.

Merrybelle'le çığlık atmıştık.

Aynı anda Dr. McBright şimşek gibi harekete geçti. "Teğmen!" Suat'a yumruk atmadan adamın kolunu yakaladı. Birbirlerini itip kakmaya başladılar. İngiliz "Bırak beni." diyordu durmadan. "Bırak beni. Ağzını, burnunu kırayım şunun." Tony ve kızıl surat onları ayırmaya uğraşırken McBright, "Buna izin veremem." diye soludu herifin suratına. "Ben doktorum ve o bir hasta. Buna asla izin vermem, asla."

Aslanım benim! Hepsi Anzak aslanı bunların!

İngiliz teğmenin yüzü gökkuşağına dönmüştü. Sarardı, bozardı, yeşerdi. "Sen!" diye hırladı. "Düşmanı koruyorsun." Hırsını alamayıp bize de bağırdı: "Hepiniz, hepiniz. Esiri koruyorsunuz."

Bugün beklemediğim şeyler oldu. Daha da bitmemişti anlaşılan. O itiş-kakış arasında biri, "Bana bak!.." diye gürledi. Bizim Albay Cartright'tı bu."Biz askeriz. Cellât değiliz; sok bunu kafana. Askerler savaşır. Birbirlerini öldürür. Biz onları öldürüyoruz... Onlar da bizi..."

McBright ve İngiliz teğmeni ayırmışlardı. Cartright kızıl surata yaklaştı. "Ama oraya kadar." diye tısladı. Öfkeden soluk soluğaydı

BELONGS TO KAKTUS TEAM

albay. "Bir hastanede düşman da olsa silahsız ve yaralı birine el kaldırılmasına izin vermem. Anlaşıldı mı yüzbaşı?"

İki adam uzun uzun baktı birbirine. İngiliz teğmenin göğsü hızla inip kalkıyordu sinirden. Neden sonra Yüzbaşı Bogard, "Öyle olsun." diye homurdandı. Adamlarına bir işaret çaktı. Sonra, sırıtarak olayları takip eden Suat'a döndü. "Şimdi gidiyorum..." diye tısladı. "Ama yine geleceğim. Ve bu sefer buradan yalnız gitmeyeceğim."

İngilizler alı al, moru mor sandıkların arasından çıktı. Biz de arkalarından. Roland bir-iki adım attıktan sonra Albay Cartright'a döndü. "Bu durumu Yüksek Komutanlığa bildirmek zorunda olduğumu takdir edersiniz sanırım albay. Yaralı da olsa her düşman esiri casustur. Düşmanın derhal buradan çıkarılması gerekiyor." İşaret parmağı havaya kalktı. "Ve yemin ederim, onun buradan çıkarılmasını sağlayacağım." İşaret parmağını kaşlarına doğru götürerek güya albayı selamladı. Koltuğunun altındaki şapkayı hırsla başına geçirdi. Ve hızla yürüdü. Kavgacı teğmen uzaklaşırken omzunun üstünden arkaya, Dr. McBright'a tehdit dolu bakışlar fırlatmaya devam etti.

Ve yine beklemediğim bir şey oldu. Albay Cartright, İngilizlerin peşinden yürümeden Suat'a elini uzattı. Suat bir an albayın eline baktı. Sonra o da uzattı elini. Tokalaştılar..

"Seni tanıdığıma sevindim teğmen." dedi Cartright. "İyi savaşıyorsunuz."

"Siz de."

"Erkekçe dövüşüyorsunuz."

Suat'ın kaşı kalktı. "Sizinkiler de."

"Ve size o emri veren komutan... ismini sormuyorum. Ama büyük asker olduğu muhakkak. Belki bilmek istersin diye söylüyorum. O gün o komutanın size verdiği emir yüzünden Conkbayırı'na çıkamadık. İngiliz'in biçtik dediği askerlerin süngüleri bizi durdurdu. Bir adım bile ilerleyemedik. Öldüler ama başardılar."

Bu sefer Suat'ın eli uzandı albaya. Sertçe tokalaştılar. Okyanusa güneş doğmuştu sanki. Pırıl pırıldı gözleri. "Teşekkür ederim." diye mırıldandı. "Ruhlarına malum olmuştur."

Cartright döndü ve çıktı. Biz de arkasından. Albay ve McBright birkaç adım uzaklaşmıştı ki Yüzbaşı Tony, hızla dönüp sandıkların arasından onun yanına yürüdü. Ben de peşinde.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İçeri girdiğimde Tony, Suat'ın başucuna dikilmişti bile. "Senin yerinde olsam..." diye mırıldandı Yüzbaşı. Sesi dostça değildi, ama düşmanlık da yoktu. "Biran önce iyileşmeye bakarım. Seni göndereceksin yere yaralı gitmek istemezsin."

Beklemeden döndü. Az daha bana çarpacaktı. "Ve sen..." diye homurdanarak geçti yanımdan. "Kulağınla duydun. Yine gelecekler ve bu sefer yalnız gitmeyecekler."

Bir şey demedim. Suat'a baktım. Yüzünde tuhaf bir ifade vardı. Üzgün ama diri. Alaycı ama ciddi.

Ve okyanus yeşil yeşil dalgalanıyordu gözlerinde.

"Helen!"

Tony'di seslenen. Bakışlarımı güçlükle uzun kirpiklerden ayırdım. Tony sandıkların arasında durmuş beni bekliyordu. "Gel. Buradaki nöbetin bitti."

Son bir bakıştan sonra Suat'ın yanından ayrıldım. Elini hafifçe kaldırmış parmaklarını oynatıyordu.

Ben de öyle yaptım. Nöbetimin bitmediğini, sonsuza kadar bitmeyeceğini ikimiz de biliyorduk.

Birkaç adım yan yana yürüdük. Tony bana, ben ona bakmadık. Birden durdu. "İngiliz'in dediğini duydun değil mi?"

"Evet. Tekrar gelecek."

"Ve onu götürecek. Helen ne kadar farkındasın bilmiyorum ama bu iş çok can sıkıcı hale gelebilir."

"Ne yapmamı istiyorsun yüzbaşı?"

"Ne yapmanı istediğimi biliyorsun. Ben de yapmayacağını biliyorum."

Bir an göz ucuyla baktım. Yüzünde dostça, babacan bir ifade vardı. "Yine de seni uyarmak istiyorum Helen. Umarım tahmin ettiğim gibi değildir. Seni çok üzmesinden korkuyorum. Sadece onun yüzünden değil. Buradaki herkes seni çok üzebilir."

Önüme baktım. "Her şeyi göze aldım."

Yüzüme baktı. "Tamam. Mesele yok öyleyse." Döndü servislerden birine doğru yürümek üzereyken elinden tuttum.

"Tony?"

Şaşırdı. Bir elime, bir yüzüme baktı.

"Bana yardım et Tony."

Ömrüm oldukça o anda Tony'nin yüzünde beliren ifadeyi unutacağımı sanmıyorum. Bir şey söylemesine fırsat vermedim:

"Yani... bize... Bize yardım et Tony."

Elimi avuçlarının arasına alarak patpatladı. "Öyleyse sen de bana yardım et." diye fısıldadı. "Onun yanına gitme. Yasak."

Dedim ya. Burada artık iki esir var. Biri düşmanın 57. alayından, 1311 -Tanrım hâlâ bu tarihin sırrını çözmüş değilim- Maydos doğumlu Hamzaoğlu teğmen Suat. Öbürü de ben. 1898 Avustralya, Sydney doğumlu Anzak Kızı Helen.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

43

Sydney, Boronia Park

17 Mart 1975

Herkes çıldırdı.

Önce Ethan.

"Hazırlan" diye kameramanların odasına girdiğimde kucağındaki kameranın objektifinde biryerleri kurcalıyordu.

"Bak..." dedi başını kaldırmadan. "Yine bir yerleri sel bastıysa, kendine başka birini bul. Yeterince suya girdim ben. Hala objektife sıçrayan su damlalarını kurutmaya çalışıyorum."

"Bence bunu bir an evvel yapmalısın Ethan. Çünkü yakında yolculuk var."

Yüzüme baktı.

"Yolculuk mu Alinga?"

"Hem de uzun biri yolculuk."

"Uzun bir yolculuk" lafını duyar duymaz yüzü gerildi. Onu en son uzun bir yolculğa çıkardığımda bir kutup araştırma ekibinin peşinde Güney Kutbu'na gitmiştik. Eksi doksandört dereceye. Kutup istasyonunda buzların yaşını ölçen bir grup bilim adamıyla konuşmuştum. Bir sürü şey anlatmışlar, röportaj da büyük ilgi uyandırmıştı ama Ethan her saniyesinde, "Lanet olsun Alinga." diye homurdanıp durmuştu. "En gerekli yerlerim bile dondu. Artık ben bir hadımım."

Serseri, ille belden aşağı yapacak esprisini.

"Uzun mu?" dedi bu sefer de. "Öyle mi istiyorsun?"

Şakacıktan saçlarını yoldum. "Tamam, tamam, nereye?" diye elimden kaçtı.

"Türkiye'ye. Şafak Ayini'ne."

Önce, "Alinga..." diye itiraz etmeye kalktı.

"Laf yok."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Ama Alinga. Seyirci doydu bu Anzak hikayelerine. İnsanların şak diye zaplayacağı görüntüler için beni oralara sürükleme."

"Laf yok." diye tekrar ettim. "Eğer başarabilirsem, değil zaplama, Avustralya ekran başından kalkamayacak."

Şüpheli şüpheli baktı. "Ne var senin dilinin altında."

Güldüm. "Orasını şimdilik karıştırma Ethan. Ufak ufak hazırlan. Biletler alındı. 15 Nisan'da gidiyoruz. Bir ay bile vaktimiz yok. Ama yapacak iş çok."

Ethan'dan sonra Stanley çıldırdı.

NWtv'den çıkınca doğru Paramatta'daki kitapçıya gittim. Kızıl saçlı Merryl beni görünce kıskançlık damarı kabarıverdi. Hoşnutsuzluğunu gizlemeyen bir suratla baktı kasanın arkasından.

"Bir şey mi istemiştiniz Miss Sullivan?"

İnadına "Evet" dedim. Bu kızın Stanley'i benden kıskanmasına deli oluyordum. "Stan buralarda mı?"

Sesimi duyan çocuk anında çıkıverdi bölmelerin arasından.

"Alinga" diye yürüdü. Arkamda kalan Merryl'in kaşları çatılmış olmalı ki toparlandı. "Hoş geldiniz Miss Sullivan."

Ben de pek sevinmişim gibi ona ilerledim. "Stan hayatım; yardımına ihtiyacım var."

Ensemde bir sıcaklık hissettim. Merryl'nin öfkeli soluğu olmalıydı.

Stanley'i kenara çektim. "Şu anı defteri." dedim. "Onu bir eski kitapçıda bulduğunu söylemiştin. Adresini verebilir misin?"

Heyecanlandı. "Bir şey mi var?"

"Evet" dedim yekten. "Var. Sana teşekkür borçluyum Stan. Sanırım Anzak hemşirenin hayatını film veya belgesele çekeceğim."

Deliye döndü çocuk. Ellerini çırptı. "Alinga, Alinga... Harikasınız... Biliyordum... Bunu yapacağınızı biliyordum. Muhteşem bir film olacak mutlaka."

"Ama önce biraz daha bilgi toplamalıyım. Eski kitapçıya defteri getireni öğrenebilirsem onunla konuşmak istiyorum."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Birden duruluverdi Stanley. Kekeledi, kızardı. "Şey..." dedi bulabileceğini sanmam. Seyyar satıcıydı çünkü. Özür dilerim Miss Alinga... Ben.. ben..."

"Üzülme" dedim. "Yine de seni öpeceğim."

Bayılacaktı neredeyse. Eli yanağında, kıpkırmızı bir suratla karşımda duruyor, bir yandan da kasadaki kıza bakıyordu. Merryl'den ödü kopuyordu aptalın.

Oğlanı o halde bırakıp kapıya yürüdüm. Stanley ellerini ovuşturarak arkamdan geliyordu ama dönüp bakmadım. "Hoşça kal Merryl." dedim inadına. Kızıl, kıvırcık saçları öfkeden dikilmiş, çalı yığınına dönmüştü. Kapıyı açtım. Üstündeki çan şıngırdadı. "Görüşürüz Stanley." dedim çıkarken. "Seni ararım. Bir kadeh bir şeyler içeriz."

Arkamdan neler oldu bilmiyorum.

Verdiğim karardan sonra kendimi kuş gibi hissediyorum. Neşeli, mutlu. Birden bire yaşadığım hayatın monotonluğundan kurtuldum. Umut doluyum. Her şey iyi olacak. Hele bir de komşu kızının izini bulursam.

Çıldırma sırası bende. Önce Sosyal Hizmetler'deki kadın çıldırttı.

"Yani..." dedi parmaklarının ucundaki ojeyi kazımaya ara vermeden. "Siz şimdi benden 1915 yılındaki sağlık görevlileri ile ilgili kayıtları çıkartmamı mı istiyorsunuz?"

"Evet."

"60 yıl öncesinin kayıtları..."

"Aynen öyle."

Kadın törpüyü bırakıp yüzüme baktı. "Bunun için arşive inmem lazım."

"Sizinle gelebilirim."

Kurtuluş olmadığını anladı. "Arşive ilgililerden başkası giremez Miss."

"Alinga" dedim, "Alinga Sullivan."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tekrar yüzüme baktı. "Alinga Sullivan" diye mırıldandı kendi kendine. "İsim hiç yabancı gelmedi. Yüzünüz de. Daha önce şey ettik mi sizinle."

"Şey ettiğimizi sanmıyorum." diye sırıttım. "Belki televizyon..."

İşaret ve başparmağını havada şaklattı.l

"Ah ev-vet. Nasıl da şapamadım. Ekrandan tabii. Televizyoncusunuz siz. Haberlerde..."

Başımı salladım.

Sonra sıra sıra arkasında oturan kızlara, "Hey" diye seslendi. "Buraya bakın. Televizyondaki Miss Sullivan burada."

Birkaç kız başını kaldırıp bana doğru baktı. Bir-ikisi tebessüm etti. Sonra hepsi işine eğildi.

"Kimi arıyorum, demiştiniz şekerim."

"Helen Key. Fakat bu gerçek ismi değil."

"Kötü. Gerçek ismi olmadan onu bulamayız ki. Başka ipucu var mı?"

"Kız hemşire. Askeri hemşire. Anzak ordusuyla Gelibolu savaşına katılan hemşirelerden biri."

Bir kâğıda bir şeyler yazdı. Kalktı. "Hiç umutlu değilim ama bir bakalım. Sizi biraz bekleteceğim."

Kalçalarını savura savura gitmesiyle dönmesi biri oldu.

"Ah üzgünüm Miss. Sullivan. 1930 öncesine ait dosyalar ne yazık ki yanmış. Şeyde bir yangın çıkmış ve..." "Neyse bir de Savunma'ya baksanız. Askeri kayıtlar daha şeydir ne de olsa."

Bir kere daha şey dediğini duymaya dayanamayacaktım. "Rezalet..." diye homurdana homurdana çıktım. "Sosyal Güvenlik'te insan bir aradığını bulamazsa nerede bulur? Bunu haber yapacağımdan emin olun."

Askerler de çıldırttı beni. Neredeyse bütün Sydney'i dolaştırttılar bana. Oradan oraya, olmadı buraya.

"Bir de şuraya sorsanız."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Keşke buraya gelmeden bir de öbür tarafa başvursaydınız."

Hadi git öbür tarafa. Her gittiğim yerde ne istediğimi anlatmaktan, "Ah üzgünüm." cevabı almaktan bıktım.

Genel Valilik Halkla ilişkilere kadar gittim. Sekreter kız, "Savunma'ya baktınız mı?" deyince çıldırdım. Yüzüm allak bullak olmuş olmalı ki kız, "Bakmışsınız" diye gülümsedi. "Ama ne yazık ki size yardımcı olamayacağım. "Kraliyet Kütüphanesi..."

Oraya koşturdum. Kartoteks fişlerinin olduğu bölümde titrek kafalı bir kadın, "Evet" dedi. "Neyi aramıştınız?"

Kitap değil insan aradığımı söyleyince başını titrete titrete, "Savaş Tarihi'ndedir. Orada olabilir."

Kahretsin bunu nasıl olmuş da düşünmemiştim. "Nerede biliyor musunuz?"

Kafa yine titredi. "Cascade Sokağı'nda sanıyorum."

Kesin değil, sanıyor. Fakat yine de umutla Cascade Sokağı'nın yolunu tuttum.

İtiraf etmeliyim ki "Kraliyet Savaş Tarihi Ofisi"nin kasvetli binasına geldiğime memnun oldum. Kapısında "Başvurular" yazan odada inanılmaz yakışıklı bir adam çalışıyordu. Her zaman orada mı bilmiyorum. Yoksa nöbetleşe mi yapıyorlar bu işi diye takıldı aklıma.

"Nasıl yardımcı olabilirim Miss....?"

"Sullivan..." dedim hafif bir tebessüm eşliğinde. "Alinga Sullivan."

"Memnun oldum." Elini uzattı. "Minoc, Yüzbaşı George Minoc."

Uzattığı eli sıktım. Ateş tutmuşum gibi yandı avucum.

"Evet... Miss Sullivan?

"Şey... ben... Birini arıyorum... yüzbaşı. Bir askeri hemşire. Anzak ordusuyla Gelibolu'ya gitmiş."

"Anlıyorum." Kalktı, neredeyse boyunun yarısına gelen kara kaplı kocaman bir cilt çıkardı. "Adı ne demiştiniz?"

Dememiştim daha ama olsun demeye niyetleydim. Fakat adamın cildin kapağını kaldırmasıyla bir toz bulutu yükseldi. İkimiz de öksürmeye başladık. Yüzbaşı toz bulutunu dağıtmak için elini sal-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

larken güldü. "Özür dilerim." Sonra sayfaları karıştırmaya başladı. Açtığı her sayfa ikimizi de toza boğuyordu.

Aksıra tıksıra gülümsedim. "Helen. Aradığım kızın adı Helen Key. Fakat bu onu asıl ismi değil. Gerçek ismini gizlemiş."

Anında cildi kapattı. "Fakat bu durumda size..."

"Yine de bana yardım edebilirsiniz sanıyorum. 23 hemşire daha varmış onunla. Sanırım o hemşirelerin isimlerine ulaşırsak... içlerinden biri Helen Key olmalı; öyle değil mi?"

George Minoc şirin şirin baktı. "Bu bilgiye nereden ulaştığınızı sorabilir miyim? Yani 24 hemşire olduğuna?"

Ona bakarken az daha "Kız güncesinde öyle yazmış." diye ağzımdan kaçacaktı. "Bir yerde okudum. Sanırım bir dergi röportajı..."

"Miss Sullivan..."

"Alinga lütfen."

Ricamı ikiletmedi. "Alinga, bu röportajlardaki bilgiler genellikle yanlıştır. Fakat sizin için..." Telefonu kaldırdı. Mırmır bir şeyler konuştu. Bana gülümseyerek karşı tarafın cevabını bekledi. Bekleme süresinin uzamasından şikâyetçi değildim. Neden sonra, "Teşekkür ederim binbaşım." dedi hattın öbür ucundakine. "Sizi yordum." Telefonu kapattı. "Tahmin ettiğim gibi. Tamamen yanlış. Anlamıştım zaten Koskoca bir orduyla 24 hemşire gönderilmiş olamaz. Ama emin olmak için ilgili birime sordum. Kolorduda yüzden fazla hemşire varmış. Askeri sıhhiye ve doktorlar hariç. Bir kısmı önceden İskenderiye'deki Anzak birliğinde görevliymiş hemşirelerin zaten. Gelibolu çıkarması için oradaki gücümüzün kolordu seviyesine çıkarılmasına karar verilince takviye sağlık elemanı da sevk edilmiş askerleri taşıyan gemilerle."

"Anlıyorum. O hemşirelerin listesi vardır herhalde."

Yüzündeki üzgün ifadeden anladım. Yoktu. Varsa bile veremeyecekti. Haklı çıktım.

"Size bugün hiç yardımcı olamadım. Çok üzgünüm Alinga. Askeri sevkiyatla ilgili ayrıntıların paylaşılmasına konan yasak henüz kalkmış değil."

Oradan da elim boş ayrıldım. Günün tek kârı Cascade Sokağı'ndaki Kraliyet Savaş bilmem nesinde, ilahlar gibi yakışıklı bir George Minoc olduğunu öğrenmemdi. Üstelik parmağında yüzük filan

BELONGS TO KAKTUS TEAM

da yoktu.

Daha başka yerleri de araştırabilirdim. Hemşire okullarını mesela. Helen hangi okulda okumuştu. 1915'de yeni mezundu. O yıl mezun olan hemşireler arasında izini sürebilirdim. Mezun hemşirelerin arasında kaç tane sarışın mavi gözlü vardı kimbilir ama yine de araştırılabilirdi. Sarışın mavi gözlü stajyer hemşirelerden Anzak Ordusu hizmetine verilmiş olanların sayısı daha azdı mutlaka. Bulunabilirdi... Tabii kayıt varsa... Tabii arşiv dosyalarının bir kısmı bunlar ne işe yarayacak ki diye atılıp satılmadıysa.

Hastaneleri de kurcalayabilirdim ama vazgeçtim. Hepsi beni çıldırtacaktı nasıl olsa.

"Üzgünüm miss... Maalesef..."

Fazlasına dayanabileceğimden şüpheliyim.

Sırada Sevgili Mrs. Rose var daha.

"Şafak Ayini'ne gidiyorum anne." dediğim anda kıyameti koparacak. Dünyayı başıma yıkacağını biliyorum. Sadece nereden yıkmaya başlayacağını kestiremiyorum.

Mutluluktan uçuyormuşçasına neşeyle girdim eve. Rolümü iyi oynamalıydım.

"Anne? Bir şey içmek ister misin?"

Yukardan sesi geldi.

"Olabilir."

"Nereye hazırlayayım. Salona mı, verandaya mı, yoksa balkonu mu istersin?"

"Sen seç."

Hayra alamet değildi ama neşemi bozmadan seslendim.

"Verandaya ne dersin? Balkon serin olabilir senin için."

Pıt pıt indi merdivenlerden.

"Söyle bakalım Alinga Sullivan?" dedi. Mavi gözleri üstümdeydi. Bir şeyler sezinlediği belliydi. "Bu neşeni neye borçluyuz kızım?"

Fırtına kopmak üzereydi. Artık erteleyemezdim.

"Sana bir haberim var." dedim tane tane. Bir şey demedi, ellerini dizlerinin üstünde birleştirmiş bana bakıyordu. Hiçbir ifade, ipucu yoktu yüzünde.

"Kızın da sana çekmiş Sevgili Mrs. Rose."

"Ondan hiçbir zaman kuşkum olmadı Alinga. Buna karar vermene ne sebep oldu acaba?"

Tanrım dedim içimden. Beni koru.

"Şafak Ayini için Türkiye'ye gidiyorum."

Gözlerimi yumdum. İlk darbeyi yemeye hazırım artık.

"İyi."

Birden kavrayamadım. Haberin yaratacağı tepkiyi hafifletmek için kafamda kurduğum cümleleri de peş peşe sıraladım.

"Ama merak etme; televizyon işi filan değil. Sadece görmek istiyorum. İçimde dayanılmaz bir istek uyandı anne."

İçkisinden bir yudum aldı. Mavi gözleri bardağına yapışmış gibi göründü bana.

"İyi, iyi."

Doğru mu duydum? İyi mi dedi? O ana kadar kaçırmaya çalıştığım gözlerimi ona çevirdim. Annemin bakışlarında öfke, hayret, patlamaya hazır isyan kıvılcımları yoktu. Koltuktan kalkıp balkon kapısına doğru yürüdü.

"Kökler..."

Sesi o kadar hafifti ki önümden geçerken profilden dudaklarının kıpırdadığını görmesem duymayabilirdim. Fakat yine de emin olamadım.

"Bir şey mi dedin anne?"

Şafak Ayini'ne gidiyorum dediğimi duymadı mı yoksa diye şüphelendim.

Durdu, döndü, "Yoo..." diye mırıldandı. Söyleyecek bir şey arar gibiydi. "Şey..." dedi sonunda... "Kökler... dedim..." Tekrar yürümeye koyuldu. "Kökler romanını okuyordum da. Bir yere bıraktım. Fakat hatırlamıyorum."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Çok garip.

Annemin bir kitabı iki defa okuduğu işitilmiş şey değildir.

"Sen otur ben ararım. Yukarıda mı okumuştun en son?"

"Boş ver." dedi verandaya çıkarken. "Nasıl olsa önüme çıkar. Gel biraz hava alalım."

Müthiş bir akşam geçirdik. Belki yıllardır annemle bu kadar rahat ve huzurlu olmadığımı hatırladım. Çocukluğumdan konuştuk. Haylazlıklarımdan. İlk aşkımı anlatırken gülmekten annemin gözlerinden yaşlar geldi. 10 yaşındaydım ve Hayvanat Bahçesi'ndeki kanguru bakıcısı oğlana aşık olmuştum. Bir ay hemen her gün annemi oraya sürükledim. Sonunda çocuk birdenbire kayboldu. Doğum yapan eşini kıskanan kangurudan yediği korkunç yumruktan sonra işi bırakıp köyüne gitmiş. "Hangi köy?" diye sormuştum ağlamamak için kendimi güç tutarak. Bilmiyorlarmış. Yıkılmıştım. Artık kimseye aşık olamayacağıma yeminler ettim.

Ertesi gün kapı çalana kadar sözümü tuttuğum geldi hatırıma. Kapıda beyaz önlüklü biri vardı.

"Ben..." demişti kafasını kaşıyarak. "Yeni sütçünüzüm."

"Öyle miii?" Ona gülümserken aklımdan neler geçmişti. "Hayıır. Sen benim yeni aşkımsın."

Annem ara sıra dalsa da keyifliydi. Babamın ve büyükannem Sara'nın birbiri ardından ölümüyle kaybettiği neşeyi bulmuş gibiydi sanki. Gözlerinin mavisi aydınlanmıştı. Gözbebekleri ışıldıyordu. Yemeği iştahla yedi. Bir ara, "Şafak Ayini" anılarıyla ilgili bir şeyler sormaya niyetlendim. Hemen vazgeçtim. O günkü tepkisinden bilmediğim bir sebeple o yolculuğu hatırlamak istemediği belliydi.

Kadehinin dibinde kalan şarabı bitirdi. "Ben yatıyorum." dedi. Kalktı, merdivenlere yürüdü. "Umarım, hayal kırıklığına uğramazsın Alinga."

"Hayal kırıklığı mı dedin anne?"

"Hı hı. Şafak Ayini'nde yani. Ben uğramıştım da."

Babamı bir trafik kazasında kaybetmesinden sonra Türkiye'ye gitme fikri onu çok heyecanlandırmıştı oysa. Fakat dönüşte mutsuzdu. O sırada başında kavak yelleri esen bir genç kız olmama rağmen şaşırtmıştı beni annemin durumu. Büyükanne Sara ile saatlerce fiskos yaparlardı. Büyükannem bir yıl sonra öldü. Sevgili Mrs. Rose

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

da iyice kendi kabuğuna çekildi. Bugüne kadar. Şimdi bugünkü heyecanı, mutluluğu ne kadar şaşırtıcıysa ağzından kaçırdığı "hayal kırıklığı" lafı da o kadar tuhaftı.

Nasıl bir hayal kırıklığıydı orada yaşadığı? Bak sen şimdi şu işe diye söylendim kendi kendime. Sır perdesi daha da gizemli bir hal aldı.

Annem basamakları ağır ağır çıktı. Kapısının kapandığını duydum.

İçkimi bitirene kadar oturmaya niyetliydim aslında. Fakat neden bilmem kalktım, çalışma odasına yürüdüm. Tam karşımdaki kütüphanede "Kökler"i buldum. Yeni aldığım kitapları öne dizdiğim için Arthur Hailey'in romanı arka sıradaki yerindeydi. Yıllardır el sürülmediği için de üstü tozluydu.

Annem niye böyle yalan söyledi acaba? Sonra yine o söz takıldı kafama:

"Umarım sen hayal kırıklığına uğramazsın."

Ben de öyle umuyorum, dedim içimden.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

44

Anzak Hemşire Helen'in güncesi
Gelibolu, Savaş Sahra Hastanesi
20 Mayıs 1915

Çok kötü bir gece geçirdim.

Çok istediğim halde düşünmeye bile vaktim olmadı.

Tony bir dakika bile gözünün önünden ayırmadı beni.

"Helen şunu al."

"Helen pamukları yerleştir."

"Helen bugün gelen çocuğa bak bakalım. Ateşi düşmüş mü?"

Helen! Helen! Helen.

Tony yorulunca Dr. McBright emir yağdırdı.

"Yarınki ameliyat listesini getirsene Helen."

"Sargı bezlerini hazırladın mı Helen?"

"Pansuman setleri nerede Helen?"

"Bugün kolunu kestiğimiz onbaşıya bir bakıver Helen!"

Kendi baksa ya. Onun yatağının yanında duruyor zaten. Arkasına dönse görecek.

Yok! İlle Helen.

Gelsin Helen, gitsin Helen, baksın Helen! Ama asla sandıkları üst üste dizerek oluşturduğumuz bölgenin arkasında yatan Hamzoğlu Teğmen Suat'ın yanına gitmesin Helen! 1311 doğumlu okyanus gözlüsünü görmesin Helen!

Dayanılır gibi değil. Ama dayanmalıyım.

Onların yardımına, desteğine ihtiyacım var.

Onun da.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

1311'in sırrını çözmeliyim. Ama nasıl?

Yoksa meraktan çıldıracağım.

Onun yanına gitmem yasaklandığına göre, birilerine açmalıyım bu meseleyi. Tony'a sormaya çalıştım. Omuzlarını kaldırdı.

"Bilmiyorum Helen. Umurumda da değil."

Ama benim umurumda.

Dilerim McBright bu konuda bir şeyler biliyordur.

Hiç yorulmaz mı bu adam?

Dr. McBright yani! Hiç şu lanet olası açılıp-kapanan branda koltuğa kendini atıp, "Helen, bana o iğrenç kahveden getir" demeyecek mi?

Demeyecek herhalde. Bütün gece yaralı ve hastalar arasında koşturup durdu.

Kurtarmaya çalıştığı iki askeri kaybettik.

Artık hiç umudum kalmadı.

Göçüp giden askerlerimizin acısı hepimizin yüreklerini yakarken, "Doktor, esir 1311 doğumluyum dedi. Ne demek bu?" diye sorulur mu?

Kaybettiğimiz iki askeri toprağa verdik.

Ötekilerin morali bozulmasın diye, cenaze törenlerini çok kısa tutuyorlar. Neredeyse gizlice gömüyoruz onları.

Wellingtonlu Çavuş O'Hara ile Melbournelü er J. Moore'u günün ilk ışıklarıyla uğurladık.

Askerî rahip dua etti.

"Toprak toprağa, küller küllere..."

Onlar için savaş bitti. Sonsuz barışa uçtular.

Cenaze törenlerini niye böyle gizli saklı yapıyorlar anlamıyorum. Tam bir saçmalık. Çocuklar yanlarındaki arkadaşlarının düştüğünü, kalkmadığını görmüyor mu?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Her akşam sayım yapılırken, ismi okunanlardan bir çoğunun "Burada" diye bağırmadığını fark etmiyorlar mı?

Sonra bu şehitlik. Askerler şehitliğin giderek büyüdüğünü, ölülerimizin üstüne örttüğümüz toprak tümseklerin sayısının arttığını görmüyorlar mı?

Ya haçları?

Her şehidimizin başucuna haç takıyoruz. Haçların sayısı durmadan artıyor.

Tanrım! Yavaş yavaş bir haç ordusu kuruyoruz burada. Haçlı ordu her geçen gün büyüyor. Sıra sıra, arka arkaya yatıyor evlatlarımız başlarındaki haçlarla. Bir an, kalk borusu çalacak ve bu haçlar hücuma geçecekmiş gibi geliyor insana. Başkalarını bilmem; en azından bana öyle geliyor.

Törenden sonra, "Hadi Helen..." diye yüreklendirdim kendimi. Yap şu işi!

Peder Thomas'a sokuldum. Ayinlerde, cenazelerde, günah çıkartmalarda boynuna taktığı mor atkıyı çıkartmış katlayarak dürüyordu.

"Peder?"

"Hemşire?"

"Şey... Bir şey öğrenmek istiyorum. Siz yardım edebilirsiniz diye düşündüm."

"Bildiğim bir şeyse elbette kızım..."

Bu da tuhaf.

Askerî rahip Peder Thomas, benden olsa olsa 10 yaş büyüktür. Ama bana kızım, ya da evladım diyor.

"Bir esirin..."

Birden hiç beklemediğim bir şey yaptı. Gelip geçen askerlere endişeyle baktı. İşaret parmağı dudaklarına gitti. "Şiiiit, Yavaş."

Susuverdim. Beni hastane çadırına doğru çekti. "Şu esirden mi bahsediyorsun hemşire?"

Şu esir! Kimdi şu esir? Suat mı? Onun varlığından rahip haberdar mıydı?

Gözlerimi kırpıştırarak ondan bahsettiğimi belli ettim.

"Ondan yüksek sesle bahsetmemek lazım." diye mırıldandı yüzüme bakarak. "Asker arasında hassasiyet yaratabilir. Ne olmuş ona?"

"Şey peder. Sorgu sırasında 1311 doğumlu olduğunu söylediğini duydum. Ama bu nasıl olabilir? Öyle değil mi? Yanlış söylemiştir herhalde."

Belli belirsiz güldü. "Hayır. Yanlış olduğunu sanmıyorum."

"Ama nasıl... 1915 yılındayız."

"Bizim takvimimize göre. Müslümanların takvimi başka. Başlangıç yılı bizimkinden farklı. Biz İsa'nın doğumunu sıfır kabul ediyoruz. Onun öncesi, sonrası diye tarihliyoruz olayları. Müslümanlar da kendi peygamberlerinin..."

"Doğumunu mu?"

"Hayır. Peygamberleri bir yerden bir yere göç etmiş... Biliyordum ama şimdi aklıma gelmedi. Her neyse göç ettiği tarihi sıfır kabul eden bir takvim kabul etmiş onlar da."

Sonunda öğrenmiştim. Müslümanlar şimdi kaç yılındaydı acaba?

"Teşekkür ederim peder."

Askeri rahip bir süre araştıran gözlerle yüzüme baktı. Sonra arkasını dönüp yürümeye başladı. Üçüncü adımı atmıştı ki "Peder!" diye koşturdum arkasından.

"Bir şey daha sorabilir miyim?"

Bir şey demeden döndü.

"Sizce sevgi nedir efendim?"

"Tanrı'nın kullarına en büyük müjdesidir. Yaşamın sırrıdır."

Nasıl soracağımı bilmiyordum. Fakat ruhumdaki fırtınayı dindirmeliydim. Kalbimin çelik bir pençeyle sıkılmasına katlanamayacaktım daha fazla.

"Sevgi sonsuz mudur?"

"Öyle olmalıdır. Sonsuzdan gelir, sonsuza gider. Biz yokken de sevgi vardı kızım. Tanrı bütün yarattıklarını sevgiyle yarattı. Onları sevgiyle seyretti. Sonra inisanların ruhuna sevgiyi üfledi."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Sevmenin bir sınırı yoktur öyle mi?"

Peder yine araştıran gözlerini yüzüme dikti.

"Bu soruyu pek anladığımı söyleyemeyeceğim hemşire... Biraz açabilir misin?"

Ah bir açabilsem diyecektim az daha. Birkaç defa yutkunarak kem küm ettim. "Yani..." dedim yavaşça, "Kimi veya neyi sevebileceğimiz, sevemeyeceğimiz belli midir? Şunu sevebilirsin, bu olmaz. Yasak, günah gibi..."

Yemin ederim anlamıştı. Ama yine de anlamaya çalışıyormuş da düşünüyormuş gibi yaptı. Kulağıma doğru eğildi. "Günahı mı soruyorsun kızım?"

"Hayır" dedim yekten. Yanaklarım ateş gibi yanmaya başlamıştı. "Diyelim ki... Örnek olsun diye söylüyorum... Bizden olmayan birini seven günaha girer mi. Size gelip günah çıkartması gerekir mi?"

Peder Thomas farkında olmadan mor atkısını boynuna atıp, uçlarını aşağı doğru sarkıttı.

"Eveeet..." diye mırıldandı gözlerini gözlerimden ayırmadan. "Sevgi ve günah... Bu konuda farklı düşünenler olabilir. Ben her şeyi Tanrı'nın ilhamıyla yaptığımıza inananlardanım. Her hareketimiz, her sözümüz, her duygumuz onun iradesine bağlı. Tanrı ne isterse onu yaparız. Tanrı isterse olur, istemezse biz ne kadar başka türlü yapmaya çalışsak da olmaz. 'Sev' demişse severiz, dememişse sevemeyiz. Verdiğin örneğe dönersek..." Bir an sustu. Öksürerek gırtlağını temizledi. "Tanrı" dedi sesini biraz daha alçaltarak, "birinin kalbine bizden olmayan birini sevmesini ilham ettiyse onun hükmünü kim günah diye yargılayabilir?"

Az daha sarılıp pederin ellerini öpecektim.

Ben de öyle düşünüyordum.

Tanrı birinin kalbine bizden olmayan birini ilham ettiyse onun hükmünü günah diye kim yargılayabilir?

Kimse! Kimse! Kimse!

Peder Thomas sevinci gözlerimden okudu. "Umarım yardımcı olmuşumdur."

Teşekkür ettim. Çok teşekkür ettim. Ruhumu kuşatan çelik çemberi kırıp attı adam. Ruhumu kafesinden çıkardı. Bir güvercin gibi salıverdi beni özgürlüğe.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

45

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

21 Mayıs 1915

Bir gece daha dayandım. Onu görmeye gitmedim. Nöbette hastalar arasında dolaşırken verdiğim kısacık molalarda başıma gelenleri kafamda bir yerlere oturtmaya çalıştım.

Düşündükçe dönüp dolaşıp aynı yere geldim:

Bunu Tanrı istedi!

Başka hiçbir izahı yoktu yaşadıklarımın. Dünyanın öbür ucundan, dünyanın bu ucuna onu bulmaya savurmuştu beni.

Suat'ı iki yarasıyla bunun için öldürmemişti.

Peder Thomas da öyle demiyor mu Helen, dedim bir ara kendi kendime. Tanrı ne isterse onu yaparız.

Ben de onu yapıyordum: Sev demişti. Seviyordum!

Yüce İsa!

Hasta askerleri kontrol ederken uyukladığımda içine düştüğüm kısacık kâbuslarda hep o vardı. O ve ben.

Çok uzaktık. Birbirimizi göremiyorduk bile. Aramızda dağlar, tepeler, kıtalar, denizler vardı. Fakat oralarda bir yerlerde olduğumuzu biliyorduk. Düşman olduğumuzun farkındaydık. Buna rağmen kucaklaşmak istercesine kollarımızı açmış koşuyorduk. Neden bilmem; ikimiz de yalınayaktık rüyamda. Bedenlerimiz şeffaftı, yüreklerimiz görünüyordu. Koşuyorduk. Durmamacasına koşuyorduk. Aramızdaki tepeleri aşıyor, ırmakları geçiyorduk. Önümüze deniz çıksa bile aldırmıyorduk. İsa babam gibi denizin üstünde yürüyorduk. Suyun içindeki balıklar aşağıdan başlarının üstünden denizi sıçrata sıçrata geçen bu iki insana şaşkın bakıyordu. Gittikçe yaklaşıyorduk birbirimize... Yaklaşıyorduk... Yaklaşıyorduk... Görüyorduk sonunda uzaktan. Şeffaf bedenlerimizde çarpan yüreklerimizi görüyorduk. Hiçbir yabancılık duygusu gezinmiyordu içimizde. Yıllardır tanıyor gibiydik birbirimizi. "Helen!" diye haykırıyordu bir tepenin başında. Ben gümüş şıpırtılarıyla akan bir dereyi geçiyordum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Suat!" diye sesleniyordum ben de ona. "Geliyorum uzun kirpiğim. Geliyorum okyanus gözlüm." Çok yakındık artık. Parmaklarımız birbirine değmek üzereydi. Kavuşmamız an meselesiydi. Kolumu uzatıyordum ona doğru. O da bana uzanıyordu. Çıplak ayaklarımız toprağa değmiyordu. Uçuyorduk sanki. Ve birden... Aman Tanrım! Bir silah patlıyordu... Suat sendeliyordu. Düşmemek için kollarını çılgınca sallıyordu. Ardından bir patlama daha oluyordu. Bedenimin kırıldığını görüyordum. Tuz-buz oluyordum. Rüzgâr beni alıp savuruyordu...

"Helen uyan!"

"Ne?"

Oturduğum yerde sıçradım. Suzy omzumdan sarsıyordu beni.

"Uyumuşsun. Kalk."

"Hemen. Özür dilerim. İçim geçivermiş."

Hiçbir rüyadan bu kadar büyük bir istekle uyandığımı hatırlamıyorum.

Yatakların arasında uçmaya başladığımda rüyanın etkisindeydim. Hâlâ öyleyim. Neye yormalı bunu bilemiyorum.

Teslim oluyorum. Buraya kadar. Ona gidiyorum.

Tam sandıkların arasından içeri süzülmek üzereyken bir mırıltı duydum. Tony'nin sesiydi bu.

Yüzbaşı Tony, Suat'ın yanındaydı. Hemen saklanıp dinlemeye başladım."Uyumadığını biliyorum." dediğini duydum Tony'nin "Konuşmamız lazım teğmen. Dostça..."

Suat cevap vermedi.

"Seni buradan götürecekler."

Ürperdim. Tony'nin benden sakladığı bir gelişme mi oldu yoksa diye korkuya kapıldım.

Uzun kirpik bir şeyler söyledi mi bilmiyorum. Duymadım.

"Ağzını açmayacaksın demek."

Susuyordu Suat. Bir şeyi mi vardı acaba? Ama öyle olsa doktor fark ederdi bunu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Sen bilirsin." diye tısladı Tony. "Ben konuşayım, sen dinle öyleyse. Sebebini bilmiyorum. Fakat İngilizler sana önem veriyor. Bu yüzden de seni götürmek istiyorlar buradan."

"Farkındayım doktor."

Şükürler olsun. Suat konuşmuştu sonunda. İyiydi. O da Tony gibi son derece alçak sesle konuşuyordu. Duyabilmek için biraz daha sokuldum.

"Neden; sen önemli biri misin?"

Bir an sessizlik oldu. Suat cevap vermekte tereddüt ediyordu anlaşılan.

"Yooo..." dedi sonunda. "Sıradan, düşük rütbeli bir subayım. Görüyorsunuz. Bizde asker tek tek önemli olmaz. Biz bir araya geldiğimizde önemli oluruz."

"Şu senin birlik... Neydi?..."

"57. Alay."

"Teşekkür ederim. 57. Alay gibi mi yani?"

Suat yine bir süre cevap vermedi. "Hepsi gibi."

"Sana düşman olmadığımı bilmeni isterim."

"Biliyorum. Yaptıklarınız için teşekkür."

"Ne de olsa savaştayız... Hepimiz askeriz. Ülkelerimiz için dövüşüyoruz."

Suat, ağzından çıkacak her lafı düşünerek söyleyecekti anlaşılan.

"Yanlış" dedi sonunda. "Vatanımız için dövüşen biziz. Siz vatanımızı işgal etmek için buradasınız."

Bir süre konuşmadılar. Yoksa ben mi duyamıyorum diye endişelendim. Bereket Tony, "Sana bir şey sorabilir miyim?" dedi.

"Sor."

"Beni yanlış anlamandan korkuyorum."

"Şansını dene yüzbaşı."

Ben de merak etmiştim. Ne soracaktı acaba Tony?

"Yani seni sorguya çeken İngilizler gibi görünmek istemem.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Ama gerçekten, sadece merak..."

"Sor yüzbaşı."

"Şu 'Size ölmeyi emrediyorum' diyen komutana takıldı aklım."

"Evet..."

"Çok ısrar ettiler ama ismini söylemedin... Ben... yani onlara söyleyeceğimi düşünmezsen..."

"Düşünmem."

"Bana söyler misin adını? Kim savaşın kaderini değiştiren emri veren komutan?"

Suat'tan uzun süre ses çıkmadı. Neden sonra, "Mustafa" diye fısıldadı. "19. Fırka Komutanı Yarbay Mustafa Kemal."

Tony beceriksizce ismi telaffuz etmeye çalıştı. Suat anında düzeltti.

"Hayır, hayır, Moustapha değil... Mus-ta-fa... Yarbay... Mus-ta-fa... Kemal"

Yüzbaşı yine yanlış telaffuz etmekten çekinmiş olmalı ki tekrar etmeye kalkmadı. "Teşekkür ederim." dedi sadece.

Şaşırmıştım. Suat, İngilizlerin bütün baskısına, tehdidine rağmen söylemediği ismi Tony'e fısıldamıştı. Ona neden güvenmişti acaba?

"İyi olacaksın."

Tony'di bu. Konuyu değiştirmeye karar vermişti anlaşılan. "Birkaç ay yürümekte biraz sıkıntın olacak tabii, fakat sonunda bir belirti kalmayacak... Aksama demek istiyorum."

İkisinden de ses çıkmadı. "Böylesi daha iyi galiba ha!.." dedi Tony. Sesinde arkadaşıyla şakalaşırmış gibi bir ifade vardı. "İngilizler gideceğin yerde yavaş yürüdüğün için belki ötekilerden farklı davranır."

"Hıı." Yine bir sessizlik oldu. "Doktor; İngiliz... beni... Nereye götürecek biliyor musun?"

Tony'nin birkaç gün önce "Onu götürecekler." dediği geldi birden aklıma. "Olması gereken yere." Ve Suat olması gereken yeri öğrenmeye çalışıyordu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Şey..." Tony'nin sesi keyifsizdi. "Doğrusunu istersen cephe hattından haberim yok. Şu lanet çadırdan başımızı çıkartamıyoruz. Fakat bildiğim kadarıyla burada esir kampı yok."

"Öyleyse?"

Kalbim deli gibi çarpmaya başladı. Esir kampı yoksa ne yapıyorlardı düşmandan ele geçirdikleri askerleri? Daha da önemlisi esir kampı yoksa onu nereye götüreceklerdi? Birden başımdan aşağı kaynar sular boşandı. Öldürüp atacaklar mıydı bir yere Suat'ı?

"Fakat duyduğum kadarıyla..." Yüzbaşının sesi bu sefer gergindi. "Şeye götürüyorlarmış... Malta Adası'na."

Malta mı? Bunu daha önce de duymuştum galiba. Ama gerçekten duymuş muydum, duyduysam kim söylemişti birden çıkaramadım.

"Bütün esirleri mi?"

Her zamankinden daha uzun bir sessizlik oldu. Tony'dan cevap çıkmadı. Neden sonra Suat'ın, "Doktor..." diye mırıldandığını işittim "İki dost gibi konuşuyorduk hani?"

"Emin değilim teğmen. Fakat yaralıları... pardon... senin gibileri kastetmiyorum. Durumu ağır olanları naklettiklerini... sanmıyorum."

Ne? Ne yapıyorlar peki onları? Aynı soruyu Suat da soruyor olmalıydı o anda. Fakat yanılmışım. "Anladım" dedi. "Savaş."

"Öyle... savaş.... Aç mısın?"

"Sabah bir hemşire yiyecek bir şeyler getirdi."

Hemşire mi? Kim? Ben olmadığıma göre kim yiyecek getirmişti uzun kirpiğime.

Tony de hemen kuşkulanmıştı anlaşılan.

"Şu sarışın mavi gözlü olan mı?"

"Hayır... Bu siyah saçlı. Uzun boylu..."

Suat'ın tarifinden hemen anladım yokluğumdan yararlanarak onu ziyarete koşan gizli meleği! Camira!

"Dilinizi bildiğimi anlamadı. Ben de belli etmiyorum... Şey... hiç durmadan konuşuyor. Bir de onu anladığımı bilse..."

İkisinin de gülüşmeleri geldi.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Böyle daha kolay oluyor." dedi Suat. "Sorulardan kurtuluyorum." Bir an sessizlik oldu. "Onu görmüyorum iki gündür."

Kalbim sıkışıverdi. Kimi, kimi göremiyorsun bakalım 1311 doğumlu Suat?

Aklımdan geçen soruyu Tony sordu.

"Kimi?"

"Onu işte. Sarı saçlı olanı. Dedin ya... Şu... güzel, mavi gözlü..."

"Adını bilmiyor musun onun?"

"ıh-h- bilmiyorum."

Tony kıs kıs güldü. "Teğmen, teğmen... Çok beceriksiz bir oyuncusun... ya da çok kötü bir yalancı."

"Yalancı mı?" Sesi Suat'ın utandığını ele vermişti.

"Onun adını bilmediğine inanmamı beklemiyorsun ya."

"Özür dilerim." diye mırıldandı Suat. "Helen'i iki gündür görmüyorum. Başına bir şey mi geldi diye merak ettim."

İşte buradayım diye içeri koşup boynuna sarılmamak için kendimi zor tuttum. Uzun kirpiğim benim, yakışıklı muuu... ley... ziimmim... Apollon teğmenim... Anzak kızı Helen'in Paris'i, buradayım!

"Ben göndermiyorum. Helen'e buraya gelmeyi yasakladım."

Dikkat kesildim.

"Ama neden?"

"Hadiii teğmen... Yapma bunu... Rol yapma becerin sıfır... Neden yasakladığımı biliyorsun elbette."

Sessizlik... Tanrım o sessizlik bitmedi. Bir yıl, bin yıl sürdü sanki.

"Seni eninde sonunda götürecekler buradan teğmen."

Yine sessizlik.

"İki doktor elimizden geldiği kadar bunu geciktirmeye çalıştık bugüne kadar. Bunun da farkındasın umarım."

"Evet. Ve bunun için teşekkür."

"Sen gideceksin... Ve o... Yani..."

"Helen kalacak."

Tanrım heyecandan bayılacak gibiydim o anda. Bir kelime bile kaçırmamalıydım artık. Duymak için biraz daha sokuldum bölmenin girişine. Suat'ın başucunda yanan mumun titrek ışığını görebiliyordum artık. Ve Suat'ın ayakucunda dikilen Tony'nin brandaya yansıyan gölgesini. "Hı hı kalacak." dedi. "Helen... henüz... farkında değil... Yarası çok taze... Yara olduğunu bile anlamış değil. Bir masalda yaşadığını sanıyor. Ama ben ve belki daha bir sürü Anzak sen gittikten sonra o yaranın onun canını çok yakacağını biliyoruz... Çünkü..."

Suat, "Çünkü" diye lafı Tony'nin ağzından aldı. "Çünkü ben onun masalındaki *Beyaz Atlı Prens* değilim."

Tanrım, neler konuşuyor bunlar böyle? Üzüleyim mi, sevineyim mi bilemiyordum o anda.

"Değilsin." dedi Tony katı bir sesle. "Helen'i atının terkisine atıp buradan götüremezsin. O, prensin arkasından baka kalacak. Ve teğmen, çok canı yanacak onun..."

"Benim de yüzbaşı, benim de."

Ah canım... Ağlıyordum galiba... İçerdeki mum ışığını bir şelalenin arkasından görür gibiydim o anda. Tony ayrılmak zorunda olduğumuzu söylüyor, Suat'ım içini çekiyordu.

Gerçek bu kadar katıydı işte.

"Ve ben onun canının yanmasını hiç istemem teğmen. Hiç."

"Ben de doktor. Bu Helen için isteyebileceğim en son şey bile değil."

Tony içini çekti. "Bir uzman görüşü ister misin teğmen? Kalp yarası şarapnelden daha çok can yakar."

Suat bir süre cevap vermedi. "Bir şeyi bilmeni istiyorum..." diye fısıldadı. Seslerden Suat'ın doğrulmaya çalıştığını anladım. Tony "Çok kıpırdanma." diye uyardı. "Birkaç gün daha kanama olmasın diye..."

"Dinle!" diye kesti Suat. "Bir daha konuşabilir miyiz bilmiyorum. Onun için dinle... Onu... Yani Helen'i üzecek bir şey yapmak istemedim. Hiç... Asla... Ama birden bire... Nasıl oldu bilmiyorum... Neye uğradığımı şaşırdım... Kaç gündür düşünüyorum... Bu tuhaf... çok, ama çok... Sence de öyle değil mi? Biz... Yani o ve ben... Yanlış taraflardayız. Düşman taraflarda. Haksız mıyım?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tony cevap vermedi.

"Ama her şeyi unuttum. Aklıma bile gelmedi... Ve ben... baygın numarası yaparken kirpiklerimin arasından onu ilk kez gördüğümde... Yani sarı ipek saçlarını, bulutsuz bir sema kadar duru gözlerini..."

Sevgili Meryem anam. Bu nasıl kader diye isyan yükseldi içimden. Bu nasıl kader ki sevdiğim adam, gözlerime bakarak milyonlarca defa söylemesini istediğim şeyleri bir başkasına söylüyor? Ve ben uzun kirpiklimin hem de bir erkeğe bakarak bana ilan-ı aşk etmesini dinliyorum... Gizlice...

Öbür tarafta Tony kıkırdadı.

"Öldüğünü sanmışsındır."

"Öyle... Cennette olduğumu ve Allah'ın yanıma meleklerinden birini gönderdiğini düşündüm."

"Evet..." Birden Tony'nin sesinde bıkkınlık hisseder gibi oldum. "Emin ol, bunu benden iyi kimse anlayamaz..." Bir an sustu. "Neyse... Ben söyleyeceklerimi söyledim. Masal bitti."

Hiç de bile diye bağıracaktım. Helen'in masalı bitmez. Bitmeyecek. Göreceksiniz hepiniz!

İçeri girmeye onun kollarına atılmaya karar verdim. Tam o sırada Suat'ın, "Benden ne istiyorsun doktor?" dediğini işittim.

Yüzbaşı'nın sesi çıkmadı.

"Hadi doktor. İyi insansın. Buraya, sırf bunu kanıtlamak için gelmedin. Bir şey yapmamı istiyorsun benden değil mi?"

Bir sessizliğin ardından, "Evet" diye fısıldadı Tony. Sesi cılız, hatta ürkekti. "Benim için değil..." diye devam etti. "Onun için."

Yüce Meryem, ne diyor bunlar? Kulağımı dayamak için yapıştığım sandık neredeyse devrilecekti. "O" bendim.

"Yapar mısın bilmiyorum. Ama..." diye devam etti yüzbaşı tereddütle. "Bence..."

"Ne isteyeceğini bilmiyorum doktor... Ama gerçekten onun içinse... Helen için her şeyi yaparım...Her şeyi... Hatta şarapnelin almadığı canı onun yoluna..."

Çıldırmak üzereydim.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Söyle yüzbaşı hadi. Ne yapmam lazım."

"Şey... Anladın sanıyorum... Sen gideceksin ve o burada kalacak... Konuştuk demin. Çok canı yanacak. İkimiz de... Onun üzülmesini istemiyoruz..."

"Peki. Anladım."

Ben de... Ben de anlamıştım. Dili bile varmıyordu söylemeye ama anlamıştım. Lanet olsun sana Tony, diye isyanla homurdandım. Söz verdiğin yardım bu muydu? Bizi ayırmak mı? Artık orada öylece dikilip konuşulanları dinleyemezdim. Duruma el koyma zamanıydı.

"Yapabilecek misin?"

Suat'ın tutmasını asla istemeyeceğim bir söz vermek üzere olduğunu fark edince "Yeter!" diye sessizce haykırdım. Fırtına gibi daldım içeri.

"Buraya kadar. Bu konuşma burada bitti."

İkisi de dehşet içinde bakıyordu bana. Daha doğrusu Tony'nin yüzünde dehşet ve utanç vardı.

"Helen... Sen..." Uzun kirpiğim ne diyeceğini bilemiyordu. Okyanusta hayranlık ve hayret dalgaları çırpınıyordu.

İlk darbeyi atlatan yüzbaşı, "Bizi mi dinliyordun?" diye tısladı. Duruma hakim olmaya çalıştığı her halinden belliydi. "Buraya gelmeni yasakladığımı hatırlıyorum."

"Ben de." diye yürüdüm üstüne doğru. "Yardım sözü verdiğini."

"Ben" dedi. Gerisini nasıl getireceğini düşünürken parmağımı ona doğru salladım. "Şu andan itibaren hayatıma karışmanı yasakladım."

Şimdi düşünüyorum da aslında tam bir rezaletti halimiz. Tony yüzbaşıydı. Benim başhekimimdi... Hepsinin ötesinde dostluğunu defalarca ispatlamış, güvenilir bir adamdı. Ama şimdi, ben ona bağırıyor, hakaret ediyordum. Tam bir disiplin suçuydu yaptığım. İsterse beni hapse bile attırabilirdi. Ve işte o zaman Suat'ı bir daha görme şansım kalmazdı. Hemen aşağıdan almalıydım.

"Tony" dedim en kadife sesimle... "Lütfen... lütfen bizi yalnız bırak... Lütfen."

Bir süre bana baktı. Sonra gözleri Suat'a kaydı. Dönüp ona bakamadım.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tony bir şey demeden arkasını dönüp gitti.

Artık yalnızdık. İtiraf vaktiydi. İkimiz de yiğitçe duygularımızı birbirimize anlatmalıydık. Birbirimizi sevdiğimizi Tanrı'nın tanıklığında itiraf etmeliydik. Tony'e söylediklerini gözlerime bakarak tekrarlamalıydı bana. Ve ben "Sevgili düşmanım." diye kollarına atılmalıydım. "Seni seviyorum. Artık sensiz yaşayamam"

"Suat" diye fısıldadım gözlerinin içine bakarak.

Başını çevirdi.

Hey! Ne oluyor. Çenesinden tutarak başını bana çevirmeye çalıştım. Direndi.

"Suat" diye fısıldadım tekrar. Biraz daha sokuldum. Eğildim. Yanağına minik bir öpücük kondurdum. Sakalının yumuşak temasıyla ürperdim. "Sizi dinlediğim için kızdın mı bana?"

Cevap vermedi.

"Bana bakar mısın lütfen?"

Başını çevirdi, fakat gözleri kapalıydı.

"Seni numaracı." diye şakacıktan azarladım. "Kirpiklerinin arasından genç bir kızı seyretmeye utanmıyor musun?"

Hiç ummadığım bir şey oldu.

Suat aniden bileğimi yakalayarak beni kendine doğru çekti. Neredeyse yanak yanağaydık. Bütün vücudum ateşe düşmüş gibi yanmaya başladı. "Sen git." diye tısladı yüzüme doğru.

Kurşun yemek böyle oluyor herhalde.

"Ne? Ne diyorsun sen?"

"Beni yalnız bırak." diye fısıldadı. "Sen git, o gelsin."

Şaşkınlıktan "Kim?" demişim.

"O işte. Uzun siyah saçlı kız."

"Lanet olsun Camira mı?"

Başını salladı. "Bana onun bakmasını istiyorum. Seni istemiyorum artık. Git ve onu gönder."

Doğruldum. Kirpikleri sıkı sıkı kapalıydı artık. Beni görmüyordu. Ve o anda anladım. "Tony'nin bir türlü söylemeye dili varmayan

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İ şeyi yapmaya çalışıyordu uzun kirpiğim. Beni kendinden uzaklaştırmaya, ondan nefret etmemi sağlamaya. Sevgimi öldürmeye. Ve kendi ruhunu öldürmeye...

Parmağımı dudaklarına götürdüm. "Tony haklı." dedim. Yaşadığım şoka rağmen sesimin son derece rahat, hatta neşeli çıkmış olması için dua ediyordum içimden. "Çok kahraman bir asker olabilirsin. Ama gördüğüm en kötü aktörsün 1311 Maydos doğumlu Hamzaoğlu Suat."

Ağzı açık kaldı. "Her şeyi duydun mu?"

Yattığı kerevete iliştim, yanına yatacak kadar kendime yer açmaya çalıştım.

"Ne yapıyorsun?" diye homurdandı.

Cevap vermedim. Kıkırdayarak onu biraz ittirdim ve yanına uzandım. Başımı göğsüne koydum. Burada, bu vaziyette ölebilirdim. Kalbim de bedenimi terk etmek üzereydi zaten. Fırlayıp gidecekti yerinden. Beynimin içinde de binlerce Aborjin tamtamı çalınıyordu.

Güm, güm... Güm, güm.. Güm, güm!

Ve Suat'ın kalbindeki davullar cevap veriyordu.

Güm güm de güm güm... Güm güm de güm güm!

Z aman mı durdu yoksa bir asır mı geçti bilmiyorum. Öylece kıpırtısız, birbirimizin kalbini dinleyerek ne kadar kaldık hatırlamıyorum.

Hiçbir söze gerek yoktu. Kalplerimiz konuşmuştu.

Neden sonra Suat, "Helen..." diye fısıldadı. "Biz ne yapıyoruz?"

"Tanrı'nın gösterdiği yolda yürüyoruz aşkım."

Bir süre sessiz kaldı.

"Öyle olmalı." dedi gülümseyerek. "Delilik değilse bu, Tanrı'nın gösterdiği yolda olmalıyız."

Yavaşça doğruldum.

"Yapmamız gereken çok iş var."

"İş mi?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Elbette" dedim tarifsiz bir mutlulukla. "İngilizlerin seni alıp gitmelerine izin vereceğimi sanmıyorsun herhalde."

Gözleri bendeydi. Yüzündeki huzur ve mutluluk ifadesi ağır ağır siliniyordu.

"Gerçeği kabul etmemiz lazım Helen. Bunun sonu ayrılık."

"Söyleme bunu. Lütfen, lütfen. Daha kavuşmadık ki ayrılalım. Bizi birbirimizden ayıracak kadar kim zalim olabilir? Bizimkiler mi? Seninkiler mi? Kim?"

Bir şey demeden öylece baktı. "Kader" diye fısıldadı sonra. "Bizi buluşturan kader..."

İçimde kabaran isyanla onu kucaklamaya çalıştım. "Buna inanamam. Kaderi kim yazıyor? Tanrı mı? Bizi binlerce kilometre öteden bir araya o getirmedi mi? Seni görür görmez, kalbime aşkını o düşürmedi mi?"

Her sorumda Suat, evet dercesine başını sallıyordu.

"Öyleyse neden alınlarına ayrılık yazdığı insanları bir araya getirsin ki? Tanrı'nın bizi buluşturduktan sonra ayıracak kadar acımasız olacağına inanamam."

Acı bir tebessümle gerildi dudakları. "Ama savaş... Savaş acımasızdır. Her şeye kıyar. Cana, mala, sevdaya, medeniyete, insanlığa, her şeye." Sustu. Gözlerime baktı. Parmakları yanağımda dolaştı. "Şu sessizliğe kanıp aldanma. Fırtınadan önceki sessizlik bu. Kılıçlar, süngüler bileniyor. Toplar, tüfekler yağlanıyor. İki taraf birbirini boğazlamaya hazırlanıyor. Belki bu gece, belki şafakla bu topraklar yine ölüm tarlalarına dönecek."

Ah, kabul etmemiz gereken gerçek bu mu yani?

Aklım, "Evet" diye homurdanıyordu kafamın içinde. "Evet, evet. Gerçek bu Anzak kızı. Kendini kandırma."

Bu kupkuru, taş kadar sert mantığa kulak verirken canım yandı. Bütün kalbimle, bütün ruhumla isyan ettim.

"Ölüm ekilen topraktan aşk çiçekleri fışkıracak Suat... Göreceksin."

"Helen, üzülmeni, benim yüzümden acı çekmeni iste..."

Tony'nin onun aklına ektiği laflardı bunlar.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Asıl, böyle konuştuğun için üzüldüm. Yoksa, beni sevmiyor musun?"

"Helen..." Doğrulmaya çalıştı. "Ölmeye hazırdım. Yoldaşlarımla ölemedim diye üzgündüm. Herhangi bir an ölüm gelip beni alsın diye hazırdım. Ve çok yakındım. Sizinkiler beni bulduklarında az ötemdeki tabancama ulaşmak için yerde süründüm. 'Dur teslim ol!' dediklerinde namluyu şakağıma dayamıştım bile. Tetiği..."

Sanki tetiği çekmişçesine bir çığlık koptu ağzımdan: "Tanrım! Suat!"

"Ama... ama... Mavzer patlamadı Helen... Silah boştu."

Başını göğsüme yaslamaya çalıştım. Sanki o kurtuluş anında oradaymışım gibi sevinç içindeydim.

"Gördün mü bak?" diye fısıldadım. "Gördün mü? Tanrı istiyor bunu Suat. Ölmeni istemedi. Neden, düşünsene. Çünkü senden sadece birkaç yüz metre ötedeydim. Ve Tanrı bizi birbirimizin alnına yazmış... Göreceksin ayrılmayacağız."

"Ben bir savaş esiriyim Helen. Beni eninde sonunda götürecekler. Ne yazık ki çare yok."

"Neden olmasınmış. Benim geldiğim yerde aşk her şeyi yener derler."

"Keşke öyle olsa. Ama değil Helen. Bu doğru olsa neden ayrılıkla biter sevda masalları?"

"Ya sevenlerin kavuştuğu, mutlu olduğu masallar? Göreceksin; bizim aşkımız çaresizliği yenecek. Bizim masalımız mutlu sonla bitecek. Yeter ki buna inanalım, bunu sağlamak için mücadele edelim."

"Helen, Helen... Canım..."

Okyanusta yağmur başlamıştı. Gözlerini benden kaçırmaya çalıştı, ama yanaklarından akan yaşları gizlemesi imkânsızdı. Aşağı süzülen bir damlayı dudaklarımla aldım. "İnan bana aşkım."

İçini çekti. "Ne yapabiliriz ki Helen?"

"*Kaçabiliriz aşkım.*"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yattığı yerden sıçradığına yemin edebilirim. "Ne? Helen ne diyorsun sen?"

"O kızıl suratlının bizi ayırmasına, seni Malta denilen yere, ölüme göndermesine katlanamam. Sen yoksan ben de yokum. Sensiz ölürüm."

Eliyle dudaklarımı kapattı. Parmaklarını öptüm. Başımı usulca yana çevirerek dudaklarımı sevgili parmaklarının hapsinden kurtardım.

"Bizim savaşımız bitti Suat... Kaçmalıyız... Nereye ve nasıl bilmiyorum ama bu konuyu konuşmalıyız."

Uzun uzun baktı yüzüme. "Biz..." diye başını göğsüne doğru eğdi. "Düşman tarafların çocuklarıyız Helen. Biz bunu unutsak bile... insanlar unutmaz. Seninkiler ve benimkiler. Burada çocukları... kardeşleri... kocaları ölenler... Birbirini tanımayan, isimlerini bile bilmeyen ama aralarına seller gibi kan giren binlerce on binlerce insan ölüme sevda ektiğimizi anlar, kabul eder mi?"

Cevabı biliyordum. "Etmezler" diye haykırıyordu aklım. Fakat kalbim yine isyanlardaydı. "Ederler, etmeliler. Bu aptalca düşmanlık sonsuza kadar sürecek değil ya. Hem... Hem kabul etmeseler de umurumda değil."

"Helen..."

Birden ondan uzaklaştım. Aklıma gelen ihtimalle ruhum ateşlere düştü. "Düşman tarafların çocukları olduğumuzu sen unutmayacaksın galiba."

"Helen..."

"Aşkın gücüne inanmıyorsun..."

"Helen."

"Belki de sevmiyorsun bile beni. Ateşler içinde yanarken gördüğün sarı saçlı, mavi gözlü bir düşman kızı işte. Bugün var yarın yok."

"Helen..."

İsyanla, "Ne?" diye tısladım. "Helen, Helen, Helen... Sen yoksan ben yokum diyorum. Sen neler söylüyorsun? Sensiz yaşayamam, ölürüm diyorum. Sen biz düşmanız diye gerçeği yüzüme vuruyorsun. Hayır biz düşman değiliz Suat. Ben değilim. İnsanım. Düşmanlık

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yerine sevgi ekmek istiyorum o kadar. Ama şu kader dediğin şey, ya da benim Tanrım ya da senin ki buna izin vermeyecekse yaşamak neye yarar. Ölmek kalıyor bana."

Kaçıp gidecektim oradan. Ve bir daha uğramayacaktım yanına. Sevmiyordu beni uzun kirpik. Gerçek buydu işte. Gerisi bahaneydi. Yine de son bir defa bakmak istedim ona. Ruhuma, kalbime, beynime simasını kazımak için son bir bakış.

"Helen... ben..."

Girişe koşmak için dönerken elimi yakaladı. Kendine doğru çekti. "Gitme.."

"Bırak beni." Elinden kurtulmaya çalıştım.

Bırakmadı.

"Gitme."

Kolumdan biraz daha çekti. Gitmek isteyen kimdi ki zaten. Yanına diz çöktüm. Yüzlerimiz birbirine değecek kadar yakındı o anda. Kalbim deli gibi çarpıyordu. Onun da benden farkı yoktu. Yüzüme ateş gibi çarpıyordu soluğu. Kokusunu duyuyordum. "Ben... ben..." diye bir şeyler geveledim. Ne diyeceğimi bilmiyordum artık.

Gözleri gözlerimdeydi. İşaret parmağını dudaklarıma götürdü. "Şimdi bunları konuşmayalım." diye fısıldadı.

Bir şey söylemek istedim. Seni seviyorum demek. Sanki seni bin yıldır seviyorum diye haykırmak. Söyleyemedim. Bu sefer dudaklarıyla susturdu beni. Aman Tanrım; kuru, sert erkek dudaklarının temasının bu kadar çıldırtıcı olabileceği hiç aklıma gelmemişti. Bütün vücudum gizleyemeyeceğim kadar titremeye başlamıştı.

Helen, Helen, diye homurdandı aklımın öfkeli sesi. "Ne yapıyorsun?"

"Yaşıyorum" diye tersledim onu.

Beni bağlayan her şeyi zihnimden kovdum. Kendimi, Suat'ın etimi kavuran dudaklarının ateşine bıraktım.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

46

Sydney, Boronia Park

18 Mart 1975

Ah Tanrım; tam bir Anzak bu kız!

Biz böyleyiz işte.

Başımız bulutlara değecek kadar dik başlıyız.

Sevdik mi severiz! Sınır koymayız yüreğimize. Esaret kabul etmeyiz. Dört yanı sonsuz okyanuslarla çevrili kıtamızın üstünden eksik olmayan rüzgârlar kadar hür olmayı severiz. Eser dururuz. Kalbimizin sesinden başka şeye kulak vermeyiz.

Güncesinden okuduğum her satırla komşu kızının karakteri hakkında fikir sahibi olmuştum fakat bu kadarını beklemiyordum.

Kendimi Suat'ın etimi kavuran dudaklarının ateşine bıraktım.

Bu çılgınca bir şey.

Helen'in yürekli, hür fikirli, yüce gönüllü, suya hasret kızgın toprak kadar sevgiye aç, hoplayıp, zıplayan bir kanguru yavrusu kadar ele avuca sığmaz biri olduğunu biliyordum ama bu kadarını beklemiyordum.

Yatmıştı onunla. Uzun kirpiğiyle, okyanus gözlüsüyle yatmıştı.

Oracıkta. Hastane çadırında, yaralı askerlerin kesilen kollarının, bacaklarının atıldığı yerden sandıkların üst üste dizilerek ayrıldığı karanlık bir hücrede! Yaralı düşman subayıyla! Ve o düşman subayı yaralarına tuz basmış, sevgili meleğini kollarına almıştı. Aşkın gücü acılarını yok etmiş olmalıydı.

Defterin arasından Suat'ın fotoğrafını çıkarıp baktım. Keşke böyle solmuş da olsa Helen'in de bir resmi olsaydı elimde. Ya da ikisinin bir arada.

Tuhaf... Kalbim çarpıyordu.

Aniden birinin beni seyrettiği hissine kapılarak irkildim. Kimdi bu yüzündeki gizemli tebessümle bana bakan?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Defteri sehpaya bırakıp, kalktım.

Ah Tanrım! Bu... bu benim. Alinga Sullivan! Karşıdaki aynadan gözlerini kısarak bakan benmişim!

Yüzümdeki gizemli ifadeyi fark edince daha da şaşırdım. Mutlu, huzurlu, hınzır bir bakıştı bu. Baştan çıkarıcı, sevdalı, ihtiraslı, utangaç, yırtıcı.

"Alinga..." diye söylendim aynaya bakarak. "Okuduklarına sevinmiş gibisin. Mutlusun."

Öyleyim. Bütün yüreğimle, bütün benliğimle sevindiğimin farkındaydım. 60 yıl geride kalmış gizli yaşanmışlık inanılmaz bir doyum bırakmıştı beynimde.

Hiç değilse, diyordum, kendi kendime. Bunu yaşamış. Aferin komşu kızına.

Bu hayat hikâyesinin ayrılıkla biteceğini ta başından, defterin ilk sayfasından beri biliyorum. Buna rağmen sona geldiğimde çok üzüleceğim. Belki de ağlayacağım.

Bir hayatın eksik kalmasından, çaresizlikten, bir aşkın savrulmasından daha üzücü ne olabilir? Ama şimdi; Suat'la Helen'in o anı yaşadıklarını biliyorum. Bu bir teselli olacak.

Bu iki tutsak kalbin yaşamı ve aşkı tatmak için ibadet edercesine yaptıklarını seyretmiş gibiydim. Birbirlerine fısıldadıkları aşk sözcüklerini, bastırmaya çalıştıkları iniltilerini duyuyordum. Kabarıp coşan selin bentleri yıkışını, bedenlerini sarsan dayanılmaz depremi hissettim. Branda bezinden uydurulmuş kerevetin üstünde kıvrılıp bükülen vücutlarının kasılmalarını ürpererek gördüm. Sert, kaba dalgaların giderek sakinleşmesini, yerini kumlarla oynaşan beyaz köpüklü minik çırpıntılara bırakmasını izledim.

Yaşanmamışlığın pişmanlığı yoktu artık içlerinde. Mutluydum.

İşe giderken, direksiyonda aklım hâlâ onlardaydı. Helen'in cesaretine hayran olmuştum. Onu bu inanılmaz şeyi yaptıran sebepleri tartmaya, analiz etmeye çalışıyordum. Sadece aşk mıydı onu Suat'ın kollarına atan? Başka şeyler de mi vardı yoksa?

Mesela savaş.

Mesela ölümün kıyısında yaşamak.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Mesela tepelerine düşecek bir güllenin onu da bu dünyadan götürüp götürmeyeceğini bilmeden yaşamak.

Mesela parçalanmış insanlar görmek. .

Mesela deşilmiş karnından dökülen bağırsaklarını toplamaya çalışan, bir saniye daha soluk almak için çılgınca direnen insanların acısıyla dağlanmak.

Mesela düşmana aşık olmasına tepki göstereceklere karşı kuşanacağı isyan kılıcını bilemek.

Mesela dışlanmanın yaratacağı ezikliğe boyun eğmek.

Belki hepsi... Belki hiçbiri.

Acaba Helen içine düştüğü çaresizliği başka bir zamanda, başka bir mekanda yaşamış olsaydı aynı şeyi yapar mıydı?

Bilmiyorum.

Ya Suat?

Onun duygularını da anlamaya çalıştım.

Eğer yaptıkları yanlışsa Helen'i o durdurmalıydı.

Tamam; denedi. Ama yeterince direnmemişti kıza. Helen'e teslim olmaya razı olmuştu zaten.

"Alinga sen..." dedim bir ara kendi kendime. "Bu öyküyü sen yazmış olsaydın. Roman diyelim. "Suat karakterine o anda dudakları birbirine yaklaşırken, birbirlerinin yürek çarpıntılarını hissederken, solukları ateş almaya başladığında nasıl bir rol oynatırdın?"
"Helen aşkım yapmamalıyız. Günah!"

Tanrı korusun, diye geçti anında aklımdan "Ne kadar yapay olur."

Gerçek hayatın dramıyla kurgulanmış bir romanın farkı da bu galiba. Biri çırılçıplak ve insancadır. Öteki yazar ne kadar özgür ruhlu olursa olsun yarattığı karaktere çeşitli kuralların, tabuların, endişelerin, beklentilerin etkisi altında giydirdiği roldür. Ama hayat yazarın değil, Tanrı'nın yazdığı oyunu oynar.

"Hey! Yürüsene be! Satın mı aldın orayı?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tanrım ne oluyor? Bu gürültü de ne?

Silkinip dikiz aynasından baktım. Arkamda korkunç bir karmaşa yaşanıyordu. En az 15-20 araba korna konseri veriyordu. Tam arkamdaki Chevrolet'nin şoförü yarı beline kadar camdan dışarı sarkmış, direksiyonun üstündeki eliyle kornasını, dışarı çıkardığı eliyle de arabasının kapısını döverek bağırıyordu.

"Sürsene kaltak! Sana ehliyet verenin..."

Korkunç şamata, kırmızı ışıkta durup yeşilin yanmasını beklediğimi hatırlattı bana. "Helen'in yerinde ben olsam ne yapardım?" diye düşünüyordum. O arada yeşil yanmış ama yerimden kımıldamamıştım. Yanımdaki arabalar hızla geçip gidiyor, bazı sürücüler camdan hayretle bana bakıyor, yürü işareti yapıyordu.

Eyvah. Üstelik en sağ şeritteydim. Arkamdakilerin neredeyse hepsinin sağ sinyalleri yanıp sönüyordu. Paniğe kapıldım. Bir türlü vitesi boştan bire alamadım. Kornalar bağrışlar arttı. "Lanet olasıcalar, kesin sesinizi." diye bağındım. Tabii hiçbiri duymadı. Sonunda vitesi takmayı başardım fakat bu sefer de yeşil söndü, tekrar kırmızı yandı.

Arkamdaki korna orkestrası anında kreşendoya geçti. Yapacak bir şey yoktu. Dikiz aynamdan arkamdaki adama bakarak kırmızıyı gösterdim.

"Kör müsün? Kırmızı yanıyor."

Adam da işaret parmağını havaya dikerek selam verdi.

Aldırmadım. Gözümü işaretten ayırmadan bekledim. Yeşil yanar yanmaz gaza bastım. Arkamda yığılanlar öfkeli cayırtılarla sağa dönerken kavşağı geçtim. "Neyse kızım; küfürü yedin ama trafik polisine yakalanmasaydın bari." dedim içimden. "Bas, yürü."

Sevinmekte acele etmişim. Aynadan adamı gördüm. Motosikletini kaldırımın kenarına çekmiş, bir ayağını yere basarak bir şeyler yazıyordu.

"Yaz!" diye homurdandım. "Bir anlık dalgınlık alt tarafı. Adam ezmedik ya."

Omuzlarımı silktim. Aklım anında Helen'le Suat'a gitti. New South Head Road'a doğru ilerlerken, yarım kalan sorumu hatırladım

"Sahi Alinga: Helen'in yerinde sen olsan ne yapardın? Yatar mıydın düşmanla?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Hiç tereddüt etmedim. Aşıksam evet, bin kere evet.

Aşk hesapsız kitapsız yaşanır. Aşık olan güzeldi, çirkindi, dosttu, düşmandı. zengindi fakirdi diye bakar mı? Bakmaz. Bakarsa zaten o aşk değildir.

Helen aşıktı. Suat'ın düşman tarafta olmasının onun için önemi yoktu. O düşmanla değil, sevdiği adamla yatmıştı.

NWtv'de asansöre binerken, "Aferin kızıma." diye mırıldandığımı ancak yanımdakiler dönüp şaşkın şaşkın bakınca anladım.

"Şey..." dedim. "Bir arkadaşım müthiş bir şey başarmış. Yeni duydum." Gülümsedim. "Aklım ondaydı da."

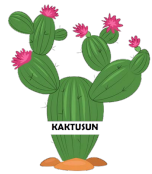
Zoraki bir tebessüm belirdi suratlarda.

Şapşal şeyler.

Bölmeme doğru yürürken, "Eee?.." diye geçti içimden. "Sonra ne oldu?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

47

Anzak Hemşire'nin Güncesi

1 28 numaranın başındayım. Peder Thomas karşımda. İncili açık. Dudakları kıpır kıpır.

Bekliyoruz.

128 numara yolun sonuna gelmek üzere.

Bir kahramanı daha kaybediyoruz.

Gözümün önünde bir hayat daha sönüyor. Fakat aklım onda. O sandık arasında yaşadıklarımızda.

Utanıyor muyum?

Hayır!

Pişman mıyım?

Asla!

O an yaşadıklarımı yazacak değilim.

Yaptığımız şeyden utandığım ve pişman olduğum için değil. Kutsallığını, güzelliğini, erişilmezliğini, doyumsuzluğunu anlatamamaktan korktuğum için.

Peki, mutlu muyum?

Evet...

En azından, başını boynuma gömen Suat, "Biri var..." diye fısıldayana kadar mutluydum.

Sandıkların arasındaki tıkırtıyı ben de duymuştum. Sandığa birisi dokunmuştu. Ardından bir hışırtı gelmişti. Bir kumaşın hışırtısını andırıyordu.

Suat, "Biri bizi dinledi galiba." diye fısıldadı kulağıma.

"Seyretmiş de olabilir."

Terli yanağına bir öpücük kondurdum. Az önce beni cennete götürüp getiren erkeğimin yanından usulca kalktım. Ne kadar sessiz

BELONGS TO KAKTUS TEAM

hareket etmeye çalışsam da Suat'a yaptığımız uyduruk kerevetin gıcırdamasına engel olamamıştım tabii. Bir yandan üstümü başımı çekiştirirken, sessiz ol işareti yaptım. Sonra çıplak ayak parmaklarımın ucuna basarak sandık aralığına doğru yürüdüm.

Öbür tarafta telaşlı bir kıpırtı oldu. Ardından ayak sesleri geldi. Hemen fırlayıp çıktım ama yine de geç kalmıştım. Bereket kaçarken sırtında dalgalanan kara saçları onu ele verdi. Camira!

"Dur!" diye seslendim arkasından, "kaçma."

Adımları yavaşladı.

İçimde bir eziklik olmasına rağmen ona doğru ilerledim. "Bu yaptığına utanmalısın Camira."

"Aptal" dedi içimden bir ses. Bu lafı ettiğime pişman olmuştum ama ağzımdan çıkmıştı bir kere.

Camira hışımla bana döndü. Öfkeden gözleri kısılmış, yüz hatları gerilmişti. İğrenç bir şey görmüş gibi tiksinerek bakıyordu bana.

"Ne, utanmalı mıyım?"

"Camira..."

"Utanmalıyım ha? Ben utanmalıyım; öyle mi?" Yüzünde tarifsiz bir nefret vardı artık kızın. Aniden üstüme yürüdü. Burunlarımız neredeyse birbirine değecek kadar bana sokuldu. İşaret parmağı yüzüme yönelmişti. "Ya sen sürtük? Sen utanmayacak mısın?" Kısık, çığlığı andıran bir kahkaha attı. "Ben utanacağım, fakat düşman koynuna giren sen utanmayacaksın; öyle mi?"

O anda farkına vardım. Bu soru karşısında bir an sessiz kalırsam mahkûm olacaktım. Sessizliğim yaptığımdan utandığıma yorulacaktı. Ondan sonra da söyleyeceğim hiçbir şey, yapacağım hiçbir savunma kimse için anlam ifade etmeyecekti. Damgayı yiyecektim:

Düşmanla yatan pis sürtük!

"Hayır!"

Gözüme sokar gibi kaldırdığı parmağını yakalayıp avucumun içinde hapsettim. "Niye utanacakmışım?" Yüzündeki şaşkınlığı yakaladım. "Aşk utanılacak bir şey değildir Camira. İstersen pedere sor."

Bu direnci beklemediği belliydi. Benim yalvarıp yakaracağımı, ayaklarına kapanacağımı, "Kimseye söyleme" diye boynuna sarılıp ağlayacağımı düşünmüş olmalıydı. Beni ezecekti o zaman. "Ama...

ama..."

"İstediğin gibi düşünebilirsin. Herkes istediği gibi düşünebilir. Umurumda bile değil. Dediğimi duydun mu Camira... Ona aşık oldum... Tanrı böyle istedi Camira, bir düşman sevdim ben..."

Avucumdaki işaret parmağını çekti. Söyleyecek bir şeyler arandığı belliydi, fakat duygularını anlatacak sözcükleri bulamamıştı.

"O..." dedim ara vermeden. "Yani Suat benim için düşman değil Camira... Sevdiğim erkek. Anlıyor musun bunu? Aşık olduğum adam o."

"Düşman" diyebildi ancak. "Düşmansınız... İkiniz de... Üstelik... Üstelik o... o kafir!" Buna hazırlıklıydım. Annemin istavroz çıkartarak edeceği ilk laf bu olacaktı çünkü. "Yüce Meryem; inanmıyorum. Helen... o... o bir kafir!"

"Bunu biz söylüyoruz Camira. Onlar da bize kafir diyor. Peki bu doğru mu? Biz kafir miyiz?"

"Hayır, ne münasebet..."

Aynı şey onlar için de geçerli olamaz mı? Bizim kafir dediğimiz insanlar da en az bizim kadar inançlı olamaz mı?"

Bir şey demedi.

"Hem bizi ayıran ne söyler misin? Bizim Tanrı, onların Allah demesi mi?"

Ne bileyim dercesine omuzlarını kaldırdı.

"Aslında farklı isimler de vermiş olsak hepimiz aynı yaradana inanmıyor muyuz? Aynı yaradana dua etmiyor muyuz?"

Yüzündeki nefret ve tiksinti ifadesi dağılmış gibiydi. Ya da bana öyle geliyordu o anda. Yenmiştim onu.

"Bir şey daha..." dedim. Sesimin yumuşak ve sevecen çıkması için içimden dua etmiştim. Elini yakalayıp avuçlarımın arasına alıp patpatladım. "Kim bizi düşman ilan etti Camira? Düşündün mü? Ben çok düşündüm bunu. 'Orduya alındın, gidiyorsun' denilene kadar, buranın dünyanın neresinde olduğunu bile bilmiyordum. Sen, sen biliyor muydun? Bu insanların varlığından haberimiz var mıydı? Benim yoktu. Senin? Onların da bizi duyduklarını sanmıyorum. Avustralya Ana nerededir bilen kaç kişi vardır içlerinde dersin? Öyleyse neden düşman olduk? Tanımadığın, görmediğin insana düş-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

man olunur mu? Bilmediğimiz, uzak, dünyanın neresinde olduğundan bile haberimiz olmayan bir toprak, tanımadığımız insanlar... Ne alıp veremediğimiz var ki birbirimize düşman olacağız? Ben sana bir şey söyleyeyim mi Camira; aslında bizim değil fakat onların bizi düşman görmesi lazım. Çünkü biz buradayız. Onların vatanını işgal etmeye geldik."

"Erkeklerimizi..." dedi cılız bir sesle "öldürüyorlar Helen."

Güldüm. "Biz ne yapıyoruz? Başlarına çiçek, konfeti mi atıyoruz? Onları öldürmeye geldik zaten biz Camira. Öldürüp, yurtlarını ellerinden almaya."

Bir an avucuma bıraktığı elini hışımla çekti. "Olsun!" dedi sertçe. "Onlar bizim düşmanımız ve sen bir düşmanla yattın... Aman Tanrım gözlerimle gördüm..."

Kendimi zorladım ama yüzüne gülmeyi başardım."Yanılıyorsun şekerim."

"Aman Tanrım Helen inkar mı ediyorsun. Gözlerimle gördüm sizi. Her şeyi... Onun koynuna girdin... Yattın onunla... Helen Key... Hainsin sen. Hain bir sürtüksün! Düşmanla yattın sen..."

"Kes şunu!" Sesim sertti. Az ötede bacağı askıda bir asker başını döndürüp bize doğru baktı. "Söyledim sana Camira. Düşmanla değil, sevdiğim adamla yattım ben... Yine yatacağım... Tamam mı? Şimdi hiç durma, git, herkese ispiyonla bizi. Hadi..."

Bir an gidecek gibi oldu. "Söyleyeceğim elbette."

"İyi... Durma... Koş. Birbirini delice seven iki insanın çok özel bir anını nasıl gizlice seyrettiğini de anlat..."

Birden, "Şeyi de unutma." diye homurdandım. Aniden gelmişti aklıma bu.

Tam dönüp uzaklaşmak üzereyken şaşırdı. "Neyi?"

"Nasıl kıskandığını itiraf etmeyi tabii. Benim yerimde olmak için çıldırdığını... Sırf kıskandığın için bana sürtük, ona düşman damgası vurduğunu... Suat yüz vermiş olsaydı, benden çok önce onun koynuna gireceğini..."

"Seni şıllık." Eli şimşek gibi kalktı.

Bereket tokadı yüzüme inmeden bileğini yakaladım. "Yalan mı? Oraya niye gelmiştin? İçerde ben olmasaydım Suat'ın yanına girip

onu baştan çıkarmaya çalışmayacak mıydın? Hadi Camira, biraz cesaret. Kimse duymaz. Ben gidip kimseye söylemem de senin gibi. Hadi itiraf et. Ona tutulmadın mı sen de?"

Artık ok yaydan çıkmıştı. Anzak, Türk bilmem ama Camira ile Helen iki amansız düşman gibiydik. Yırtıcı bir kaplan gibi bakıyordu yüzüme. Hızlı hızlı soluyor, bileğini, parmaklarımın kıskacından kurtarmaya çalışıyordu.

Bırakmadım.

Kolunu çekiştirmesi giderek azaldı. Gözlerinde patlayan şimşekler söndü.

"Seni seviyor mu?"

Ne? Sesi fısıltı gibiydi. Gözleri buğulanmıştı. "O da sana aşık mı Helen?"

"Evet."

"İnanıyor musun ona? Yani seni gerçekten sevdiğine?"

"Bütün kalbimle Camira."

Öbür elimle uzanıp yanağından süzülen damlaları aldım.

"Ama... ama..." diye mırıldandı. "Ne yapacaksınız?"

Evet. Ne yapacaktık? Bilmiyorum.

Ona aşık olduğumu fark ettiğimde de bilmiyordum, kendimi ona sunduğumda da hazdan titrerken, ilk defa tattığım bu çıldırtan zevkin doruğuna tırmandığımda, "Benimsin" diye inlerken de bilmiyordum.

Camira'ya yakalandığımızı fark ettiğimde de.

Şimdi de bilmiyorum.

Sadece Tanrı'ya güveniyorum.

Ve onun Allah'ına.

Bizi yaradan, buluşturan, birbirimize aşık eden o. Ne yaptığını, bundan sonra da ne yapması gerektiğini biliyordur nasıl olsa.

"Hemşire!"

Dr. McBright'tı bu. Beklemediğimiz anda yükselen ses ikimizi de irkiltmişti. McBright 128 numaralı kerevette yatan askeri, daha

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

doğrusu ondan arta kalanı muayene ediyordu.

Bir bacağını mayın koparmış, yarım kalan ötekini de burada kesmek zorunda kalmıştık. Istırabı öylesine korkunçtu ki günlerdir "öldürün beni" diye haykırarak yalvarmaktan sesi kısılmıştı. Bu bölümde yatan aslanların çoğu gibi o da ölümü kurtuluş olarak görüyordu.

Ve 128 numara *kurtulmak* üzereydi.

Camira ile doktora doğru yürüdük. "Helen sen."

Kız durdu. Bir an Camira'ya dönüp baktım. Kararsızdı. Kafasının içinde uçuşan soruyu gözlerinden okuyabiliyordum.

"Bu sürtüğü ihbar etsem mi etmesem mi?"

"Ne istiyorsan onu yap." diye tısladım. "Bilmeni istediğim bir şey var. Yapacağın şey sana olan duygularımı değiştirmeyecek. Seni sevmeye devam edeceğim yoldaş."

Cevabını beklemeden 128 numaralı kerevete yürüdüm. Yanına geldiğimde McBright bir şey demedi. Sadece birkaç defa başını iki yana salladı. Yaşayacağından umudumuz yoktu. En fazla, "Tanrı'dan ümit kesilmez." diyebiliyorduk. Demek o cılız umut da sönüyordu.

128 numaralı asker *"kurtulmak"* üzereydi.

Arkaya doğru bakıp Camira'yı arandım. Göremedim. Gitmişti. Her ne yapacaksa yapmaya herhalde.

Büyük bir ihtimalle önce Tony'a yetiştirecek haberi. Sonra öbür kızlara koşacak.

"Helen kaltağının ne halt karıştırdığından haberiniz var mı?"

Hepsi şaşkın şaşkın bakacak ona. Belki Merrybelle, "Camira" diye çıkışacak.

"Böyle konuşma; ayıp."

Camira öfkeyle saçlarını savuracak. "Onun yaptığı değil de benim konuşmam mı ayıp?"

Dedikodu kokusunu alan kızlar hemen etrafını sarıp kafa kafaya sokulacak. "Ne yapmış, ne yapmış?"

Belki küçük bir kahkaha atacak Camira rolünü güçlendirmek için. "Ne yapacak, düşman esirinin koynuna giriyor."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Aklımdan bunlar geçerken kızların çığlıklarını duyar gibiydim.

"Aaaa!"

"İnanmıyorum!"

"Yemin et!"

"Rezalet"

"Aman Tanrım!"

Camira belki de başka bir sahne yaratır. Daha sarsıcı, daha bitirici. Subaylara, doktorlara doğru elini kolunu sallayarak koşar, yaralı askerlerin de duyacağı çınğırdaklı bir sesle, "Hain!" diye haykırır.

Herkes dönüp ona bakar tabii.

Ve Camira kurşunu sıkar.

"Hain! Aramızda hain var! Hemşire Helen düşman esirinin koynuna giriyor!"

Biri, "Ne diyorsun sen?" der. "Düşman mı? Kim, nerede?"

Camira bir kurşun da Suat'a sıkar.

"Sizden sakladılar. Bir düşman subayı. Yaralı. Arka tarafta gizlice ona yer yaptılar. Ve bir Anzak hemşiresi onun koynuna giriyor. Yakaladım onları. Gözlerimle gördüm."

"Nerede?" diye bağrışacak askerler. "Göster bize. Düşman nerede?"

Sonra hepsi Camira'nın peşinden bu tarafa koşturacak.

"İşte, işte. Düşmanın kaltağı şurada!"

Her şeye razıyım artık. Damgalanmaya da.

Madem düşman sevmiştim, madem onun kadını olmuştum, aşkın bedelini ödemeye hazırdım.

Kerevetin yanındaki sandığa iliştim. Bekliyorum.

O andan beri buradayım işte. *"128 numara"*nın başucunda. Fırsat buldukça bu satırları karaladığım yerde. Bekliyorum. Gerginim. Kendime itiraf etmesem de heyecanlıyım. Hayır bu duygu korku galiba. Gözüm ağır yaralıları yatırdığımız bölgenin girişinde.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Tony'nin veya askerlerin "Nerede o hain?" diye bağırarak hışımla üstüme doğru gelmesini bekliyorum.

Gelen giden yok.

128 numaranın göğsü hâlâ inip kalkıyor.

Bilinci kapalı fakat yüzünde çektiği ıstırabı ele veren dayanılmaz bir ifade var. Ne yazık ki acısını dindirecek bir çaremiz yok. Kim bilir kaç delikanlının yüzünde tanık oldum bu görene azap veren ıstırap ifadeyi. Her seferinde "Tanrım" dedim içimden "Mucizelerinin sınırı yok biliyorum. Öyleyse ya onu bir an evvel yanına alarak acısını dindir ya da bana şu yastığı yüzüne bastırarak kurtuluşuna yardım edecek cesareti ver."

Ama hiçbirinde yardım edemedim onlara.

128 numaraya baktıkça içim içimi yiyor. Kafamın içindeki sesi susturamıyorum.

"Hadi Helen yardım et ona!"

Peder Thomas duaya devam ediyor. Fakat göz ucuyla bana bakıyor. "Ne yazıyor bu kız böyle?"diye düşünüyor mutlaka.

Benim gözüm ise bölmenin girişinde. Kimse beni göstererek "İşte hain sürtük!" diye bağırmıyor.

"Hemşire?"

"Hı? Efendim?"

Ancak peder Thomas'ın sesiyle endişelerden yakamı kurtarabildim. Peder bir şey demeden gözlerini yumdu. Eğilip kerevete baktım.

Tanrım! Şükürler olsun. 128 numara kurtulmuş!

Benim kurtuluşum ise onun kollarında...

Uyuyordu.

"Suat..."

Cevap vermedi.

Usulca yanına iliştim. Bir süre uslu uslu seyrettim onu.

Birden çocukken annemin beni uyandırmak için söylediği şarkı

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

I geldi aklıma. Melodiyi kulağına fısıldadım.

"Tanrı'nın bir armağanı bahar,

Diğeri sensin küçük melek

Bak gelin oldu işte ağaçlar

Çiçekler seni bekler kelebek.

Şarkı söyle, dans et, uç kelebek."

Başımı biraz kaldırınca onu yakaladım. Gülümsüyordu.

"Uyandırdığıma kızdın mı?"

"Uyumuyordum ki."

"Yalancı... Uyuyordun işte."

"Uyumuyordum."

"Gözlerini kapatmış ne yapıyordun öyleyse?"

Bir dirseğinin üzerinde bana doğru dönmeye çalıştı.

"Seni düşünüyordum."

Sonra konuştuk.

"Bana memleketini anlatsana." dedi.

Avustralya Ana'yı anlattım. Toprağı, havayı, okyanusu, köpük köpük akan ırmakları, çölü ve çölün ortasında birden bire topraktan fışkırıvermiş gibi yükselen kızıl kayayı... Aklıma gelen her şeyi.

Gözlerini gözlerimden ayırmadan dinliyordu.

Ben de onun gözlerine bakınca ne söylediğimi, ne söyleyeceğimi unutuyordum.

"Eee sonra?"

"Sonra mı? Ne diyordum ki?"

"Kızıl bir kayadan bahsediyordun ya."

"Haa. *Uluru* mu?"

"Uluru mu?"

"Evet... Aborjinler Uluru diyor kayaya. Kutsal sayıyorlar onu."

"Aborjinler mi? Onlar kim?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Avustralya Ana'nın çocukları. Toprağın ilk sahipleri."

Sonra benim sorularım başladı tabii.

Maydos'u anlattı bana. "Aslında Bigalı Köyü'nde doğum." dedi. "Biliyor musun; çok yakındır köyüm buralara."

"Köyün güzel mi?"

Okyanus gözleri dalgalanıverdi.

"Güzeldir ya." Suat yanımdaydı. Fakat bütün varlığıyla o anda köyünde olduğunu biliyordum.

"Kışları kar yağar köyüme. Geceleri kurtlar iner. Çocukluğum kurtların ulumasını dinleyerek geçerdi. Korkar, yorganın altında büzülür, büzülür, ufacık kalırdım. Bir gece ağladım. Ağam... Yani ağabeyim, 'erkek adam korkmaz' diye çıkıştı. 'Kurt senden korkacak. Korksan bile belli etmeyeceksin. Korktuğunu belli eden adamı kurt kapar Suat.' O günden sonra korkmadım. Sadece kurtlardan değil, hiçbir şeyden korkmaz oldum."

Onu anılarından koparmamak için bir şey demedim. Ne güzel de anlatıyordu çat pat konuşabildiği İngilizceyle. Bazen bir sözcüğü bulamadığı oluyor, ya tarif etmeye uğraşıyor, ya da okyanus gözlerini yukarı kaldırıp hatırlamaya çalışıyordu.

"Bahara doğru isyan başlar."

"İsyan mı?"

"İsyan. Karların içinden sarı çiçekler baş verir. Biz kardelen diyoruz onlara. Biraz ısındı mı başka rengârenk çiçekler verir toprak. Ardından da al örtüye sarınır. Gelincikler kaplar tepeleri..."

Köyünün gelinciklerle örtülmüş sırtlarında dolaşıyordu. "Ve..." dedi dalgın dalgın, "Gelinciklerin arasında beyaz nazlı papatyalar öbeklenmeye başlar. Kırmızıya, beyaza boyanır bizim oralar."

Başını kaldırdı. Gözlerimi aradı. Tekrar hastane çadırına döndüğü belliydi. "Biliyorsun..." diye mırıldandı. Son derce ciddiydi. "Bilmiyorum" demem asla kabul edilmeyecekti demek. "Bayrağımız da al beyazdır. Maydos'un tepeleri bayrak bayrak karşılar baharı."

Sonra babasını anlattı.

Adını anlamadığım bir yerde savaşta ölmüş. Yüzünü bile hatırlamıyormuş. Sadece adamın elleri kalmış aklında. "Öyle kocamandılar ki sanki beni tek avucunda tutacak gibiydi. 'Memleket kadar bü-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yük' diye geçerdi içimden. Parmakları kalın, sert ve nasırlıydı." Bir an durakladı. "Babamın yüzünü değil de ellerini hatırlamam tuhaf değil mi?" Sonra aniden gülümsedi. "Haa, bir de bıyıkları tabii." dedi. "Dudaklarını örterdi bıyıkları babamın. Cıgara dumanından sararmıştı. Tütün kokardı zaten."

Dört kardeşmişler. İki erkek, iki kız. Onlardan bahsederken gözlerine hüzün çöktü aniden.

"Ağabeyim" dedi. "Balkan Savaşı'nda şehit oldu. O gün karar verdim asker olmaya. Gerekirse onun gibi ölmeye."

Onu ölüm fikrinden uzaklaştırmaya çalıştım hemen.

"Kızlar ne yapıyor?"

"Ablam evlendi. Hamide. En küçüğümüz Hürriyet. Özgürlük demek."

"Özgürlük mü?"

Güldü. "Şaşırdın mı? Memlekete hürriyet geldi dediler. O günlerde doğan kızlara hep bu ismi verdiler. Hürriyet... Anam onu da vermiştir belki kocaya."

"Kaç yaşında?"

"On üç."

"Aman Tanrım. On üç yaşında kızı evlendiriyorlar mı yani?"

Hayretle yüzüme baktı. Ne var bunda bu kadar şaşıracak der gibiydi hali. Başını salladı. "Evlendirirler. Çocuk bile doğururlar."

Hiç hoşuma gitmemişti bu doğrusu. Çocuk çocuk doğuruyor. Çocuk anne yani. Konuyu değiştirdim.

"Güzeller mi?"

Eli yanağıma gitti. "Senin kadar değil ama."

"Sen bir yalancısın Teğmen Suat."

"Değilim işte. Sen... sen çok güzelsin Helen... Bir su damlası gibisin."

"Köyde seni bekleyen bir kız var değil mi?"

"Yok... dedim sana."

"Belki de evlisindir. 13 yaşında bir kızla ha?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yan yan baktı. "Değilim. Evli filan değilim."

"Peki evlenmeyecek misin hiç?" Sesim karılmıştı birden.

"Düşünmüyordum. Ben askerim. Ama artık..." Susuverdi.

Birden yüreğim çarpmaya başladı. "Ama artık ne?"

Gözlerini yere indirdi. "Düşünüyorum... Savaştan sonra... Dönebilirsem yani..."

"Tabii döneceksin. O zaman mı?" Devam edemedim heyecandan. Sesim kısıldı. Yutkundum. "O zaman mı evleneceksin?"

"Hı hı..." dedi usulca.

"Birine göz koymuşsundur öyleyse."

Eli saçıma ulaştı. İşaret parmağıyla alnıma dökülen bir demeti kıvırıp bukle yaptı.

"Koydum" dedi yekten. "Sana yalan söylemeyeceğim. Göz koyduğum biri var."

Ah! Kalbim tutuşuverdi. Elimde olmadan yüzüm asıldı. Gözlerimi kısarak rol yapıp yapmadığını anlamaya çalıştım yüzüne oturttuğu muzip ifadesiyle.

Hayır. Kahretsin. Hayır. Rol yapmıyordu Suat. Doğruyu söylüyordu. Göz koyduğu biri vardı işte.

"Kim o? Güzel mi? Bak... Yalan söyleme. Çok mu güzel?"

"Çok güzel." diye mırıldandı. "Güzelden bile güzel."

"Devam et... Anlatsana biraz."

"Sırma saçlı..." dedi buklemle oynamaya devam ederken. "Gözleri... Masmavi... Bulutsuz bir sema kadar aydınlık. Dudakları... dudakları..."

Suat'ın numara yaptığını çoktan anlamıştım. "Göz koyduğum kız" diye beni anlatıyordu ama bozuntuya vermedim. Ben de numara yapmaya devam ettim.

"Nesi varmış dudaklarının?"

"Dudakları kiraz ... Üzeri kırağıyla buğulanmış bir kiraz."

Sanki üst üste iki kocaman bardak şarap içmiştim. Tanrım; ne güzel laftı bu böyle. *Üzeri kırağıyla buğulanmış kiraz...*

Avustralyalı hiçbir kızın sevdiği erkekten bu kadar güzel bir iltifat duyduğunu sanmıyorum. Doğruya doğru; bizimkiler sevgilile-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

rine böyle romantik şeyler söylemez. "Çok güzelsin" der geçerler. Ama Türkler... En azından benim erkeğim böyle işte. Duygularını şiirleştiriyor.

"Çocuklarımız olacak..." diye devam etti Suat. "İsimlerini bile koydum."

"Söylesene."

"Oğlan Suat."

"Ya kızın?"

"*Gülüm*... Kızımızın adı Gülüm olacak."

"Gulum, Gulum..? Neden? Ne demek o?"

"Gülüm benim demek. Benim gülüm. Gülden güzel olacak, gül gibi kokacak kızımız. Annesine benzeyecek."

Gülüm, diye tekrarladım. Gülüm. Ne kadar güzeldi söylemesi. Hayalimde hemen melekler kadar güzel bir kız belirdi. "Gülüm..." diye seslendim kızımıza. "Gülüm, hadi hayatım. Baban geldi. Yemek hazır."

Mutluluktan sarhoş gibiydim. Gelirken gemideki Noel gecesinde olduğumdan bile sarhoş!

Dudaklarımız birbirine değmek üzereydi artık. Soluğu yanağımı yakıyordu. Benim nefesimin de onu ateşe verdiğini biliyordum. Çünkü içim cayır cayır yanmaya başlamıştı. Suratı mı astım, gözlerimi kıstım. "Kim bu kız?"

Biraz daha uzandı bana doğru. Gözlerimiz dudaklarımıza odaklanmıştı. Benimkiler kurumuştu. Dilim bir anlığına çapkınca dudaklarımın arasında gezindi.

Suat, "Helen..." diye fısıldadı. "Göz koyduğum kızın adı Helen."

Saçlarımda dolaşan eli başımı kendine doğru çekti. Hiç direnmedim. Bir an bile karşı koymak geçmedi aklımdan. Oysa Camira bizi ispiyonlamış olabilirdi. Her an arkamızdaki sandıkların arasından bir sürü insan dalabilirdi içeri.

Umurumda bile değildi.

Ok yaydan çıkmıştı bir kere.

"Suat..." diye inledim. "Erkeğim..."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Mutlu bir sabah

Kızların yanına dönmeden yüzümdeki mutluluk ifadesini silebilmek için çok uğraştım. Kırık aynadaki aksime baktıkça, "Hayır" diyordum içimden. "Böyle gidemem. Camira zaten fısıldamıştır hepsine. Suratıma bakar bakmaz anlarlar onun koynundan çıkıp geldiğimi."

Çeşitli surat asma pozları verdim aynaya. Üzgün. Bıkkın. Fakat bir türlü istediğim ifadeyi yerleştiremedim yüzüme. Sonunda sırıttım aynadaki Helen'e.

"Boş ver. Ne yapabilirsin? Mutlusun işte. Uçuyorsun mutluluktan."

Yattığımız bölüme girince içerdeki kızlar bana bakıyormuş gibi geldi önce. Camira da oradaydı. Bakarlar tabii diye söylendim kendi kendime. Bülbül ötmüştür.

"Günaydın."

Kerevetinde uzanmış yatan Suzy, "İyi sabahlar." diye cıvıldadı. Dirseğine yaslanarak bana doğru döndü. "Burada iyi sabah nasıl olursa."

Yüzünde hiç de öyle seni sürtük diyen bir ifade yoktu.

Göz ucuyla Camira'ya baktım. Küçük kovanın içinde bir şeyler yıkamaya çalışıyordu. O da omzunun üstünden bir bakış attı. Sonra kovaya eğildi.

Aramızda o iğrenç gerginlik hiç yaşanmamışçasına yanına gittim. "Suyu nereden buldun?"

Saçlarını arkaya savurtarak başını kaldırdı. "Kahretsin" diye homurdandı. "Bir matara su için yalvarmaktan dilim damağıma yapıştı."

Suyumuz yok denecek kadar azdı. Su kaynaklarından uzaktaydık. İleride bir dere olduğu söyleniyordu. Fakat orası da Türklerin elindeydi, birkaç defa gizlice su alınmış, sonra da düşmanın suyu zehirlemiş olmasından korkularak vazgeçilmişti.

En çok Tony ile ben itiraz etmiştik buna, "Olmaz öyle şey. Yapmazlar." diye.

Ama vazgeçtiler işte. "Savaş bu." dediler. "Zafer için her şey mübahtır. Biz olsak yapardık belki de."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Aman Tanrım. Yapar mıyız gerçekten?

Neticede susuzduk işte. İdareli kullanmak için çok sıkı emirler vardı. Öyle şar şar su kullanmak yasaktı. Hoş yasak olmasa da o sesi çıkartacak su yoktu ki.

"Ama başarmışsın."

Sesimin eski arkadaşlık günlerimizdeki gibi çıkmış olmasını diliyordum.

Yüzünde belli belirsiz bir gülümseme dolaşır gibi geldi o an bana. "Ne demezsin."

"Yardım etmemi ister misin?"

"Hayır, istemem."

İçimde uyanmaya başlayan "İspiyonlamayacak" umudu bir anda tuzla buz oldu.

Diana en sessizimizdir. İçeri girdiğimde önlüğünde yırtılan bir yeri dikmeye çalışıyordu. İğne parmağına batınca çığlık attı.

"Ay!"

Ve iğneyi çok sık batırıyordu parmağına.

"Ay!"

"Helen!"

Camira'ydı bu. Sesi bıçak gibi keskindi. İrkildim.

"Efendim?"

Yürek çarpıntım sesime yansımıştı her halde.

"Tanrı aşkına git şuna yardım et. Yoksa elimden bir kaza çıkacak."

Diana'nın yanına iliştim.

"Yardım edeyim mi?"

Başını kaldırdı. Yüzüme baktı. Elindeki önlüğü kucağıma atarken ağlamaya başladı. Kolları boynuma dolandı.

"Bitti değil mi Helen? Savaş bitti değil mi?"

Buna inanan çok.

Omzunu patpatladım.

"Eninde sonunda bitecek."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

48

Sydney, 21 Mart 1975

Akşam yağmuru arabanın camını inceden inceye dövüyor. Liman Köprüsü'nde trafik her zamankinden daha yoğun. Boncuklanan camda önümüzdeki araçların stop lambaları ateş böceklerini andırıyor.

Kafamın içinde bir soru dolanıp duruyor.

Suat neden oğluna Suat ismini vermek istiyor ki? Tuhaf. Daha da tuhaf olan, her şeyden şüphelenenen, her şeyi sorup öğrenmek isteyen Helen, neden bunu hiç konu etmiyor. Farkına bile varmamış gibi güncede. Kızın ismine takılıyor aklı.

Ethan sileceği çalıştırdı. Lastiği gevşediği için içimi kıyan bir cayırtıyla gidip gelmeye başladı demir çubuklar. Ne sinir bozucu herif, diye geçti aklımdan. İnsan hiç değilse şunun çaresine bakmaz mı?

Bir taraftan da kendime kızıyordum. Niye bindim ki bu hurdaya? Benim arabamla gidebilirdik pek ala.

"İlle benimkiyle gidelim." diye tutturunca burun büyüklüğü olmasın diye fazla direnmedim. Yoksa ne işim vardı bu 1951 model Studebaker'da? Dört tekerlekli bir tuzaktı bu araba resmen. Ama Ethan'ın en büyük gururudur. Daha geçen yıla kadar üstündeki macunlardan arabanın gerçek rengini anlamak mümkün değildi. Ama yine de onun sevgilisiydi. En sonunda paraya kıyıp boyattı. İnanılmaz bir kırmızı!

Çocuklar, "Ethan sakın bununla araziye çıkma. Boğaların saldırısına uğrarsın." diye kızdırmaya çalışır, o da "Hadi oradan." diye elindeki bezle kaportayı silmeye koyulur. "Siz ne anlarsınız arabadan."

Ona göre Amerikan otomobil sanayinin en büyük icadıydı bu hurda. 25 yaşında olduğu halde hâlâ yürüdüğüne bakılırsa belki de gerçekten öyleydi.

Dikkatini yola vermiş gibi görünse de gözleri mini eteğimin açıkta bıraktığı bacaklarıma takıldı.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Tanrı aşkına Ethan." diye homurdandım. "Önüne bak. Senin yüzünden ölmek istemiyorum."

Edepsiz sırıttı. "Ben senin yüzünden ölüyorum ama."

Bu adam böyle işte. İnsanı sinir eder ama ona asla kızamazsın. Öyşle bir şey söyler, öyle bir şey yapar ki öfken uçup gidiverir.

Sırf onu deli etmek için sırtımı Studebaker'ın kapısına verip bacaklarımı hafifçe ona doğru çevirdim. Yüzüme şeytani bir tebessüm oturtarak, genç kızlığımda yüzlerce defa prova ettiğim yatak sesimle fısıldadım:

"Geber öyleyse!"

"Ah!" diye bir çığlık attı. Sağ elini direksiyondan çekip göğsüne götürdü, "Öldüm."

"Aman Tanrım!" Telaşla direksiyona uzandım. "Ethan, tut şu lanet direksiyonu."Beni düşünmüyorsan arabanı düşün."

"Tutamam, vurdun beni." Bana döndü. "Gözlerim de görmüyor zaten." Gözlerini şaşılattı. "Kalbimden vuruldum."

"Hayır" diye soludum. "Delisin sen."

Bizi sollayan bir araba aniden önümüze kırınca Ethan direksiyonu iki eliyle tutmaya mecbur kaldı. "Bunu bana durup dururken Şafak Ayini'ne gidelim diye tuttaran çılgın kadın mı söylüyor?"

Oturuşumu düzelttim. Ethan ciddileşti. Bir süre konuşmadan yol aldık. Köprü geride kaldı. Sola döndü. "Hâlâ bir açıklama yapmayacak mısın bana Alinga? Nereden esti kafana bu?"

Cevap vermedim. Aklımda Helen'ın son sayfalarda yazdığı ruh hali, çılgınca gezinip duruyor. Güncede beş-on yaprak kaldı. Bitmek üzere olduğu için üzgünüm. Hiç bitmesin istiyorum. Günlerce, haftalarca daha okuyabilsem keşke.

"Çok mu gizli?"

"Ne?"

"Türkiye'ye gitmek istemenin sebebi diyorum. Bana söyleyemeyeceğin kadar gizli mi?"

Şaşırdım. Niye gizli olsun ki? Evet, önce kayıp bir kızın, gerçek adını bile bilmediğim bir kızın 60 yıl önce yaşadığı aşkın peşine takıldığımı bilmesini istememiştim. Gözlerini kocaman açar, "Alinga

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Sullivan." derdi çünkü duyunca. "Gerçek hayat önümüzde dururken, gözümüzün önünde milyonlarca hayat profili varken mezarcılık mı yapacaksın? Bana deli diyorsun ama sen zır delisin. İzlerini bulsan ne olacak sanıyorsun. Kemikleri bile kalmamıştır onların."

"Eee?" diye homurdandı. "Küs müyüz? Şu sırrı söylemeyecek misin bana?"

Haklı. Helen'le Suat'a dair bir şeyler bulursam onunla birlikte çalışacağım. Üstelik adamı peşimden dünyanın öbür ucuna sürüklüyorum. Bilmeye hakkı var. Bunu borçluyum ona.

"Peki... tamam... Sen bilirsin...söyleme." Direksiyonu öfkeyle tokatladı. Eli Studebaker'ın kornasına çarpınca araba canhıraş bir çığlık attı. Korna sesiyle paniğe kapılan birkaç sürücü yanımızdan geçerken orta parmaklarını havaya dikip duygularını açıkladı. İkimiz de güldük. Bir anda ortalığı birbirine katmıştık.

"Tamam" diye mırıldandım utangaç bir kız gibi önüme bakarak. "Tsunami"de bana bir kadeh şarap ısmarlarsan belki anlatırım."

Tanrım, bir anda "Iııııhhhh..." diye siren taklidi yaparak sağ şeritten en sol şeride geçti. Arkamızdaki yüzlerce arabanın korna çığlıkları arasında ilk çıkıştan Gladesville yoluna saptı.

Kesin deli bu adam. Benden, Helen'den bile deli.

"Tsunami" bu saatte bile dolu. Nat King Cole, "*The Autumn Leaves*"i söylüyor plakta. En sevdiğim barlardan biri burası. Küçük bir tepenin üstünde, inanılmaz bir okyanus manzarasına bakıyor. Çılgın dalgaların sesini bile duyabiliyor insan.

Ama ne yazık ki camekânın önündeki tüm masalar dolu. Neyse ki iki-üç günde bir beni orada gören garsonlardan biri, "Sizi biraz bara alayım Miss Sullivan." dedi. "Bir masam boşalmak üzere. Bekleyen başkaları da var ama sanırım bir şeyler yapabilirim."

Cömert bir gülümsemeyle ödüllendirdim onu. "Ah, teşekkür ederim Chamberlain."

Ethan, bardaki sandalyelerden birine tırmanmama yardım ederken, "Chamberlain ha?" diye homurdandı. "Tanışıyorsunuz demek."

"Evet şekerim." diye kıkırdadım. Hâlâ surat ettiğini fark edince

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ciddileştim. "Göğsündeki kartta adı yazıyor Ethan; görmedin mi?"

Yüzü yumuşadı. "Ne yapayım?" diye sırıttı. "Gözlerim bacaklarından başka bir şey görmüyor."

"Terbiyesiz."

"Evet."

"Ve kabasın. Bir hanıma böyle şeyler söylenir mi?"

Başını salladı. "Haklısın. Bir hanıma ne denmeli ki?" Tezgahın üstüne bıraktığım çantamı çekiştirdi. "İnanmıyorum. Ne kadar güzel çantanız var hanımefendi.. Gözlerimi alamıyorum."

Omzuna küçük bir yumruk attım.

Neyse ki o sırada Chamberlain'a ilişti gözüm. Camekanın oradan el sallıyordu bize.

"Yürü hadi." dedim. "Chamberlain'ı bekletmek istemem."

Bir süre dalgaların senfonisine kulak kabarttık. Şarap muhteşem. Ethan'ın gözleri masamızdaki mumun ışığında kehribar gibi parlıyor. Ve kafamın içinde Helen Key, Suat'la dans ediyor.

Onun "Hadi bakalım dinliyorum, anlat?" dremesini beklemeden çantamı açtım. Anzak kızının güncesini çıkardım. Meraktan çatladığını bildiğim halde, "Ne o?" diye sormadı. Helen'in sakladığı yerden Suat teğmenin fotoğrafını çıkarıp uzattım. Boş boş baktı.

"Ne bu?"

"Neye benziyor?"

Nihayet uzanıp resmi aldı. Şöyle bir baktı."Kim bu herif? Sevgilin mi?"

Suratımı ekşittim. "Aman ne komik. Bu..." Birden Helen'in güncesinde yazdığı kimliği çıkıverdi ağzımdan. "57. Alaydan, 1311 Maydos doğumlu Hamzaoğlu teğmen... Suat."

Sanırım bundan sonra Ethan'ı hep o anki haliyle hatırlayacağım. "Ne?" diyebildi sadece. Fakat ağzı açık kaldı.

Tekrar ettim.

"57. Alaydan, 1311 Maydos doğumlu Hamzaoğlu teğmen Suat."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Helen'in anı defterini önüne doğru ittirdim. "Sadece ilk sayfayı oku." dedim. Gerisini ben beş dakikada anlatırım sana."

Her şeyi anlattım. En başından, okuduğum yere kadar.

Fakat öyle beş dakikada değil.

Önceleri sessizce dinledi. Sonra öyküye o da kaptırdı kendini. Sorular sordu. Sinirlendi. "Deli karı." diye homurdandı. Ben kaşlarımı çatmış olmalıyım ki özür diledi. "Devamını merak ettiğini saklamadı. "Eee sonra?"

"İşte böyle..." diye bitirdiğimde "Tsunami" tenhalaşmaya başlamıştı. Peggy Lee parmak şaklatmaları arasında "Fever"ı söylüyordu plakta. Ben de mırıldandım.

Never know how much I love you

Never know how much I care

When you put your arms around me

I get a fever thats's so hard...

Fever..."

Ethan da parmaklarını şaklattı. Sıtmalı bir sesle "Fever, fever" diye vokal yaptı.

"Her şeyi biliyorsun artık Ethan. Ne diyorsun?"

Hiçbir şey demedi. Gözlerini arkamdaki camekâna dikti öylece dalıp gitti. Nereye bakıyor bu böyle, diye geçti aklımdan. Akşamları kumsalda yakılan meşaleler bu saatte sönmüş olmalıydı. Ve okyanus şimdi kapkara bir boşluktu. Ürkütücü bir boşluk.

"Eeee?" dedim. "Bir şey demeyecek misin?"

Kehribar pırıltılı gözleri sonunda bana kaydı. "İnanılmaz. Çok etkileyici." Suat'ın fotoğrafını aldı. Resmi bu sefer itinayla hatta saygıyla tuttuğunu fark ettim.

"Özür dilerim teğmen." diye mırıldandı resme.

İçim ısınıverdi o anda. Sımsıcak oldu. Doğrusu ondan hiç ama

BELONGS TO KAKTUS TEAM

hiç böyle duygusal bir şey beklemiyordum. Helen'in büyüsü sonunda Ethan'ın zırhını da parçalamıştı.

Bir süre konuşmadık. Birer kadeh daha şarap söyledik.

Ethan defteri alıp yapraklarını şöyle bir karıştırdı. "Hepsini anlattın mı bana?"

"Sekiz-on yaprak daha var. Bitiyor. Ve Ethan inanır mısın, bitmesini hiç istemiyorum. Bitince üzüleceğim. Onun için artık yaprak yaprak okuyorum. Bitmesin diye."

Başını salladı. "Sonunu merak ettim."

"Sonu belli zaten. Ne yazık ki ayrılıyorlar. Kız en başa yazmış."

Bu sefer iki yana salladı kafasını. "Yine de merak ediyor insan. Nasıl ayrıldılar acaba diye."

"Hı-hı... İngilizler götürdü herhalde."

"Esir Kampı'na mı?"

"Öyle ya... O bir düşman esiri..."

"Kızın kaçma planları yaptığını filan söylemiştin ya... Acaba dedim..."

Yüzümde acı bir tebessüm belirdi herhalde. Ethan aniden uzanıp elimi tuttu. "Özür dilerim. Saçmaladım işte."

"Ayrılmalarını istemiyorsun sen de değil mi? Sinmiyor içine."

İçini çekti.

Bir an masanın üzerindeki ellerimize baktım. Yavaşça çekti elini. "Ne yapmayı düşünüyorsun Alinga?"

Omuzlarımı kaldırdım."Bilmiyorum."

Gerçekten de bilmiyorum. Çok düşünüyorum bunu. Fakat içinden çıkamıyorum. Orada neyle karşılaşacağım belli değil. Fakat Suat'ın veya Helen'in izine rastlayamayacağım neredeyse kesin. O zaman ne olacak? Belgesel saçmalığına girmek hiç gelmiyor içimden. Bir sürü eski, artık kimseye bir şey ifade etmeyen fotoğrafları tekrar tekrar ekrana getir, onların hayatıyla ilgili tek bir gerçek kareyi yansıtmayan manzara çekimleri yap tepelerde. "İşte buradan çıktı bizimkiler." diye metin yaz üstüne. "Birkaç gemi ve asker resmi. Harp tarihinden verirlerse bir iki dakikalık çıkarma filmi ekle araya. Aptal aptal konuşan insanlara mikrofon tut.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Annem haklı. Yüzlerce belgesel var böyle. Onlara bir yenisini eklemenin yapmak istediğim şeye faydası yok. Benim amacım Helen'in duygularını insanlara aktarmak. Sevgisini... Gönlünün yüceliğini. Çaresizliğini. Düşman teğmeninin dayanılmaz gerçekliğini.

Bunu yapmanın tek çaresi sinema filmi. Helen'le Suat'ın trajedisi kolayca senaryo haline getirilip beyaz perdeye aktarılabilir. Kız bilmeden repliklerini bile yazmış senaryonun. İş bir çekim senaryosu yazmak o kadar.

Beni düşündüren şey başka. Annemin dediği gibi ölenlerin anılarına saygısızlık etmeyelim derken Helen'le Suat'ın aşkına gölge düşürmek korkusu. Bunu asla yapmak istemem. Komşu kızına, aşkına, şurada Ethan'ın elinde tuttuğu solmuş fotoraftan bize bakan Suat'a ihanet edemem. Bir film çekilecekse, her şey Helen'in yazdığı gibi aktarılmalı. Muhafazakârlar, ordu, hükümet kızar diye onların duygularını çarpıtamam. Bir Anzak kızının binlerce evladımızın öldüğü savaşta, bir düşman teğmenine aşık olduğunu, hiç düşünmeden kendini ona verdiğini söylemek, aradan geçen 60 yıla rağmen korkarım hâlâ cesaret işi. Ben bu tepkileri göze alırım. Hiç bakmam. Kimin ne diyeceği umurumda bile değil ama bu cesareti gösterecek yatırımcı çıkacak mı bakalım? Kolay olmayacak tabii.

Ethan aklımdan geçenleri okuyormuş gibi başını sallayarak seyrediyor beni. "Bilmiyorum" dedim tekrar. "Ama önce oraya gidelim. Ne bulabileceğimize bir bakalım. O atmosferi yaşamak istiyorum. Gerisini sonra düşünürüz."

"Haklısın." Bir an durdu. "Aslında..." dedi, "Belgesel, ya da sinema olayı olmazsa günceyi olduğu gibi bastırsan... Düşünsene... İkinci Anne Frank'ın Hatıra Defteri olayı." İşaret parmağını kaldırarak kitabın adını havaya yazdı. "Anzak Hemşire Helen'in Hatıra Defteri..."

Hiç düşünmemiştim bunu. Helen böyle bir şey ister miydi acaba? Filminin yapılmasını isteyip istemeyeceğini bilmediğim gibi bunu da bilmiyorum. Tek bildiğim Helen'in bir gün -ne kadar zaman sonra kendisi de kestirememiş olsa da- insanların onu anlayacağına inanması. Yapay düşmanlıkların, savaşların ne kadar aptalca olduğunu fark etmeleri. "Sevin" diyen Tanrı'nın insanların birbirine düşman olmasını istemeyeceğini görmeleri. Suat'a beslediği büyük, hesapsız kitapsız aşkın böyle bir uyanışı başlatması.

İçimden, "Ah zavallı komşu kızı, yaratıldıklarından beri insan-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ların ruhundan düşmanlığı kimse söküp atamamış da senin aşkın mı bunu değiştirecek?" desem de yapmak istediğim bu işte. Helen'in yarım kalan işini tamamlamak.

"Kalk!" dedim bardağımdaki son yudumu kafama dikerek. "Külüstürü bir yere çarpmadan eve bırakabileceksen beni götür. Yoksa bir taksi çağırayım."

Yalpalayarak kalktı. Numara yaptığını biliyordum. Koluna girdim. Böyle bir şeyi beklemiyordu. Vücudunun kasıldığını, kalbinin daha hızlı çarptığını fark ettim.

"Sakın" diye kıkırdadım. "Sakın aklından edepsiz şeyler geçirme. Sadece yürüyebilmek için koluna girdim."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

49

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

Kimse söylemese de herkesin içinden aynı şey geçiyordu: "Galiba bu işin sonuna geldik. Baksana günlerdir tek silah patlamadı."

Gizli gizli dönüş hazırlığı yapanlar bile vardı aramızda. Mesela Suzy. Vatana varır varmaz yapacaklarını sıraya koymuştu. Akşamları bir kâğıt parçasına yazdığı listeyi yüksek sesle okumaya bayılıyordu:

"Bir: Gemiden inerken, 'Aç kollarını Avustralya Ana' diye bağırılacak. 'Kızın döndü."

"İki : Ayak toprağa basar basmaz önce toprak, sonra ilk görülen erkek öpülecek."

"Üç: Çatlayana kadar su içilecek. Su... Su..."

Listenin sonu yoktu. Çünkü Suzy her gün birkaç madde ekliyordu.

Yanılmış. Herkes yanılmış. Hepimiz.

Kahrolası savaş kaldığı yerden başladı. Toplar gürlüyor. Mitralyözler takırdıyor. Bizimkiler "Hurrrraaa!" diye atılıyor düşmanın üstüne. Onlar, Allah'ın adını anarak saldırıyor. Çığlıklar, feryatlar, küfürler birbirini izliyor.

Tanrım, hiç umudum kalmadı. Bu düşmanlık bitmeyecek. Bu savaş sonsuza kadar sürecek. Çünkü iki taraftan toprağa düşen her canla düşmanlık, kin ve nefrete dönüşüyor. Ne biz onları tanıyorduk, ne onlar bizi. Hiçbir alıp veremediği yoktu iki tarafın. Ama artık var. Savaş en acımasız tohumu ekti iki tarafın yüreğine. Kan! Bizimkiler de onlar da şehitlerinin intikamını almak için dövüşüyor artık.

Yazık, çok yazık. Kimse bunun sonunun gelmeyeceğini anlamıyor. İntikam öyle bir şey çünkü. Kanla besleniyor. Kan aktıkça coşuyor, büyüyor, bileniyor. İnsanların kafalarının içinde bir canavara dönüşüyor. "Kaan!" diye homurdanıyor. "Daha çok kaaan!"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Oysa her şey ne kadar sihirliydi. Başım göğsündeydi. Kokusunu çekiyordum ciğerlerime. "Suat" diye fısıldadım. Tanrım onun ismini söylemek bile beni mutlu ediyor. Yüzlerce, binlerce defa tekrarlamak istiyorum erkeğimin adını.

Suat... Suat... Suat... Suat...

"Efendim canım."

"Uyuyabildin mi?"

Saçlarımı okşadı. "Biraz içim geçmiş... Ya sen..."

Gözümü bile kırpmamıştım ama "Hı hı..." dedim.

"Yalan söyleme. Uyumadığını biliyorum."

Başımı biraz kaldırıp gözlerine baktım.

"Düşünüyordum."

"Bizi mi?"

Bir an tereddüt ettim. Ama sonu yok bunun. Aklımdan geçeni ne zamana kadar saklayacağım? Mum sönmek üzereydi. İçerisi neredeyse karanlıktı. Yine de gözlerine baktım. Ateş böcekleri sarmıştı okyanusu. Aklımdakini bir çırpıda fısıldayıverdim:

"Kaçmayı."

Yarasına bıçak batmış gibi silkindi yattığı yerde.

"Kaçmayı mı?"

Okyanusta gizemli bir şimşek çakmıştı anında. Aklından geçenleri okuyabiliyordum. Sevinç vardı bir kere. Umut, kurtuluş, korku, ölüm; her şey...

"Ev-vet" dedim. Doğruldum. Bu işi ciddi konuşmalıydık. "Bence artık yürüyebilirsin." dedim usulca. "Biraz canın yanar tabii. Belki biraz kanama da olur ama yapabilirsin."

"Helen..."

"Dinle aşkım... İngilizler seni buradan götürecek. Hemen kaçmamız lazım."

"Kaçmamız mı?"

En az "Kaçmayı" dediğim andaki kadar şaşırdı Suat. "İkimiz mi? Birlikte mi kaçacağız?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Bir an paniğe kapıldım. Beni istemiyor muydu yoksa.

"Elbette. Ne var bunda şaşıracak. Seni yalnız bırakacağımı sanmıyorsun değil mi?" Biraz da şaka katmayı denedim onu rahatlatmak için. "Benim hemşire olduğumu unutma aşkım. Ben hemşireyim, sen de yaralı. İyi bir hemşire hastasını asla yalnız bırakmaz."

Bir süre konuşmadı. Düşünüyordu. "İkimiz..." diye fısıldadı sonunda. "Helen hayatım birlikte nereye kaçabiliriz ki?"

"Köyüne tabii... Çok yakın demiştin ya. Bu gece buradan çıkarız. Tam bu saatlerde... Tepenin eteğindeki saldırıcı mevzilerine kadar sürünürüz. Hiç merak etme. Ben de yapabilirim. Kaç gündür belli etmeden dolaştım oralarda. O siperler boş. Oraya atladık mı işimiz kolaylaşır. Oradan bodur ağaçlığa kadar bizim nöbetçilere görünmeden gidebiliriz. İnan bana sevgilim. Yapabiliriz bunu."

"Dere ha?" Düşünceliydi. "Kirte dere."

"Evet!.." diye atıldım heyecanla. "Kurtuluşumuz derede. Dere sizinkilerin elinde nasıl olsa. Nöbetçiye seslenirsin. Bizi tellerin arkasına çekiverirler hemen... Oradan da köyüne gideriz."

Suat doğruldu, çenemden tutarak başımı kendine doğru çevirdi. O da aklımdan geçenleri okumaya çalışıyordu. Mumun ışığı o kadar azaldı ki gözlerimin görebildiği kadarıyla, dilimin başka, aklımın başka şey söyleyip söylemediğini anlamaya çabaladı.

"Çok..." dedi. Uzandı elimi tuttu. "Helen çok ama çok tehlikeli bu."

"Burada da tehlikedeyiz Suat."

"Sizin nöbetçiler ateş açabilir."

"Onlara görünmeden ilerleyebileceğimizi umuyorum. Ama Türkler..."

"Evet" dedi hevesle. "Bizimkiler de ateş eder. Düşman sızması var diye basarlar kurşunu."

"Seslenirsin onlara. Tanıtırsın kendini..."

"Kendi canım umurumda değil." diye mırıldandı. "Ama sen de vurulabilirsin Helen... Sonra yakalanırsak... Seni..."

Elimle ağzını kapattım. "Sonunda ayrılık varsa aşkım..." Kollarımı boynuna doladım. "Senin yanında ölmek isterim."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Helen." Sesi bir ok gibi saplandı yüreğime. "Sus..." diye yalvardım. "Söyleme."

"Ama söylemeliyim. Helen... ben... ben askerim..."

"Biliyorum... biliyorum aşkım... Yalvarırım gerçekleri yüzüme..."

"Ama gerçeklerle yaşıyoruz Helen. Ben askerim... "

"Beni sevmiyor musun Suat?"

"Hayatta hiçbir şeyi senin kadar sevmedim bir tanem. Hayatım seninle başladı. Varsın senin yoluna da bitsin isterim... Ama dinle beni. Farklı bir zamanda, farklı bir yerde karşılaşsaydık böyle olur muydu bilmiyorum."

"Bizi Tanrı..."

"Evet... Bizi Allah bir araya getirdi... Ama savaşta... Helen, Helen... Sırma saçlım, keşke seni alıp dağlara kaçabilsem, anamın yanına varıp, 'al işte gelinin' diyebilsem... Ama Helen... Biz savaştayız... Ben bir askerim... Buradan kaçsam bile savaş bitmeden köyüme dönemem... Yapamam bunu... Dua edelim, bitsin bu savaş. Ölmez sağ kalırsam Helen... Var ya..."

Devamını dinlemeye sabrım yoktu. Son bir umutla ellerini avuçlarımın arasına aldım. "Tamam" dedim tutkuyla. "Köyüne gitmeyiz biz de. Başka yerlere kaçarız... Hem... hem senin için savaş bitti aşkım... Sen görevini yaptın... Vuruldun... Senin savaşın bitti... yaralısın... Sonra..."

Sözümü tamamlayamadım. Dudaklarımız buluşuverdi.

Suat dudaklarımdaki tuzu tadınca irkildi. Biraz çekilerek karanlıkta gözlerimi görmeye çalıştı. "Sen..." dedi inlercesine. "Sen ağlıyorsun."

Ağlıyorum ya dedim içimden. Benimle kaçmayacağını anladığımdan beri yağmur gibi dökülüyor yaşlar gözlerimden. İyice eriyen mumun alevi can çekiştiği için görmedin sen ağladığımı.

"Allahım!" diye anlamadığım bir şeyler mırıldandı kendi dilinden. Yüzümü ellerinin arasına aldı. Islak yanaklarımı öptü. "Helen..." diye yakardı sonra usulca. "Helen... Bunu... bunu isteme benden. Arkadaşlarım şehit olurken asker kaçağı olmamı..."

Bu sefer dudaklarımla susturdum onu.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Aşk yorgunluğuyla yan yana uzandık.

Cesaret edip, "Eee ne yapıyoruz? Bu gece kaçıyor muyuz?" diye sormadım.

Suat da açmadı.

Sanki öyle bir konuşma geçmemişti aramızda. Sanki bir an birlikte kaçtığımızı hayal etmemiştik? Sanki bir an köklerimizin tutsaklığından kurtulmamıştık. Sanki... sanki özgürdük... El ele koşuyor, "Yaşamak hey!" diye haykırıyorduk. "Ne güzel şey!"

Israr edersem, yalvarırsam yapacaktı. Biliyorum. Eminim. Çok iyi anlamıştım yapacağını. İstediği için değil, beni mutlu etmek için. Ölmeye bile hazırdı. Ve asla laf değildi bu.

Emin olduğum, anladığım bir şey daha var: Bunu yaparsa hiçbir zaman bana beslediği sevgi eskisi gibi olmayacak. Bana söylemeyecek, belki hissettirmemeyi de başaracak, ama ben bileceğim. İçinden suçlayacak beni. Haklı olacak. Bencilliğimle onu büyük bir mutsuzluğa mahkûm etmiş olacağım çünkü. Kaçmak aslında kurtuluş değil mahkûmiyet onun için.

Suat buraya ait. Vatanına.

Gelinciklerle beyaz papatyaların kucaklaştığı tepelere.

Gırtlağıma gelip düğümlenen hıçkırığı bastırmak için elimle ağzımı örttüm.

"Kendini aldatma Helen Key." diye homurdandı içimdeki ses. "Sen vatanına ait değil misin?"

"Onun için..." Hıçkırığımı içime gömdüm."Onun için her şeyden vazgeçmeye hazırım ben?"

"Öyle misin?"

Sahi, öyle miydim gerçekten? Her şeyden vazgeçmeye hazır mıydım? O benim için hiç tereddüt etmeden ölümün üstüne yürür. Biliyorum. Eminim. Ben de onun için... Yemin ederim ben de...

"Saçmalama" diye kıkırdadı ses. "Asla vazgeçemeyeceğimiz şeyler de var."

Kalbim, "Evet" diye homurdandı. "Deminden beri ben ondan vazgeçemem diyorum ya işte."

"Helen... Helen... Küçük Anzak kızı... Avustralya Ana'dan vazge-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

çebilecek misin peki? Hayır. Asla; değil mi? Haydi itiraf et. Haydi... Haydi..."

Sarsıldım. Yüreğim titredi.

Ah Avustralya Ana... Çok mutsuzum. Seni çok seviyorum. Seni çok özledim. Kumunu çimenini, kızıl kayayı, kanguruları, uykucu koalaları, mavi göğüslü yalıçapkınlarının uçuşunu, şakacı lir kuşlarını, okyanusun haykırmasını, beyaz köpüklü dalgaların kayaları dövmesini, kokunu... Her şeyini... Ama... Ama kızın ona aşık Avustralya Ana... Bir düşmana... Ne seni bırakabiliyorum, ne onu bırakmak istiyorum. Suat olmadan yaşayabileceğimi sanmıyorum. Ne yapacağım ben Avustralya Ana?

Suat yine ağladığımı anlamasın diye, başımı öbür yana çevirdim. Dudaklarımı ısırdım.

"Sabah yakın." diye fısıldadım neden sonra. "Gitmeliyim."

Oysa hiç istemiyorum. Ne gitmeyi istiyorum, ne sabahı. Gecenin karanlığında hem bedenimi, hem ruhumu saklayabiliyorum. Ama güneş gerçeği yine bütün çıplaklığıyla serecek ortaya. Ve gerçeklerden nefret ediyorum artık.

"Seni seviyorum."

Dudaklarına bir öpücük kondurdum. Yavaşça kalktım. "Ne yazık ki gitmem lazım."

Boynunu büküverdi. "Biraz daha kalamaz mısın?"

Tanrım, hiç istemiyorum bu daracık izbeden çıkmayı, onu bırakmayı. Benim cennetim burası.

"Mecburum canım. Burada olduğumu bilmiyorlar. Yani öyle umuyorum. Servislerin birinde sanıyorlardır beni. Nöbetten dönüyormuşum gibi ortaya çıkmam lazım."

Sesimden bu rolü oynamaktan hoşlanmadığımı anladı. "Benim yüzümden." dedi. "Kendini suçlu hissediyorsun. Hayatını alt üst ettim."

"Yoo, hayır." Dudaklarını parmaklarımla kapattım. "Böyle söyleme. Yaşadığımı seninle fark ettim.... Ben..." Birden yüzündeki ifadeden söyleyip söylememekte tereddüt ettiği bir şey olduğunu anladım. "Söylemek istediğin bir şey mi var canım?"

"Şey." Yüzüme bakmaktan çekiniyordu. "Bizi biliyorlardır her-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

halde artık. Öyle değil mi? O kız..."

Bu ihtimal aklımdan hiç çıkmamıştı bütün gece. Suat'ın beni uçuran okşamalarıyla inlerken bile Camira aklımdaydı. Kendimi nasıl savunacağımı kuruyordum bir yandan kafamda. Bir ara, beni casuslukla suçlayabilecekleri bile takılmıştı aklıma. Kızıl suratlı İngiliz, Suat'ın burada kalırsa casusluk yapabileceğini söylemişti ya. Adamın olup biteni öğrenince, "Ne?" diye bir çığlık attığını görür gibiydim. "Korkunç! Rezalet. Affedilmez bir disiplinsizlik! Bir Anzak kızı düşman esirinin koynunda yakalandı; öyle mi? Koruduğunuz hemşire mi? Aman Tanrım. Sorabilir miyim yüzbaşı? Kaltak bu haltı karıştırırken hastaneniz, tüm personel uyuyor muydu? Atın bu herifi hastaneden demediğimi söyleyemezsiniz. Sürtük bütün gizli bilgileri Türk casusa fısıldamıştır mutlaka."

Aptal şey! Şu çadırın içinde saklanacak, gizlenecek hangi bilgi var?

Beyhude bir savaş yüzünden dağlar gibi evlatlarımızın kollarını, bacaklarını kesmek zorunda kaldığımız mı?

Yoksa çoğunu ölümün pençesinden çekip kurtaramadığımız mı?

Bir de yuvalarına dönemeyecek olanların sayısını artık bilemediğimiz mi?

Nesi gizli bunların? Dünya biliyor. Suat fark ederse mi "gizli bilgi" olacak?

Tanrım, kaçmak belki de bütün bu saçmalıklardan kurtulmak olacaktı. Belki de tam aksi; öyle değil mi? Suçlu olduğumu kabul etmiş olacaktım. Fakat kalırsak Camira ikimizin de hayatını mahvedebilir. Ve ne yazık ki bunu önleyebilmem mümkün değil.

Yaşadığım paniği Suat'a belli etmemek için omuzlarımı kaldırdım. "Bilmem." Yüzümdeki korkuyu okumaması için hemen kalktım. Uzanıp bileğimden yakaladı.

"Burada... kalırsan... sana bir şey yaparlar mı?"

Ne? Bana bir şey yaparlarsa birlikte kaçmayı kabul mü edecek? Bir anlığına kalbim sevinçle çırpındı. Bereket aklım hemen isyan etmişti.

"Helen... Az önce ona bu kötülüğü yapmayacağına karar vermiştin ya."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Evet, yapmayacaktım. Bedeli ne olursa olsun bencilliğimle onu hayatı boyunca pişman olacağı bir şeyi yapmaya zorlamayacaktım.

Bana ne olacağı önemli değil artık. Camira bizi ispiyonlayınca canları ne isterse yapabilirler bana. Ondan ayrılmanın benim için ölüm olacağını bile bile Suat'ı hemen götürecekler tabii. Hain bir sürtüğün ruhen ölmesi umurlarında bile olmaz. Casuslukla suçlar, hapse de atabilirler.

Annem utançtan kahrolur. İntihar edebilir. Babam kalp krizinden ölür. Bu lekeyle yaşayacaklarına ölmeleri daha iyi olur belki de kim bilir.

Aklımdan geçenleri ele vermemek için gülmeye çalıştım."Ne yapabilirler ki? Yüzbaşı biraz bağırır çağırır herhalde; o kadar."

İnanmamıştı tabii.

Bileğimi yavaşça parmaklarından kurtardım, "Onun için bir an önce gidip bakayım, neler oluyor öğreneyim. Sonra yine gelirim aşkım."

"Helen?"

"Canım?"

Yüzüme baktı.

"Birlikte kaçmayı kabul etmediğim için kırıldın mı?"

Kırılmış mıydım?

Hiç de kırgın olmadığımı fark etmek şaşırtıcı geldi. Doğru olan bu. Kaçmak ne onun için, ne benim için çözüm değil.

"Deli..." diye cıvıldadım. "Sana kırılabilir miyim? Sana aşığım... Sen... sen benim..."

"Helen?"

Sesinde bu sefer tuhaf bir ifade vardı. Yattığı şeyin üstünde doğrulmaya çalıştı.

"Aşkım?"

"Senden bir şey isteyebilir miyim?"

"Canımı bile."

Uzun kirpikler birbirine kenetlendi. Okyanus bir an kayboldu. Sonra kirpikleri usulca açıldı. Okyanus iyice kararmıştı. Hiç bir ışık

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yoktu artık gözlerinde. Korktum.

"Söylesene aşkım. Ne istiyorsun?"

"Dışarı çıkmak."

Şaşırdım. "Dışarı mı?"

"Evet... Biliyor musun, mevzide en çok şafak nöbetini severdim ben. Şafağı beklemeyi. 'Merhaba,' derdim kızaran bulutlara. 'Hamza-oğlu Suat'tan selam sana ey şafak..."

Göz pınarları doldu. Okyanusta sağanak başlamak üzereydi.

"Görebilirler bizi aşkım..."

"Özledim şafağı be Helen... Çıkar beni buradan. Şafağa götür. Lütfen... Görürlerse görsünler. *Ölürsem şafakta öleyim*."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

50

Qantas Havayolları uçağı

17 Nisan 1975

Eyvah... Yoksa... Orada mı?..

"Ölecek" demeye dilim varmadı.

Güncenin son yaprağını açıp okumak için dayanılmaz bir arzu duyuyordum. Fakat yapmadım. Yapamadım. Korktum.

Canım yanıyor.

Beynime, kalbime milyonlarca iğne saplanıyor.

Acıyla kıvranıyorum.

Günlerdir içimde kabardığını hissettiğim isyan taşmak üzere. Delice şeyler geçiyor aklımdan.

Mesela, kemerimi çözüp, "Tanrım!" diye haykırarak oturduğum yerden fırlamak. "Yeter artık. Yeter... Bu kadere isyan ediyorum!" diye feryat etmek.

Hostesler hemen koşuşturacaktır tabii.

"Hanımefendi... hanımefendi... Lütfen... yerinize oturun... Sakin olun lütfen..."

"Hayır" diye direnmek geçiyor içimden. "Sakin olmak istemiyorum. Sakin olmayacağım." Helen'in güncesini suratlarına doğru sallayıp, "Bu acıdan haberiniz var mı sizin?" diye beni oturmaya zorlayan hostesleri azarlamak. "Bunları yaşayan insanların ıstırabı karşısında nasıl sakin olabilirim?"

Evet içimde kopan fırtınayı anlatacak en güzel sözcük bu!

İsyan!

Onları birleştirmeyen alınyazısına isyanım var!

Helen'le Suat'a bu korkunç ıstırabı yaşatan kadere isyan ediyorum.

Boğazım düğüm düğüm. Gırtlağımda sanki bir yumruk var.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Gözlerim yanıyor. Defteri şöyle bir yokladım.

Dört yaprak...

Sadece dört yapak kalmıştı bitmesine.

Hayır... Devam edemeyeceğim. Bundan sonrasını okumayacağım. Dayanamayacağım.

Ben... Ben... Sadece şey istiyorum... Deliler gibi çırpınmak, kendimi oradan oraya atmak.

Helen'le Suat'ın çaresizliğine haykıra haykıra ağlamak.

Ne o?

Bana mı bakıyorlar. Şu cadaloz kadın beni mi seyrediyor?

Niye sırıtarak geçti yanımdan koca dudaklı hostes?

Ne bakıyorsunuz, diye çıkıştım herkese içimden. Ne bakıyorsunuz?

Yüzümü Helen'in güncesi ile örttüm.

Biç beklemediğim bir şey oldu o anda. Dudaklarım 60 yıl önce Helen'in elinin dolaştığı sayfaya değiverdi. Onun parmak uçlarını öptüğümü sandım.

Sanki... Sanki kor ateşlerin üstüne buzlu sular döküldü. Tarifsiz bir serinlik hissettim yüreğimde. İçim titreyerek öptüm yaprağı. Öptüm... öptüm... Helen, dedim içimden, Ah Helen... Keşke böyle olmasaydı güzelim. Yoo, yanlış anlama. Ne vardı bir düşmanı sevecek demek istemedim. Sadece... Sadece sevginin her şeyden, her duygudan üstün olduğu bir dünyada yaşasaydın. Burada değil... Mars'ta, Satürn'de, Jupiter'de... Ne bileyim... Şu koca evrende yok mudur yani su gibi, hava gibi, sevgisiz, aşksız yaşayamayan bir alem? Düşmanlıkların, savaşların değil, ebedi barışın ve sadece aşkın egemen olduğu bir imparatorluk mesela... Uçsuz bucaksız bir gezegen... Uzay Yolu'ndaki gibi... Suat'la el ele tutuşup ışınlanabileceğiniz bir dünya...

"Alinga."

....

"Alinga!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Ancak böğrüme dirseğini sertçe dokundurunca duydum Ethan'ın deminden beri bana fısıldadığını.

Defteri yüzümden indirmedim."Ne? Ne var?"

"Asıl sana sormalı güzelim. Ne var.?"

Elimi tutarak defteri çekmeye çalıştı. "Alinga... Hayatım yoksa... Ağlıyor musun sen?" Zorlayarak defteri biraz aşağı çekmeyi başardı. "Aman Tanrım. Alinga gerçekten ağlıyorsun sen."

Elini sertçe ittirdim. Defteri yine yüzüme kapattım. "Ne olmuş, ağlıyorum işte."

Sonra aniden yüzümü açtım. "Elimden başka bir şey gelmiyor, bari ağlayayım Ethan."

Gören, duyan var mı gibilerden etrafa kaçamak bir bakış attığını fark edince bütün hıncımı ondan almaya karar verdim.

"Ne o? Beyefendiyi utandırdım mı?" Öfkeyle ittim Ethan'ı. "Kalk git başka yerde otur öyleyse.."

"Alinga... şekerim..."

"Şekerim deme bana. Nereden şekerin oluyor muşum senin. Aptal şey. Git hadi."

"Beni yanlış anladın..."

"Yanlış filan anlamadım. Ağlamamdan rahatsız oldun, çünkü odun gibi bir herifsin. Etraftan görüyorlar diye de utandın, çünkü burnun yere düşse eğilip almayacak kadar gururlu bir aptalsın."

"Alinga..."

"Ne, ne?"

Bir an baktım. Yüzündeki çocuksu korkuyu, mahcubiyeti görünce pişman oldum. "Git" diye fısıldadım. Ama sesimde öfkeden eser kalmadığının farkındayım. "Beni rahat bırak."

Beni kendine çekmeye çalıştı. İsteksizce direndim. Sonra kendimi bıraktım. Başımı göğsüne dayadı. "Ağla" diye fısıldadı saçlarımı okşarken. "Ruhunu yıka."

"Son yapraklar Ethan." diye fısıldadım. "Son yaprakları orada okumaya karar verdim. *Şafak sökerken.*"

"Tamam" diye mırıldandı. "O zamana kadar ver ben okuyayım."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yüzüne baktım. Samimiydi. Okuduğun kitapları say desen dörtten beşe çıkamayacak kadar okuma tembeliydi ama Helen'in güncesini okuma isteği samimiydi.

"Al... Ama orasını burasını kıvırma sakın yaprakların."

Burnumu çekmekten bitkin düşmüştüm. Çantama uzandım. Açtım. Mendil paketini arandım.

"O ne?" dedi Ethan birden. "O koca zarf da neyin nesi."

Mendil çıkartıp gözlerimi burnumu sildim. "Hiç" diye gülümsemeye çalıştım. "Sevgili Mrs. Rose'un mektubu."

Zarfı çıkardım. Evirip çevirdim.

"Açmamışsın ama."

"Yasak. O sabah şafaktan önce açıp okumayacağıma dair yemin ettirdi bana."

"Ve sen açıp okumadın. Ben meraktan çatlardım. Yemini unutur okurdum."

"Ben Anzak kızıyım Ethan unuttun mu? Ve bir Sullivan. Bir kız hem Anzak hem Sullivan ise asla, ama asla unutmaz. Ve artık izin verirsen uyumak istiyorum."

"Tamam ben buradayım." Güldü. "Merak etme. Bir yere gitmem. Sen uyurken ben de şu meşhur günceyi okuyayım bakalım."

Gözlerim kapandı. Kirpiklerimin arasından baktım, kameramanım okumaya başlamıştı bile.

Uçak sallandı. Sıçrayarak uyandım. Hostes anons yapıyordu.

"Sayın yolcular, İstanbul için alçalmaya başlamış bulunuyoruz. Şimdi lütfen..."

Ethan hâlâ okuyordu.

"Bırak artık. İniyoruz. Sonra devam edersin."

Dün gece Singapur'da mola verdik. Ethan yemekten sonra odasından çıkmadı. Helen'i okumaya devam ettiğine eminim. Sabah uçağa gitmek için aşağıya indiğimizde gözleri kan çanağı gibiydi. Anzak kızı onu da tutsak etmişti.

"İnene kadar birkaç sayfa daha okurum Alinga."

Sesi boğuktu.

"Nasıl?"

Bir şey demedi. Gözü Helen'in satırlarındaydı.

"Hey, nereye geldin?"

"Suat" diye mırıldandı. "Çıkmak istiyor. 'Ölürsem şafakta öleyim' demiş kıza."

Ah; tam kalbimin ateşlere düştüğü yere gelmişti Ethan da.

"Sakın devamını söyleme. Öldürürüm seni. Orada okuyacağım ben."

Yan gözle bakıp güldü.

O kadar sabredemeyeceğimi, o bırakır bırakmaz defteri kapıp okuyacağımı Ethan da biliyordu.

"Ya da en iyisi..." dedim. Helen'in defterini elinden kapıverdim. Hiç beklemediği için gafil avlamıştım onu.

"Alinga, yapma bunu." diye homurdandı ters ters.

"Yaptım bile. En iyisi ben bitireyim, sen arkadan gel."

Uçak güzel güzel indi. Artık Türkiye'deydik. Alnında "Yeşilkoy" yazan terminal binasının karşısında durduk. Uçağın merdivenlerinden inerken bir an durup havayı içime çektim. "Ben geldim teğmen." diye geçti aklımdan. "Ben geldim. Anzak kızı Alinga. Helen'in komşusu."

Ethan defteri kaptırdığı için hâlâ somurtuyordu. Çocuk gibidir bu adam. Hemen küser. Pasaport kontrol çıkışında bekleyen yakışıklı sürprizimi görünce daha da bozuldu.

"Hoşgeldiniz Miss Sullivan."

"Teşekkür ederim." Karşılayıcımın uzattığı eli sıktım.

Ethan ensemden, "Kim bu tüyü bozuk?" diye fısıldadı.

Sanki duymuş gibi cevabı sarışın yakışıklı verdi. "Avustralya Büyükelçiliği'nden Askeri Ataşe yardımcısı Binbaşı Smith. Neil Smith. Yolculuğunuzda size refakat etmekle görevlendirildim."

Ethan yine bir şeyler homurdandı. Onu bastırmak için neşeyle

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

cıvıldadım. "Ah öyle mi? Çok memnun oldum binbaşı. Bizim için yorulacaksınız."

"Benim için zevk olacak Miss Sullivan."

"Alinga lütfen."

"Ben de Neil." diye sırıttı. "Sadece Neil."

Sadece Neil de az hınzır değil. Ethan'ın yanımda olduğunu yeni anlamış gibi ona döndü. "Siz de Miss Sullivan'ın kameramanı olacaksınız." demez mi? Üstelik ismi hatırlamıyormuş gibi havaya bakınıp durdu.

"İyi bildin." dedi Ethan. "Bana kamera derler. İsmimi hatırlamana gerek yok."

Otele gelene kadar ağzını açmadı.

Hiç onunla uğraşacak halde değildim. Gerçi birkaç defa onu güldürmeyi denedim ama başaramadım.

Her şeye kapanmıştı "kameraman."

"Eeee, develer nerede?" dediğimde bile gülmedi.

Onun yerine yakışıklı Binbaşı Neil Smith güldü.

"Develer mi Miss Sull... Ah pardon... Alinga... Demek siz de Türkiye'yi deve kervanlarının dolaştığı bir yer sanıyorsunuz... Bir zamanlar öyleymiş gerçi ama şimdi... Birçok eksiğine rağmen..."

Gerisini dinlemedim. Görüyordum zaten. Ayrıca annemin bütün çabalarına rağmen Türkiye'yi deve kervanlarının dolaştığı bir ülke olarak düşlememiştim. En azından İstanbul'u.

Binbaşı gitti. Odalarımıza çıktık. Daha kapıdan girer girmez oda telefonum çaldı. Kimin aradığını biliyordum. Açtım, sormasına vakit bırakmadan anlattım.

"Aç kulağını ve iyi dinle 'kameraman'. Sydney'deyken bizim Türkiye'deki büyükelçiliğimize mektup yazdım. Helen ve Suat hakkında birkaç satır. Onların izini bulmam konusunda bana yardımcı olup olamayacaklarını sordum. Bana telgrafla cevap verdiler. Gelibolu ziyaretimiz için ellerinden gelen yardıma hazır olduklarını bildirdiler."

"Yardım bu tüysüzü kuyruğumuza takmak mı oluyor yani?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kıkır kıkır güldüm.

"Tüysüz deyip durma adama. Bayağı yakışıklı."

Homurdana homurdana kapattı telefonu.

Oda Servisi'ne ısmarladığım şarap ve sandviçler gelene kadar zor sabrettim. Sandviç fena değildi. Sonra şarabımı, sigaramı yanıma alıp Helen'in güncesini içim titreyerek açtım. Kaldığım yerden devam ettim okumaya.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

51

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

Ölmek mi? Şafakta ölmek!

O anda aklımdan geçenler bir fırtınayı andırıyordu.

Şafakta ölmek ha?

Yüce İsa; şafak aydınlığın müjdesi değil mi? Nasıl oluyor da şafakla ölüm bir arada düşünülebiliyor?

Ne yapacağım ben şimdi diye çırpınıyor yüreğim. Nöbet değişim saati yaklaşıyor. Hem dışarıda hem de burada, çadırda.

Bugüne kadar onu saklamayı başarmıştık.

Görülebilirdi. Peki sonra?

Sonrasını kestirmem mümkün değil artık.

İyi de daha birkaç saat önce ona "Kaçalım" diyen ben değil miyim? Evet deseydi, aynı tehlike yine bizi bekliyor olacaktı.

Hem sadece dışarı çıkmak istiyordu. Havayı koklamak... şafağı karşılamak.

Görülmemeyi başarabiliriz belki de.

Omuzlarına bir Anzak pelerini atarak belki de gizleyebilirim onu.

Suat kalkmaya davrandı. O anda karar verdim. Çıkacaktık buradan.

"Hadi öyleyse aşkım." diye gülümsedim. "Şafağa birlikte merhaba diyelim."

Omzumu koltuk altına sokarak kalkmasına yardımcı oldum. Dirsekleri yırtılmış, apoletinin biri sökülmüş ceketine uzandı.

"Bekle" dedim usulca. En yakın servise koşturdum. Bir pelerin kapıp döndüm. "Bu daha iyi."

Niye daha iyi dediğimi anladı hemen. Pelerini omzuna koyarken gülümseyip teşekkür etti. Yanağımı öptü.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yaralı bacağını yattığı sandığın üstünden indirirken canının yandığını belli etmemek için dudaklarını asırdı.

Sonunda başardı, ayağını yere indirdi.

"Tamam" diye fısıldadı. "Artık bırakabilirsin."

Bırakmadım. Omzumdan ve serbest eliyle oturduğu yerden güç alarak ayağa kalktı.

Bir an bacaklarının titrediğini hissettim. Usulca omzumdaki kolunu çekti.

"Suat..."

"Tamam... korkma. Kendim yapmalıyım Helen."

Haklı. Daha demin ona kaçabileceğini söylemiştim. Şimdi üç beş adım atamayacağından korkuyorum.

Her şeyden, herkesten, her an olabileceklerden korkuyorum.

Yavaşça koltuk altından çıktım. Dönüp baktım.

Yüce Meryem!

Şaşırdım. Bu onu ayakta ilk görüşüm. Müthiş bir duyguya kapıldım. Bu kadar uzun boylu olduğu yatarken belli olmuyordu. Yüce Meryem anacığım, omuzları ne kadar genişti. Kitaplarda gördüğüm Yunan heykelleri geldi aklıma. Müthiş. Şu haliyle bile güçlü, tuttuğunu koparacak bir aslandı. Onunla gurur duyduğumu fark ettim. İçim sevinçle doldu. Benim erkeğim o.

Kollarını iki yana açtı. Kendini dengelemeye çalıştı. Yüzü gergindi. Ben de heyecanlı ve endişeli. Hareketlerini yakından takip ediyorum. Kollarımı ona doğru uzattım. Düşecek gibi olsa hemen atılıp tutmaya hazırdım.

"Yavaş. Acele etme canım."

Bir şey demedi. İlk defa yürümeye çalışan bir bebekten farksızdı. Heybetli, muhteşem bir bebek.

"Acıyor mu?"

"Acısın."

Yaralı bacağını öne doğru attı. Minik bir adım. Durdu... Yüzündeki gerginlik kayboldu. "Oluyor" dedi fısıltıyla. "Yürüyorum."

Ses çıkartmamaya çalışarak ellerimi çırptım "Canım... Aşkım...

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yürüyorsun."

Yanına gittim. Sandıkların arasından çıktık. Daracık, basık yerde yanan mumun havayı zehirleyen iğrenç tütsüsünden kurtulduk.

Biraz adım atarak, biraz yaralı bacağını sürüyerek hastaneye duvar görevi yapan çadır brandasına doğru ağır ağır ilerledik.

Birden tuhaf bir duyguya kapıldım.

Eee kimse yok mu, diye geçti aklımdan. Yoktu. Neredeler?

Kimseyi görmedik o ana kadar. Kimse de bizi görmedi.

Oysa çadırın içinde hareketlilik başlamış olmalıydı.

Tuhaf bir sessizlik vardı etrafta. Bana her zaman başı sonu belli değilmiş gibi gelen koca sahra hastanesinde çıt çıkmıyordu. Terk edilmiş gibiydi.

Kulak kesildim... İnleme, ağlama sesi de işitmedim.

Havada garip, korkutucu bir ağırlık vardı. Durup dururken Avustralya Ana'yı hatırladım. Aniden hava duruverirdi. Büyükannem "Kötü" diye mırıldanırdı endişeli bir ifadeyle. "Çok kötü. Kıyamet yakın."

O vakitler kıyametin yakın olduğunu nasıl anladığını bilmezdim ama her defasında büyükannem haklı çıkardı. O durgun, ürkütücü sessizliğin ardından kıyamet kopardı.

Bırak şimdi şu saçma anıları, diye payladım kendimi. Sırası mı? Suat'a dikkat et.

Öyle yaptım. Attığı her küçük adımda güveni büyüyordu. Bunu soluğundan, yüzündeki tebessümden anlıyordum.

Tenteyi araladım. Gece serinliği çarptı aralıktan yüzlerimize. Suat'ın dışarı süzülmesine yardım ettim.

Artık dışarıdaydık.

Durdu. Başını havaya dikti. Omuzlarını gerdi. Serin havayı ihtirasla içine çekti. Ben de yanındaydım. Kolumla beline destek verdim.

Hayata karşı dimdik. Yan yana öylece durduk.

Havayı kokladık birlikte. Suat, "Kekik" diye fısıldadı.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Başımızı kaldırıp yıldızlara baktık.

İleride, denizin üstünde gecenin karanlığı usulca ağarmaya yüz tutmuştu. Gizlice sabahı haber veren ince bir kızıllık peydahlanıyordu. Suat uzun uzun baktı sararan, pembeleşen, kızıllaşan gün müjdesine.

"Şafak..." diye fısıldadı kulağıma. "Bak Helen... Şafak söküyor. Birlikte seyrettiğimiz *ilk şafağımız*."

İlk şafağımız...

Yüce İsa, ne güzel sözdü bu böyle.

"İlk şafağımız." diye tekrar ettim. O anda, bütün kalbimle, ruhumla sessizce dua ettim.

"Sonsuza kadar birlikte seyredeceğimiz şafakların ilki olsun Tanrım."

Dudaklarının kıpırdamasından Suat'ın da kendince dua ettiğini anladım. Ayak parmaklarımın üzerinde yükselerek dudaklarına ulaşmaya çalıştım.

Dudaklarımız birbirine yaklaştı... yaklaştı...

Suat birden irkildi. Bir şey duymak ister gibi başını kaldırdı. Kulak kesilmişti. Yüzündeki panik havasını hemen yakaladım.

"Ne oluyor aşkım?"

Aynı anda o lanet, tanıdık ıslık geçti başımızın üstünden.

Az önceki sessizliğin sebebini anlamıştık. Fırtına öncesi sessizliğiymiş demek.

Suat, "Helen!" diye sesini yükseltti. "İçeri... Koş... Bir yerlere saklan. Başladı..."

Denizdeki zırhlıların dev toplarıyla sahil bataryalarımız müthiş patlamalarla karşı tepeleri dövüyordu. Güllelerin, obüslerin düştüğü yerlerden alevler fışkırıyordu.

Bizim tarafta da patlamalar başladı. Az ötemizde çalılar ateş aldı. Düşman da karşı ateş açmıştı.

Düşman!

Belli belirsiz bir borazan sesi işittim. Hücum borusu çalınıyor-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

du Anzak mevzilerinde. Ardından gök gürlemeye başladı.

"Hurrrraaaa! Hurrrrra!"

Binlerce Anzak erkeğinin kükremesiydi bu. Siperlerinden fırlamış Türk siperlerine koşuyorlardı.

Karşıdan onların gürlemesi cevap verdi bizimkilere. Türkler de hücuma geçmişti.

"Allahhalllahhh! Allahallahhhhh!"

Savaşın ortasında kalmıştık.

"Helen!" Bakındım ama göremedim Suat'ı. "Yere yat, yere yat!"

Hemen yaptım dediğini.

Aynı anda mitralyözler takırdadı. Başımın üstünde yıldız yağmuru başladı. Yaz gecelerinde kayan yıldızların arkalarındaki ışık kuyruğu gibi uçuşuyordu mermiler şafağın kızıllığında.

Kayan yıldız umut, demekti. Dilekti en azından. Oysa bunlar ölüm. Yağdıkları yere ölüm götürüyorlardı.

Korkunç, acı dolu feryatlar sardı her yeri. Dumanların arasında havaya savrulan bedenleri görebiliyordum kapandığım yerden.

Biçiliyordu bizimkiler. Ölüyorlardı.

Onlar da... Biz de onları tarıyorduk.

Süngüler... Kahrolası süngüler... Karın deşen, can alan süngüler.

Yan yana, kucak kucağa yığılıyorlardı yere.

Savaşırken düşman, ölürken dosttular belki de.

Altımdaki toprağın titreyişini, iç çekişini, hıçkırığını bedenimde hissettim. Bir depremdi bu. Dünya var oldu olalı yaşamadığı dehşette, yıkıcılıkta bir deprem. Tanrı, "Madem paylaşamıyorsunuz..." diye gazaba gelecekti, bulutların üstünden altın mızrağını uzatarak üstümüze yıldırımlar yağdıracaktı. Yer yarılmak üzereydi. Milyonlarca yıldır yerin bin kat altında esir olan cehennem alevleri fışkırmak üzereydi. İhtiyar dünya bu sefer gerçekten ölecekti.

Dünya değilse bile insanlık ölüyordu!

Ama o anda hiçbir şey umurumda değildi benim.

Ne dünya, ne insanlık! Sadece Suat vardı beynimin kalbimin

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

her hücresinde. O güvende miydi? Bir şeyin arkasına saklanabilmiş miydi? Neredesin aşkım, diye bir çığlık koptu içimden. Suat neredesin... neredesin?

Başımı azıcık kaldırıp korkuyla bakındım. Yok!

Bu tarafta?

Yok!

Göremiyordum onu.

Meryem Anam onu koru, diye yakardım içimden. Erkeğimi koru! Düşmanımı koru!

İçimde tuhaf bir his vardı. Nerede olduğunu biliyor gibiydim. O tarafa baktım. Yanmaya başlayan çalılığın o tarafa.

Her şeyi örtmeye başlayan kapkara barut dumanları ani bir rüzgârla dalgalandı, İşte... İşte...Suat'ım orada! Aşkım orada!

İki büklüm eğilmişti. Yaralı bacağını neredeyse sürüyerek gece ona tarif ettiğim yere ulaşmaya çalışıyordu. Ama... ama... O boş kullanılmayan mevziyi gizleyen çalılar artık bir ateş çemberinin arkasında kalmıştı. Nasıl aşacaktı alevleri? Üstelik kurşun ve şarapnel yağıyordu her yerden. "Gitme" diye çırpındım. "O tarafa gitme artık. Beni bekle."

İçimde aniden korkunç bir kahkaha koptu. "Gitme mi dedin Helen?" Aklım çıldırmıştı. "Aptal, aptal kız." diye homurdanıyordu durmadan. "Gitmiyor; görmüyor musun? Büyük aşkın seni bırakmış *kaçıyor!*"

Ruhum, binlerce, yüz binlerce kurşun yemiş gibi sarsıldı.

Yooo... Yoooo!

Ama görüyordum onu. Kaçıyordu... Aşkım kaçmaya çalışıyordu... Beni almadan...

Bacağı hızını kesiyor, kendini sakınmaya çalışıyordu ama her an vurulabilirdi. Kapandığım yerden kalkıp ona doğru atıldığımı hatırlıyorum.

"Suat... Aşkım!.."

Duyması imkânsızdı. Fakat aniden dönüp bana baktı. Gözlerinde şimşekler çakıyordu Suat'ın. O ana kadar hiç görmediğim şimşekler!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Git!" dercesine salladı elini. "Git! Git!"

Tekrar yürümeye çalıştı. "Suat" dedim. "Suat. Aşkım. Gitme! Bırakma..."

Birden tökezledi. Olduğu yere yığıldı.

Eyvah! Ona doğru atıldım. Ne yıldız yağmuru kalmıştı aklımda, ne kurşun. Yer sarsılıyormuş, insanlık ölüyormuş, o da umurumda değildi.

Aşkım ölüyordu.

Hem de şafakta. Güneşi görmeden!

Onu kaybettim. Düştüğü yer dumanların arkasında kaldı. Yardımına koşmalıydım.

"Suat!"

Koşuyorum. Daha doğrusu öyle sanıyorum. Durmadan bir şeylere takılıyor, düşüyorum. Fakat acı hissetmiyorum. Sadece ismini haykırıyor, kalkıyor, onun düştüğünü gördüğüm yere ulaşmaya çalışıyorum. Dumandan göz gözü görmüyor. Genzim ve gözlerim yanıyor. Sürekli öksürüyorum.

"Suat! Suat bekle!"

Bekle mi? Ne aptalca laftı bu. Boylu boyunca yuvarlandığını gördüm. Kalkmaya çalıştı, başaramadı. Aşkım yaşamıyor belki de artık.

"Geliyorum!"

Kahretsin yine düştüm. Ayağım bir şeye takıldı. Hemen kalkmaya davrandım ve elim bir bedene değdi. Dehşet içinde irkildim. Biri yatıyordu yerde. Kim, kimdi bu? Yoksa... Gözlerim cayır cayır yandığı ve sulandığı için neredeyse hiç göremiyorum artık. Her şey duman ve çağlayandan oluşan bir perdenin arkasında. Ona doğru emekledim.

"Aşkım sen misin?"

Cevap vermedi. O anda yaşadığım paniği şimdi tarif edemem. İmkânsız. Hareketsiz bedeni ellerimle yokladım. "Konuş... Ne olur cevap ver bana."

Vermedi.

Düğme... Bir düğme geldi elime... Tanrım, bu... bu... Anzak düğmesi!

Suat değil! O değil! O yaşıyor... yaşıyor... yaşıyor!

Sevincin bu kadar utanç verici, kahredici olabileceğini tahmin edemezdim. Yerde cansız yatanın Suat değil de bir Anzak askeri olduğunu anlayınca... Aman Tanrım! Yüce İsa... Sevindim... Sevgili Meryem anam sevindim... Evet, evet ben... Anzak kızı... Ölenin o olmadığını anlayınca tarifsiz bir sevinç hissettim.

Bundan daha acı ne olabilir? Utançla, ıstırapla kıvrandım. Önümde yatan benim kanım, benim canım, kardeşim. Benim yoldaşım... Benim askerim... Ve ben, ölen Anzak, Suat'ım yaşıyor diye sevinçle kanatlandım.

Haykıra haykıra ağladığımı hatırlıyorum şimdi.

Kollarımı söken şafağa doğru isyanla kaldırdım. "Tanrım, niye yapıyorsun bana bunu? Niye? Niye?"

Sonra Anzak kardeşimi kollarıma aldım, kucakladım. Boynu kıvrıldı. Başı geriye, şafağın söktüğü tarafa doğru devrildi. Gözlerini gördüm... Güneş gibiydi.

"Affet beni." diye hıçkırdım utançla. "Affet... Yalvarırım affet."

Gitmeliydim... Daha fazla kalamazdım burada... Suat... Suat'a yetişmeliydim. Onu bulmalıydım. Belki o da... Böyle...

Şehidi usulca yere bıraktım. Gözlerini kapatmaya elim varmadı. "Bak asker..." dedim. "Şafak söküyor."

Arkamda koşuşanlar var. Birileri bağrışarak bana doğru geliyor. Ne dediklerini anlamıyorum. Anlasam ne olacak ki? Aklım başımda değil artık.

"Suat" diye fırladım.

"Helen!"

Aynı anda çelik bir pençe yakaladı bileğimi. Beni durdurmak için kollarıyla bedenimi sardı, kaldırdı. Ayaklarım yerden kesildi. Beraber yere düştük. Yüzbaşı Tony'di bu. "Dur. Yoksa öleceksin."

"Bırak beni, bırak beni."

Bırakmadı.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yumruklar attım. Çırpındım. Tırmaladım. "Suat... orada."

"Bırak gitsin Helen!"

Zapt edemiyordu beni. "Anlamıyor musun?" diye haykırdım. Ellerini ısırmaya çalıştım. "Düştü.. Gördüm. Vuruldu. Belki... belki... Yardım etmeliyim ona Tony. Yalvarırım bırak beni."

Kollar biraz gevşer gibi olunca, boşalan çelik bir zemberek gibi fırladım. Koşarken başka biri kesti yolumu.

Camira!

Beni yakalamak için kollarını açmıştı. "Helen dur! Yapma!"

Durmadım. Kaçmak için sağa atıldım. O da soluna. Yine çıktı önüme.

"Çekil önümden!" Sesimden kendim bile korktum.

Bu sefer soldan kaçmayı denedim. Olmadı Camira da sağa atılarak yolumu kesti.

"Seni gebertirim." diye hırladım. Gerçekten yapardım bunu herhalde. "Suat vuruldu. Düştü... Orada."

Üstüne saldırdım. Fakat orada bir anlık duraklamamdan yararlanan Tony beni tekrar yakaladı. Üçümüz yuvarlandık.

Çırpınıyorum. Ağlıyorum. Yalvarıyorum. Küfrediyorum. Ama kurtulamıyorum ellerinden. Nefesim tükeniyor... Boğuluyorum...

"Ölüyor o ölüyor. Bırak beni... Aşkım ölüyor."

Ansızın sesler ve görüntüler silinmeye başladı. Çan sesleri duydum. Her tarafım buz kesti. Bir kuyuya doğru sürüklendiğimi hissettim. O an içimden "Ölüyorum her halde." diye geçti. Deliler gibi sevinmiştim. Ayrılmayacaktık işte. Ölümde olsun kavuşturacaktı demek Tanrı bizi. Öyleyse hoş geldin ölüm!

52

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

Ben... Anzak Hemşire Helen...

Bu sabah... Şafak vakti... İki defa öldüm!

Sonra... Ne yazık ki hortladım. Ölmedim.

Beni saran karanlık birden yırtılınca ne kadar sevinmiştim hâlbuki. Işık kirpiklerimin arasından süzülünce, "Öldüm" diye geçmişti içimden. Ölünce görüldüğü söylenen ışık olmalıydı bu.

Karaltılar geziniyordu ışığın içinde. Suat mıydı yoksa? Beni karşılamaya mı koşmuştu aşkım. Mırıltılar vardı.

"Suat..."diye inledim. Ya da öyle dediğimi sandım.

Biri üstüme doğru eğildi.

"Kendine geliyor doktor."

Ölmemiştim.

Divinia'nın sesiydi.

Gözlerimi açtım. Işıktan kamaşınca tekrar kapattım. Göreceğimi görmüştüm. Doktor McBright, Diana, Divinia, Celine, Merrybelle... Hepsi başımdaydı. Tony arkada durmuştu.

Önündekileri iki yana iterek yanıma geldi.

"Bizi korkuttun."

Başımı öbür tarafa çevirdim. Onu görmek istemiyordum.

"Helen..."

"Sizi görmek istemiyorum yüzbaşı."

Tony doğrulurken öbür taraftan McBright eğildi. Bir şeyler söylüyordu ama anlamıyordum. Zihnim yavaş yavaş açılıyordu. Suat'a doğru koştuğumu hatırladım. Tony ile Camira'nın durdurdukları ana takılıp kalmıştı zihnim.

"Ne oldu bana?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Bayıldın" diye fısıldadı McBright. "Delirdin mi Helen? Sen de ölebilirdin."

Delirmiştim tabii. Öyle diyeceklerdi bundan sonra. "Zavallı deli." Veya "Zavallı deli sürtük." Askerlerinin savaştığı düşmanın bir subayına aşık olan, o değil de kendi kanından birinin öldüğünü anlayınca sevinen birine başka ne denebilirdi ki?

Düşman subayı...

Aman Tanrım... Suat...

Doğrulmaya çalıştım. McBright, "Helen!" diye payladı. "Dinlenmelisin?"

"Bırakın beni, doktor." diye yalvardım. "Onu bulmalıyım."

Kızlara çevirdim başımı. Acırcasına bakıyorlardı.

"Merrybelle..." diye kollarımı uzattım. "Yanına gitmeme yardım et. Lütfen."

Sonra birden, McBright'ın sesi çınlayıverdi beynimin içinde. "Delirdin mi Helen? Sen de ölebilirdin."

Sen de ölebilirdin... Ben de... Demek ölen biri vardı.

"Suat!"

Feryadım Türk mevzilerinden bile duyulmuştur herhalde. Beni yatırdıkları kerevetten fırlamamla, kızların üstüme atılıp beni tutmaları bir oldu.

"Bırakın" diye çırpındım. "Öldü mü? Söyleyin. Saklamayın. Öldü mü? O öldü mü?"

Herkes suspustu. Sadece beni tutmaya çalışıyor, "Helen, lütfen" diyorlardı.

Ölmüştü demek.

Benim sevgili düşmanım ölmüştü.

Ve o en zor anında ben yanında değildim.

Hıçkırıklara boğuldum.

"Helen!"

Yine o! Aşkıma yetişmeme, onu kollarıma almama, son nefesini verirken yanında olmamı engelleyen Tony.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Başımı tekrar çevirdim. "Sizi görmek istemiyorum. Gidin!"

Gitmedi. Aksine kerevete, yanıma ilişti. Mani olmaya çalıştım ama ellerimi tuttu. Ötekilere başıyla bir işaret yaptı. Sessizce bizi yalnız bıraktılar. Hepsi gittikten sonra bana doğru eğildi.

"Ölmedi Helen."

Ne?

Şüpheyle baktım yüzüne. "Bana bir de bu kötülüğü yapma Tony. Beni kandırmaya çalışma."

"Kandırmıyorum Helen. Esir ölmedi. Yemin ederim."

Tanrım ciddiydi bu.

"Öyleyse" diye doğruldum.

Kalbim çıldırmıştı. Göğsümden fırlayıp uçmak üzereydi. Aşkım yaşıyordu. Ben de canlanabilirdim artık. Niye burada duruyordum ki. Koşmalıydım Suat'ıma. Atılmalıydım kollarına.

Fakat Tony bir türlü ellerimi bırakmıyordu. Yine de ayaklarımı indirdim."Sandıkların arkasına sakladınız onu yine değil mi? Gören oldu mu? Ben şimdi... bir koşu..." Kalkmaya çalıştım.

"Helen."

Mani olmaya çalışmasına rağmen kalktım. "Yanına gitmeliyim Tony. Lütfen. Engel olma. Bekler beni."

"Helen."

Ne, ne ne? Niye bırakmıyor bu adam beni? Neden ezberlercesine Helen diye sayıklayıp duruyor? "Ne var? Bırak beni diyorum."

Kolumu çektim. Bırakmadı. O da beni çekti. Düşer gibi çöktüm kerevete. Endişe ve öfkeyle baktım ona. Gözleri yalvarıyordu doktorun. Eyvah. Panik dalgası tekrar ele geçirdi beni. "Ölmedi... Ölmedi demiştin bana... Sen..."

"Ölmedi Helen." Bir an tereddüt etti. Sonra bir solukta "Gitti" dedi. "Suat gitti."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

İşte ilk o anda öldüm.

Gitti!

Ne kadar kolay söylenebiliyor değil mi? Gitti. İki küçük hece... Git-ti.

Ya götürdükleri?

O gitmişti... Ben... Ben buradaydım. O kendi cehennemine gitmişti... Ben kendi cehennemimde yaşayacaktım artık. İkimiz de yangınlardaydık.

Bedenim orada çırpınıyordu, Fakat ruhumun öldüğünü biliyordum.

"Suat gitti Helen. Beni duydun mu?"

Hiçbir şeyi daha iyi duymamıştım o ana kadar.

Aşkım gitmişti. Aslanım gitmişti. Okyanus gözlüm, uzun kirpiklim gitmişti.

1311 Maydos doğumlu Hamzaoğlu Teğmen Suat yoktu artık. Beni bırakıp gitmişti...

Tony beni sarsıp duruyordu. "Helen... Tanrı aşkına topla kendini. Öldü demedim. Gitti. Duydun mu?"

Avuçlarımla durmadan dizlerimi dövüyordum.

"Kes şunu." diye yine kollarıma yapıştı yüzbaşı. İyice sokuldu bana. "Gitti..." dedi usulca. "Gitti... Helen... Böyle olacağını hepimiz biliyorduk; öyle değil mi? Sen de o da... Ben de... Bir gün olacaktı. Oldu işte."

Beni kendine çekmeye çalıştı. Direndim. "Ama ölmedi Helen, yemin ederim, ölmedi. Sadece gitti tamam mı?"

Aptal. Beni burada bırakıp gitmesinin Suat için ölümden farkı olmadığını nereden bilecekti. Ve benim için. Farkında olmadan "Nereye?" diye sordum.

Tony'nin omuzları kalktı. "Bilmem... Ateş kesilir kesilmez İngilizler gelip götürdü. işte."

Ne? Tanrım!

"İngilizler mi? Kaçmadı mı yani?"

Yüzündeki şaşkın ifadeden söylediği her şeyin doğru olduğunu

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

anladım. O anda sarılıp onu öpebileceğimi de anlamadı tabii.

Öldüm derken bana yeniden hayat verdiğinin farkında değildi.

Aşkım kaçmamıştı. Beni bırakıp gitmemişti. İngilizler götürmüştü Suat'ı.

"Kaçmak mı?" dedi tuhaf bir ifadeyle. "Nereye kaçabilirdi Helen?"

Öyle ya. Nereye kaçacaktı? Kaçmak istemiyordu ki zaten. Kaçabilseydi gideceği tek yer vardı. Birliği. Oraya gider, sonra ilk fırsatta ölmeye koşardı.

"İngilizlere engel olamadın mı?"

Tony yüzüme baktı. "Onu götürmelerini albay da istedi Helen. Burada kalması onun için tehlikeliydi artık. Bu sefer zamanında yetişebildim ama tekrar denerler. Tekrar... İntikamlarını alana kadar durmazlar."

Haklıydı. Ağlamaya başladım. Başımı koyabileceğim tek göğüs vardı. Tony'nin göğsüne kapanıp ağladım.

Ayrıldığımız için kederimden ağladım.

Beni bırakıp kaçmadığı için sevincimden ağladım.

Aşkım esir kamplarına düşeceği için ağladım.

Bir daha... onu göremeyeceğim için ağladım.

Her şey için ağladım.

Aşkıma, vatanıma, ölen yiğitlerimize herkese, her şeye.

Bakmalara doyamadığım Suat'ım şimdi esirdi işte.

Ben de... Bu savaş ikimizi de tutsak etmişti. Önce birbirimize, sonra onulmaz hasrete.

"Malta'ya mı?" diye fısıldadım bir ara.

"Ne önemi var Helen? Yaşıyor ya?"

En zor soruya gelmişti sıra. "Beni görmek istemedi mi?"

Tony durakladı. Başımı kaldırıp yüzüne baktım. Gırtlağı inip kalkıyordu. "Söyle..." diye tısladım. "Dayanmak ne kadar güç olursa olsun; söyle. Beni görmek istemedi mi Suat?"

"Bırakmadılar" dedi güçlükle. Bir süre gözlerime hüzünle baka-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

rak sustu. Dilinin ucunda bir şey vardı. "Bana şey, dedi." diye devam etti usulca. "Hiçbir şafak seninle seyrettiği şafak kadar güzel değilmiş. Bundan sonra da hiçbir şafak seninle seyrettiği kadar güzel olmayacakmış. 'Lütfen yüzbaşı,' dedi bana. 'Bunu Helen'e söyle, O anlar.' Sonra İngilizlerin arasında yürüdü gitti."

"Benim de." diye mırıldandım. Tony'nin değil, Suat'ın kollarında olduğumu ve onunla konuştuğumu hayal ettim.

"Benim de hiçbir şafağım seninle seyrettiğim şafak kadar güzel değildi aşkım. Bundan sonra da hiçbir şafak seninle seyrettiğim kadar güzel olmayacak... Asla... Asla..."

Orada öylece ne kadar kaldım, Tony'nin göğsünde ne kadar ağladım bilmiyorum.

Yüzbaşı neden sonra doğrulmak isteyince irkildim. Kolundan tutarak kalkmasını önledim. "Öyleyse ölen kim? Doktor McBright demin 'sen de ölebilirdin' dedi bana."

Yüzbaşı Tony kolunu kurtarıp kalktı. Ceketini düzeltiyormuş gibi yaparak gözlerini benden kaçırmaya çalıştı.

"Lütfen..."

"Bugün binlerce insan öldü Helen."

Mutlaka öyleydi. Fakat yüzbaşının bunu, gerçek cevabı saklamak için söylediği belliydi.

"Kim?"

Göz göze geldik. Dudakları titriyordu. "Camira..."

Yüce İsa!

"Yoooo!.." diye bir feryat koptu gırtlağımdan. "Yooo! Yooo! İnanmıyorum. Olamaz... Yooo!"

Tony eliyle ağzımı kapatmaya çalıştı. "Orada... Yani... İkimiz seni durdurmuştuk. Sen bayılıyordun. Camira birden, 'Onu sana getiririm Helen' der demez fırladı. Tutamadım. Arkasından da gidemedim. Sen bayılmıştın... Nabzın... Sonra..."

Devam edemiyordu. Kekeliyordu.

"Sonra Tony?" İki yana sallanarak ağlıyordum. Yüzbaşı da sonunda dudaklarını ısırmayı bırakmıştı.

"Başardı... Helen. Camira... başardı. Seni kucağımda... içeri taşır-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

ken onu gördüm. Dumanların... alev çemberinin arasından... çıkıverdi...Teğmen ona yaslanmıştı. Camira yürümesine yardım ediyordu."

Durdu... Dudakları titriyordu artık. Uygun bir kelime arıyordu. "Birden..." Sesi, yüz ifadesi, bana bakışı felaket yüklüydü. "Birden... ikisi de... yere yuvarlandı... 50 metre bile yoktu aramızda ama ne yapacağımı bilemedim Helen. Sen... kucağımda o tarafa koşmaya çalıştım. Tam o sırada... Teğmenin emeklediğini gördüm. Buraya geliyordu. Demek... vurulmamış diye düşündüm. Ama Camira kalkmamıştı. Çadıra girdim. Seni bıraktım. Camira'yı getirmek için tekrar dışarı fırladım..."

Tony o anı tekrar yaşıyordu. "Kahretsin." diye homurdandı. "Teğmen oradaydı Helen. Çadırın bir iki adım önünde. Çevresini... bizim erler sarmıştı. Bağırıyor, küfür ediyorlardı. Sonra..."

Eyvah! Fark etmişlerdi sonunda onu. Düşman subayı olduğunu anlamışlardı tabii. En korktuğum şey gelmişti sonunda başımıza.

Bağrışarak, tekme tokat saldırmışlar Suat'a. Aşkım kendini savunmak için bir şey yapmıyormuş. Tony beş-on- saniye gecikse onu dipçiklerle, süngülerle öldüreceklermiş. "Tabancamı çektim." dedi yüzbaşı. "Havaya birkaç el sıktım. Asker!" diye bağırdım. Derhal bırakın o esiri. Bu bir emirdir. Uymayan, Divan-ı Harbi boylar ve kurşuna dizilir! Yemin ederim kurşunlatırım hepinizi. Yaparım bunu."

Emre uymuşlar.

"Yaralı mıydı?"

"Ucuz atlatmış sayılır." dedi Tony. "Birkaç ezik, çürük."

Suat'ı içeri taşımışlar. Sandıkların arkasına hapsetmişler. İki saat sonra İngilizler gelince de...

Tony anlatıyordu ama ötesini dinlememe gerek yoktu artık.

Aşkım gitmişti.

Suat yoktu. Artık ne söylense, ne yapılsa boştu.

Koparmışlardı bizi birbirimizden.

"Gizli mabede Helen..."diyordu içimde bir ses. "Git. Çabuk oraya git."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yüzbaşı arkamdan bir şeyler söyledi ama aldırmadım. Kapkara bir yağmur bulutu gibi yürüdüm.

Suat'ı gizlemek için sandıklardan yaptığımız bölme karanlıktı. Mumlar sönmüştü.

Aşkım yoktu. Ama kokusu... kokusu oradaydı.

El yordamıyla bulduğum mumu yaktım. Onu yatırdığım, sonra da üstünde kadını olduğum uydurma yatakta çarşaf niyetine örttüğüm brandada gezindi elim. Sıcaklığını aradım.

Buz gibiydi.

"1311 Maydos doğumlu Teğmen Suat." diye mırıldandım. "Aşkım, erkeğim..."

Kim bilir daha neler söyleyecektim. İçim doluydu, Fakat başka hiçbir sözcük gelmedi aklıma. Sadece sayıkladım. "Aşkım, erkeğim... Aşkım, erkeğim..."

Gözlerimi yumdum onu gördüm. Açtım önümdeydi. Orada. Aşk yatağımızın üstünde. Okyanus gülümsüyordu bana. Okyanus beni çağırıyordu.

Bundan sonra hep böyöle olacktı. Gözümü yumsam da onu görecektim, açsam da. Daima yanımda olacaktı.

Orada ne kadar kaldım farkında değilim. Mum sönmüştü. Kalktım, çıkarken ayağım bir şeye takıldı. Eğilip aldım.

"Aman Tanrım!"

Suat'ın üniforması!

Çığlığımı tutamadım. Tanrı'nın bir armağanıydı bu. "Al onu, sev okşa, kokla, gözyaşlarınla yıka." diyordu herhalde.

Bir apoleti kopmuş ceketi unutmuşlardı burada ya da atmışlardı.

Yüzümü kaba kumaşa gömdüm. Öptüm, kokladım. Ağladım. İçimi çeke çeke ağladım.

Onu hemen saklamalıydım. Önlüğümün içine sokuştururken, cebinde bir sertlik hissettim. Elimi cebine sokup çıkardım. Karanlıkta algılayamadım birden...

Fotoğraf mı?

Yüce İsa!

Sevgili Meryem Anam. Yoksa?

Deli gibi sandıklıktan aydınlığa koştum. Elimdeki şeye baktım.

Ah! Bu o... bu o. Suat'ım.

Aşkım gülümsüyordu bana. Bir kaşı yay gibi gerilmişti. Fotoğrafta renk belli olmuyordu ama gözlerindeki okyanus sonsuzluğu, derinliği hemen kendini belli etmişti.

Dizlerimin üstüne çöktüm. Yüzüme oturan acı tebessümün farkındaydım. "Oldu mu ya Tanrım? Onu alıp bunları vermen oldu mu?"

Birden tuhaf bir şey hissettim. Çadırın deliklerinin birinden bir ışık huzmesi geçip gitti sanki üstümden.

"Yapma Helen." dedi aynı anda içimde bir ses. "Seni dünyanın öbür ucundan buraya getirip onunla buluşturan Tanrı değil mi? Aşkı kulağınıza Tanrı fısıldamadı mı? Düşmanlıktan sevgi ekmedi mi yüreğinize? Sana bütün bu emsalsiz şeyleri yaşattığı için şükredeceğine Tanrı'ya isyan mı ediyorsun?"

Evet... öyle yapıyorum, diye diklendim. Bu acıyla başka ne yapabilirim ki?

Hazinelerimi hemen saklamalıydım.

Suat'ın, aşkımın fotoğrafını öptüm, öptüm, öptüm.

"Evet" diye mırıldandım. "Kızına verdiğin büyük acıya rağmen bahşettiğin bu hazine için sana teşekkür ederim Tanrım."

Bölmeme döndüğümde Tony oradaydı.

Solgundu. Araştıran gözlerle baktı bana. Oralı olmadım. Neden bakarsa baksın?

Kim ne yaparsa yapsın?

Kim ne derse desin?

Hiçbir şeyin önemi yok artık.

Yanından geçmeye çalışırken kulağıma eğildi. "Sana bıraktı." Dönüp baktım. "İngilizler görmesin diye ayağımla sandığın altına ittirdim. Kusura bakma."

Hazinemi sakladım. Tony ses etmeden arkamda duruyordu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Helen" dedi. "Fotoğrafı ceketin cebinde bırakma. Kırılır."

Onu ben de biliyordum. Ama nereye gizleyebilirdim ki.

"Deftere koy."

"Görürler."

Başını salladı. "Defteri kapladığın kumaşı kaldır, kumaşla kapağın arasına sıkıştır. Hem kimse görmez, hem kırılıp bükülmez."

Dediklerini yaptım. Doğrulduğumda onu ödüllendirmeye karar vermiştim.

"Teşekkür ederim... Her şey için."

Başını salladı birkaç defa. Sonra gitmeye davrandı.

"Camira" dedim arkasından korka korka.

Tony Suat'ı linçten kurtardıktan sonra ona koşturmuş. O arada ateş de kesilmiş zaten. İki taraf ölüsünü yaralısını toplamaya çıkmış. "Ölmüştü" dedi yüzbaşı. Hıçkırığını bastırmakta zorlandı... "Kafatasına saplanan şarapnelin yarısı hâlâ..."

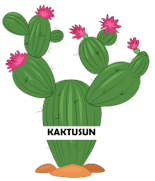
Kulaklarımı tıkadım. Çırpındım. Dövündüm. Kendimi yerden yere attım.

Ama ne fayda?

Ben... Anzak Hemşire Helen... *Bu sabah, şafak vakti Kirte sırtlarında iki defa öldüm.*

BELONGS TO KAKTUS TEAM

53

İstanbul, Çınar Oteli

19 Nisan 1975

Kahvaltı salonuna indiğimde Ethan oradaydı.

"Uyuyabildin mi?"

İçimi çektim. "Ne gezer."

"Bitirdin mi artık?"

"Bütün gece onlarla uğraştım durdum. Biliyor musun Ethan..."

Peçetesini masaya attı. "Sakın sonunu söylemeye kalkma Alinga." Aynı şeyi uçakta benim ona söylediğim aklıma geldi. "Sana kıyamam, ama gider öfkemi o tüysüz heriften alırım haberin olsun."

Çantamı açtım. Günceyi çıkarıp ona uzattım. "Son iki yaprağı bıraktım. Okumak istemiyorum. Sen bitirebilirsin. Fakat söylemeyeceğine söz ver."

Defteri hemen kaptı. "Söz."

Çay servisi yapılırken Neil göründü. Neyse ki bugün sivildi. Yoksa yanımda mareşal üniformalı biriyle dolaşmak hiç hoş olmayacaktı.

"Günaydın Alinga." Onun geldiğini görür görmez defteri açıp suratını arkasına gizleyen Ethan'a bakmadı bile. "Sana da kameraman."

Defterin arkasından belirsiz bir homurtu geldi o kadar.

Binbaşı oturdu.

Kahvaltı yapıp yapmadığını sordum. Yapmış. Ama bir çaya hayır demezmiş. Çayı getirilene kadar otelden konuştuk. Rahat edip etmediğimi sordu. Oradan buradan laf açtı. Sonunda dayanamadım.

"Büyükelçiye gönderdiğim mektubu okuma fırsatınız oldu mu Neil?"

"Ah evet. Mektubunuzu bana verdiler. Okudum. Çok enteresan."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Neden bilmem, anında Helen geldi aklıma. Helen'in İngiliz takıntısı. Bu adamı şimdi o dinliyor olsa kesin, "İngiliz bu." derdi. Suat'ı sorguya çekmeye gelen İngiliz Yüzbaşı'ya "Kızıl surat" dediğine göre, belki yakışıklı rehberimize Ethan gibi "Tüysüz" der çıkardı.

"Evet" diye mırıldandım ben de. "Enteresan değil mi?" Fincanımla biraz oyalandım. "Peki, bu konuda bir girişim oldu mu?"

"Girişim?"

"Yani mektupta sözünü ettiğim Anzak Hemşire Helen Key ve Türk teğmeni Suat'ın izini bulabilmek konusunda."

"Ah elbette. Türk askeri makamlarına büyükelçi ve askeri ataşemizin imzasıyla resmi bir başvuruda bulunuldu. Türkler... Bu tür şeylerde çok titizdir. Daha doğrusu talepte bulunan kişinin statüsü sonuç almakta çok önemlidir demek istedim. Korkarım daha alt düzeyde bir memurun imzasıyla yapılacak başvuruya cevap vermezlerdi."

Ethan kıpırdandı. Suratına kapattığı defterin arkasından tuhaf bir ses çıkardı. Gülüyordu mutlaka. Ben de artık eminim. Neil Smith'de kesin İngiliz kanı vardı. Hem de Helen'in hiç sevmediği türden bir İngiliz.

"Başvuruya cevap verdiler demek."

"Ah evet" diyeceğine o kadar hazırdım ki "Ah hayır." cevabını duyunca çayı üstüme döktüm.

"Yani... henüz vermediler. Fakat verecekler. Mutlaka verirler. Burada biraz, nasıl desem... Zaman konusunda Türkler rahattır. Aceleye getirilmeyi sevmezler. Hele işin içinde yabancı parmağı varsa."

Sinirlendim. "Ne bekliyorlar? Daha üst bir statünün başvurmasını mı? Bizim Genel Vali uygun olur mu sence Neil? Ya da Kraliçe'den mi rica etsek?"

Sakin sakin gözlerini kırpıştırdı. "Bir hafta on güne kadar ce..."

"Bir hafta on gün mü? Benim o kadar vaktim yok."

Ellerini iki yana açtı. "Alinga burada işler böyle yürür ve..."

Kalktım. "Olabilir. Ama Alinga Sullivan işlerini böyle yürütmüyor." Ethan'a baktım. Hâlâ suratını Helen'in defteriyle gizliyordu. Çok eğleniyordu mutlaka. "Kameraman kalkar mısın lütfen?"

Anında doğruldu. Defteri indirince yüzündeki hınzır tebessüm-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

le yakalandı. "Hemen patron. Ne yapıyoruz?""

Helen gibi cevap verdim ona. İçimden öyle geldi, öyle yaptım. "Gelibolu'ya gidiyoruz. Sanırım binbaşı Gelibolu uçağı için bilet almamıza yardımcı olur."

Binbaşı fincanını tabağa bıraktı. Bıyık altından bir gülümseme belirmişti suratına,

"Uçak mı Alinga?" Şirin şirin baktı. "Ah tabii." dedi. Mahcup bir ifade takındı. "Gelibolu'ya uçak olmadığını bilmiyorsunuz. Burada sivil havacılık pek yaygın değil. Ancak 5-10 yere uçakla gidilebiliyor." Ethan'la benim yüzümdeki ifadeyi görünce zafer edasıyla devam etti. "Bununla beraber özel uçak kiralanabilir. Birkaç şirket var sanıyorum. Fakat çok pahalıdır. Ayrıca o uçakların pek de güvenli olduğunu sanmadığımı söylemek isterim."

Sabrım iyice aşınmaya başladı. Bu adama nasıl katlanacağım? "Eee Gelibolu'ya nasıl gidiliyor peki?"

Bunu bilmeyecek ne var dercesine yüzüme baktı. "Otobüsle. Ya da çok isterseniz... Araba kiralayabilirsiniz."

"Kiralayalım o zaman."

Asansöre yürüdüm. "Sen de gel." dedim Ethan'a. "Kameranı al ve çıkalım."

Asansörün kapısı kapanana kadar Neil Smith'e sırıttık. Kapı iki yandan kapanıp binbaşının yüzü kaybolunca, "Bunun sülalesinde mutlaka İngiliz var." diye soludu Ethan. Sonra da onu taklit etti. "Umarım Mr. Smith'in büyük ninesinin büyük ninesinin bir İngiliz çiftlik sahibiyle kırıştırdığını söylemem nazik kulaklarınızı rahatsız etmez sevgili Miss Sullivan."

"Dilerim etmez Mr. Grey." dedim ben de bir İngiliz leydisi gibi kırılıp dökülerek, "Fakat bir hanımefendi olarak yine de çok mahcup olmuşum gibi yanaklarımın kızarmış olması için dua ettiğimi bilmenizi isterim."

Kırıldık gülmekten. Asansörün kapısı açıldığında hâlâ gülüyorduk. Asansör bekleyen bir aile aptal aptal yüzümüze baktı. Ethan, bir reveransla bana yol verdi. "Hanımefendiler önden. Buyurmaz mısınız leydi Sullivan?"

"Ah Sir Grey, ne kadar naziksiniz."

Bekleyenlerin arasından kıkır kıkır geçtik.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Aile arkamızdan baka kaldı. Onlar şaşkın bizi seyrederken asansörün kapısının kapandığını işittim. Adam bir şeyler söyleyerek kapıyı yumrukladı. Kime küfrediyordu bize mi, asansöre mi anlayamadık.

Helen'in son sayfalarıyla bunalan, karanlıklara yuvarlanan ruhuma iyi gelmişti bu gülüşme.

Aceleyle hazırlandım. İşi neresinden tutacağımı, orada ne yapacağımı bilmiyordum. Tek istediğim bir an önce Gelibolu'ya gitmekti. Büyük ihtimalle boşa kürek çekiyordum. Ama bunu Helen'e borçlu olduğumu düşünüyordum.

Hiç değilse onun ayak izinde yürüyecek, 60 yıl önce seyrettiği şafağı bekleyecektim.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

54

Gelibolu, 19 Nisan 1975

Kiraladığımız arabayı Neil kullanıyor. Önde, onun yanına oturmam Ethan'ı çıldırttı. İkide bir koca kamerayı kucağına alıp, ayar yapıyormuş numarasıyla objektifi binbaşının kafasına çarpıp duruyor. Her seferinde de özür diliyor:

"Ah pardon. Korkarım canınızı yaktım."

Aptal şey! Dayanamayıp kahkahayı patlatırsam adama rezil olacağız.

Binbaşı da bizden intikam almaya karar verdi herhalde. Durmadan konuşuyor. Gelibolu Savaşı konusunda dersine iyi çalışmış anlaşılan. Anlattıklarının çoğunun beni ilgilendirmediğini bilmiyor tabii. O savaş hakkında annemin saygı telkinleri ve Helen'in anlattıklarıyla hükmümü vermişim ben zaten:

"Kırım!"

İnsanları birbirine kırdırmışlar.

Boş yere.

Türkler için "Boş yere" olduğunu söylemek haksızlık sayılır. Bunun farkındayım. Neticede onlar işgale gelen büyük bir güce karşı vatanlarını savunmuşlardı. Bu yüzden kırmışlar, kırılmışlardı.

Peki ya biz?

Biz niye evlatlarımızı kırdırmıştık orada?

Niye kırmıştık onları?

Müttefik ordusu zafer kazanmış olsaydı Avusturalya Ana ne kazanacaktı?

Şan mı?

Ne olacaktı İngiliz ve Fransızlar adına kazanılmış zaferin ödülü? Yoksa İngilizler Türklerin batırdığı Helen'in yakışıklı yüzbaşısı Hugh'un AE2 denizaltısı yerine yeni bir denizaltı mı verecekti bize?

AE3! Ya da adı ne konacaksa!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Saatlerdir yoldayız.

Neil, bir ara "Bolayır" dedi. Yol tabelasını geçince sağa çekip durdu. Haritasını açtı. Parmağını üzerinde gezdirdi. Ethan yine yaptı yapacağını. Arkadan uzanıp kamerasını adamın başına çarptı.

"Kahretsin. Ah pardon; korkarım yine canınızı yaktım. Haritaya bakmak istemiştim de."

Neil'e acımaya başlamıştım. Zavallı başını ovuşturuyordu. "Yaklaştık" dedi. "Acıktıysanız buralarda bir şeyler yiyebiliriz. Et yemenizi tavsiye etmem. Keçi eti veriyorlar diye duydum. En iyisi balık."

Aslında açlıktan geberiyordum ama devam etmek istiyordum. "Gelibolu'da yeriz artık. Uyarınız için de teşekkürler binbaşı."

"Neil..." diye mırıldandı gülümseyerek. Dikiz aynasından dik dik Ethan'a baktı. İntikam alıyordu aklınca.

Güneye doğru yola devam ettik. "Bakın" dedi Neil eliyle etrafı işaret ederek.."Sağımız, solumuz deniz. Kol gibi uzanan bir yarımada burası. Askeri bakımdan harekât kabiliyeti son derece sınırlı. Bu daracık yerde bir milyon insanın toplandığını düşünebiliyor musunuz?"

"Bir milyon mu?"

Dönüp Ethan'a baktım. Dalga mı geçiyor, gerçekten merak mı etmiş anlayamadım.

"Evet" diye başını salladı binbaşı. Zavallı, kafasına kamera yememek için artık direksiyona doğru eğilerek kullanıyordu arabayı.

"Bizim 489 bin askerimiz vardı. Biz derken İngilizler, Hintliler, Tasmanyalılar filan dahil. Fransızların mevcudu 80 binmiş."

Elimde olmadan sordum."Ya Türkler?"

"Düşmanın mevcudu..."

"Düşmanın mı?" diye ona döndüm. Bir anda kıpkırmızı oldu. "Ah pardon." diye mırıldandı. "Sanırım ağız alışkanlığı."

"Korkarım, ülkelerinde görev yapan bir diplomatın kendilerinden düşman diye söz etmesi Türklerin hoşuna gitmez Neil."

Başını salladı. "Çok haklısınız Alinga. Dikkat etmem lazım." Biraz durakladı. "Neyse. Türkler 315 bin askerimiz vardı diyor."

"Altıyüzbine karşı üçyüz bin" diye homurdandı Ethan. "Yarı ya-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

rıya. Hiç adil bir dövüş olmamış bu."

Neil bir şey demedi.

Ethan adamın dalına basmaya karar vermişti bir kere. "Bir milyon demiştiniz değil mi? Bunların kaçı ölmüş biliyor musunuz?""

Neil aynadan ona baktı. "Çoğu. Müttefik zayiatı 252 bin."

Helen'in yazdıklarından yaşanan katliam hakkında bir fikir sahibi olmuştum... Ama bu sayı korkunçtu. "Aman Tanrım. 252 bin ölü mü?"

Cahilliğime güldüğünü belli etmek için bana doğru baktı. "Yoo, hayır, hayır. Müttefiklerin kaybı 45-50 bin."

Ethan fırsatı kaçırmadı. "Sanırım az önce 252 bin dediniz. Yanlış mı duydum yoksa?"

Neil, biraz önce bana gönderdiği aşağılayıcı bakışı bu sefer aynadan Ethan'a yöneltti.

"Ben zayiat dedim. Zayiat bütün kayıpları kapsar. Muharebelerde ölenler, yaralananlar, hastanede kaybedilenler, hastalıktan ölenler, kayıplar, esirler filan. Kayıp ise sadece muharebede, savaş alanında ölenleri ifade eder."

Ethan altta kalmamak için "Bak sen!" diye kıkırdadı. "Hayranlık duyduğumu söylememe izin verin lütfen binbaşı. Ne kadar çok şey biliyorsunuz."

Adam bu sefer alayı anladı. Yemin ederim anladı. Ethan'a dik dik baktı. "Teşekkür ederim." diye tısladı dişlerinin arasından.

Havayı değiştirmek için, "Ya Türkler? Onların şeyi ne kadar?" Zayiat mı, kayıp mı demem gerektiğini kestiremediğim için "şeyi" deyip çıkmıştım.

"Düş..." Neil hemen toparladı. "Toplam zayiat 250 bin. Muharebelerde ölenlerin sayısı 56 bin. 21 bin asker hastanelerde ölmüş. 97 bin askerleri yaralanmış. Çoğu artık savaşamayacak durumdaydı mutlaka. 11 bin kişi de kayıp."

Neil Smith durup dururken güldü. "11 bin adam nasıl kaybolur? İnanılır gibi değil. Esir desem, esirlerin çoğu savaştan sonra karşılıklı olarak iade edilmiş..."

Esir lafını duyunca irkildim. "Esirler iade mi edilmiş?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Başını sallayarak evetledi. "Hayatta kalanlar tabii."

Heyecanlandım. Suat hangi gruptaydı acaba? Hayatta kalanlarda mı? Ölenlerde mi?

Eğer öyleyse Suat'ın izini bulabilmemiz için bir umut var demekti. Ama nasıl bulacaktık o izi?

"Korkunç bir şey." diye devam etti binbaşı. Bu daracık toprak parçasında bir milyon insan altı ay, hemen her gün savaştı. 250 bini öldü. Bölgede bir sürü askeri mezarlık var. Bizimkiler için de. Fakat sanırım ölenlerin çok büyük bölümünün bir mezarı bile olmadı. Çünkü arkadaşları onları nereye düştülerse oraya gömüldüler."

Elini uzatarak sağımızdaki tepeleri işaret etti.

"Korkarım o tepelerde hala binlerce askerin cesedi var toprağın altında. Biraz kazsan kemik çıkar mutlaka. Türkler o yüzden bu bölgede yol yaptırmaktan vazgeçti."

Birden tabelayı gördüm.

"Ge-li-bo-lu!" diye bağırdım coşkuyla. "Geldik. Sonunda geldik."

Binbaşı duvarında Gallipoli yazan bir otelin önünde durdu. "İki sene önce Ege kıyılarına tatile giderken burada bir gece kalmıştım. Fena değildir. Umarım rahat edersiniz."

Arabadan inerken çelişkili duygulara kapıldım. Sevinç, keder, heyecan, bıkkınlık... Ama bütün bunları aşan başka bir şey daha hissediyorum. Ne olduğunu tarif edemiyorum, fakat bunlardan farklı bir duygu. Bir sıcaklık yayılıyor sanki içimde.

Helen'in elimden düşmeyen anılarının etkisinden herhalde. Tanıdık, bildik bir yere gelmiş gibi hissediyorum kendimi.

Mesela bu otel hiç yabancı değil.

Sonra etraftaki insanlar. Sevimsiz otel kâtibi. Ethan'ın kamerasına büyülenmiş gibi bakan çocuklar.

Ortalıkta dolanan şu kadın.

Sonra yoldan gülüşerek geçen iki kız... Onlara laf atan üç kafadar delikanlı.

Havadaki koku. *Thyme.* Ne demişti Suat? Kekik... Kekik kokusu

Ethan dirseğime dokunmasa orada öylece durup düşünecektim herhalde.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Hadi..." diye sırıttı. "Eşyalarımızı bırakıp bir şeyler yiyelim. Yoksa binbaşının sağ budunu ısırmayacağım konusunda garanti veremem."

Haklıydı. Bütün gün yollardaydık. Açtık.

Odamın küçücük, demir korkulukluğu yer yer paslı bir balkonu var. O kadar küçük ki ancak bir sandalye sığıyor.

Kapısını açtım. Tanrım... Mavi bir ırmak kıvrıla kıvrıla akıp gidiyor önümde. Dardanel! Uğruna yüz binlerce insanın öldüğü Dardanel! Geçilmez Dardanel!

Ya şu karşı sırtlar? Orası Troy mu?

Ürperdim.

Balkonda değil de denizin üstünde duruyordum sanki.

Güneş karşı sırtların üstüne indikçe boğazın mavi suları kızarıyordu. "Helen..." diye mırıldandım. "Buradayım. Onu aramaya geldim Helen."

Helen'in güncesini noktalamak için bundan daha uygun bir yer olmaz diye düşündüm. Son iki yaprağı balkonda, Dardanel'in kararmaya yüz tutan sularının önünde, Troy'a karşı okuyacaktım. Helen'in yukardan beni seyredeceğine inanıyorum. Buraya gelmem ruhunu mutlu etmiş midir bilmiyorum. "Helen..." diye fısıldadım. "Bütün kalbimle diliyorum bunu. Sevgili Anzak kızı... Bak, buraya gelir gelmez bir şey öğrendim. Neil söyledi. Aaa tabii sen Neil'i tanımıyorsun. Yoksa tanıyor musun? Yukardan bizi seyrediyorsan görmüşsündür tatlım... O da bir Anzak... Ama senin bildiklerinden değil... 60 yılda çok şey değişti komşu kızı... Neyse... boşver. İşte o söyledi. Savaştan sonra esirler karşılıklı olarak iade edilmiş. Birden ümitleniverdim Helen... Belki... Belki Suat dönmüştür buralara ha?"

Güneş denize yuvarlanana kadar orada öylece durdum.

"Tanrı aşkına Alinga?"

Döndüm. Ethan arkamdaydı. Geldiğini duymamıştım. "Beni açlıktan öldürmek mi..." derken dondu. Elini yüzüme uzattı.

"Yine mi ağlıyorsun sen?"

Ağlıyor muydum? Farkında değildim.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Ben yemeğe gelmeyeceğim Ethan." dedim. "Lütfen... Sen Neil'le git."

"Bana bunu yapamazsın." diye sızlandı elini yanağımda gezdirirken.

"Lütfen Ethan... Çok kötüyüm... Sanki... Sanki sesini duyuyorum. Balkonda beni görünce sesleniyor. 'Hey sen... Avustralya Ana'dan bir Anzak kızı gelmiş diye duydum. Sen misin o?' Ve korkuyorum Ethan... Buraya gelmem, bu işleri karıştırmam... Annemin dediği gibi onların ruhlarını rahatsız mı eder? Yanlış bir şey mi yapıyorum acaba?"

Beni kendine çekti. Kollarını belime doladı. "Hayır." diye fısıldadı. "Yanlış değil. Asıl güncesini okuduktan sonra buralara gelip sevdiği adamın izini aramaman onu ruhunu rahatsız ederdi Helen."

"Öyle mi düşünüyorsun?"

"Eminim..." Yanağıma bir öpücük kondurdu. Bu dudaklarının tenime ilk temasıydı., Ethan'ın beni öptüğünü NWtv'dekiler görse çığlığı basarlardı herhalde.

O anki zayıflığımdan istifade etmeye kalkmadı. Niyetlenseydi belki de itiraz etmezdim. Bilmiyorum. Usulca çekildi. Gülümseyerek baktı. "Tamam. Sizin için o tüyü bozuk herife katlanacağım."

Tebessüm etmeye çalıştım. "Bizim için mi?"

"Evet... Alinga Sullivan ve Helen Key için... İki Anzak kızını baş başa bırakayım." Kapıya yöneldi. Birden döndü. "Ama söz vermiyorum. Binbaşı öyle konuşmaya devam ederse ne kadar dayanırım bilmiyorum."

Ethan gittikten sonra oda servisini aradım. Oda servisi yokmuş. Otel katibi karşıki restorandan bir şeyler getirtebileceğini söyledi telefonda.

"Getirt o zaman." dedim. "Bir şişe de en iyisinden kırmızı şarap."

Helen'in güncesini aldım. Balkondaki tek sandalyeye iliştim. Sondan üçüncü yaprağın başına kocaman, "*Ölüler bir şey hissetmez.*" yazmıştı Helen.

55

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

Ölüler bir şey hissetmez.

Ama ben hissediyorum.

İçimde yangın var.

Yürüyen bir çıraya benziyorum.

Sevgili düşmanımı özledim... Çok özledim. Ruhum özledi.

Ah sevgili Meryem Anam... Kızını bağışla... Bedenim de özlüyor onu.

Utanıyorum ama böyle.

Suat'la seyrettiğim şafağın üzerinden 34 şafak daha söktü. Hiçbirini görmedim.

Karanlıklardayım.

Camira hiç çıkmıyor aklımdan. Onun benim yüzümden öldüğünü düşünmeden edemiyorum. Peder Thomas'a açtım içimi dün.

"Hayatı Tanrı verir, Tanrı alır kızım." dedi.

Bununla teselli bulmam mümkün mü? Değil.

Her şafakta biraz daha ölüyorum.

İçimde bir şeylerin öldüğünü hissediyorum.

İsyanım alev alev kavuruyor ruhumu.

Merrybelle, "Sus!" diye payladı beni. "Günaha giriyorsun. Cehenneme gideceksin."

Çın çın bir kahkaha attım.

"Cehennem mi? Ben cehennemdeyim zaten Merrybelle."

Herkes dönüp baktı. Kahkahamdan kendim korktum. Bir delinin kahkahasıydı bu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Suyumuz kalmadı. Hava korkunç sıcak. Toprak bile yanıyor.

İçme suyu bile hesaplı. Asker başına yarım matara! Hepsi bu. Susuzluktan Ağustos sıcağında herkesin dudağı çöl toprağı gibi yarıldı.

Türklerin tarafındaki dereye ulaşmak için yapılan saldırılar sonuç vermedi. Ne toplar sökebildi Türkleri o siperlerden, ne süngüler.

Kolera! Aman Tanrım!

Teşhisi ateş ve ishal şikâyetiyle getirilen iki askeri muayene eden Dr. McBright koydu.

Tanrı yardımcımız olsun.

Olacağı buydu. Askerler gördüğü her birikintiye "su" diye kapanıyor. Suların depolandığı yerler pislik, mikrop içinde. İçtiğimiz suyun içinde bir şeyler geziniyor.

Her çalının dibindeki insan dışkılarının üzerine milyonlarca sinek konup kalkıyor. Mezarların doğru dürüst örtüldüğünden bile emin değilim.

O iki askeri hemen karantinaya aldık. Kim bakacak onlara peki?

Ben. Gönüllü oldum.

Biri akşama çıkmadan öldü.

Öbürünün sabahı görüp görmeyeceği belli değil.

Ne yazık ki yapabileceğimiz fazla bir şey yok. Dua etmekten başka.

Olmayan suyumuz askere kaynatılarak dağıtılıyor. Her yere kireç atıyoruz.

Mavnalar kireç yetiştiremiyor.

Ölüler günce de tutmaz.

Ama ben yazıyorum işte hâlâ.

Yazacak ne varsa!

Kahrolası savaş devam ediyor.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

I

Sabah bizimkiler hücuma kalkıyor, gece onlar.

Toplar, tüfekler, mitralyözler susmuyor. Süngülerden kan damlıyor.

Evlatlar, kocalar, sevgililer biçiliyor.

Çığlıklar, feryatlar dinmiyor.

İki tarafta binlerce ana, baba, oğulsuz kalıyor. Binlerce kadın kocasını, sevgilisini yitiriyor.

Öldüklerini bilmeden umutla dönecekleri günü bekliyorlar.

Binlerce kol kopuyor, binlerce bacak.

Bizimkiler birkaç yüz metre toprak kazanırsa, birkaç saat sonra Türk süngüleri geri alıyor.

Kimse kazanmıyor, kimse kaybetmiyor.

Kaybeden sadece insanlar. İnsanlık.

İnsanlık ölüyor.

Medeniyet yok ediliyor.

İkinci koleralı hastayı da kaybettik. Tanrı günahlarını affetsin. Tony yeni vakalardan korkuyor.

Ölüm yanı başımızda.

Evet... Yukarıda yazdığım doğru. Ölüler günce tutmaz.

Ben de yazmayacağım artık.

Bitti... Bitti...

Bunu yazmak zorundayım.

İnanılmaz şeyler oldu bugün.

Bir gün defterimi birileri okursa, "Türk'e aşık oldu ya, yalan yazmış hain sürtük." diyebilir.

Ama oldu. Binlerce Anzak gözleriyle gördü.

İnsanlık ölmemiş daha... En azından şimdilik.

Çatışma kesilmişti. İki taraf da siperlerine çekilmişti. Bizimkiler şehitlerimizin cesetlerini ve yaralıları topluyordu. Onlar da.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Manzara:

Anzak askerleri elimizdeki bölgede düşüp kalan Türk yaralılarını onların tarafına taşıyordu.

Onlar da bizimkileri.

Bir Türk, kendi yarasına aldırmadan bir Anzak'ı kucağına almış bizim tarafa koşmaya çalışıyor, düşüyor, tekrar kalkıyor, ama kucağındakini bırakmıyordu.

Bizim siperden birileri koşuyor Türklerin getirdiği yaralılarımızı, şehitlerimizi alıyordu. İleride, onların siperlerinin önünde de aynı şey oluyordu.

Hiç konuşmuyorlardı. Dillerini bilmiyorlardı ki. Fakat müthiş bir uyum vardı. Makine gibi çalışıyorlardı. Hareketleriyle, gözleriyle anlaşıyorlardı.

Dikkat ettim. Çok dikkat ettim.

Düşman değildi bu çocuklar. Bakışları, duruşları sakindi. Belki bir sonraki çatışmada birbirlerinin karnını deşecek, gırtlaklayacaklardı. Fakat yemin ederim o anda düşman değildi bu yiğitler.

Dosttular.

Arkadaştılar.

Hani çekinmeseler kucaklaşacaklardı.

Tanrım, bunca kanla sulanan bu topraktan dostluk mu yeşerecek, diye geçti o an içimden.

Ah keşke, keşke, keşke.

Bana Suat'ımı getiren, sonra elimden alan kahrolası savaş, barış ve dostluk doğursa.

Öğleden sonra, güneşin her yeri yaktığı sırada bir şey daha oldu.

Dışarıda bağrışmalar, koşuşmalar duyunca ben de çıktım.

Suat'a oradan kaçabiliriz diye tarif ettiğim, onu en son o tarafa ilerlemeye çalışırken gördüğüm çalıların arkasından bir katır geliyordu. Arkasında da biri vardı, bir Türk askeri.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Katır tepeleme yüklüydü. Uzaktan yükü seçemedi kimse.

Bir subay, "Dikkaaat!" diye bağırdı. "Katır bomba yüklü olabilir. Bizi havaya uçuracak bu hergele!"

Yıkıldım. Ben dostluk hayalleri kurarken, düşmanlık üstümüze geliyordu demek. Gerçekten bomba mı yüklemişlerdi katıra? Üzerinde kocaman kızıl haç olan hastaneyi mi bombalayacaktı Türkler? Yaralılarımızı, şehitlerimizi bize kucaklarında getiren askerler, şimdi bizi öldürmeye mi geliyordu?

Birkaç asker hemen tek dizinin üstüne çöküp tüfeğini omuzladı. Nişan aldılar. Elleri tetikteydi.

Bizimkilerin ateş etmek üzere olduğunu görmüş olmalıydı Türk. Ama yürümesi için elindeki çomakla katırı dürtmeye devam etti.

Galiba herkes aynı anda gördü. Katırın sırtındaki yükten bir şeyler dökülüyordu toprağa. Akıyordu. Katır adım attıkça taşıyordu tenekelerden, kırbalardan.

Yüce İsa!

Su!

"Su" diye bir uğultu dolaştı anında siperleri. "Suuu."

Susuz olduğumuz sır değildi. Dereyi almak için her gün bir sürü askeri feda etmemizden anlamıştı muhakkak Türkler.

İnanamadık. Ama gerçekti. Görüyorduk işte. Kim bilir kaç Anzak evladını feda ettiğimiz dereden düşman su getiriyordu bize.

"Yaşasın!" diye bağrışanlar oldu bizim saflarda. Haklıydılar. En azından taze su içebileceklerdi. Ne kadar yeterse o kadar.

İki, üç asker emir beklemeden siperden çıktı. Silahlarını bile bırakmışlardı. Katıra doğru koşuyorlardı.

Herşey o kadar inanılmazdı ki arkadan biri gürledi: "Dikkaaat! Tuzak!"

Katıra doğru koşan askerler durdu.

Bir başkası. "Suyu zehirlemişlerdir." dedi. "Düşman düşmana su getirir mi?"

Getirmezdi tabii.

Bizimkiler çakılıp kalınca katırlı asker de durdu. Anlamadığımız bir şeyler bağırdı.

Bizimkiler de onun anlamadığı cevaplar verdi. "Git. Yoksa ateş açacağız."

Şak-şuk tüfeklerin namlularına mermi sürüldü. Tekrar katırlı askere nişan alındı. Fakat o hayvanı yanına çekti. Katırın boynunda sallanıp duran içi oyulmuş su kabağını aldı. Bizimkilere göstermek için havaya kaldırdı.

Suyu zehirlediklerini düşündüğümüzü anlamıştı herhalde.

Kabağı tenekelerden birine daldırıp su doldurdu.

Kana kana içti. Ağzından yerlere saçarak içti. Tuzak değilse bile işkenceydi. Kalanını da yere silkeledi. Kollarını iki yana açıp bağırdı.

"Gördünüz mü? Zehir filan yok." dedi herhalde.

Bizimkiler fırladı.

Bir yüzbaşı, "Buraya getirmeyin onları." diye emretti. "Tenekeleri boşaltacak bir şeyler götürün yanına."

Öyle yaptılar. Su bizim kaplara aktarıldı.

Ortalık bayram yerine dönmüştü.

Demin düşman düşmana su getirir mi diyen yüzbaşı katırlı askere doğru yürüdü. Askerin üstü başı perişandı. Sırtındaki ceket lime limeydi. Pantolonun bir paçasından dizi fırlamıştı. Ayağına giydiği şeyin biri timsah gibi açmıştı ağzını. Ama bir düşman subayının ona elini uzattığını görünce olduğu yere çakıldı. Eli sert bir hareketle şapkasız alna gitti.

Tokalaştılar..,

"Suat..." diye mırıldandım. "Okyanus gözlüm, burada olsaydın da görseydin. Bu savaş dostluğa gebe sevgili düşmanım."

Bizim kızlardan birkaçı da koşturdu katıra.

Yüzbaşının bize su getiren askere bir şey verdiğini gördüm. Önce tereddüt etti. Elini birkaç defa uzatıp çekti. Sonra aldı. Kâğıdını yırttı. İçinden çıkan şeye şöyle bir baktı. Ağzına götürüp ucundan bir parça ısırdı. Güneş yanığından neredeyse kahverengiye dönmüş yüzü parlayıverdi.

Çikolata.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tutamadım kendimi. Ağlamaya başladım. Kim şimdi, "Düşmana aşık olunur mu?" diyecek bana.

Böyle soylu düşmana aşık olunur elbet. Hele bir de benim Suat'ım kadar yakışıklıysa.

Beni saran kara perdenin aralandığını hissettim. Altında ezildiğim dağ kalktı. Elimin tersiyle yanağımdan akan yaşları sildim.

"Hazırlan..."

Şaşırdım. Kim konuşuyor diye döndüm. Tony'ın gelip yanımda durduğunu fark etmemiştim.

"Neye hazırlanayım yüzbaşı?" diye mırıldandım hıçkırarak.

"Dönmeye" dedi Tony. İkimiz de suyu boşalttıktan sonra katırını kendi siperlerine doğru çekiştiren askere dalmıştık. "Bu savaş daha sürmez. Yakındır. Tepedekiler hatalarını anlar ve geldiğimiz gibi döneriz buralardan."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

56

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

İki ay. Onsuz geçen iki ay.

Artık bütün saatler, günler, haftalar, aylar yıllar onsuz geçecek.

Yüzbaşı Tony yanılıyor herhalde. Savaş biteceğe benzemiyor. Çünkü hemen her gün çatışma var. Kan dökülmeye, insanlar ölmeye devam ediyor.

Kahretsin, kalemin bile hevesi kalmadı.

Benim hiç yok zaten.

Bilmem kaç Aralık 1915

Tarihi bilerek böyle attım.

Aralığın hangi günü bilmiyorum çünkü.

Kızlar "Noel yaklaşıyor." diyor.

Ne yapayım? Bana ne?

Onlara da şaşıyorum. Nasıl kutlayacaklar Noel'i. Kolu bacağı kopan insanların önünde mi dans edeceğiz? Yoksa bu toprağa gömdüğümüz şehitlerin başuçlarına diktiğimiz haçlara bakarak mı?

Bu kadar acıdan sonra Noel ruhu nasıl yaşar?

Yüzbaşı Tony'de bir gariplik var.

Ben dikkat etmemiştim. Merrybelle söyleyince fark ettim.

"Şanslı kız." diye sokuldu bu sabah yanıma.

Alay mı ediyor diye baktım suratına.

"Hadi hadi. Bilmiyormuş numarası yapma. Noel hediyen iki yıldıza çıktı."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Hediye mi? İki yıldız mı?"

Yılışık yılışık göz kırptı."Ev-vet... Bir yıldız gitti, yerine iki yıldız geldi."

Parlayıverdim.

"Ne demek istiyorsun Merrybelle. Açık konuşsana."

"Şekerim, sakın Tony'nin senin için deli olduğunu fark etmediğini söyleme."

Ağzım açık kaldı. "Tony mi? Saçmalama."

"İnanmıyorum Helen... Adam seni görebilmek için çırpınıyor. Her dakika gözünün önünde... Seni mutlu etmek için neredeyse palyaçolar gibi takla atıp maskaralık yapacak."

"Hadi oradan." diye tısladım. "Umurumda bile olmaz."

Ama oldu. Kızın söylediği gerçek mi diye dikkat ettim.

Haklıydı Merrybelle. Ben hangi servisteysem Tony anında oraya geliyordu. Şakalar yapıyor, nereden buluyorsa, kızlara göstermeden kağıtlı şeker veriyordu bana.

Ne var bunda dedim kendi kendime. Sydney'den ayrıldığımızdan beri birlikteyiz.

Ama öbür kızlarla da öyleydi.

Niye onlara şeker vermiyordu?

Vermiyordu işte.

Tony her zaman benimle ilgilenirdi. Yeni değil ki bu. Gelirken gemide. Sonra İskenderiye'deki cehennem kampında. Üzülmemem için Yüzbaşı Hugh'un denizaltısına bile götürmüştü beni... Sonra... sonra Suat için çok yardımcı olmuştu. Hatta onu saklamama göz yummuştu. Merrybelle'in ima ettiği gibi bir şey olsa yapar mıydı bunları?

Yok, yok, diye kovdum bu fikri kafamdan.

Ama yine de bir gariplik var Tony'de.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Artık gizlenecek tarafı kalmadı.

Galiba gidiyoruz.

Resmen söylenmiyor ama ağır malzemeler geceleri büyük bir gizlilik ve sessizlik içinde kumsala indirilip açıktaki gemilere yollanıyor.

Ertesi gün makineliler takırdıyor ama eski şiddeti kalmadı çatışmaların.

Hissediyorum. Bir şeyler olacak.

Tony bugün göz kırptı bana. "Noel yakın." diye fısıldadı sonra da.

Delirdi mi bu adam?

10 Aralık 1915

Şapkalar havada uçuyor.

Bitti!

Bitti!

Savaş bitti!

Gidiyoruz.

Herkes vatana dönüyor.

Yani hayatta kalanlar.

Şehitler kalıyor.

Benim de kalbim...

Meryem Anam, benim de kalbim kalıyor burada. Onu ilk defa gördüğüm şu iğrenç çadırın önünde. Son defa gördüğüm çalılığın orada.

Avustralya Ana, affet kızını... Yalvarırım affet. Sadece bedenim dönüyor sana. Aklım, ruhum, kalbim, aşkım, umudum burada kalıyor.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

57

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

18 Aralık 1915

Kraliyet Avustralya Donanması

(RAN) Nakliye Gemisi

Gece kar altında bindik gemilere.

Bir yıl önce buraya gelirken zafer marşları söylüyorduk. Ya şimdi? Gizlice gidiyoruz.

Kaç gündür askerler geceleri gizli gizli taşındı açıktaki gemilere. Ben görmedim ama düşman duymasın diye askerler çorapla yürütülmüş sahile. İskelelere battaniyeler serilmiş.

Gizli, her şey gizli.

Bu sabaha karşı da sadece sadece yorgun, cılız ayak sesleri vardı.

Askerler sessiz, yüzler hissizdi. Gerginlik hemen hissediliyordu. Hem de elle tutulacak kadar yoğun. Belli etmemeye çalışsalar da herkes telaşlı. Bir an önce gemiye çıkmak istiyordu hepsi. Gemi vatandı çünkü. Bir kere binerlerse artık Avustralya Ana'nın sıcak kucağında sayacaklardı kendilerini.

Biraz geride kalırlarsa gemiler kendilerini almadan demir alacakmış gibi hissediyorlardı herhalde.

Onları bilmem, ama keşke ben kalabilsem.

Keşke beni almadan gitse bu gemi.

Burada, deniz ve yağan sulu karla ıslanan çakıl taşlarının üstünde dikilip onlara el sallasam.

"Heeey! Selam söyleyin vatana."

Sonra alıp başımı bizim tepeye çıksam. Onu son defa gördüğüm tepeye.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Yağmurun, karın yüzümü dövmesine aldırmadım. Gemiye adımımı atar atmaz, sırtımdaki branda torbamla öylece dikildim kaldım. Gözlerim şafağı arandı. Gelibolu'da göreceğim son şafağı.

Yoktu.

Şafağı müjdeleyen pembemsi, altınımsı benekler de yoktu lacivert karanlıkta.

İçimden, "Neredesin?" diye seslendim. "Anzak Hemşire Helen gidiyor. Hadi göster kendini son şafak."

Göstermedi.

Yağan karın, bulutların arkasına saklanmıştı.

Suat'la omuz omuza seyrettiğimiz o muhteşem şafağı hatırladım. Güneş inanılmaz bir heyecanla bulutları aralayıp kendini göstermeye çalışıyordu. Her yer tarifsiz bir kızıla boyanmıştı. Geceden kaçıp kurtulmaya çalışıyordu güneş. "Var ya, bir doğarsam, şu bulutları bir yırtarsam altın ışıklarımla mutluluklar, sevinçler yağdıracağım üstünüze." diyordu sanki.

Heyhat! Savaş izin vermedi. Toplar, silahlar, yeri göğe kaldırmış, bulutlardan kaçan şafağı bu sefer ölümün kara dumanları örtmüştü.

Suat'ımı benden kaçırdıkları gibi, şafağımızı da çalmışlardı.

Bu sabah da kara esir düşmüştü şafak. Fakat oralarda bir yerlerde olduğunu biliyordum. Gizlice beni seyrediyordu mutlaka.

"Ona iyi bak." diye fısıldadım içimden. "Suat'ımı aydınlat. Isıt. Savaş bitti... Belki onu da serbest bırakmışlardır... Çoktan dönmüştür belki de köyüne. Ya da dönmek üzeredir. Yoldadır."

Aklımdan geçen bu ihtimalle içim titredi. Öyle ya, Suat da yolda olabilirdi. Belki de onu getiren gemiyle, beni götüren; yan yana geçeceklerdi. Sularımız birbirine sıçrayacaktı belki. Gemiciler birbirine el sallayacaktı. Ama biz... Gelibolu aşıkları... Düşmanlıktan aşk eken iki çaresiz yürek birbirimize yakın olduğumuzun farkına bile varmadan kopacaktık bir kere daha.

Kader son oyununu da böyle oynayacaktı belki.

Suat dönünce beni arayacak mıydı acaba? Arayacaktı elbette. Papatyalardan bir taç örecekti bana. Bizim çalıların oraya gelecek, hastane çadırının sökülen yerinde kumları eşeleyecek, benden bir iz

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

I ayacaktı. Kimseyi göremezse rüzgâra, şafağa soracaktı:

"Sevdiğim kadını gördünüz mü? Anzak kızı Helen'i. Onu köye götürmeye geldim. Anamın elini öptürmeye."

Yağmurdan çok gözyaşlarımla yıkanıyordum artık.

Tanrım! Tanrım! Niye yapıyorsun bana bunu!

Niye ölmüş ruhumu binlerce, milyonlarca defa öldürüyorsun?

Niye Gelibolu'da son bir şafak göstermiyorsun bana?

"Hey!" diye ittirdi arkamdan biri. "Yolu tıkamasana be. Ne bekliyorsun?"

"*Şafak nöbeti.*" dedim. "Şafağı bekliyorum."

Asker "Şafak nöbeti mi?" diye homurdandı. "Delirdin mi sen? Bu havada şafak mı söker?"

"Söker" diye geçti içimden. "Benim şafağım söker."

Asker beni ittirerek arkamdan zar-zor geçti. Arkadaşlarının peşinden yürürken "Manyak karı." diye söyleniyordu hâlâ. "Bu kıyamette şafağı bekliyormuş."

"Hadi Helen." dedi tanıdık bir ses de. "Yürü. Donacaksın."

Tony dirseğimden tutmuş, yürümemi sağlamaya çalışıyordu. Direndim.

"Şafağa söyleyeceğim bir şey daha var. Sen git Tony."

Tony bir an yüzüme baktı. Gülümsemeye çalıştı. Yutkundu. "Helen kar yağıyor, "

"Hı hı..." diye fısıldadım "Şafak matemimi tutuyor yüzbaşı."

"Korkarım bu sabah şafak görünmez Helen."

"Ama duyar Tony."

Yüzbaşı arkamızda homurdanan askerlerin geçmesine daha fazla engel olmamak için isteksizce ilerledi. Ama aklı bende kalmıştı.

Başımı göğe kaldırdım. Gözlerim sulu pamukçuklarla doldu. Gizli şafağa beni ararsa, diye seslendim içimden. "Onunla beraber şafak nöbeti tuttuğumuz yere gelir de beni ararsa... 'Anzak kızı gitti.'

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

de Suat'a. 'Helen gitti. Karlı bir sabah beni bekledi. Bulutlar, yağmur, kar beni bırakmadı. Ona gösteremedim kendimi. Troy'un arkasından sökemedim bir türlü beni görsün diye. Sadece yüreğinin sesini duydum Suat. Okyanus gözlüme onu sevdiğimi, onunla yaşayıp onunla öldüğümü fısılda, diye seslendi Helen bana de. Geri götürdükleri bedenim, kalbim burada kaldı güzel şafak. Söyle ona. Kalbim burada. Gelinciklerle papatyaların kucaklaştığı tepelerde. Bilsin ki aklım, ruhum, kalbim ve hayellerimle hep şafak nöbetinde olacağım."

19 Aralık 1915

Gece birden kızıla boyandı. İnfilak sesleri bize kadar geliyor. Birbiri ardına korkunç patlamalar oluyor. Bırakmak zorunda kaldığımız mahzemeler Türkler'in eline geçmesin diye gömülen dinamitler patlıyor.

Herkes dizilmiş uzaktaki sahile bakıyordu. Aylarca ele geçirmek için savaştığımız, binlerce evladımızı bıraktığımız tepeler karın altında alev alev yanıyor.

Demir aldık. Dönüyoruz.

Bozgun... Utanç... Kış. Kar hala kırbaç gibi dövüyor gemiyi.

Gidiyoruz.

Binlerce erkeğimizi arkada gittikçe kaybolan topraklarda bıraktık.

Bir hiç uğruna...

Ne işimiz vardı burada; bilmiyorum.

Ya da biliyorum. Belki de koca Anzak ordusu benim için geldi Dardanel'e. Buralara gelmem için. Onu bulmam için. Kendimi bir Türk'e vermem için!

Tanrı böyle istediği için oldu her şey.

Yaşadıklarım, kazandıklarım ve kaybettiğim, ilahi istekten başka nasıl izah edilebilir?

Geldim. Bir düşmana aşık oldum. Dönüyorum!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Tanrı niye istedi bunu; amacı neydi, madem sonu böyle bitecekti, niye bunları yazdı ikimizin alnına onu gerçekten, ama gerçekten bilmiyorum.

Artık sorgulamaktan da vazgeçtim. Yoksa çıldıracağım.

1915 Noel gecesi

Ne kadar acı.

Noel. Ama sevinmiyorum.

Neye sevineceğim ki?

Suat'ı tanıdığım, Okyanus gözleriyle büyülendiğim, uzun, kıvrık kirpiklerine vurulduğum, onun olduğum yıl bitiyor!

Gelen her yıl onsuz olacak. Her Noel.

Geçen Noel'de bu vakitler zafer umuduyla doluyduk. Gemide orkestra çalıyordu. Ben Korgeneral William Birdwood'la dansediyordum.

Sonra bir sürü subayla.

Pos bıyıklı, aslan generalim benimle dans etmek için ondan izin isteyen Teğmen Richard'a, "Bir şartla." demişti. "Bu genç hanım gelecek Noel'de yine benimle zafer dansı edeceğine söz verirse."

Ben de söz vermiştim.

Ben unutmadım. Birdwood hatırlıyor muydu acaba?

Tony ellerini ovuşturarak geldi. Yüzünde esrarengiz bir tebessüm vardı.

"Sana bir hediyem var Helen."

Heyecanla fırlayıp etrafa bakındım. "Aman Tanrım! Suat'ı mı getirdin? Nerede?"

Yıkıldı. Omuzları düştü. Yüzündeki ifadeyi ömrüm oldukça unutamayacağım herhalde.

"Hayır." diye fısıldadı. "Sana uyduruk bir kolye yapmıştım."

Çok utanıyorum. Nasıl söyledim bunu? Nasıl bu kadar acımasız olabildim? Ve bu kadar kaba...

Ama ikiyüzlülük yapamam ki.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Böyle hissediyorum. Her saniyemi onunla yaşıyorum. Çıkıp şuradan geliverecekmiş gibi hissediyorum.

Benim için tek hediye o! Suat'ım. Sevgili düşmanım.

Gemide kimsenin ağzını bıçak açmıyor. Kimsenin yüzünde vatana dönmenin sevinci yok. Yenildik mi?

Yoo!

Zafer mi kazandık?

Asla!

Belki de her şey bir teselli. Belki de bal gibi mağlup olduk. Türkler vatanlarını mertçe korudu. Geçit vermedi düşmana. Vatan onlarındı, zafer de onların oldu. Bizimse boyunlarımız bükük. Yüzlerimize tarifsiz bir hüzün çöreklenmiş durumda. Geride bıraktıklarımızın acısı bu.

Kimse dönüp arkaya bakmak istemiyor.

Oysa ben sabahın pusu içinde kaybolan ufuktan gözlerimi alamıyorum. Sanki onu, kalbimin efendisini görecekmiş gibi...

Ama heyhat... Bu gidişin dönüşü yok. Sonsuza kadar ayrıldık.

Her şey unutulacak mı? Hiç yaşanmamış mı olacak? Zaman her şeyi olduğu gibi bunu da silip süpürecek mi?

Asla! Buna izin vermeyeceğim. Unutamam... Unutmayacağım... Son nefesimi verirken bile onun adını anacağım.

İyice gözden kaybolmaya yüz tutan tepelerde ben iki defa öldüm... Ama o ölmeyecek. Yemin ederim Suat yaşayacak. Şuramda...

Sakladığım yerden fotoğrafını çıkardım.

Aşkım... Canım... Erkeğim... Düşman sevgilim.

Her gün milyon kere bakmak istiyorum ona. Gözlerine bakarak her şeyi unutmak.

Yapamıyorum. Korkuyorum. Ya biri görürse? "Kimin fotoğrafı o. Ver bakayım." derse.

Hayal kurmak istiyorum. Hayallerin içinde yüzmek, dalıp gitmek. Sonra bir sesle uyanmak.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Helen, aşkım; döndüm."

Hayal kurmaktan bile korkuyorum. Gerçeğe dönünce daha büyük, daha korkunç, daha dayanılmaz bir yangın başlıyor ruhumda çünkü.

Korku yoldaşım oldu.

Branda torbadan ceketini çıkarıp öpüp koklamaya kork. Resmine bakmaya kork, hayal kurmaya kork! Aşkının duyulmasından kork. Sürtük damgası yemekten kork. Hain diye itilip kakılmaktan kork!

Camira'yı bulan şarapnel gelip bana saplansaydı ya. Bitirseydi ya işimi. Onun toprağına düşüp kalsaydım ya. Onun koynunda yatar gibi toprağını örtürüp yatsaydım ya.

O gittikten sonra niye geride kaldım ki?

Şarapnelin yapamadığını kendi elim becerebilirdi pek ala. Uygun yere bir neşter kesiği. Ya da... Bir sürü şeyle "Son" diyebilirdim bu acıya.

Ölüler bir şey hatırlamaz diye korktum herhalde.

Ben bir korkağım.

Fotoğrafın arkasına bir şey yazdım:

"*Teğmen Suat- Gelibolu 1915. Benim Paris'im.*"

Her gün yasak koyuyorum kendime:

"Artık yazma Helen!"

En uzun ömürlü yasak, birkaç saat sürüyor en fazla.

Yazmaya mecburum. Suat'la satırlarda buluşabilirim ancak.

Hasret biraz azalır belki.

Ya da acı her harfte, her sözcükte bir zehir gibi kavurur yüreğimi.

Olsun razıyım.

Defteri karıştırırken gördüm. Günce tutmağa başladığımda ilk sayfayı boş bırakmışım. Hiç farkında değilim. Neden böyle bir şey yapmışım hatırlamıyorum. Demek bugün içinmiş. Şimdi bir giriş

BELONGS TO KAKTUS TEAM

yazabilirim.

Bitirir gibi bir giriş... Çünkü bitti....

Kaderimi burada kutsayabilir, burada lanetleyebilirim.

Yaprakları şöyle bir uçurdum. Yazdıklarım birbiri ardına devrildi.

Birden elim durdu. Kahretsin!

Eyvah! Ya biri güncemi bulur okursa?

Kimliğim, büyük sırrım... Aşkım her şey ortaya çıkar. Gelirken veya savaşın ateşi, kanı, felaketi içinde isimler o kadar önemli değildi. Okurlarsa okusunlar diyordum. Ama şimdi... dönüyoruz... Tanrım dönüyoruz!

En az kızlar, doktorlar ve tabii daha kim bilir kaç kişi biliyor düşman subayına aşık olduğumu!

Neler anlatacaklar orada kim bilir.

Anzak Hemşire Helen'in bitti sandığı savaş orada başlayacak.

Kurşunlar, süngüler değil, çatılmış kaşlar, nefretle kasılmış suratlar, arkasından fısıldananlar öldürecek onu.

Bir şeyler yapmalıyim.

Ama ne, ne, ne?

Defteri denize atmak bile geçti aklımdan. Kalbime bıçaklar saplandı sanki. O zaman, o zaman onu tamamen yitirmiş olurum. Suat'a dair, aşkıma dair, sevgili erkeğime dair kafama, gönlüme kazıdığım şeyler dışında hiçbir yaşanmışlık izi kalmayacak elimde.

Fakat bir şeyler yapmalıyım.

Güncemi okuyan gerçek kimliğimi öğrenmemeli.

"Şu sürtüğe bak." diye homurdanırsa karşısındaki solgun, yüz bin yaşındaki sarışın olduğunu anlamamalı.

Beraber olduğum, şu veya bu şekilde şu yüzyıllar gibi geçen bir seneyi paylaştığım insanlar da onlardan bahsetmemden hoşlanmaz herhalde. Onun için benimki dahil tüm isimleri karalayıp değiştirmeliyim.

Önce kendi adımı karaladım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bir çırpıda sildim kendimi. Arkadaşlarımın, meslektaşlarımın, dostlarımın adlarının üstüne başka isimler yazdım. Benim karalamam onların gerçekte kim olduklarının anlaşılmasını önlemeyeceği için birkaç komutanın ismini olduğu gibi bıraktım.

Ben uydurma bir Anzak hemşiresiyim artık.

Fakat yaşadıklarım ve yazdıklarım gerçek.

Aşkım gerçek.

Felaketim gerçek.

Sırf, bir yılın heyecanları, korkuları, felaketleri, acıları ve... ve sevdasıyla yüklü satırlar sahipsiz kalmasın, defterim bir gün ele geçerse, okuyan bunların yaşanmışlığına inansın diye uyduruk bir isim arıyorum kendime!

Gözlerim buğulandı. Birkaç damla yaş düştü kâğıda. Acı kalbimden beynime yükseldi. Aşkımı saklamak zorundaydım.

Şimdi ismimi de gizliyorum.

Buna dayanamam. Fakat bu yaşanmışlığın, bu duyguların mutlaka bir sahibi olması lazım. Bu inanılmaz mutluluğun, bu tarifsiz acının, bu insafsız kaderin mutlaka bir sahibi olmalı. Ama ona ne isim vereceğimi bilmiyorum. Kalem elimde boş, sarı sayfaya bakıyorum. Rüzgâr saçlarımı uçuruyor.

"Yaz" dedim kendime. "Yaz. Kendini sil-baştan yeniden yarat. Girişi olsun hayata."

Ve işte başlıyorum:

"Ben bir Anzak kızıyım. Askerî hemşireyim. Gelibolu cephesinde kurduğumuz sahra hastanesinde görevliydim.

Karşı kıyı Troya...

Benim adım da *Helen*.

Troylu Helen gibi yani.

Gerçek adım değil tabii. Asıl adımı az önce karaladım. Çünkü komutanlarımızın, cephede yaralanan ya da yanlarında arkadaşları ölen askerlerimizin, doktorların, buradaki ve anavatandaki arkadaşlarımın bir Anzak kızının evlatlarımızı öldüren düşmanın bir subayına aşık olmasını hoş görmeyeceklerini biliyorum.

Ne ülkem, ne ailem bu aşka hazır değil.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Onun ülkesinin de aşkımızı kutsayacağını sanmıyorum. Çünkü ben bir Anzak'ım. Düşmanım. Üstelik...

Boş verin. En iyisi siz beni böyle bilin: Helen... Troyalı değil, *Anzak Helen*... Mor leke gördüğünüz yerlerde "Helen" diye okuyun beni. Anzak Helen. *Helen Key.*

Gelibolu'da iki defa öldüm.

Artık dönüyorum. Üçüncü kez ölmeye.

Bu kes Avustralya Ana öldürecek beni.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

58

Gelibolu, Otel Gallipoli,

20 Nisan 1975

Yüce Meryem!

Günceyi yastığın üstüne attım.

"Helen..." dedim dudaklarımı ısırarak. "Canım komşu kızı. Yiğit Helen. Düşmanına aşık olmaktan korkmayacak kadar dağ yürekli Anzak kızı... Beni de sen öldüreceksin! Öldüreceksin beni!"

Ağlamamak için dudaklarımı ısırıyordum. Göz pınarlarımda biriken yaşları tutmak için kocaman açıyordum gözlerimi. Sonra neden, dedim kendi kendime. Niye sıkıyorsun kendini. Bırak. Ağla. Ağla.

Öyle yaptım. Bırakıverdim kendimi. Hıçkırıklar arasında, "Helen..." diye inledim. "Ah Helen... Keşke... keşke...."

Devam edemedim. Keşke ne? Yoktu ki!

Gözyaşlarım boşandı. Kendimi tutmaya çalıştım yeniden ama olmadı. Hıçkıra hıçkıra, uluya uluya ağlamaya başladım. Biri duyar diye başımı yastığa gömdüm.

Anında isyan kabarıverdi içimde. Neden utanıyordum ki? Neden gözyaşlarımı içime gömmeye uğraşıyordum.

"Duyarlarsa duysunlar." diye doğruldum yataktan. "Hey oradakiler. Her kimseniz. Ağlıyorum işte! Bir dosta ağlıyorum. Kaderin vurduğu bir kız için ağlıyorum. Kısacık bir zaman aralığına inanılmaz, tarifsiz bir aşk sığdıran dağ yürekli bir Anzak'a ağlıyorum. Kimselerin ağlatamadığı Alinga Sullivan ağlıyor, tamam mı? Ağlıyor!"

Gittim, duvardaki yarısının sırları dökülmüş küçük aynaya baktım. Kimdi bu saçı başı dağılmış, gözleri kızarmış kadın?

Ben miyim?

Şişeye davrandım. Lanet olsun bitmiş. Aşağıya telefon edip bir şişe daha şarap istedim.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Uykulu bir ses, "Şarap mı?" dedi yayvan yayvan. "Yok."

"Bulun o zaman. Karşıki restorandan..."

"Restoran mı, saatten haberin var mı senin. Saat üç buçuk. Restoran mı kalır bu saatte?"

Şak diye kapattı telefonu.

Üç buçuk.

İnanamadım.

Adama duyduğum öfkeden ağlamam kesilir gibi oldu. Ethan, dedim içimden. Ethan bu işe bir çare bulur. Bulmalı.

Tekrar telefon ettim aşağıya.

"Ethan Grey'i bağla öyleyse bana."

"Kendiniz arayabilirsiniz."

"Niye kendim arıyormuşum. Sen bağlamıyor musun?"

Adam kendi dilinde bir şeyler söyledi. Umarım aptallığıma küfretmemiştir. Sonra, "Bakın!" dedi döver gibi bir sesle. "Önce dokuzu çevirin. Sonra oda numarasını."

"Numarasını bilmiyorum."

"303!"

Şak.

Öfkeden ve üzüntüden ellerim titriyordu. Bir türlü adamın dediğini yapamadım. Numarayı çevirirken parmağım deliklerden kayıveriyordu. Ya da 3'ü çevireceğime 2'yi çeviriyordum.

Pantolonumu ayağıma geçirdim. Helen'in güncesini koltuğumun altına sıkıştırdım. Odadan çıktım.

303... Üçüncü kat demek. Burnumu çeke çeke bir kat indim merdivenlerden. Koridora girdim. 301... 303.

Usulca çaldım kapıyı.

Ses çıkmadı.

Biraz daha sert vurdum bu sefer. "Ethan..." diye de fısıldadım.

Yine ses yok. Odada değil miydi bu adam?

Daha sert vurdum. Hem de 4-5 defa. "Ethan, benim!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

303'ten değil 305'ten ses geldi. Bir kadın öfkeyle bir şeyler bağırdı. Kes sesini diyordu herhalde.

"Ethan... Aç şu lanet kapıyı."

İçerde önce bir gürültü oldu, sonra "Ah!" diye bir feryat. Ardından çıplak ayak seslerinin kapıyı doğru geldiğini duydum.

"Alinga; sen misin?"

"Aç."

Anahtar kilitte döndü. Ethan yarı çıplak baktı aralıktan. Gözlerini ovuşturuyordu. Sonra birden uyandı.

"Alinga. Bir şey mi oldu?"

"Şarap..." diye yürüdüm üstüne. "Bana şarap bul." Omuzlayıp girdim. Masanın üstündeki şişeyi görür görmez kaptım. Neredeyse yarım şişe şarap vardı hala.

"Al defteri, ver şarabı" dedim. Helen'in güncesini eline sıkıştırıp/ kapıya yürüdüm.

"Biraz da sen ağla."

Helen'in son yaprağını Şafak Ayini'nde okuyacaktım.

Aptal aptal bakarken, "Sabah ilk işimiz Neil Smith'i ekip bir rehber bulmak. Ona göre. İkinci işimiz de şu anda resepsiyonda kim görevliyse bulup gebertmek."

Kapıyı çarpıp çıktım.

Uyuyamadım.

Sızdım.

Helen'in kaderine ağlaya ağlaya sızdım.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

59

Türkiye, Gelibolu

20 Nisan 1975

Başaramadık. Yakalandık. Binbaşı Neil Smith, "Geliyorum." diye koşturdu arkamızdan. "Başka bir yerde çay içerim artık."

Turizm bürosuna gittik doğruca. Görevliye bir rehber aradığımızı söyledim. Anlaşabilmemiz için başka bir görevlinin yardımı gerekti. Fakat sonunda derdimizi anlatmayı başardım.

"Biliyorsunuz" dedi adam. "Birkaç gün sonra Şafak Ayini var. Misafirler gelmeye başladı bile. Tur şirketleri bütün rehberleri kiralamış durumda. Zaten 8 rehberimiz var. Onlar da turlara angaje..."

Yani İngilizce-Türkçe çevirmenliği yapacak biri yok mu Gelibolu'da?

Konuşmamıza kulak misafiri olan öbür görevli adama bir şeyler söyledi. Aralarında bir süre tartıştılar. "Şey..." diye bana döndü görevli sonunda. "Lisede bir öğretmen var. Sumru Hanım. Belki o size yardımcı olabilir."

Bir sürü yere telefon ettiler. Sonunda buldular.

"Şanslısınız" dedi turizm görevlisi "Sumru hanım izinliymiş. Birkaç gün size yardımcı olabilirmiş. Kabul ederseniz, bir saate kadar burada olacak."

Bir saati kadının adını doğru telafuz etmeye çalışarak geçirdim. Ethan da ben de iki üç sefer denedikten sonra "Sum-ru" demeyi becerdik. Fakat Neil Smith inadına, "Hayır" diyordu. Öyle değil "Sumray."

Usulca Ethan'ın kulağına eğildim. "Akşam şunun şarabına bir şey at. Sonsuza kadar sussun."

Kıkır kıkır güldük. Binbaşı da ona güldüğümüzü sandı. Memnun bir gülümsemeyle bizi ödüllendirdi.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Büroya genç bir kız girdi. Bize şöyle bir baktıktan sonra memura doğru ilerledi. Adam bizi işaret edince gülümseyerek yönünü değiştirdi. Ben yaşlı, tombul bir kadın bekliyordum. Esmer boncuk gibi bir genç kızla karşılaşınca şaşırdım.

Göz ucuyla Ethan'a baktım. Fazla şaşırmış gibiydi. Haklı domuz, diye söylendim kendi kendime. Sum-ru hoca, Sophia Loren'in Gelibolu şubesi sanki.

Özenli ve abartısız bir kıyafet vardı üstünde. Bakımlıydı. Çıkarken kendisinin şöyle kabartıverdiği anlaşılan kumral saçları, adım attıkça omuzlarında dalgalanıyordu. Yüzünde neredeyse hiç makyaj yoktu. Buna rağmen kır çiçekleri kadar tazeydi. "Ben" dedi. Sesi cıvıl cıvıldı. "Sumru."

Ethan hemen elini uzattı.

"Memnun oldum. Ben Ethan Grey."

Sumru'nın tebüssümü güneş gibiydi. Ethan'ın elini sıkarken bana döndü. Yüzümde nasıl bir ifade gördüyse güneş bulutlanır gibi oldu. Akıllı kızdı Sumru. Kimin ne olduğunu ve yasakları hemen anlamıştı. Kadın kısmıyla hemen kaynaşmak gibi bir huyum yoktur. Ama içim kaynayıverdi bu kıza.

"Alinga Sullivan" diye uzattım elimi. "Avustralya NWtv muhabiriyim. Bu bey Binbaşı Neil Smith. Bizim büyükelçilikten."

Ethan'a çevirdim bakışlarımı. "Ethan kendini tanıttı zaten. O da kameramanımız."

İkisi de pancar gibi kızardı.

"Size nasıl yardımcı olabilirim Miss Sullivan?"

"Çok yardımcı olacağınıza eminim. Ama önce bizi rahatça konuşabileceğimiz sakin bir yere götürün."

"Çay bahçesine ne dersiniz? Sahilde..."

"Ah!" diye küçük bir çığlık attım. "Harika olur. Binbaşı Smith içemediği çayını içmiş olur böylece."

Zavallıcık Ethan'la benim niye güldüğümüzü anlayamadı tabii.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Önce bir sigara yaktım. Sonra çantamdan Helen'in güncesini çıkardım. Kızın daha lafın başında, defterin kapağındaki başlığı görmesini istemedim. Defteri ters çevirerek masaya bıraktım. Sumru baktı ama bir şey demedi.

Kapak kumaşını elimle okşarken, "Bu..." dedim, "Bir hemşirenin güncesi. Sydney'de elime geçti ve Avustralya'dan buralara kadar sürükledi beni."

"Yazacağı çok şey varmış demek. Kalın bir defter seçmiş. Bir hayli eski olmalı." diye mırıldandı. "Kumaş solmuş ve yıpranmış."

"60 yıl. Yeterince uzun bir zaman."

Sumru'nun gözlerinde merak böcekleri uçuştu. "Bu günceyi tutan Avustralyalı hemşire 18 yaşındaymış. Anzak kolordusu ile buralara gelmiş... Savaş bitince de dönmüş."

Sandalyesini biraz daha öne yaklaştırdı. Dirseklerini masaya dayadı. "Buna sevindim. Yani ailesine kavuşmasına."

"Fakat, Helen'in..."

"Adı Helen mi?" diye cıvıldadı. Hoşuna gittiği belliydi. "Buraya çok uygun bir isim. Troylu Helen gibi, ne ilginç."

Defteri elimle patpatladım. "Kendisi de öyle yazmış.. 'Troylu Helen gibi,' diyor. Ama ne yazık ki Helen onun gerçek ismi değil. İsmini gizlemiş."

Şaşırdı. "Neden?"

"Ethan'la birbirimize baktık. Ethan, "Çünkü..." diye lafı ağzımdan aldı. "Helen, ya da gerçek adı neyse Anzak hemşire burada bir düşman s..."

Öksürerek patavatsız kameramanımı susturdum. "Özür dilerim."

"Özür dilenecek bir şey yok Miss Sullivan. Burada bazı sözcükler anlamını yitiriyor zaten... Ne diyordunuz?"

"Helen, sahra hastanesinde görev yaparken getirilen yaralı bir Türk teğmenine aşık olmuş."

Doğrusu çığlık atmasını bekliyordum. En azından, "Ne diyorsunuz?" filan diye şaşkınlığını belli etmesini. Fakat Sumru hiç de şaşırmış gibi değildi.

Bir süre kömür karası gözlerine baktım. "En iyisi dedim, her şeyi sana baştan anlatayım."

Çenesini avuçlarının arasına alıp gözlerini bana dikti. Masal dinlemeye hazırlanan küçük bir kız oturuyordu sanki karşımda.

Ve Helen'in masalını fazla da uzatmadan anlattım Sumru'ya.

"İşte böyle." diye noktayı koydum. "Gelibolu'ya neşeyle kahraman olma ve zafer hayalleriyle gelen bizim güzel Helen'imiz, burada iki defa ölüp öyle dönmüş Avustralya'ya."

Kız birden "Aman yarabbi!" diye dikildi. "Ölmüş mü?" Üzüldüğü sesinin boğulmasından belli oldu. "İki defa mı? Ah yanlış mı anladım yoksa? Siz döndü demiştiniz."

Güldüm. "Üzülme üzülme. Doğru anlamışsın. Bu onun tabiri. Güncesinde öyle yazıyor. Bak..."

Defteri hızla karıştırıp o bölümü bulmayı denedim, olmadı tabii. Sumru'nun gözleri bir an önünde uçuşarak çevrilen sarı yapraklara takılmıştı.

"Neyse, sonra bulurum. 'Ben Kirte sırtlarında bugün iki defa öldüm' gibi bir cümleydi. Suat'tan ayrılması onun için birinci ölüm. İkincisi de arkadaşının ölümüne sebep olduğu duygusuna kapılması. Camira'nın yani."

"Camira?"

"Başka bir hemşire." Kızı detaya boğmamak için, "Şimdi boş ver." dedim. "Sonra daha ayrıntılı anlatırım sana."

"Ve siz Helen'in yaşadığı ortamı görmeye geldiniz; öyle mi?"

Ethan bana baktı. Binbaşı Neil Smith bir şey söylemeye niyetlendi. Adama fırsat vermemek için atıldım. "Evet. O da var tabii. Fakat daha çok teğmen Suat'ın izini bulabilmek ümidiyle geldim. Ölmüş mü, kurtulmuş mu? Esir kampından dönebilmiş mi? Helen'in aklını başından alan Suat'ın akıbetini öğrenmek istiyorum."

"Neden?"

Neden mi? Şaşırdım. Sürprizlerle doluydu Türk kızı. Bunu hiç düşünmemiştim. Sahi neden, diye sordum kendi kendime. Neden Suat'ın peşindeyim ben?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Şey..." diye mırıldandım. Kafam karıştı. "Galiba bunu Helen'e borçlu olduğumu düşünüyorum."

Anladım dercesine başını salladı. Birden, "Helen" dedi, "Buraya geldiğinde 18 yaşındaymış öyle değil mi? Hayattaysa 78 yaşında filan olmalı. Onu bulabildiniz mi? Hayatta mı?"

"Ne yazık ki bilmiyorum. Gerçek kimliğini gizlediği için izini bulmam mümkün olmadı. En azından şimdilik. Buraya geleceğim için fazla vaktim de yoktu. Fakat dönünce daha sıkı araştıracağım tabii. Elimdeki..."

Günceyi çevirdim. Sumru, kapağın üstündeki yazıyı gördü:

"ANZAK ORDU HEMŞİRESİ

HELEN'İN GELİBOLU SAVAŞI

VE AŞK ANILARI"

Kapağın içinden Suat'ın fotoğrafını çıkarıp önüne koydum. "Elimdeki tek ipucu bu.

Büyük bir dikkatle baktı.

"Çok yakışıklıymış."

Gülümsedim. "Helen'e her şeyi unutturmasına o yüzden şaşırmadım."

Fotoğrafın arkasını çevirdim. Helen'in yazısını işaret ettim:

"*Teğmen Suat- Gelibolu 1915. Benim Paris'im*."

"Çok uygun." diye mırıldandı Sumru. "Helen ve Paris."

"Evet... Şu yazı da Suat'ın olmalı. Tabii ne yazıyor bilmiyorum. Sen okuyabiliyor musun?"

Yüzünü buruşturdu. "Hayır. Fakat birine okutabiliriz istersenız."

"Öyleyse oradan başlayalım."

Kalkmaya davrandım. Sumru uzanıp elimi tuttu. "Miss Alinga... Bir şey sormama izin verir misiniz?"

"Elbette. Bir şey hariç." Günceyi alıp son yaprağı gösterip, tekrar kapattım. "Burada ne yazdığını sorarsan söyleyemem. Çünkü bilmiyorum. O sayfayı Şafak Ayini'nde okuyacağıma söz verdim kendime."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Ethan bir şey diyecek gibi sırıttı.

"Ve ben okumadan Helen'in son sayfaya ne yazdığını bana söyleyeni öldürmeye."

Kız kıkır kıkır güldü. Ethan'a baktı. "Siz okumuşsunuz." İşaret parmağını ona doğru salladı. Yaramaz öğrencisini azarlayan öğretmen kız olmuştu birden. "Sakın söylemeye kalkmayın."

Ethan Grey anında yılışmaya hazırdı fakat fırsat vermeden bana döndü. "Özür dilerim. Sormak istediğim şey şu: Teğmen Suat'ın izini bulursanız ne yapacaksınız?"

"Demin söylediğimde belki inanmadın, ama gerçekten kendimi Helen'e borçlu hissediyorum. Güncesini okudukça garip şekilde bağlandım kıza. Bence bu savaşın isimsiz kahramanı o. Düşünsene; düşmanlık ve ölümle alt üst olan bu daracık toprak parçasında bir sevgi yaratıyor. Suat'a 'Düşman sevgilim' diyor. Fakat aşkını ve gerçek kimliğini gizlemek zorunda hissediyor kendini. Neden? Çünkü insanların tepkisinden çekiniyor. 'Ne benim ülkem, ne Türkler böyle bir sevgiye hazır değil' diye yazmış bir yere. Haklı. Binlerce Anzak burada ölmüş. Ve binlerce Türk'ü de Anzak askerleri öldürmüş. Böyle bir ortam. Bir mahşer. Acılar, felaketler bu kadar tazeyken bir Anzak kızının bir düşman subayına aşık olmasına insanların anlayış göstermesini kimseden bekleyemezsin. Aynı şekilde sizinkiler de böyle bir aşkı kabullenemez. Düşman kızı. Üstelik dinleri farklı. İki toplum da lanetlerdi mutlaka aşıkları. En hafifinden dışlanırlardı. Bir de şeyi düşün. Neticede yarım kalmış bir aşk bu. Birlikte olsalar belki bütün bu tepkileri göğüslemelerini bekleyebilirdik. Madem aşıklar, madem bu kadar ilahi bir şekilde bağlanmışlar birbirlerine, öyleyse her şeyi göze alsınlar denebilir. Ama kopmuşlar. Ayrılmışlar. Buna rağmen bu ağır bedeli göze alarak ben bir düşmana aşığım diye ortaya çıkmak kolay değil."

Bir an gülümseyip Sumru'ya baktım. "Benim aslında çok konuşan biri olduğumu düşünmeni istemem. Bu kadar uzun konuştuğumu gören çok azdır. Fakat bu konuda kendimi çok dolu hissediyorum Sumru. İçimdekiler taşıyor. Ve ben Helen'i herkese anlatmak istiyorum. Onun aşkına bütün insanlardan onay almak, saygı duymalarını sağlamak istiyorum. Bunu da en iyi bildiğim şeyle yapabilirim diye düşünüyorum. Bu destansı aşkı film yapmak istiyorum. Yapabilirsem tabii."

Gözleri parladı kızın.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Belki 60 yıl çok uzun bir zaman değil. Belki de sanmadığımız kadar uzun. Bu süre zarfında insanların birçok şeyi geride bıraktıklarını düşünmek istiyorum. Helen'le Suat'ın aşkını hem Türklerin, hem Avustralyalılar'ın kutsaması gerektiğine inanıyorum. Bunu bu iki genç insanın hatıralarına borçlu olduğumuzu düşünüyorum."

Dikkatle dinliyordu beni. "Gidenleri bilmem ama Miss Alinga..." dedi. "Burada kalanlar artık düşman değil."

Düşünceli bir ifadeyle baktım ona. "Elimde harika bir öykü var. Gerçekten yaşanmış bir hayat... Fakat öykünün sonu yok. Kahramanlara ne olduğu belli değil. Helen dönünce ne oldu? Sonra Suat? Onların hayatının sonrası hakkında bir şeyler bulmalıyım. Buraya onun için geldim."

Sıcacık bir gülümsemeyle kalktı. "Size yardımcı olabilirsem sevineceğim Miss Sullivan." dedi. "Ve gurur duyacağım."

Sevdim bu kızı. "Alinga" dedim. "Bana Alinga de lütfen."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

60

Türkiye, Gelibolu

20 Nisan 1975

Ethan önden koşturup arabanın kapısını açtı. Alçak herif. Ne yapmaya çalışıyorsun, diye geçti aklımdan. Beni kıskandırmak için Sophia Loren'i kullanmaya utanmıyor musun?

Sumru, "Hiç gerek yok." deyip geçti gitti önünden. "Yürüyerek gidebiliriz."

Ethan Grey, seni hergele! Bir eli kapıda reverans pozisyonunda kala kaldı. Bu haliyle kameramandan çok büyük otellerin önünde müşterilere araba kapısı açan bell-boylara benziyordu.

Tanrım, öpebilirim bu kızı. "Kapat çocuğum." diye kırıttım. "Yürüyeceğiz."

İki adım önden giden Sumru'ya yetiştim. "Şimdi ben sana bir şey sormak istiyorum."

"Tabii. Lütfen."

"Demin... Helen'in bir Türk subayına aşık olduğunu söylediğimde hiç şaşırmadın... Bu garip değil mi? Bence şaşırmalıydın. Yoksa burada böyle aşklar çok mu..."

"Yoo hayır." diye güldü. Burada insanların aşk düşünecek vakitleri olduğunu sanmıyorum. En azından böyle bir öykü duymamıştım bugüne kadar."

"Ama yadırgamadın. Aslında çok tuhaf değil mi iki düşmanın birbirine aşık olması?"

"Alinga..." Sesi sıcacıktı. "Savaş sırasında inanılmaz şeyler yaşanmış buralarda. Yaşlılar anlata anlata bitiremezdi. Kitapların yazmadığı şeyler. Mesela bir şehitlik yapılırken arazi kazılıyormuş. Topraktan bir Anzak yüzbaşısı ile bizim bir şehidimizin cesedi çıkmış. Yüzbaşının elinde tabancası duruyormuş. Bizimkinin elinde de süngüsü. Ve kucak kucağa yatıyorlarmış. Birbirlerine sarılmışçasına ölmüşler. Yüzbaşının başı, bizimkinin göğsündeymiş. Türk'ün kolu da onun omzunda. İki ayrı şehitliğe gömülmeleri lazım tabii."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Sumru'nun sesi karılmaya başlamıştı. "Ayırmaya... çalışmışlar." diye devam etti. Kesik kesik çıkıyordu sözcükler ağzından artık. "Fakat... iki şehit... bırakmamış birbirini Alinga... Ayıramamışlar. Ne ölürken bırakmışlar birbirlerini, ne o gün. Mecburen ikisini birlikte gömmüşler. Koyun koyuna yatıyorlar hâlâ."

Gözleri dolmuştu Sumru'nun.

"Sana..." dedim, "Helen'in güncesinden benzer sahneler okurum. Helen hepsini yaşamış, hepsini görmüş." Lafın gerisini ben de zor getirdim. "Helen, güncenin birçok yerinde, 'İnsaniyetin ölmesinden' korktuğunu yazmış. Fakat savaş vahşetinin bile insaniyeti öldüremeyeceğine inanarak ayrılmış buradan."

Göz göze geldik. Bir şey söyleyemedik. Söylenecek laf yoktu.

Kız birden durdu. "Ah!" dedi mahcup bir ifadeyle. "Az daha geçiyormuşuz konuşurken. Gelmişiz."

Bir dükkandan içeri girdi. Tezgâhtaki adamla bir şeyler konuştu. Adam eliyle bir yeri gösterdi. Kız teşekkür etti herhalde. Kapıya doğru döndü. "Gel..." dedi bana da. "Servet hoca öğle namazı için camideymiş. Arka tarafta oturup çıkışını bekleyelim."

Bekledik. Yarım saat kadar sonra beyaz saçlı, beyaz sakallı, beyaz kaşlı bir adam geldi. Yüzü de pamuk gibiydi adamın. Yüzündeki tek renk gözleriydi. İri, vaktiyle çakır olduğu anlaşılan ışıltılı gözleri.

Kız saygıyla kalktı. Adamın elini öpüp başına koydu. Ona bir şeyler söyledi. İhtiyar başını sallayarak onu dinlerken, eliyle bize de şöyle baştan sağma bir selam verdi. Hasır, arkalıksız, son derece alçak bir iskemleye oturdu. Nasıl oturup kalkıyorlar bu kadar alçak bir şeye şaşırdım.

"Alinga" diye elini uzattı Sumru. Fotoğrafı istiyordu. Defterin arasından çıkarıp uzattım. İhtiyar cebinden bir gözlük çıkarıp taktı. Burnunun üstüne düşürdü. Sonra Sumru'nun verdiği resmi aldı. Uzun uzun baktı. Gözlerinde bir parıldama oldu gibi geldi bana. Ya da öyle olmasını diledim, bilmiyorum. Kızla sürekli bir şey konuşuyorlardı.

Kız ihtiyara fotoğrafın arkasındaki yazıyı gösterdi.

Adam gözlüğünü düzeltti. Fotoğrafı biraz daha yaklaştırdı. Sonra kıza bir şey söyledi.

Kız onu gördüğümden beri ilk defa şaşırdı. Bana baktı. Sonra

İhtiyara bir şey dedi. Adam başıyla onayladı.

Heyecandan kalbim duracaktı neredeyse. "Ne oldu? Ne diyor?"

"Resmin arkasını okudu da..."

"Eeee ne yazıyormuş Sumru. Çok heyecanlandım... Bir iz..."

"Hürmetli pederime, hürmetli anama... Omzuma sırmamı taktım. Ellerinizden öperim. Bir de tarih var."

Bu kadar mı yani? Ne var bunda bu kadar heyecanlanacak? Tarih varmış... Eee, ne olmuş? Ne var bunda şaşıracak?

"Tarih?" dedi Ethan merakla. "Tarih demiştiniz..."

Kız, ihtiyara tekrar bir şeyler söyledi. Adam fotoğrafın arkasına bakarak konuştu. Sumru, tuhaf bir şeyler dedi. "24 Rabiulahir... ah pardon..."

İhtiyar "March, March..." diye araya girdi.

"24 Mart mı... yıl?"

"1333... Yani 1915... 24 Mart 1915."

Ne?

Helen'in satırları akıp gidiyordu gözümün önünden. 1311 Maydos doğumlu Teğmen Suat... 1311 doğumlu... Teğmen olduğu tarih 1333... yani... daha 22 yaşındaymış. Aklıma başka bir ayrıntı ok gibi saplandı. Telaşla çantamı açtım. Helen'in güncesini çıkardım. Sumru ve ihtiyarın şaşkın bakışları altında sayfaları deli gibi karıştırmaya başladım...

"Neredeydi?... neredeydi... Tanrım... İşte..."

Buldum.

Helen'in, çıkarmanın başladığı gün yazdıkları önümdeydi şimdi. Sayfanın üstündeki tarihi Sumru'ya gösterdim:

25 Nisan 1915.

Eli ağzına gitti şaşkınlıktan. "Alinga... o... daha... daha bir aylık teğmenmiş."

"Ve sadece 22 yaşında. Helen'den 4 yaş büyük. O da çocukmuş daha... İkisi de çocuk." Bir an daldım. Hayata tutunabildiyse şimdi 82 yaşında olmalıydı Suat. Helen de 78.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Dayanamadım. Kalktım. Sumru'dan öğrendiğim gibi ihtiyarın elini öpmek istedim. Önce çekindi, sonra bıraktı. Öpüp alnıma koydum. Helen de olsa aynı şeyi yapardı her halde.

"Teşekkür ederim. Teşekkür ederim."

Fotoğrafı aldım. Defterin arasındaki yerine yerleştirdim. "İnanamıyorum. İnanamıyorum!" diye dükkândan çıktım. Sumru ve ötekiler de peşimdeydi.

"Acele etmeyin." diye yetişti Sumru. "Bulduğumuz sadece bir tarih. İz yok."

Haklıydı. Suat'ın esir kampından kurtulup kurtulmadığını bilmiyorduk daha.

"Vay canına." diye lafa karıştı binbaşı yine. "Yani şu kızın sevgilisi... Savaş çıktığında bir aylık teğmenmiş; öyle mi?"

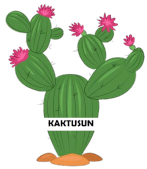
"Evet Neil. Ailesine göndermek istediği resmi ulaştıracak vakti bile olmamış çocuğun. Ve o resim..." Elimi salladım. Boş verdim. Anlamayacaktı nasıl olsa diyeceğimi.

"Hadi" dedim Sumru'ya. "Şehitliğe gidelim. Bir şeyler arayalım, bulalım..."

"Alinga. Burada her yer şehitlik." dedi Sumru. " Sadece bu bölgede 37 Türk şehitliği var. Anzak, İngiliz, Fransız şehitliklerinin sayısı 33. İğneyle kuyu kazmak olur bu. Ama yine de bir yerden başlamalıyız. Gelin benimle."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

61

Türkiye, Conkbayırı

20 Nisan 1975

Sisten göz gözü görmüyor. Üstelik yol kötü ve virajlı.

Direksiyonda Neil Smith var. Ethan yanında oturuyor. Onu gören koltukta değil de dikenin üstünde oturduğunu zanneder mutlaka. Sağ eli kapının üstündeki kolçağa sarılmış vaziyette.

Ben Sumru ile arkadayım. İçimden Ethan'a gülüyorum ama ondan farkım olmadığını biliyorum. Yüreğim ağzımda. Korkudan aklımı toparlayamıyorum.

Sis bastırana kadar ne güzel etrafa bakınıyordum. Kulağımda şimdi yanımda sessizce oturan Sumru'nun sesi yankılanıp duruyordu.

"*Hürmetli pederime, hürmetli anama... Omzuma sırmamı taktım. Ellerinizden öperim. Bir de tarih var. 24 Mart 1915...*"

Helen'in Gelibolu sahillerine gelmesinden, savaş dehşetini yaşamaya başladığı tarihten sadece bir ay önce.

Keyifliydim. Fakat bu kahrolası sis üstümüze abandığından beri hiçbir şey düşünemiyorum. Gözüm önümdeki yolda. Kafamın içi bomboş. Hayır yalan. Kafamın içinde sadece korku var. Buralarda bir uçuruma yuvarlanıp ölme korkusu.

Sumru ya rahat ya da korktuğunu belli etmemeye çalışıyor. Bunu da başarıyor. Çünkü gri bir dumanın içinde meçhule doğru gitmemize aldırmıyor görünüyor. Pencereden dışarı bakıyor. Ne görüyorsa?

Yolda bir sürü hendek var. Neil birinden kurtulmaya çalışırken öbürüne düşüyoruz. Düştüğümüz her kasiste sağa sola savrulmaktan, kolumu kapıya, başımı tavana vurmaktan bıktım. Bir de Neil'in, "Ah pardon!" demesinden.

Sırf yola bakmamak için Sumru'ya döndüm. "Sis hep böyle midir?"

"Aniden bastırır. Bak... şu tarafta deniz var. Ama görünmüyor."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Savaş sırasında da böyle miydi acaba?"

"Kesinlikle. İki taraf da sisten çok yararlanmış. Süngü hücumlarında askerler birbirlerinin siperlerine kadar görünmeden sokulabiliyormuş sis perdesine gizlenerek. Düşünsene. Sisin içinde seni öldürmeye gelen binlerce insan var ve sen görmüyorsun."

Başımı salladım. "Düşünebiliyorum canım." Kıza iyice sokuldum. "Bunu şu anda benden iyi kimse anlayamaz. Sisin içinde bir yerlerde uçurumlar var ve biz görmüyoruz."

Kıkır kıkır güldü. Birden, "Geldik." dedi. "Sağda, duralım. Buradan başlayalım."

Sisin içine indik. Müthiş ayazdı. Rutubetli soğuktan mı, yoksa her tarafta binlerce şehidin ruhları olduğu için mi bilmem. Ürperdim.

"Hava şartları için üzgünüm." diye mırıldandı kız. "Şehitliğin girişi şu tarafta."

Şehitlik mi? Hani; nerede? Birden gri dumanın içinde hayaletler dolaştığı duygusuna kapıldım. Ancak birkaç adım sonra çimenlerden fışkıran beyaz mezar taşlarını gördüm.

"Tanrım!"

Ethan sesimi yankı gibi tekrarladı. "Tanrım."

Kamerasına davranmadı bile. Bu sisin içinde ne çekecekti ki çocuk?.

Kafamın içi arı kovanına döndü. Binlerce düşünce dolaşıyor kafamda. Günceyi okudukça kendi zihnimde yarattığım suratlarıyla Helen, Suat, Camira, Doktor Tony, Dr. McBright, pos bıyıklı Anzak generali Birdwood, denizaltıcı yakışıklı Hugh Stoker, denizci Patrick Carey ve ötekiler resmigeçit yapıyor. Burada benimle hepsi. Şu sisin içinden fırlayıp kollarını açarak bana doğru koşturacaklar. "Alinga Sullivan! Neden bu kadar geciktin?"

Helen'in güncesinden bir sürü kelime, cümle uçuşuyor aklımda. Hatta Dardanel konusunu ilk açtığımda annemin kaşlarını çatarak söyledikleri.

Fakat hiçbirini yerli yerine oturtamıyorum. Doğru isimler, doğru yüzler, doğru sözler mi kafamın içinde gezinenler yoksa bir rüyanın abuk sabuk görüntüleri mi bilemiyorum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Hani uyanırsın, hala rüyanın etkisindesindir ama gördüğünü hatırlayamıyorsundur ya, öyle bir hal var içimde.

Üşüdüm. Kollarımı bedenime sararak kendimi ısıtmaya çalıştım. Ethan anında yanıma koştu. Ceketini çıkarıp omuzlarıma koydu. Onu bir tebessümle ödüllendirebildim mi bilmiyorum. Çünkü ağlamak üzereydim. Kollarımı soktum. Koca ceketle göğsümü örterek kollarımı kavuşturdum.

"Burası 261 rakımlı tepe."

Sumru'nun sesiyle daldığım düşüncelerden sıyrıldım. "261 mi?"

"Evet... Conkbayırı."

Heyecandan kalbim duracak gibi oldu. Belki de durdu, bilmiyorum. Conkabıyırı! Bu ismi biliyorum ben. Helen güncesi sayfa sayfa açılmaya başladı zihnimde. Hatırladım. Kızıl saçlı İngiliz yüzbaşının Suat teğmeni sorguya çektiği bölümde geçmişti bu isim. Kaçan Türk askerlerinin bir emirle dönüp ölüme koştuğu yerdi burası. "Conkbayırı'nda mıyız biz şimdi yani?"

Başını salladı. "Çok önemli bir yerdir burası. Çok kan döküldü..."

"Biliyorum" diye fısıldayabildim.

Aklım, Conkbayırı ile ilgili Helen'in yazdıklarını hatırlamakla meşguldü. Kız sevgilisinin Tony'la fısıldaşmasını gizlice dinlerken de geçmişti bu isim galiba. Arabaya biner binmez o bölümü tekrar okumaya karar verdim.

"Evet giriyoruz." Şehitliğin kapısındaydık.

Sumru tarif edemeyeceğim bir huşu içinde yürüyordu. Çok saygıdeğer bir makama yürür gibi. Hani kilisede çarmıhtaki İsa'ya doğru ilerlerken insanın içinde tuhaf bir duygu oluşur ya, öyle bir hali vardı kızın. Omzunun üstünden bana baktı. Bizim de aynı duygu içinde olup olmadığımızı kontrol ediyor gibi geldi bana.

Ötekileri bilmem. Ben öyleyim. Elimden gelse toprağa basmayacağım. Vatanları için can veren binlerce gencin yattığı toprağa nasıl basılabilir ki? Mümkün olsa ilerideki anıta doğru kanatlansam ve kaidesine konsam.

Sise rağmen mermer kaidenin üstündeki asker heykeli hemen dikkatimi çekti. Hafifçe öne doğru eğilmişti. Sanki bir siperden, şimdi bizim bu gri tül perde yüzünden göremediğimiz aşağıdaki düzlük-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

lere, belki de denize bakar gibiydi.

"Kim bu asker Sumru? Belli biri mi? Yoksa sembolik bir asker mi?"

"Mustafa Kemal." Sesindeki gurur hemen fark ediliyordu. "Anafartalar Cephesi'ndeki hali ve kıyafeti ile."

"Mustafa Kemal mi?"

Binbaşı Neil Smith bir şeyler söylemek için sokuldu ama Sumru fırsat vermedi:

"*57. Alay 19.Fırka* komutanı Yarbay Mustafa Kemal."

57. Alay... 19. Fırka...

Helen'in güncesinin yaprakları gözümün önünde yine uçuşmaya başladı.

"Bu isim size bir şey söylemeyebilir." Kız sessiz kalmamdan biraz alınmış gibi geldi bana.

"Fakat bizim için çok önemlidir." diye devam etti. "Çünkü Gelibolu savaşının kaderini burada o değiştirdi. Bizim kaderimizi de. Yıkılan bir imparatorluğun küllerinden Türkiye'yi kurdu. Türkler de ona Atatürk dedi. Yani Türklerin atası. Dünya onu..."

57. Alay... 19. Fırka... Conkbayırı.

Kafamda her şey yerli yerine oturdu. Sumru'nun koluna girdim. "Hayır" dedim. "Benim için de çok şey ifade ediyor. Onu biliyorum. Helen'in güncesinde var. Suat anlatmış. Kaçan askerlerin önüne çıkıp, 'Ben size ölmeyi emrediyorum' diye onları süngü hücumuna kaldıran ve Anzak saldırısını püskürten komutan değil mi?"

Gözleri sisin içinde beliren güneş gibi ışıldayıverdi. "Evet" dedi, "O, 19. Fırka Komutanı Yarbay Mustafa Kemal."

Heyecandan dizlerimin bağı çözülüyordu. Helen'in sevgili düşmanı sanki buralarda bir yerlerdeydi. Belki de ruhu yanımda dikilmiş komutanının heykelini seyrediyordu.

Tir tir titriyordum kızın kolunda. "Sumru..." dedim. "Teğmen Suat, onun..." başımı kaldırıp Mustafa Kemal'in göğe doğru yükselen heykeline baktım. "Onun emriyle süngü takıp Conkbayırı'ndan aşağı koşan askerlerin arasındaymış. Buralarda vurulmuş. Yaralı olarak esir düşmüş; Anzak hastanesine getirilmiş. Helen'le orada..."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Alinga..." dedi Sumru. "Titriyorsun. Üşüyorsan hemen arabaya..."

Onu durdurdum. "Üşümüyorum. Heyecandan titriyorum Sumru. Ona çok yaklaştığımı hissediyorum. Ben... ben..."

Devam edemedim.

"Onu bulmak senin için neden bu kadar önemli Alinga. Film için mi sadece?"

Bunu kim bilir kaç defa düşünmüştüm ben de.

Neden Helen'in sevgilisinin izini bulmak, akıbetini öğrenmek benim için bu kadar önemliydi ki? İlle film içinse, onun için bir son uydurulurdu senaryoda. Avustralyalılar için o Türk teğmenin esaretten kurtulup kurtulmadığı o kadar önemli olmayacaktı. Esas kahraman Helen'di. Ben asıl ona savaş sonrası bir hayat giydirmek zorundaydım.

"Bilmiyorum Sumru. Emin ol bilmiyorum. Fakat içimde böyle bir şey var işte. Teğmenin izini bulmaya mecbur hissediyorum kendimi. O kızın güncesini okuyan, trajedisine tanık olan biri olarak bunu Helen'e borçlu olduğum duygusuna kapıldım işte." Sesimin yalvarırcasına çıkmasına aldırmadan "Lütfen" dedim, "Yardım et bana. Onu bulmama yardım et."

Elimi avuçlarının arasına aldı. "İnan, bunu ikiniz için ben de istiyorum Alinga."

"İkimiz? Ben ve Ethan için mi?"

"Hayır. Sen ve Helen için."

Kendimi tutamadım. Kızı yanağından öpüverdim.

Gülümsedi. "Gelin" dedi. "Anıtın kitabesini mutlaka okumalısınız."

Kitabeye doğru yürüdük. İri taş harfler beynime kazınıverdi o anda:

"Bu memleketin toprakları üzerinde kanlarını döken kahramanlar! Burada dost bir vatanın topraklarındasınız. Huzur ve sükûn içinde uyuyunuz. Sizler Mehmetçikle yan yana, koyun koyunasınız. Uzak diyarlardan evlatlarını harbe gönderen analar! Gözyaşlarınızı dindiriniz. Evlatlarınız bizim bağrımızdadır. Huzur içindedirler ve huzur içinde, uyuyacaklardır. Onlar bu topraklarda canlarını verdikten son-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ra artık bizim evlatlarımız olmuşlardır."

Altında da 19. Fırka Komutanı'nın ismi vardı: Mustafa Kemal. 1934

"1934 mü?" Sesim şaşkınlığımı ele veriyordu.

Bir türlü konuşamadığı için huysuzlanan Neil Smith fırsatı kaçırmadı bu sefer.

"Evet" dedi. "1934'de Avustralya'da düzenlen Anzak günü için gönderdiği mesaj bu."

"Ve bu Avustralya'da bilinmiyor. İnanılmaz bir şey. Helen'in uğruna hayatını mahvettiği şey bu. Düşmanlıktan sevgi yaratmak. İnsanlığın ölmediğini, ölmeyeceğini herkese göstermek. Savaşın değil, barışın, düşmanlığın değil, sevginin kazanacağını herkese göstermek." Sinirlenmeye başlamıştım. "Ve bu asker, bu büyük kumandan. 19..."

Lanet olsun. "Fırka" demek istiyordum ama bir türlü dilim dönmüyordu.

Sumru, "Fırka" diye imdadıma yetişti.

"Evet" diye doğruladım. "O işte. O kumandan bunun farkında. Bu insanlık ölmez duygusu daha nasıl anlatılabilir? 'Uzak diyarlardan evlatlarını harbe gönderen analar!' Aman Tanrım ne kudretli bir ifade. Müthiş bir dostluk selamı bu ve benim ülkemde bundan kimsenin haberi yok. Benim yok."

Öfkeyle Ethan'a döndüm. "Sen duydun mu? Gördün mü bu sözleri bir yerde? Okudun mu?"

"Yoo."

Neil, "Sanırım o törende okunmuş ve..."

"Kaldırılıp atılmış mı sonra? Sakın bunu söyleme bana binbaşı. Rezalet olur bu. Büyük ayıp. Bir insanlık suçu. Yıl 1975 ve bu harika mesaj Avustralya'da unutulup gitmiş öyle mi?"

Neil hışmımdan korktu. Cevap vermedi. Omuzlarını kaldırdı.

"Ama bu böyle gitmeyecek." diye parladım. "Döner dönmez bunu büyük mesele yapacağım. Bu... bu... komutanın sözleri anıt yapılana kadar da susmayacağım."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Beş şehitliğe daha gittik. Hepsinin anıtları önünde durduk. Hepsinin ayrı hikayesi vardı tabii.

"Şuna bak!" diye seslendi Ethan.

Anıt, bana çok tanıdık bir sahneyi canlandırıyordu. Helen'in anlattığı sahneler geldi gözümün önünde. Bir Türk askeri, yaralı Anzak'ı kucağında taşırken anıtlaştırılmıştı.

"Bunlar abartı değil." diye mırıldandı Sumru yanımda. "Böyle şeyler çok olmuş buralarda."

"Biliyorum. Helen de anlatıyor bunları güncesinde. Hatta sizin askerlerden birinin susuz kalan Anzaklara katırla su taşıdığını."

Güldü. "Sizinkiler de bizim siperlere yiyecek paketi filan atarmış."

Her şehitliğin kayıtlarına bakmak istedik. Görevliler, "Liste mi?" diye söylendi her defasında. "Binlerce isim var."

Hem ben Suat'ın ismine şehitliklerde, mezar taşlarında rastlayamayacağımıza neredeyse emindim. Esirdi o. Esir kampına götürmüşlerdi. Şehit olmamıştı ki. Ne işi vardı burada... şehitlerin arasında?

İlk defa bugün fark ettim Suat'ın adını buralarda bir mezar taşının üstünde veya şehitler listesinde görmek istemediğimi.

Gelibolu'ya döndüğümüzde hava kararmaya yüz tutmuştu. Ve çok lazımmış gibi sis perde perde kalkmıştı. Caddeler, sokaklar çok kalabalıktı. Gruplar halinde şarkı söyleyerek dolaşanlar vardı. Dükkanlara girip çıkıyor, durmadan bağrışıyorlardı.

"Gelmişler." dedi Sumru.

Kim diye sormadım. Belliydi kimlerin geldiği. Söyledikleri şarkılardan, sarmaş dolaş hallerinden, ellerindeki bira ve şarap şişelerinden.

"Sabaha kadar bu coşku devam ediyor." diye açıkladı Neil Smith de. "İnsanlar, buralarda kaybettikleri atalarını anıyor. Çok uzaklardan geldiler ve eğleniyorlar."

Sumru konuyu kapatmak için, "Alinga?" diye araya girdi. "Bu akşam her yer doludur. Annem sizi yemeğe davet ediyor bizim eve."

Başka bir şey planlamıştım oysa.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Sarhoş olana kadar içecektim. Sonra da Helen'in güncesinin son yaprağını Şafak Ayini'nde okumak için verdiğim karardan cayacaktım. Bugün Conkbayırı'nda hissettiklerimden sonra şart olmuştu bu.

"Lütfen..." dedi Sumru tereddüt ettiğimi görünce. "Çok sevinecekler."

Bir şişe şarap açarlar herhalde, diye geçti aklımdan. Planımın birinci aşamasını orada da uygulayabilirdim. Yok, öyle olmazsa, otele dönerken bir sürü şarap alır öyle kapanırdım odama.

"Onur duyarım." dedim.

Her şey harikaydı bu gece. Sumru'nun pembe beyaz annesi Perihan hanım. Durmadan Ethan'ın sırtına şaplağı patlatıp "İç, iç." diye gülen pos bıyıklı babası Murat. Yemekler... ve.

İçtiğim şey! Harika olmayan tek şey Helen'in öyküsünü olabildiğince hızlı anlatmaktı beni dikkatle dinleyen karı-kocaya.

Mr. Murat, ince, uzun bardaklara şöyle iki parmak bir şey koyduğunda "Eee, şarap nerede?" diyordum içimden. Adam bardağa su ilave edince daha önce koyduğu sıvının birden beyaza döndüğünü görünce şaşırdım.

"İç bakalım." diye bana uzattı bardaklardan birini. "Aslan sütü. En iyi ilaçtır bu. Her derde iyi gelir. Dünyayı toz pembe gösterir adama. "

Sumru tercüme ediyordu. "Aslan sütü" lafını duyunca ne hale geldiysem baba-kız çok güldüler. "Raki, raki." dedi adam. "Turkish Raki. Good... Good. Very good."

Bizim dilde bildiği tek laf buydu herhalde. İkide bir tekrarlıyordu çünkü.

"Good... Good. Raki Very good."

Haklıydı. Gerçekten çok güzeldi. İkinci bardağı da bitirdiğimde bambaşka biri hissediyordum kendimi. Neşeli. Keyifli, Üzgün. Öfkeli. Dalgın. Maceracı. Aptal. Şeytan. Üçüncü aslan sütü bardağını yarıladığımda biri aniden adımı sorsa, "Helen" derdim herhalde. "Helen Key."

Neil Smith ve Sumru bira içmişlerdi. Perihan hanım su.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Aslan sütü Sumru'nun babasıyla Ethan'ı da coşturmuştu. Mr. Murat ikide bir kalkıp birşeyler söyleyerek Ethan'a sarılıyordu.

"Ne diyor?"

Sumru kıkır kıkır güldü. "Öpeceğim!" diyor.

"Dediğini yapıyor."

Sonra bir hüzün çöker gibi oldu masaya. Mr. Murat bir ara kayboldu. Geldiğinde elinde uzun saplı bir çalgı vardı.

Sumru herhalde itiraz etti. Ama adam onu dinlemedi. Çalgıyı kucağına aldı. Tellerinde şöyle bir tıngırdattı.

"Özür dilerim." diye mırıldandı Sumru. "Babam bir kadeh içti mi saz çalmadan duramaz. Bu akşam senin şerefine çalıp söyleyecekmiş. Madem şehitler için buraya geldi, öyleyse çalmalıyım diyor."

Sonra beni yıkan, yakan, saran, kucaklayan, ağlatan davudi bir erkek sesi duldurdu odayı. Hüzünlü bir şarkının nağmeleri.

O söylerken Sumru fısıltıyla tercüme ediyordu bana.

Bir Çanakkale Türküsü bu. Savaşa giden bir askerin annesine söylediği eski bir şarkı.

Başımı salladım. Sözlerini anlamıyordum ama anlamıştım bir ağıt olduğunu zaten. Babasının sesi ve şarkının nağmesi ruhumu yıkarken, Sumru mırıl mırıl tekrarlıyordu sözlerini.

"*Çanakkale içinde aynalı çarşı,*

Ana ben gidiyorum düşmana karşı."

Ana diyor şarkıda. Suat'ın dediği gibi, "ana". Suat annesine söylüyor sanki.

Sözlerini doğru dürüst anlamadığın bir şarkı insanı ağlatır mı?

Ağlatıyor işte.

Sumru'nun babasından özür diledim. "Sulu gözlü oldum çıktım. Kusura bakmayın."

Çalgıyı bıraktı. Yanıma geldi. Sırtımı sıvazladı. "Aslan sütü yüzünden." diye güldü. "Anzak filan dinlemez; fena çarpar."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Sumrular'dan ayrılırken Mr. Murat hararetle sıktı elimi. Sırtıma bir şaplak attı. Coşkuyla bir şeyler söyledi.

"Babam" diye tercüme etti Sumru. "Yarın sizi bırakmıyor. Köye götürecek."

"Köye mi?"

"Evet... Yarın şehir çok gürültülü ve kalabalık olacak. Bilgi alabileceğimiz yerler de kapalı. Size bir köy göstermek istiyor. Savaşın kıyısında yaşamış bir köy. Annem de babam da seni çok sevdiler Alinga. Annemin mutfak da bana ne dediğini bilmek ister misin?"

"Elbette."

"Sen de şeytan tüyü varmış."

Ne? Şeytan mı?

Bana söylediklerini Perihan hanıma da söyledi. Kadın kıpkırmızı oldu ama yine de şaşkın halime güldü.

"Biz de bir tabir bu. Kendini hemen sevdiriveren insanlara 'bunda şeytan tüyü var' deriz."

Otele döndük. Önümden arkamdan "Demek ben şeytan tüylü bir kıza aşık olmuşum" diye dolanıp duran Ethan'dan zor kurtuldum.

Son yaprak için sabırsızlanıyorum.

Odama kapandım. "Helen?" diye seslendim ona içimden. "Bu son sayfaya ne yazdın bilmiyorum. Bitti diyorsun belki yine. Ama bitmedi Helen. Göreceksin, bitmedi. Bitmeyecek."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

62

Anzak Hemşire Helen'in Güncesi

Şafağa doğru

Neredeyse şafak söker.

Vakit geldi.

Suat'ın fotoğrafı paltomun iç cebinde. Tam olması gereken yerde. Kalbimin üstünde. Ceketini de paltomun içine giydim.

Müthiş kalın, şişman bir şey oldum ama umurumda değil. Kimse görmeyecek ki. Hem ağır olmam daha iyi. Öyle değil mi?

Kızları uyandırmadan güverteye çıkmaya niyetlenirken birden aklıma geldi.

Ya bu günce? Kalbim, ruhum, aşkım, sırlarım her şeyimi yazdığım defter. O da bizimle birlikte sonsuzluğa mı gitmeli?

Evet, öyle olmalı.

Hayır olmamalı.

Bu gibi durumlarda, yani giderken arkada birkaç satır not bırakılması adet değil mi? Anzak Hemşire Helen'e de bu yakışır. Giderken arkasında kalan koca bir defter olsun.

Varsın dünya bu Anzak kızının bir düşman sevdiğini öğrensin.

Varsın herkes kanın, barutun, ölümün içinde bile en aziz şeyin sevgi olduğuna inandığımı öğrensin.

Deli kız desinler isterlerse arkamdan.

Herkesin nefret ekip düşmanlık biçtiği kanla yıkanan, barut kokan toprağa sevgi tohumları serptim ben. Hasadı göremeyeceğim ama olsun. Toprağın sonsuza kadar her gün yeni bir tomurcuk vereceğini biliyorum nasıl olsa.

Şeytanın değil, meleklerin kazanacağını da.

Toplar, mitralyözler eninde sonunda susacak, süngüler toprağa gömülecek, hücum borularının yerine aşk şarkıları çalınacak. Dünya, sevgiyle beslenen tomurcukların olacak.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Son bir defa baktım hamakhaneye.

Kızlar uyuyor. Mutlu rüyalar diledim hepsine. Mutlu ve umutlu şafaklar. Umudun tükendiğini hiç görmeyecekleri uzun, upuzun bir hayat.

Elveda... Elveda... Elveda.

Kızını bağışla Avustralya Ana. Seni seviyorum. Ama onu da sevdim. Çok sevdim...

63

Gelibolu, 21 Nisan 1975

Tomrcuk!

Aman Tanrım! Tomurcuk... Sevgiyle beslenen tomurcuklar...

Suat'la Helen'in tomurcuğu!

Helen hamileymiş...

Ve...

Düşünmek bile istemiyorum. Ölmüş mü yani? Anzak Hemşire Helen'in sonu bu mu? Tomurcuğu ile birlikte kendini dalgaların koynuna bırakmak mı? Toprak verdi, deniz aldı diye mi sonlanmış kısacık hayatı.

Ah! Ağlamıyorum. Uluyorum. Başımı yastığa gömdüm, yatağı yumrukluyorum.

Komşu kızın sonu bu olamaz.

Tanrı böyle bir şeye asla izin vermez.

Vermemeli.

Böyle bitmemeli.

Bir paragraf daha var.

Son bir paragraf! Göz yaşlarından okuyamıyorum.

Korkuyorum. Yine oteli ayağa kaldırmak, Ethan'ın kapısını yumruklamak, Sumrular'ın evine koşup "Ölmüş!.." diye haykırmak geçiyor içimden. "Helen ölmüş, ölmüş. Kendini öldürmüş. Hamile olduğunu anlayınca canına kıymış. Papatyası ile birlikte gitmiş..."

Çığlıklarıma, hıçkırıklarıma kızın babasının uyandığını hayal ettim. Ellerine sarıldım. "O şarkıyı bir daha söyler misiniz? Lütfen Mr. Murat... Lütfen... Hani şu..."

Mr. Murat'ın davudi sesi dolaşmaya başladı kafamın içinde. Sumru'nun tercümesinden aklımda kalan dizeler alt yazı gibi geçi-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

yor gözümün önünden.

"Çanakkale içinde aynalı çarşı

Ana ben gidiyorum düşmana karşı

Of, gençliğim eyvah.

Çanakkale içinde bir uzun selvi

Kimimiz nişanlı kimimiz evli

Of gençliğim eyvah.

Çanakkale üstünü duman bürüdü

On üçüncü fırka harbe yürüdü

Of gençliğim eyvah."

Kalkıp balkon kapısını açtım. Karanlığın içinde Dardanel akıp gidiyor ötelerde. Boğazımda düğümlenen isyanı haykırmak istiyordum ama olmadı. Sadece tek bir hece çıktı dudaklarımın arasından.

"Offf!"

Birden aklıma bir şey takıldı. Ağlayıp, inlemekten o anda dikkatimden kaçan bir şey. İçeri koşup defteri açtım. Aradığım cümleyi buldum:

"Olsun" diye yazmıştı Helen. "Hiç değilse yalnız bırakmayacağım. Tomurcuğumla birlikte çıkacağız yola. Bulutların üstünde, ya da yıldızların arasında durup Suat'ı bekleyeceğiz. "Bak" diye atılacağım kollarına onu görünce. "Bak aşkım senin, bizim gülümüz.."

Ve onun altında anlamadığım bir kelime. Türkçe herhalde.

"Gülüm!"

Ne demekti bu. Başka bir şifre mi?

Yüzümü yıkadım. Defter yastığın üstünde bana bakıyor. Sanki beni çağırıyor gibi. "Hadi oku beni." diye haykırıyor oradan. "Sonumu oku!"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

64

Anzak Hemşire Helen'in güncesi

Yılbaşı

"Merhaba tomurcuğum. Yeni yılın kutlu olsun.

Tanrı seni korudu! Daima korusun! Hiç soldurmasın!

Bir daha bu kadar muhteşem bir yılbaşı hediyesi alır mısın bilmiyorum. Dilerim alırsın.

Tony sana bir hayat armağan etti.

Sevinmedin mi? Bence sevinmelisin. Dünya'ya geleceksin.

Ve ben, "Bak Avustralya Ana" diyebileceğim artık. "Bak sana ne getirdim Gelibolu'dan."

Suat'ı unutmayacağını biliyorum tomurcuğum. Unutmamalısın.

Ben de unutmayacağım. Unutamam.

Onu görmedin bile. Ve hiç görmeyeceksin. Fakat o senin içinde. Kalbinde, ruhunda, kanında, hücrelerinde. Özleyeceksin onu, delicesine özleyeceksin.

Ben de.

Ama yine de sevinmelisin. Yaşayacaksın.

Ben de.

Eksik, yarım, kederli, kırgın, aşık ama ben de...

Öyleyse... öyleyse niye mi ağlıyorum tomurcuk?

Bir gün yazdıklarımı okuyunca anlayacaksın neden ağladığımı. Belki beni ayıplayacaksın. 'Bunu nasıl yaptın?' diyeceksin. Belki anlayacaksın. Bağışlayacaksın.

Gelibolu'da iki defa öldüğümü öğreneceksin.

Üçüncü defa ölmeme, kolumdan tutup çekiveren Tony'nin izin vermediğini anlayınca umarım ona minnet duyacaksın.

Ben de... ben de minnet borçlandım ona tomurcuk. Borcumu

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

sadakatimle ödeyeceğim.

Ağlıyorum... Çünkü... Çünkü...

Güneş, gecenin karanlığını kızıl bir yangınla yırtmaya hazırlanıyor.

Ve tam şafak sökerken ben... *aşkımı öldürdüm.*"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

65

Eceabat, Çanakkale

21 Nisan 1975

Tanrım yaşıyor!

Ölmemiş.

Bu sefer sevinçten ağladım.

60 yıl önce yaşamış bir kadının -bugün artık hayatta olup olmadığını bile bilmediğim bir kadının- intihar etmediğini öğrenince kim kalkıp el çırparak dans edebilir sabahın köründe.

Ben! Alinga Sullivan!

Helen intihar etmemiş. Bebeğini de kendisiyle birlikte ölüme atmamış. Ne olmuşsa, nasıl olmuşsa Tony engel olmuş bunu yapmasına.

Keşke biraz ayrıntı yazsaydı.

Ne kadar acımasızım. O ruh haliyle nasıl yazabilirdi ki?

Yoksa yine gözümden kaçan bir şey mi var?

Hemen o satırları buldum.

"*Ben de... ben de minnet borçlandım ona. Borcumu sadakatimle ödeyeceğim.*"

"Ah sevgili Helen." diye mırıldandım. "Bayılıyorsun şifreye. Ne demek şimdi bu? Borçlandın anladım. Hayatını kurtaran birine kendini borçlu hissedersin. Tamam, ama bu 'sadakatimle ödeyeceğim' de ne demek?"

Sonra... sonra bir de şey vardı. Elimi, gözümü, ruhumu yakan o son cümle:

"*Tam şafak sökerken ben aşkımı öldürdüm.*"

Ne manaya geliyordu bütün bunlar?

İçinden çıkamayacağımı biliyordum. Helen'den bu kadardı. Bununla, onun canına ve tomurcuğuna kıymadığını öğrenmekle yetinmeliyim artık.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Köye gidiyoruz. Küçük, konserve kutusu gibi bir araba. Biz kadınlar -ben, Sumru ve annesi- Mr. Murat'ın arabasındayız. Ethan da Neil Smith'le geliyor.

Hava inadına güneşli bugün. Pırıl pırıl. Kararan ruhuma iyi gelecek bu aydınlık.

Sumru sessizce beni gözlüyor. Fakındayım. Sonunda dayanamayıp kulağıma eğildi.

"Ağladınız mı siz Alinga?"

Yoo, diye yalan söylemem anlamsız olacak. Gözlerim yumruk gibi şiş çünkü.

Kahvaltıda Ethan da aynı soruyu sormuş, ters ters bakmıştım.

Ağladım ya, diye bağırmak geliyor içimden. Ağladım. Hâlâ ağlıyorum ve korkarım bundan sonra hep ağlayacağım.

Kendimi oyalamak için yol tabelasındaki ismi hecelemeye çalıştım.

"Ece-aaa-bet..."

Hepsi kıkırdadı. Mr. Murat. "Eceabat" diye düzeltti.

Eee, ben de öyle dedim. "Eceee-baaaat."

Mr. Murat dikiz aynasından bir göz attı. "Eskiden burada..." Ve bir şey söyledi...

Oturduğum yerde dikiliverdim. "Ne? Ne dediniz siz?"

"Maydos..."

Yüce İsa... Maydos'u arayacaktım ben de tabii. Ama Şafak Ayini sonrasına bırakmıştım. Hem nereden bilebilirdim, Maydos'un eski isim olduğunu. Önüme gelene "Mey-das, me-meydas." diye soracaktım, kimse anlamayacaktı. Fakat şimdi oradaydık. Suat'ın memleketinde.

"Köy" diye bağırdı içimdeki ses. "Köyü söylesene aptal."

Hatırılamıyorum ki. Telaşla çantamı açtım. Helen'in güncesini çıkardım. Yaprakları uçururcasına sayfaları karıştırdım. Sonunda buldum.

"Bay-ge, lay!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Önden babası "Ne?" diye sordu. Sumru, "Bay-ge-lay" diye tekrarlıyordu dediğimi. Aklının karıştığı gözlerini kırpıştırmasından belliydi.

Defteri göstermeyi akıl ettim. "Bak işte... Bay-ge-lay."

"Bay-ge-lay... Bay-ge-lay köyü?"

Mr. Murat önden, "Öyle bir köy yok ki." dedi.

"Alinga!" diye parmaklarını şaklattı Sumru. "Bigalı olmasın bu? Teğmen, köyünün Bigalı olduğunu söylemiş, fakat Helen anladığı kadar, kendi telaffuz ettiği gibi yazmıştır... Olamaz mı?"

Aynen öyle olmuştur. Suat'tan duyduğu Türkçe kelimeleri kendi başına eğri büğrü telaffuz etmeye çalıştığını yazmış ya. Bigalı da Bay-ge-lay oluvermiştir.

Ailece çok güldüler. Mr. Murat "Bay-ge-lay ha Alinga? Bay-ge-lay!" diye direksiyonu dövdü durdu.

Umurumda bile değil. Kalp çarpıntım beni öldürecek. Uzanıp Sumru'nun elini yakaladım. "Uzak mı Bay... Kahretsin, her neyse. Orası işte."

"Uzak mı? Oraya gidiyoruz zaten Alinga. İki kilometre sonra Bigalı'dayız."

Aman Tanrım! Aman Tanrım! Aman Tanrım! Mucizeler bırakmayın beni.

Bir virajı döndük ve yağlıboya bir tablo çıktı karşımıza. Hemen bildim. Suat'ın köyü! Nefesim kesilir gibi oldu.

"Köyün güzel mi?" diye soran Helen'e Suat, "Güzeldir ya." demişti. Haksızlık olmuş, eksik söylemiş. Güzel değil çok güzel. Muhteşem. Yamaçlarındaki papatyaları, gelincikleriyle yağlı boya bir tablo var karşımda. Suat'ın köyünün güzelliğini nasıl tarif ettiği aklıma geldi:

"Karların içinden kardelenler baş verir. Biraz ısındı mı çiğdem verir toprak. Ardından da al örtüye sarınır. Gelincikler kaplar tepeleri... Ve gelinciklerin arasında beyaz nazlı papatyalar öbeklenmeye başlar. Kırmızıya, beyaza boyanır bizim oralar."

O kırmızı-beyaza bürünmüş yamaçlar önümde uzanıyor.

Milyonlarca soru uçuşuyor kafamın içinde. Ama o kadar duygu yüklüyüm ki kalbimi susturup aklımı harekete geçiremiyorum.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kahrolası sorular bekleyebilir. Cevapları hiçbir zaman öğrenemeyebilirim. Ama buradayım işte. Ve biraz sonra, Suat'ın koşup oynadığı, büyüdüğü toprağa basacağım. Soluduğu havayı çekeceğim içime. Mucize değilse ne bu?

Bütün bu rastlantılar beni bir yere, bir şeye götürecek. Büyük bir ihtimalle müthiş bir düş kırıklığı. Olsun... Hiç değilse bu gece kendimle baş başa kaldığımda şunu söyleyebilirim:

"Helen, güzel komşu kızı. Bugün Suat'ın köyündeydim. Seni yanımda hissettim. Gelincikler, papatyalarla boyanan yamaçları dolaştık. Senin gözlerinle baktım her şeye. Yemin ederim, Suat'ın sana seslendiğini duydum. 'Bak Helen' diye yankılanıyordu sesi uğuldayan rüzgârda. 'Papatyalardan taç ördüm altın saçlarına...' Sonra el ele koştunuz Helen... Dardanel'e doğru."

Tanrım içim içime sığmıyor. İnelim artık şu arabadan.

"Suat" diye bağırayım köyün ortalık yerinde. "57. Alaydan 1311 Maydos doğumlu Hamzaoğlu Teğmen Suat'ı gören bilen var mı?"

Yok...

Kimse yok.

"Ohooo..." diyordu gençler. "60 yıl önce mi? Babam bile doğmamış daha o zamanlar?

Mr. Murat, muhtara gitmemizi söylemiş Sumru'ya.

Gittik.

Mr.Murat konuştu adamla. İkide bir "Suat" dedi.

Başında kasketiyle oturan muhtar dinledi. Sonra da omuzları kalktı. "Çok eski zaman." demiş. Sanki ben bilmiyorum. Eliyle tepeleri işaret etti. "Şehitler orada. Kalanlar ne oldu kim bilebilir? Hayat savurdu gitti galiba hepsini."

Fakat adam uzun uzun bir şeyler anlatırken Sumru'yla babası birden dikkat kesildi. Sumru bir kağıt parçası bulup üstüne bir şeyler yazdı.

"Ne oluyor Sumru, söylesene."

"Gel" diye beni dışarı çekti kız. "Suat'ı bilmiyor. Köyden bu isimde ne şehit varmış, ne de dönen."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Omuzlarım düşüverdi. Mucize beklemem hataydı tabii. Bunca felaket yaşamış iki aşık için 60 yıl sonra bile bir ışık. Bir sevinç beklemek... Kahretsin. "Eee?"

"Fakat köyde bir gazi varmış. Artık çok yaşlıymış. Muhtar, 'Aklı gidip geliyor' dedi. Oturduğu yeri öğrendik."

Can sıkıntısıyla başımı çevirdim. "Helen'le Suat'a gülmeyen kaderin onlar adına bana güleceğini zannetmem aptallıktı zaten."

"Alinga... Üzülme hemen. Yakın zaten, şuracıkta. Caminin arkasındaki sokaktaymış. Ne kaybederiz. Gidip kapıyı çalalım"

Çaldık.

Küçük bir işgal ordusu gibi dikiliyorduk çift kanatlı tahta kapının önünde. Arkadan bir kadının sesini duydum. Hiçbir beklentim kalmamıştı artık. Sırf buraya kadar benim için sürüklenen insanlara ayıp olmasın diye duruyordum burada.

Doğup büyüdüğü köyde Suat diye biri yoktu. Ne ölü, ne diri.

Kapının arkasından demir gıcırtıları geldi. Kapının bir kanadı ancak kadının başını görebileceğimiz kadar aralandı. Pembe yanaklı, ellilerinde, güleç yüzlü bir kadın bir çırpıda hepimizi süzdü.

Sonra Sumru konuştu. Kadın kapıyı biraz daha araladı. Kız beni gösterdi kadına. Elimi uzatıp gülümsemeye çalıştım. "Alinga."

Kadın kısa bir tereddütten sonra elimi sıktı. Bir şey söyledi. Sumru "Emine..." dedi. "İsmi Emine."

"Ne diyor?"

"Büyük amcası Gelibolu savaşına katılmış. Onların yanında oturuyormuş. Fakat şu anda evde değilmiş. Ya camidedir, ya aşağı kahvede dedi."

İçimde bıkkınlık dal budak sarıyordu. Yolun sonu demekti bu benim için. Bıktım, soğudum mu bırakıveririm o işin peşini. Böyle olmasını hiç istemiyorum ama karanlıktan bıktım..."Suat'ı sordunuz mu?" Sesimde en ufak bir heyecan kalmamıştı. "Büyük amca Teğmen Suat'ı tanır mı acaba?"

Cevabı tahmin edebiliyordum. "Sanmam. Artık kendi adını bile bilmiyor büyük amca."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Sumru dediklerimi tercüme etti. Kadın ellerini iki yana açtı. Kapıyı kapatmaya niyetlendi. Birden, hiç ummadığım bir şey yaptım.

"Bekle!" diye bağırdım. "Bekle." Daha önce niye aklıma gelmedi bu? Aptal Anzak kızı, aptal Anzak kızı, kendime sövüp sayarken, çantamdan Helen'in defterini çıkardım. Kapak kumaşının altından Suat'ın fotoğrafını çıkarıp kadına uzattım. "Suat bu. Bunu arıyoruz."

Kadının çakır gözleri kocaman açıldı. Bir hayret çığlığı attı. Eliyle ağzını kapattı. Uzanıp bileğimi yakaladı. Beni içeri çekti.

"Ne oluyor?" diye bağırdım Emine'nin peşi sıra sürüklenirken.

"Gel diyor." dedi Sumru. Herkes telaşlanmıştı. Büyük bir bahçeye girdik hep beraber. Şamataya tavuklar, horozlar kaçıştı. Ağaca kurulmuş salıncakta sallanan bir kız atlayıp, ağlayarak Emine'ye koşturdu. Elinde ekmekle bir oğlan çıktı bir yerlerden.

"Ne oluyor?" diye bağırdım tekrar. "Ne oluyor?"

Emine bir kapının önünde durdu. O da soluk soluğaydı. Bileğimi bıraktı. Bana bakarak bir şey söyledi.

"Aç..." dedi Sumru. "Kapıyı açmanı istiyor."

Tanrım, ne saklıyorsun bu kapının ardında? Mucize mi, felaket mi?

Elim kapının kulpunda öylece kaldım.

"Tanrı aşkına Alinga" dedi arkamdan Ethan. "Aç şu kapıyı."

Ya felaketse, ya her şeyin sonuysa?

Benim yerime Mr. Murat kulpu aşağı bastırdı. Yavaşça ittirdim. Ağır tahta kapı gıcırdayarak açılmaya başladı.

Yüce Tanrım!

BELONGS TO KAKTUS TEAM

66

Eceabat, Bigalı köyü,

21 Nisan 1975

Suat!

Teğmen Suat!

Gözlerime inanamadım. Oda oldukça loştu. Yanılıyor olabilirdim. Korka korka eşiği atlayıp içeri girdim.

Hayır, hayır! O... O...

Bendeki fotoğrafın aynısı büyütülüp çerçeveletilerek duvara asılmış. Teğmen Suat kara kalemle rötuşlanmış fotoğrafından bana gülümsüyor.

Elim havada kalakaldım. Boğazım düğümlendi. Sesimi yitirdim. Görüntü bulanıklaştı. Bacaklarım titremeye başladı.

Yanımdaki kız bir şeyler bağırıyor ama sesini duymuyorum.

Suat!

Başım döndü. Sallandığımı hissettim. Kızla yanındaki kadın bana sarıldı. Kimdi bunlar? Bir şey söylemeye çalıştım, fakat olmadı. Bir kadın daha vardı. Çakır gözlü. Bana doğru koşuyordu o da. Çok uzaklardan geliyor gibiydi. Dağlardan, ormanlardan. Koşarken bardaktaki su dökülüyordu yere.

"Alinga" dedi kulağımın dibinde bir ses.

"Ne?" Döndüm aptal aptal baktım. Kim bu şirin, boncuk gibi kız? Adımı nereden biliyor? Çakır gözlü kadın neden yüzüme su serpip duruyor? Şu kameralı adam nereden çıktı? Hiç yabancı değil. Kapının yanındaki iskemleye oturan yaşlıca adamı da tanır gibiyim. Sarı saçları düzgün taranmış biri daha var. "Olacak şey değil." diye tekrarlıyor bıkmadan. "Olacak şey değil."

Oldu işte. Neden olmasın? Suat'ı buldum! Buldum! Buldum!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Alinga. Lütfen canım. Lütfen, kendine gel."

Az önce yüzünü bulutların arasında gördüğüm kızı tanıdım: Sumru.

"Tamam." diye mırıldandım. "İyiyim." Birkaç defa derin derin nefes aldım."Şimdi daha iyiyim."

"Bizi korkuttun."

"Özür dilerim resmi görünce birden..."

Çakır gözlü kadın şaşkın, hatta endişeliydi. Bir, hâlâ elimden bırakmadığım fotoğrafa, bir "Büyük amca" dediği Suat'ın duvardaki resmine bakıyordu.

"İşte Suat Teğmen bu. Helen'in doyamadığı sevgilisi, kıyamadığı tomurcuğunun babası, okyanus gözlüsü... uzun, kıvrık kirpiklisi... Apollon'u... Anzak Helen'in Troy'lu Paris'i." Çakır kadına gülümsemeye çalıştım. "Sizin büyük amcanız Suat."

Emine bir şey söyledi. İtiraz eder gibiydi.

"Ne oluyor Sumru? Ne diyor?"

"Büyük Amca'nın adı Suat değilmiş."

"Ya neymiş?"

"Selim. Teğmen Selim."

Hiç şaşırmadım. Sadece neden daha önce düşünemedim ki diye söylendim kendi kendime.

Güncede herkesin gerçek adını gizleyen Helen, sevgilisinin adını mı yazacaktı?

Belki de teğmen en başta karşısına çıkan Anzak hemşireye gerçek adını söylememiştir.

Kız adını sorunca, "Suat" diye çıkıvermiş ağzından. Bir gün oğlu olursa adını Suat koyacağını söyleyen de kendisi değil mi? O anda aklına gelen ilk ismi söyleyivermiş Helen'e işte. Kıza aşık olunca da gerçeği söylemekten korkmuş.

Veya aklımın ermediği başka bir şey, ne bileyim ben. İçimi çektim. Bunu fazla düşünmemeye karar verdim. Suat veya Selim. Benim için hiç fark etmez. Helen'in 60 yıl önce kaybettiği sevgilisini bulmuştum sonunda. Hem de hayattaydı.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Asıl dikkatimi çeken Emine'nin büyük amcasının bir Anzak sevgilisi olduğuna şaşırmış görünmemesiydi.

Aptal diye azarladım kendimi yine. Niye şaşırsın? Adam anlatmıştır onlara elbette.

Kadın kalktı bize çaylar yaptı. "Büyük amca harpta yaralanmış. Anzak'a esir düşmüş." diye anlatıyordu bir yandan da. "Kirte Dere'nin yamacında gâvur hastane kurmuş. Oraya götürmüşler. Ona çok yardım eden bir bir doktor varmış... Bir de hemşire..."

Helen! Tanrım, nihayet... İzler buluştu.

"Doktor da hemşire de çok iyi insanlarmış..."

İyi insanlar ha? İyi insanlar. Gülmemek için kendimi zor tuttum. Hele hemşire Mrs. Çakır, dedim içimden. Hele hemşire. Üstelik aşık olunacak kadar güzel.

"Düşmandır, ölsün diye atıvermemişler büyük amcayı." diye devam etti kadın anlatmaya. "Amcayı iyileştirmişler."

Soluk soluğa dinliyordum kadını.

"Bir gün düşman hücuma kalkmış. Her yer ateş, kan barut içindeymiş. Bizimkiler de vermiş ateşi... Bu doktor, o karışıklıktan yararlanıp büyük amcayı hastaneden gizlice çıkarmış. 'Hadi, kaç,' demiş. 'Kaç, git..."

Yüce İsa!

"Ne yapmış, ne yapmış?"

"Kaç, demiş amcama gâvur doktor."

Heyecandan, şaşkınlıktan boğulacak gibiydim. Emine'nin ellerine sarıldım. "Bu çok önemli. Doktor büyük amcayı kaçırmış mı, yoksa İngilizler onu esir kampına mı atmış?"

Sumru'nun dediklerimi tercüme etmesini bekledi. Mırmır mır konuştular uzun uzun. Tanrım kısa kessenize şunu! "Eee. Ne diyor?"

"Doktor kaçırmış."

Tony yalan söylemiş Helen'e demek!

Ama neden? Neden?

Çok şaşkındım. Ethan'ın benden kalır yeri yoktu. "Kaçırmış ha? Niye peki? Kıza gerçeği söylese ayrılık acısı biraz daha azalmaz mıy-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

dı? Lanet olsun, sevmiştim ben de herifi. Acımasız hergelenin tekiymiş demek Tony."

Emine bana hafifçe tebessüm etti. Elini avuçlarımın arasından çekti. Yavaşça kalktı. Sedirin başucundaki büyük konsola gitti. Çekmeceden bir şey çıkarıp göğsüne bastırdı. Bir şeyler mırıldandı.

Sumru, "Sana bir şey göstermek istiyor." diye açıkladı.

Emine göğsüne bastırdığı şeyi gülümseyerek bana uzattı. Bir fotoğraf. Aldım.

Yüce Meryem!

Resmin arkasını çevirdim.

"*Paris'im...*" diye yazmıştı Helen. "*Kızımız babasının elini öpmeye geldi. Adını senin istediğin gibi Gülüm koydum. Ama... affet beni. Burada... ona... Rose diyorum mecburen. Beni anlıyorsun değil mi?*"

Yooo! Yooo!

Beynim alev aldı. Kızımız... Gülüm... Rose...

Aniden gece bastırdı üstüme. Bir karanlığa yuvarlandım.

Karanlığın içinde uçuyordum.

"Bayıldı, yine bayıldı."

Yüzüme su serpiyorlardı.

Yavaş yavaş karanlıktan ışığa dönmeye başladım. Görüntü ve sesler sisten kurtuldu. Emine'nin verdiği fotoğrafı elimden bırakmamıştım.

"Alinga..." Sumru ıslanan saçlarımı okşadı. "Ne oldu canım?"

"Bu... bu..." diye fotoğrafı gösterdim."

"Helen mi?"

Ah Tanrım!. Mümkün mü bu?

"Sumru... Sumru..." dedim sayıklarcasına, "Fotoğraftaki... güzel kadın... benim... benim... Sara ninem, Sumru... Sara ninem..."

Kız bir çığlık attı.

Ethan, "Ne?" diye bağırdı. "Helen, senin anneannen miymiş yani? İnanmıyorum."

Kim inanabilirdi ki?

Sumru söylediklerimi tercüme edince Emine dizlerini dövmeye başladı. Sonra her şaşırdığında yaptığı gibi elleriyle ağzını kapattı. En sonunda yanıma oturup boynuma sarıldı. .

Bütün vücudum titriyor.

Kahretsin. Tekrar bayılmak istemiyorum. İstemiyorum. Tanrım bana bu anı yaşama gücü ver.

"Salıncaktaki küçük kız da..." diye hıçkırdım. "O da annem! Annem Rose Sul..."

Devam edemedim. Fotoğrafın arkasındaki yazıyı işaret ettim. Sumru kaparcasına elimden aldı.

"Paris'im. Kızımız babasının elini öpmeye geldi. Adını senin istediğin gibi Gülüm koydum. Ama... affet beni. Burada... ona... Rose diyorum mecburen. Beni anlıyorsun değil mi?"

"Nasıl okunuyor bu, nasıl nasıl, nasıl Gu-luuum. Guuuu-lum?"

Sesim perde perde yükseliyordu. Herkes bana bakıyordu. Sumru, "Gü-lüm" dedi yavaşça. "Güüü-lüm."

Ben de öyle diyordum işte "Guuu-lum."

Hiçbiri gülmedi. Emine saçımı okşadı. "Gü-lüm."

"Sumru Tanrı aşkına. Ne demek? Gu-lum, ne demek?"

"Gülüm" diye düzeltti. "Gül benim demek. Benim gül..."

"Benim gül... Gulum..."

Başlarını salladılar. Uğraşmaktan vazgeçtiler.

Sırlar defteri açılmış gerçek ortaya çıkmıştı.

Kendimi ayakta buldum. Emine'nin kolları hâlâ boynumda. Ağladığı için gözlerinin çakırı zümrüt ışıltıları saçıyordu. Gözyaşları arasında gülümsedik birbirimize. Kadın benim, ben onun yanaklarındaki yaşları siliyorduk. "Ben..." dedim yanağımda dolaşan parmağını tutup öptüm. "Ben... " dedim; "Alinga Sullivan. Teğmen Selim'in torunuymuşum!"

Tekrar sarıldık, ağlaştık. Binbaşı Neil bile bir tuhaf olmuştu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Çantam!" diye bağırdım Ethan'a.

Çantanın sırası mı der gibi baktı yüzüme.

"Annemin mektubu!" diye homurdandım. "Onu okumak için Şafak Ayini'ni beklemeye gerek kalmadı artık.

Zarfı Ethan'a verdim. "Lütfen" dedim. "Benim için okur musun?"

Zarfı açtı. Şöyle bir baktı. Öksürdü. "Sevgili Alinga..." diye başladı okumaya.

"Bu satırları okuduğunda Şafak Ayini'nde olduğunu biliyorum. Hâlâ beni aramamış olman sözünü tuttuğunu kanıtlıyor. Sana şimdi açıklayacağım sırrı orada öğrenmenin daha iyi olacağını düşündüm. Şafak'ta..."

Ethan durdu. Öksürdü. *"Kızım, sevgili Alinga."* diye devam etti sonra. *"Ben de gerçeği... Annemin ölümünden bir-iki ay önce öğrendim. Beni aniden çiftliğe çağırdığında. Bana Anzak Hemşire Helen'in güncesini verdiğinde yani."*

Aman Tanrım. Annem günceyi biliyor mu?

"Evet... Alinga. Günceyi okuduğunu biliyorum. Çünkü onu bir şekilde sana ulaştırsın diye kitapçı Stanley'e ben verdim canım. Kendim cesaret edemedim Alinga. Aradan geçen zamanda annemin bana söylediklerini anlatmaya da dilim varmadı. Aptalca biliyorum ama böyle işte.

Ama şimdi oradasın. Her şeyin başladığı ve bittiği yerde ve söylüyorum işte: Ben, Sara'nın kızıyım. Yani güncede adını gizleyen Helen Key'in. Babam da senin zannettiğin- herkesin sandığı- gibi annemin güncesinde adını Tony diye değiştirdiği Rich değil yavrum... Benim babam... yani senin gerçek büyük baban... fotoğrafını defterin içinde bulduğunu sandığım Türk teğmeni Suat... Yani Selim."

Ethan bir bakındı. Hiçbirimiz bir şey demedik. Sumru, mırıl mırıl tercüme ediyordu Emine'ye.

"Annem..." diye devam etti Ethan okumaya. *"Selim'den hamile kalmış. Yani babamdan. Her şeyi okudun, biliyorsun. Hamile olduğunu gemide öğrenmiş. İntihar etmeye karar vermiş, fakat kendini denize atarken Dr. Tony, yani Rich yetişmiş. Onu ve beni kurtarmış. Seni de tabii. Gemide evlenmişler. Böylece Sydney'de gemiden kocaman bir karınla inmesini kimse yadırgamamış... Sırlarını yıllarca saklamaya*

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yemin etmiş ikisi ve..."

"Yeter!" dedim. "Sevgili Bayan Rose'un mektubunun gerisini sonra okusam da olur."

Asıl merak ettiğim dedemin hikâyesiydi artık. Onu da ellerimi bırakmadan anlattı Emine. Sedirde yan yana oturuyorduk. Büyük babam, yani Selim, Gelibolu Savaşı bitince köyüne dönmüş. "Fakat sonra Yunan savaşı çıkmış." dedi Emine. "Büyük amca tekrar cepheye gitmiş. İnönü'de, Sakarya'da, Dumlupınar'da, bir sürü yerde savaşmış. Harp bitince köye dönmüş. Büyüklerimizin anlattığına göre, Selim amca bir tuhaf olmuş. Herkese bir gemiye binip uzaklara, çok uzaklara giden yavuklusunu aramaya çıkacağını söylüyormuş."

"Yavuklu mu?" diye sordum Sumru'ya "Ne demek o?"

"Sevgili, nişanlı."

Selim Büyük babam, ortadan kaybolmuş. Herkes onun savaşta aklını biraz oynattığını söylüyormuş. Bir-iki yıl sonra tekrar ortaya çıkmış. Ne gemiye binebilmiş tabii, ne de aramaya gidebilmiş."

"Evlenmiş mi?"

Emine başını iki yana salladı. "Evlenmek mi? Ne kısmetler bulmuşlar. Hatta kasabada bir öğretmen hanımla evlendirmek istemişler. Yüzüne bile bakmamış kadıncağızın. Bu odaya kapanıp günlerce çıkmaz olmuş."

"Kendini hapsetmiş." diye mırıldandım. "Kendini cezalandırıyor."

"Ben bildim bileli..." diye devam etti kadın. "Ay Nisan dedi mi, büyük amcam her sabah şafak vakti kalkar. Gün kızıllaşırken. Bir şeyler duyuyormuş gibi kulak kesilir, sonra, '57. Alaaay' diye kükrer. 'Hücum borusu çaldı! Hücuuummm! Ya Allah!.." Kıkır kıkır güldü. "Rezil eder bizi komşulara. Bütün mahalleyi ayağa kaldırır. Böyledir amcam. Ne yapalım? Atsan atılmaz, satsan satılmaz. Amca dediğin baba yarısı. Dedemden, anamdan, babamdan yadigâr. Artık iyice ihtiyarladı. Eskiden ara sıra da olsa kahveye çıkardı. Artık onu da yapamıyor. Arka tarafta, denizi görebileceği bir sedir yaptık ona. Saatlerce orada oturup denize bakar. Gelip-geçen gemileri seyreder. Sanırsın birini bekler. Eee ne yapacaksın. İhtiyarlık..."

O ana kadar lafa hiç karışmayan Binbaşı Neil Smith, "Ya bu fo-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

toğraf?" deyiverdi birden.

Tabii ya. Şaşkınlıktan, mutluluktan, üzüntüden asıl sormam gereken soruyu unutmuştum. "Sahi" dedim. "Bu nereden elinize geçti?"

Anlattı kadın. "O vakitler daha çocuktum ben. Büyükler anlatırlar, masal gibi dinlerdik. Bir gün kapı çalmış. Kapıda asker varmış. '57. Alay'dan Teğmen Selim burada mı oturur?' diye sormuş. Çoğu zaman duymayan büyük babam bunu duyuvermiş. İçerden, 'He' diye seslenmiş. '57. Alay, 19'ncu Fırka'dan Maydos doğumlu Teğmen Selim burada.' Asker bir zarf verip gitmiş. İçinden bu fotoğraf çıkmış."

"Arkasında gâvurca bir şeyler yazılıymış işte."

Emine ile tekrar ağlamaya başladık. "Ne yapmış?" dedim iki hıçkırık arasında. "Fotoğrafı görünce ne yapmış... Selim büyük baba? Onu da anlatırlar mıydı?"

"Ne yapacak; resmi öpüp koklamış. Kaya gibidir büyük amca. O gün ilk defa ağladığını görmüşler. Ben de hayal meyal hatırlıyorum. Gözlerinden yaşlar akıyordu.. 'Gülüm' diye fısıldadı. 'Kızım' Zarfın üstüne iki damla yaş düştü, Koca çınar ağladı. Hıçkıra hıçkıra ağladı. 'Beni buldun' diye hüngür hüngür ağladı."

Öylesine dalmıştık ki kapı aniden açılınca hepimiz sıçradık.

Büyük anne Sara'nın sevgili Paris'i eşikteydi. Yaşlıydı... Çok yaşlıydı. 82 yıl vücudunu hafifçe öne doğru bükmüştü. Bir eli kapının pervazında, bir eli bastonunda öylece kala kaldı. Odasında bir sürü insan görünce şaşırmıştı.

Yanaklarını örten pamuk sakala rağmen görür görmez tanıdım onu. Okyanus gözlerinden.

Tanrım, sanki annem bakıyordu bana. Sevgili Mrs. Rose'un "Ne olurdu gözlerin bana çekseydi." dediğini anlayıverdim.

Kalbim delice çarptı.

Kirpiklerine bile kar yağmıştı. O karlı kirpiklerin arasından bana bakan gözler muhteşemdi. Büyük anne Sara'nın neden her şeyi unuttuğunu, neden dünyasının değiştiğini ancak o gözleri görünce anlayabilirdi insan. 18 yaşında bir kızın bu gözleri görünce aklının

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

başından gitmesi kaçınılmazdı.

Bir şeyler homurdandı. Emine kalkıp yanına gitti. Onu yavaşça kenara itti.

Eyvah! Bana bakıyor. Gözleri bana odaklandı.

"Sara?"

Yüce Meryem; Sara mı dedi bana?

Titrek, sarsak, küçük adımlarla yürüdü. "Geldin demek Sara... Sonunda geldin. Beni buldun."

Odadaki herkes donmuştu. Emine, koluna girmeye devrandı bu sefer.

"Amca bak, Sara'nın kızının kızıymış bu."

Hiç oralı olmadı. Gözünü bir an benden ayırmadan Emine'yi tekrar ittirdi.

"Sensin değil mi Sara? Sensin. Anzak Hemşire Sara. Aşkım...".

Kalkıp ona doğru yürüdüm. Önünde durdum.

"Beni buldun... beni buldun... Sara... Sara..."

Sesi titriyordu. Okyanus'a yağmur yağmaya başladı.

Bendeki sağanak dinmiyordu zaten.

Atıldım, kollarımı boynuna doladım. "Sara seni çok aradı büyük baba." diye fısıldadım. "Üzgünüm... Çok üzgünüm... Güzel Sara artık yok."

Sarsıldı. Kollarımın arasında yüreğinin çılgınca çarptığını hissettim. Elemli bir soluk dolaştı kulağımda."Ah, Sara... Bu sefer sen mi gittin?"

Ne şiirsel sözdü bu böyle. "Ama 'Gülüm' bekliyor, seni bekliyor büyük baba. Ben... ben... Seni kızına götürmeye geldim..."

Birden aklıma geldi. Cüzdanımda annemin bir fotoğrafı vardı. Titreyen ellerle onu buldum. "Bak büyük baba... Kızın... Gülüm... Benim annem Rose..."

Bir şelalenin ardından baktı uzun uzun annemin resmine. "Gülüm... Gülüm..." Dudakları titriyordu. "Sara..." diye fısıldadı. "Kızımız... Sana ne kadar... benzemiş Sara..."

Yüzümü ellerinin arasına aldı. Kalbimi, beynimi okurcasına bakıyordu bana. Kalan bütün enerjisi gözlerindeydi. Göğsü hızla inip

BELONGS TO KAKTUS TEAM

kalkıyordu. Alinga dedim, kendi kendime, annen hemen gelmeli buraya.

Ona çekeceğim yıldırım telgrafı bile yazdım o an kafamda:

"Sevgili Gülüm... Stop... Büyük baba hayatta... Stop... Onu buldum... Stop... İlk şafakta... Stop... Seni bekliyor...Stop."

"Gülüm ha. Gülüm..."

Büyükanne Sara'nın anlata anlata bitiremediği gamze belirdi dudağının iki yanında. "Senin... adın... ne?"

Sesini zor duyabildim. Soluğu tükeniverecekmiş gibiydi. Korkumu belli etmemek için gülümsemeye çalıştım.

"Alinga."

Bir şey söylemeye çalıştım. Fakat gırtlağımdaki binlerce düğüm bırakmadı.

"Sen... şimdi... benim... torunumsun ha? Ona... Sara'ma... Ne kadar benzediğini... biliyor... biliyor musun?"

İnci gibi yaşlar süzülüyordu yanağından. "Torun?" diye fısıldadı. "Sara'ya... elveda bile... diyemedim... ben."

"Sana bir hediye bıraktı giderken büyük baba."

Sedirin üstünde duran deftere uzandım. "Bak."

Ellerini yüzümden çekti. Defteri aldı. Üstündeki harfleri gördü.

"*Anzak Hemşire Helen'in Aşk ve Savaş Anıları.*"

"Helen mi? Troy'lu Helen senin kadar güzel miydi ki?" Defteri kokladı, öptü. Yüzümü tekrar ellerinin arasına aldı. Islak gözlerimi öptü. Gözyaşlarımız birbirine karıştı.

"Seni Gülüm'e götürmeye geldim." dedim. "Ya da kızını getireyim sana? İster misin?"

Başını salladı. "Önce Kirte deresinin yamacına götür beni torun. Sara bekler."

Gözleri hülyalandı. "Sara'sız... Şafağın tadı yok. Bunca yıl, solgun, ölgündü tan yeri... Ama şimdi... Sen geldin ya..."

Döndü, bana baktı. Okyanus aydınlandı. "Gidelim... Sara bekler beni... Şafak nöbetimiz var."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

29 Ocak 2015-Bodrum

YAZARIN NOTU

Esin kaynağını Çanakkale Savaşları'ndan alan "Gülüm"de, tarihe damgasını vuran 3-4 büyük komutan dışındaki tüm kahramanlar hayal ürünüdür.

Tarihin en kanlı savaşlarından biri yaşandı Çanakkale'de. İnanılmaz kahramanlıklara, fedakârlıklara, felaketlere sebep oldu. Bir milyona yakın insan can verdi. Gelibolu sırtlarında her karış toprakta bir destan yaşandı. Şimdi onlar orada yan yana, koyun koyuna yatıyor.

Aradan 100 yıl geçti ama unutulmadılar ve unutulmayacaklar.

Kendimi onlara borçlu hissediyorum. Savaşın 100. yılında borcumu ödemeye niyetlendim. "Gülüm" üzerinde çalışmaya başlayınca bunun neredeyse imkânsız olduğunu gördüm. Bu yiğitlerin ebedi hatırasına ne yapılsa azdır. Ve ne yazılsa onların kahramanlığının yanında sönük kalacaktır.

Peki, Çanakkale'de sadece toplar, kurşunlar, çelik süngülerle mi savaşıldı? Sanmıyorum, kimbilir orada hesapsız kitapsız, arkalarına bakmadan canlarını verenlerin gönüllerinde ne fırtınalar esiyordu? Belki de düşmanlıkların, nefretlerin bileylediği bu genç askerlerin kalplerinde aşk kıvılcımları da çaktı. Belki de kanla sulanan toprak sevda tomurcuklarına gebe kaldı. Anzak Ordu Hemşiresi Helen ile yaralı Türk teğmeni Suat böyle doğdu işte.

Kahraman askerlerin, subayların isimlerini tek tek anmak isterdim. Ama bu imkansız. Onların yerine ve onlar adına Anafartalar kahramanı 19. Fırka Komutanı Yarbay Mustafa Kemal, Anzak Kolordusu Başkomutanı Korgeneral William Birdwood, Müttefik Orduları Başkomutanı General Ian Hamilton, AE2 Denizaltısı Komutanı Yüzbaşı Hugh Stoker'ı gerçek isimleriyle aktarabildim. Onların dışındaki tüm askeri karakterleri ben yarattım.

Savaşın gerçek ve acımasız yaşanmışlığına, kronolojik yapısına, akışına sadık kaldım. Savaş gerçeği dışında "Gülüm"de geçen tüm olaylar tamamen kurgudur.

Evet... "Gülüm" hayal ürünü. Fakat ben bir asır önce Gelibolu sırtlarında böyle kıyıya köşeye sıkışmış, gizlenmiş, toplum baskısı yüzünden itiraf edilememiş sevda savaşları yaşandığına, onulmaz kalp yaraları açıldığına da inananlardanım.

YAZAR HAKKINDA

Ankara'da doğdu. TED Ankara Koleji ve Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulunu bitirdi. Hacettepe Üniversitesinde Eğitim İletişimleri konusunda yüksek lisans yaptı. 1980'den itibaren TRT televizyonlarında yüzlerce programın yapımcılığını üstlendi. Çeşitli kademelerde yöneticilik yaptı. Otuzun üzerinde romanı Türkçeye çevirdi. Romanları, yayınlandıkları dönemde uzun süre "çok satanlar" listesinde yer aldı. Eserleri, birçok ülkede yayınlandı. 2013 yılında emekli olarak TRT'den ayrıldı. Evli ve bir çocuk annesi olan Demet Altınyeleklioğlu Bodrum ve Miami'de yaşamaktadır.

YAZARIN DİĞER ROMANLARI

Moskof Cariye Hürrem, Alkışlarla Lamia, Cariye'nin Kızı Mihrimah, Cariye'nin Gelini Nurbanu, Altın Cariye Safiye, Pargalı ve Hatice, Kara Kraliçe Kösem, Kösem Sultan Anlatılmamış Anılar Bir Novella, Nakşidil- Güneşin Kızı, Ah Bre Sevda Ah Bre Vatan, Kara Zeybek, Bozkır Çiçeği Cem Sultan, Roma Kulübü, Sustum Anne.

Ve 50'ye yakın çeviri kitap...

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO KAKTUS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM